

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY
3961115702

วันที่ 10 ม.ค. 37
เลขทะเบียน 0363
เลขหมู่ ๑๗
ก671ค

อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พลตำรวจเอก [illegible]
มอบให้ [illegible]

พลโท กิตติ ดิสบัญญา

ม.ว.ม., ป.ช., ป.ม.

ณ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

สมบัติของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ
เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์
อัครราชกุมารี
กรมหลวงสงขลานครินทร

วันพุธที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๐

คำปรารภ

การจัดพิมพ์เรื่อง "ศักยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับยุทธศาสตร์ทหาร" ขึ้นนั้นเป็นเรื่องที่ พลโท กิตติ ดิสบัญญา ได้ไปบรรยายที่วิทยาลัยการทัพอากาศเป็นครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๒๐ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจมากทีเดียว

อนึ่งในการบำเพ็ญกุศล สวดพระอภิธรรม เจ้าภาพขอขอบพระคุณบรรดาผู้ที่ร่วมเป็นเจ้าภาพ ท่านที่เคารพนับถือ ญาติ และมิตรสหายของผู้ถึงแก่อนิจกรรม, ของภรรยา และของบุตร – ธิดา ที่ได้แสดงไมตรีจิตในโอกาสอันเศร้าสลดครั้งนี้ โดยเป็นธุระช่วยเหลือในการจัดงานของพลโท กิตติ ดิสบัญญา ตลอดจนให้เกียรติมาด้วยตนเองในวันพระราชทานน้ำอาบศพและส่งพวงมาลามาวางเคารพศพ, วันบำเบ็ญกุศลจนถึงวันพระราชทานเพลิง

เจ้าภาพขอขอบพระคุณท่านที่เคารพนับถือที่ได้กรุณาช่วยเขียบคำไว้อาลัย ถ้าหาก พลโท กิตติ ดิสบัญญา มีญาณวิถีใดได้ทราบ ก็คงจะอนุโมทนาในกุศลบุญที่บรรดาท่านที่เคารพและญาติมิตรได้มาร่วมบำเพ็ญบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ นับแต่วันที่ พลโท กิตติ ดิสบัญญา ถึงแก่กรรม เป็นต้นมา ขออานิสงส์แห่งกุศลเจตนาของทุกท่านที่มาร่วมบำเบ็ญบุญอันเกิดจากความรัก – อาลัย และเสียดายเป็นล้นพ้นในตัว พลโท กิตติ ดิสบัญญา กับทั้งอานิสงส์แห่งคุณงามความดีของผู้ถึงแก่กรรมเองที่ได้บำเพ็ญมาโดยตลอดชีวิต จงส่งผลให้ดวงวิญญาณ พลโท กิตติ ดิสบัญญา ได้ประสบสุขตามควร แก่คติวิสัยในสัมปรายภพนั้นด้วย เทอญ.

เจ้าภาพ

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๔๒๓๙

สำนักพระราชวัง

๑๒ ตุลาคม ๒๕๒๐

พระราชทานเพลิงศพ พลโท กิตติ ศิลปัญญา ม.ว.ม.,ป.ช. ที่เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร

วันอังคาร ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ เวลา ๑๔.๐๐ น. เชิญหีบศพออกจากสุสานเจ้าพนักงานจัดการเปลื้องเครื่องสุกำศพ ณ ศาลาวัดโสมนัสวิหาร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานโกศแปดเหลี่ยมประกอบศพ ฉัตรเบญจาตั้งประดับ แล้วเชิญบุพโพไปเผา ณ เมรุวัดโสมนัสวิหาร กรุงเทพมหานคร

วันพุธ ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ เวลา ๑๔.๐๐ น. เชิญโกศศพขึ้นรถยนต์ราชประเทียบจากศาลาวัดโสมนัสวิหาร ไปยังวัดเทพศิรินทราวาส ตั้งกระบวนแห่ศพเวียนเมรุ แล้วเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน

เวลา ๑๗.๐๐ น. พระราชทานผ้าไตร ๕ ไตร พร้อมด้วยพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมจบ แล้วพระราชทานเพลิง

สมบัติกองสมเด็จพระสังฆราช

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ เวลา ๙.๐๐ น. เก็บอัฐิ.

บุญสม/พิมพ์/๒๐๓๑๐/หาน.

วัน	หน้าที่ หนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พลโท กิตติ ศิลปัญญา เพื่อทราบ เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงานที่มาปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

พระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม

เนื่องในอนิจกรรมของ พลโท กิตติ ดิสบัญญา ม.ว.ม., ป.ช., ป.ม. เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ ณ โรงพยาบาลสยาม เมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานน้ำอาบศพ พระราชทานหีบทอง พร้อมด้วยพระราชทานฉัตรเบญจาตั้งประดับเป็นเกียรติยศ รวมทั้งปืนกลองชนะ ประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พระราชทานพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมในพระบรมราชานุเคราะห์สามคืน และในท้ายที่สุด ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเพลิงศพ แก่ พลโท กิตติ ดิสบัญญา ณ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส ในวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๐

ทั้งนี้นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณ และเกียรติยศอันสูงสุดแก่ พลโท กิตติ ดิสบัญญา ข้าพระพุทธเจ้า บุตร ธิดา หลาน และบรรดาญาติพี่น้องทุกคน ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส กราบถวายบังคมแทบใต้เบื้องพระยุคลบาท ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม หาที่สุดมิได้ และขอตั้งใจถวายความกตัญญูกตเวที จงรักภักดี ซื่อสัตย์สุจริต ในใต้เบื้องพระยุคลบาทจนกว่าชีวิตจะหาไม่

หากว่า พลโท กิตติ ดิสบัญญา จะสามารถล่วงรู้ด้วยญาณวิถีใด ๆ ก็ตาม คงจะชื่นชมโสมนัสและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้รับพระราชทานเป็นอย่างยิ่ง

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า นางปทุม ดิสบัญญา และบุตร ธิดา

เจ้าภาพขอกราบ ขอบพระคุณ ทุกท่าน
ที่กรุณาให้เกียรติมาร่วมในงานพระราชทาน
เพลิงศพครั้งนี้

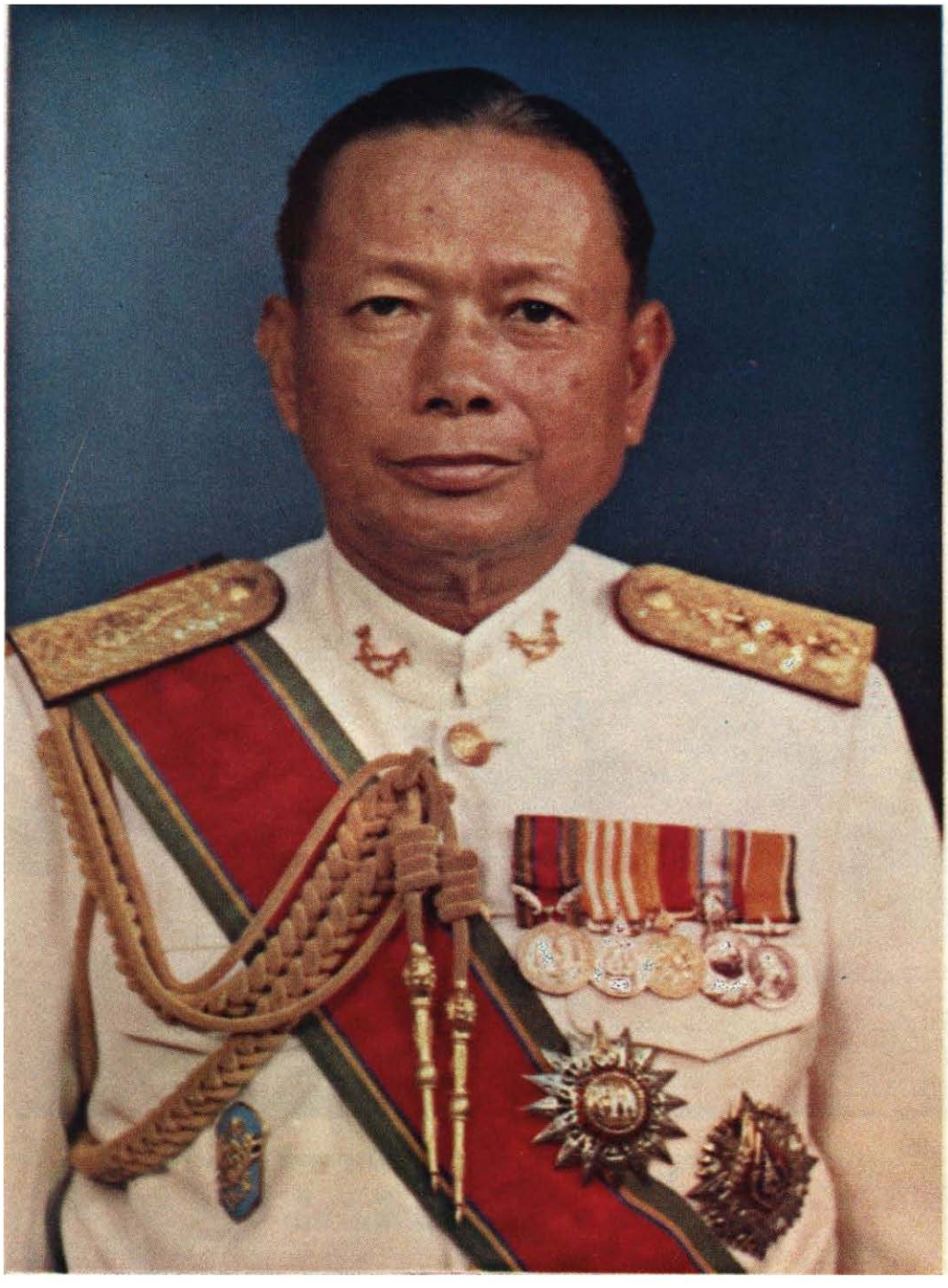
สมบัติพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

พลโท กิตติ ดิสบัญญา

ชาตะ ๒๑ มกราคม ๒๔๕๘

มรณะ ๒ สิงหาคม ๒๕๒๐

รับพระราชทานปริญญาบัตรและเข็มรัฏฐาภิรักษ์
เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๑๐

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ประถมาภรณ์มงกุฎไทย
เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๑

ถวายโล่ห์แด่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร
เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๑๕

บุญเหลือ ดิสบัญญา

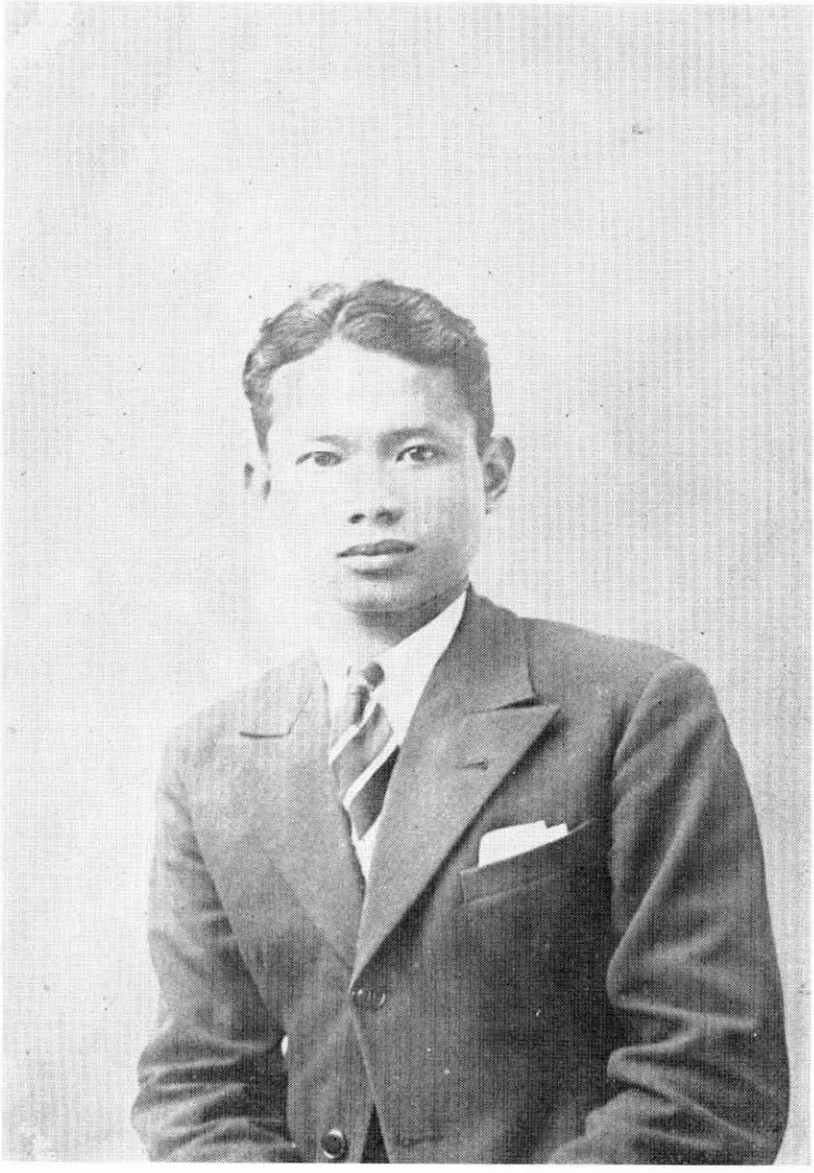
(อังกฤษ)

เกิด พ.ศ. ๒๔๕๘ เลขประจำตัว ๑ พระนคร

เหลือเป็นตัวอย่างของนักศึกษาที่ยึดเอาความบากบั่นพยายามเป็นหลัก เขาย้ายมาจากโรงเรียนนายร้อยและได้เลขประจำตัว ๑ ซึ่งเป็นการเหมาะสมแล้ว อีกหลาย ๆ สิบปีข้างหน้า นักเรียนเท็นนิคเลขประจำตัว ๑ น่าจะเป็นคนที่มีชื่อเสียง เวลาของการเรียนของเหลือในต่างประเทศตามที่ราชการกำหนดประมาณ ๑๐ ปี ซึ่งเป็นที่พอใจสำหรับเขา เหลือเกิดมาเพื่อเรียนแท้ ๆ ร่างอันผอมเกร็งของเขาเมื่อ ๒ — ๓ ปีก่อน ทำให้เราระลึกถึงภาพที่เขานั่งหลังแข็งคร่ำอยู่กับโต๊ะ เป็นนักบุที่น่ากลัวคนหนึ่ง แม้หัวจะไม่โตแต่ก็ไม่ยอมแพ้ในความจำ เคมีเป็นวิชาที่เหลือชอบ เหมาะแล้วที่เขาไปเรียนในจำพวก ชส. เหลือสอบเข้า London University ได้ในปีนี้ จากการที่ยึดความมานะเป็นที่ตั้งเชื่อว่าเหลือคงจะคร่ำเครียดอยู่กับงานยิ่งกว่าเมืออยู่กับพวกเรา และเมื่อกลับสู่บ้านเกิดเมืองนอนเขาคงจะเป็นประโยชน์แก่กรมช่างแสงทหารบก

'ดิด'

เทพศิรินทร์ ๒๔๗๕

ขณะศึกษาที่ประเทศอังกฤษ

พ.ศ. ๒๔๘๐

ดูงานที่ประเทศเยอรมัน

ขณะศึกษาที่ประเทศอังกฤษ พ.ศ. ๒๔๘๐

ไปศึกษาหลักสูตร Advanced Course (G – AC – 4) ที่ ร.ร. สรรพาวุธ สหรัฐอเมริกา
วันที่ ๒๖ ธ.ค. ๒๕๐๐ – ๒๕ ส.ค. ๒๕๐๑

วันครบรอบสมรส ๓๐ ปี พฤษภาคม ๒๕๑๖

ภาพถ่ายครั้งสุดท้ายกับครอบครัว ๒๓ มิถุนายน ๒๕๒๐

ภรรยา บุตรธิดา และหลาน

ภรรยา บุตรธิดา และญาติ

ภรรยาในวันสวดพระอภิธรรม

ประวัติย่อ

ของ

พลโท กิตติ ดิสบัญญา

พลโท กิตติ ดิสบัญญา (ชื่อเดิมบุญเหลือ) เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๘ ตำบลวัดเทพศิรินทร์ อำเภอบ้อมปราบ จังหวัดกรุงเทพ ฯ เป็นบุตรรองอำมาตย์ตรี ศรี และ นางบุญรอด ดิสบัญญา

พลโท กิตติ ดิสบัญญา ได้ทำการสมรสในขณะที่มียศเป็นร้อยตรีกับนางสาวปทุม จุลกนิษฐ บุตรี อำมาตย์โทหลวงรักษาหิรัญกิจ และ นางรักษาหิรัญกิจ (กลีบ จุลกนิษฐ) เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ มีบุตรชาย–หญิง ๓ คน คือ

๑. นายจุมพล ดิสบัญญา

๒. นายจตุรงค์ ดิสบัญญา

๓. นางสาวจันทร์ชม ดิสบัญญา (กำลังศึกษาอยู่)

วุฒิการศึกษาก่อนเข้ารับราชการ

พลโทกิตติ ดิสบัญญา ได้รับการศึกษาตามลำดับดังนี้

- ร.ร. มัธยมวัดเทพศิรินทร์
  จบมัธยมปีที่ ๘ ปี พ.ศ. ๒๔๗๕
- ร.ร. นายร้อยทหารบก
  เลื่อนขั้นชั้น ๒ กลางปี พ.ศ. ๒๔๗๖
- ร.ร. เทพนิคมทหารบก
  ย้าย ร.ร. เมื่อ ๑ พฤษภาคม ๒๔๗๗ ได้เลขประจำตัว ๑ เรียนได้ถึงปีที่ ๓ สอบได้ทุนกลาโหมไปศึกษาวิชาเคมีและวัตถุระเบิดต่อ ณ ประเทศอังกฤษ

สมบัติของสมาคมฯ

- มหาวิทยาลัยลิเวอร์พูล ประเทศอังกฤษ
  วทบ. เกียรตินิยม เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ไปศึกษาตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๐-๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๕ (ไปศึกษาตามคำสั่งทหาร ๓๘/๑๔๕๖ ลง ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๐)

วุฒิการศึกษาเพิ่มเติมเมื่อเข้ารับราชการแล้ว

- ๒๖ ธ.ค. ๒๕๐๐ – ๒๕ ส.ค. ๒๕๐๑ ศึกษาหลักสูตร ORDNANCE OFFICER ADVANCED COURSE G-AC-4 ได้ ๘๙.๒๔% U.S. ARMY ORDNANCE SCHOOL, A.P.G. MARYLAND, U.S.A.
- ๒๕ ก.ย. ๒๔๙๔ – ๓๑ พ.ค. ๒๔๙๕ ไปดูงานอุตสาหกรรมและสรรพาวุธ ที่ประเทศอังกฤษ, เดนมาร์ก, สวีเดน, เยอรมัน, อิตาลี
- ๓ ก.พ. ๒๔๙๘ – ๑๔ ก.พ. ๒๔๙๘ ไปดูงานของกรมสรรพาวุธจีนคณะชาติที่ไต้หวัน
- ๒๘ ธ.ค. ๒๔๙๘ – ๒๙ ก.พ. ๒๔๙๙ ไปดูกิจการของโรงงานช่างแสง, คลังสรรพาวุธต่าง ๆ โรงเรียนสรรพาวุธ ศูนย์การศึกษาสายเคมี ที่สหรัฐอเมริกา
- ไปผึกและปฏิบัติงานของหน่วย สพ. ต่าง ๆ โดยทุน เอ็ม.เอ.พี. มี สพ. กรม สพ. ร้อย กู้ ซ่อมและแยกประเภท, กองร้อยซ่อมบำรุงสนับสนุนโดยตรงและหนัก, กองร้อย กระสุน หน่วยทำลายวัตถุระเบิด โดยผึกเมื่อ
  ๑. วันที่ ๑๗ มิ.ย. ๐๕ – ๒๑ มิ.ย. ๐๕ ผึกที่กรุงเซอูล เกาหลี
  ๒. วันที่ ๒๒ มิ.ย. ๐๕ – ๒๕ มิ.ย. ๐๕ ผึกที่ประเทศญี่ปุ่น
  ๓. วันที่ ๒๖ มิ.ย. ๐๕ – ๒๘ มิ.ย. ๐๕ ผึกที่เมืองโอกินาวา
- ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเร่งรัดชุดที่ ๑ สอบได้คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๑๘% ได้ที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๐๔

– เข้าศึกษาในวิทยาลัยการทัพบกชุดที่ ๔ ประจำปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๖–๒๕๐๗ เริ่มศึกษาตั้งแต่ ๒๒ ก.ค. ๐๖ และจบการศึกษาเมื่อ ๒๘ พ.ค. ๐๗ ผลการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ "ดีมาก"

– เข้าศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรในปี พ.ศ. ๒๕๐๙–๒๕๑๐

ขึ้นทะเบียนทหาร กองประจำการ

เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ เมื่อเข้ารับราชการ ๑ พ.ค. ๗๖ ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียน ทะเบียนเครื่องหมาย ทบ. ๒๔๗๖

พ.น. ๘๕๑

ยศทหาร

๓	ตุลาคม ๒๔๘๔	เป็น	ว่าที่ร้อยตรี
๑	กรกฎาคม ๒๔๘๕	,,	ร้อยตรี
๑๕	กันยายน ๒๔๘๖	,,	ร้อยโท
๑	เมษายน ๒๔๘๘	,,	ร้อยเอก
๑	มกราคม ๒๔๙๓	,,	พันตรี
๑	มกราคม ๒๔๙๖	,,	พันโท
๓๐	ธันวาคม ๒๔๙๘	,,	ว่าที่พันเอก
๑	มกราคม ๒๔๙๙	,,	พันเอก
๒๑	มกราคม ๒๕๐๙	,,	พลตรี
๑	ตุลาคม ๒๕๑๕	,,	พลโท

ตำแหน่ง

๑ พฤษภาคม ๒๕๗๖ เป็นนักเรียนจ่าอากาศทหารบก

๑ พฤษภาคม ๒๔๗๗ เป็นนักเรียนเทคนิคทหารบก ออกไปศึกษาวิชาต่างประเทศ โดยใช้เงินในงบประมาณของกระทรวงกลาโหม เพราะเป็นผู้ที่สอบไล่ได้เลื่อนชั้นชั้น ๔ แล้ว

๒๑ กันยายน ๒๔๘๕ เข้าประจำกรมช่างแสงทหารบก

สมบัติห้องสมุดวิจิตรา

๑ มกราคม ๒๔๘๙ รักษาราชการหัวหน้ากองที่ ๑ แผนกที่ ๔ กรมช่างแสงทหารบก

๑๔ ธันวาคม ๒๔๙๓ เป็นรองหัวหน้า ช่างแสง ๔

๙ มีนาคม ๒๔๙๖ เป็นรองหัวหน้ากอง กองโรงงานวัตถุระเบิด สพ.ทบ.

๑๕ กันยายน ๒๔๙๗ รักษาราชการหัวหน้ากองโรงงานวัตถุระเบิด สพ.ทบ.

๑๙ มีนาคม ๒๔๙๙ เป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการโรงเรียนสรรพาวุธ สพ.ทบ.

๕ มีนาคม ๒๕๐๕ เป็นรองผู้บังคับการโรงเรียนทหารสรรพาวุธ สพ.ทบ.

๑ ตุลาคม ๒๕๐๖ เป็นรองเจ้ากรม กรมสรรพาวุธทหารบก

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๗ รักษาราชการแทน จก.สพ.ทบ. จนกว่าจะกลับมาปฏิบัติราชการ

๑ ตุลาคม ๒๕๑๐ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้เป็นผู้อำนวยการกองการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

๑ ตุลาคม ๒๕๑๕ โปรดเกล้า ฯ ให้เป็นเจ้ากรมสรรพาวุธทหารบก

๑ เมษายน ๒๕๑๙ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประจำกองบัญชาการกองทัพบก

ตำแหน่งหรือราชการพิเศษ

๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๑ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้เป็นราชองครักษ์เวร

๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๔ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้เป็นราชองครักษ์เวร

๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๗ เป็นราชองครักษ์พิเศษ รับราชการสืบต่อไป

ราชการสงคราม หรือปราบปรามการจลาจลหรือในเวลาที่มีเหตุฉุกเฉิน

– ไปราชการสนามในกรณีฉุกเฉินคราวสงครามมหาเอเชียบูรพา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔ ซึ่งมีสิทธิได้นับเป็นวันราชการทวีคูณ ตั้งแต่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๘๗ ถึง ๑ มกราคม ๒๔๘๙

– ในระหว่างปีที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ ซึ่งมีสิทธิได้นับเวลาราชการเป็นทวีคูณ ตั้งแต่ ๑๗ กันยายน ๒๕๐๐ ถึง ๓๑ ตุลาคม ๒๕๐๐ และตั้งแต่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๐๐ ถึง ๒๕ ธันวาคม ๒๕๐๐

ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญ (ไทย)

๔	ธันวาคม ๒๔๙๑	จัตุรถาภรณ์มงกุฎไทย
๔	ธันวาคม ๒๔๙๑	เหรียญจักรมาลา
๕	ธันวาคม ๒๔๙๔	จัตุรถาภรณ์ช้างเผือก
๕	ธันวาคม ๒๔๙๘	ตริตาภรณ์มงกุฎไทย
๕	ธันวาคม ๒๕๐๐	ตริตาภรณ์ช้างเผือก
(ไม่มีวันที่)		เหรียญชัยสมรภูมิ (เอเซีย)
๕	ธันวาคม ๒๕๐๗	ทวีตริตาภรณ์มงกุฎไทย
๕	ธันวาคม ๒๕๐๙	ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก
๕	ธันวาคม ๒๕๑๐	ประถมาภรณ์มงกุฎไทย
๕	ธันวาคม ๒๕๑๓	ประถมาภรณ์ช้างเผือก
๔	พฤษภาคม ๒๕๑๗	มหาวชิรมงกุฎ

ออกจากประจำการหรือย้ายประเภท

๑	ตุลาคม ๒๕๑๙	ขาดจากอัตราเงินเดือน และ ตำแหน่ง เพราะ เกษียณอายุ เป็นนายทหารพิเศษราชการ สังกัด สป.

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

การบรรยายพิเศษ และสิทธิพิเศษ

– เคยเป็นอาจารย์สอนพิเศษใน ร.ร. จ.ป.ร.
– ผู้บรรยายวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
– ผู้บรรยายวิทยาลัยการทัพบก
– ผู้บรรยายวิทยาลัยการทัพอากาศ และได้เข้ารับพระราชทานประกาศนียบัตร และเข็มนภยาธิบัติย์ กิตติมศักดิ์

– มีสิทธิประดับเครื่องหมายแสดงความสามารถ ในการบินของ นักบินทหารบกขั้น กิตติมศักดิ์

พลโท กิตติ ดิสบัญญา ได้ถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ โดยที่มิได้มีการป่วยไข้มาก่อน แต่โรคประจำตัวก็มีอยู่บ้าง คือ ความดันโลหิตสูง ไขมันสูงไม่มาก และเป็นโรคเก๊าท์อยู่ด้วย วันที่ถึงแก่กรรมนั้น ก็ไปสำนักงานไทยอินเตอร์อาร์มส์ในตอนเช้า และในขณะที่รับประทานอาหารกลางวัน ก็มีอาการเป็นลม แน่นหน้าอก ผู้จัดการที่สำนักงานได้ช่วยนำส่งโรงพยาบาลสยาม ซึ่งอยู่ใกล้ที่สุด แต่แพทย์ก็ไม่สามารถที่จะช่วยชีวิตไว้ได้ จึงได้ถึงแก่กรรมลงด้วยโรคเส้นโลหิตที่หัวใจอุดตันและแน่นหน้าอก.

คำไว้อาลัย

พล.ท. กิตติ ติสบัญญา เพื่อนร่วมรุ่นจาก ร.ร. นายร้อยทหารบกได้จากไปแล้ว พวกเรารู้สึกอาลัยในการสูญเสียเพื่อนรักไปอย่างไม่มีวันกลับเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะส่วนตัวผมเองได้คุ้นเคย รักใคร่กัน เป็นพิเศษ มาตั้งแต่ โรงเรียน นายร้อย ถึงแม้จะห่างเหิน กันไปบ้าง เนื่องจากต้องแยกย้ายไปรับราชการต่างกองทัพ แต่ก็ยังคงมีการติดต่อสังสรรค์กันตลอดมา ความรักใคร่สนิทสนมก็คงเน่นแฟ้นอย่างเดิม และดูเหมือนจะทวีตามอายุที่แก่เฒ่าและเป็นผู้ใหญ่กันมากขึ้น ชีวิตราชการของ พล.ท. กิตติ ได้เจริญก้าวหน้าด้วยดีตลอดมา พวกเราต่างดีใจและชื่นชมกับข่าวการเลื่อนชั้นยศของเพื่อนมาตามลำดับ โดยเฉพาะผลงานที่ได้ทุ่มเทความสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับการพัฒนาอาวุธให้กับกองทัพบก ซึ่งเท่ากับเป็นการประกาศเกียรติคุณความสามารถอันเป็นประโยชน์อย่างมากต่อทางราชการ เป็นเกียรติประวัติอันน่าภาคภูมิและปลื้มปีติแก่ตนเองและวงศ์ตระกูล ตลอดจนเพื่อนฝูงทุกคน การจากไปของเพื่อนรักครั้งนี้ จึงทำให้เกิดความเสียดายและอาลัยรักให้กับทุกคน นับวันเพื่อนฝูงต่างก็ค่อย ๆ ทยอยจากกันไป ร่อยหรอลงไปทุกที จึงได้แต่ยึดเอาคำพระเป็นที่พึ่ง ว่าอันสังขารนั้นไม่ใช่ของเรา ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ตัวเราเองก็คงจะถึงวาระเข้ามิวันใดก็วันหนึ่ง จึงได้พยายามหักห้ามใจมิให้เกิดทุกข์ขนเกินไป เพราะการเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นกรรมที่ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ จึงได้แต่ตั้งจิตอธิษฐาน ขอให้อำนาจคุณพระและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ตลอดจนกุศลผลบุญอันเคยทำมา ได้ดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของเพื่อนได้ไปสู่สุคติเทอญ.

พลอากาศเอก

(พลอากาศเอก กมล เดชะตุงคะ)

อาลัยเจ้ากรมกิตติ

พลโท กิตติ ดิสบัญญา ได้ปฏิบัติราชการร่วมกับผมมาในกรมสรรพาวุธทหารบก ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๐๖ และเป็นกำลังสำคัญยิ่งในการช่วยงานพัฒนาราชการของกรมนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งานวิจัยพัฒนาเพื่อช่วยตนเองทั้งผมและเจ้ากรมกิตติเห็นชอบร่วมกันว่า กรมสรรพาวุธทหารบกมีนายทหารที่มีสติปัญญา ความสามารถ พอที่จะช่วยบุกเบิกงานด้านนี้ได้ จึงจำเป็นจะต้องให้การสนับสนุนต่อพวกเขา เพื่อกระตุ้นให้แสดงความสามารถที่มีอยู่ออกมา งานวิจัยพัฒนาจรวดและอื่น ๆ ได้เริ่มขึ้น ทั้ง ๆ ที่มีผู้เห็นว่าเป็นของเด็กเล่น หยามเหยียดสติปัญญาของพวกเดียวกันเอง และในที่สุดผลงานอย่างจริงจังก็ได้ปรากฏแก่นายทหารชั้นผู้ใหญ่ ผู้น้อยทั้งหลายทั้งปวงในกองทัพบก สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งผมหวังว่าสักวันหนึ่งคงจะได้นำเข้าประจำการรับใช้กองทัพบกต่อไป หากศรัทธาในการสนับสนุนยังคงมีอยู่อย่างเสมอต้นเสมอปลายและเอาจริงเอาจัง

ท่านเจ้ากรมกิตติ ได้ย้ายไปรับราชการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าชั่วระยะหนึ่ง แล้วจึงกลับมารับตำแหน่ง เจ้ากรมสรรพาวุธทหารบกแทนผม ซึ่งเลื่อนไปรับตำแหน่งผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก ท่านเจ้ากรมกิตติ เป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญในด้านวัตถุระเบิดเป็นอย่างดีเยี่ยม จนเมื่อเกษียณอายุราชการแล้ว จึงได้รับความไว้วางใจจากบริษัทไทยอินเตอร์อาร์ม ให้เป็นที่ปรึกษาของบริษัท และได้สิ้นชีวิตลงในขณะที่ทำงานอยู่ที่บริษัทแห่งนี้ ผมทราบข่าวการเสียชีวิตของท่านเจ้ากรมนี้ด้วยความเสียดายและอาลัย ผมเสียดาย อาลัยคนที่รับราชการ มาด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองอย่างดียิ่งคนหนึ่ง พูดได้ว่าเป็นลูกหม้อของกรมสรรพาวุธทหารบกโดยแท้ มีความซื่อสัตย์ต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งผมเองเป็นผู้ที่ไม่ค่อยจะมีโชคดีนักในคุณสมบัติที่หาได้ยากนี้ จากผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ท่านเจ้ากรมกิตติได้มีให้ผมอย่างจริงใจ ขอได้รับความขอบคุณจากผม และขอให้ไปดีเถิด.

ด้วยความอาลัยจากใจจริงของผม

พลเอก ทวิช เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา

(ทวิช เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา)

๖ ต.ค. ๒๕๒๐

คำไว้อาลัย

คุณปทุม ดิสบัญญา ได้ขอให้เขียนบทความระลึกถึง ต่อ พล.ท. กิตติ ดิสบัญญา ซึ่งข้าพเจ้าก็รับด้วยความยินดี เพราะได้รู้จักกับ พล.ท. กิตติ มาเป็นเวลาตั้งสามสิบกว่าปีมาแล้ว

ข่าวถึงอนิจกรรมของ พล.ท. กิตติ นั้น มาทราบตอนวันที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานเพลิงคุณหลวงพิณพาท รองสมุห์ราชองครักษ์ซึ่งนั่งติดกันบอกว่า . เวลานี้ตรงกับเวลาที่ พล.ท. กิตติ รับพระราชทานน้ำอาบศพที่วัดโสมนัส ซึ่งทำให้ข้าพเจ้ามึนงง เพราะเพิ่งเกษียณอายุราชการมาไม่กี่เดือน และเมื่อไม่นานมาก็ยังพบร่วมรับประทานอาหารด้วยกัน ก็ยังชวนเพื่อน ๆ เล่นกอล์ฟ ไม่ได้คิดว่าจะจากกันไปในระยะเวลาต่อมาอีกไม่กี่อาทิตย์

พล.ท. กิตติ รู้จักกับข้าพเจ้ามาในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ที่ประเทศอังกฤษ ซึ่งในเวลานั้นข้าพเจ้าศึกษาอยู่ที่เมืองลิเวอร์พูล และสำเร็จแล้วจะกลับประเทศไทย แต่ทางประเทศไทยมีคำสั่งไม่ให้เดินทางกลับโดยเรือโดยสารคู่สงคราม ซึ่งก็มีแต่ของประเทศญี่ปุ่นที่ยังไม่ได้เข้าสงคราม และเรือของญี่ปุ่นเดินทางมาถึงอังกฤษก็โดนทุ่นระเบิดจมไป เลยต้องรอจนกว่าจะมีมาอีก แล้วคุณบุญเหลือหรือ พล.ท. กิตติ ก็เดินทางมาถึงลิเวอร์พูล เพราะทางผู้ดูแลนักเรียนไทยในอังกฤษสมัยนั้น ให้นักเรียนออกจากลอนดอนให้หมดเพราะเกรงจะเป็นอันตรายเนื่องจากการโจมตีทางอากาศของกองทัพอากาศเยอรมัน คุณบุญเหลืออยู่บ้านเดียวกัน ก็มาเจอการทิ้งระเบิดอย่างหนักเข้าจนได้ เพราะเมืองลิเวอร์พูลเป็นเมืองท่าเรือ และนอกเมืองก็มีโรงงานทำเครื่องบินอยู่ บ้านที่เราอยู่ก็ไม่ไกลจากโรงงานนี้ ดังนั้น ก็จะได้มีการโจมตีกันไม่เว้นแต่ละคืน ตอนแรก ๆ ก็ไม่ค่อยจะกลัวนัก เราได้ออกมายืนดูไฟฉายและปืนต่อสู้อากาศยานยิงป้องกันโรงงานนี้ บ้านที่เราพักอยู่ไม่มีที่หลบภัย น้อยบ้านนักที่สร้างที่หลบภัยของตนเอง ได้แต่ทำตามข้อแนะของเจ้าหน้าที่ว่า ทางที่ดีหลบอยู่ใต้โต๊ะตัวหนัก ๆ ก็แล้วกัน ถ้าบ้านพังลงมาโต๊ะจะรับไว้ชั้นหนึ่งก่อน จะบาดเจ็บหนักก็เป็นเบา เราก็ได้แต่ภาวนาเท่านั้น เรานอนอยู่คนละห้องติดกันพอได้ยินเสียงเครื่องบิน ก็ตะโกนถามตื่นหรือยัง ได้ยินไหม เพราะบางทีมา

ก่อนสัญญาณภัยทางอากาศจะดังขึ้น เราก็ได้แต่นอนฟังจนตอนหลัง ๆ ฟังเสียงเครื่องบินรู้ว่าของเยอรมันหรือของอังกฤษ ครั้งหนึ่งได้ยินเสียงเครื่องบินแล้วสักครู่ ก็มีเสียงดังลั่นลงมาจากอากาศ เสียงที่ดังนั้นน่ากลัวมาก ไม่ใช่เสียงลูกระเบิดแหวกอากาศธรรมดา เราทั้งสองเผ่นออกจากห้องนอน ลงกระไดจากชั้นสองอย่างไรไม่ทราบทีเดียวถึงเลย ไปนั่งอยู่ใต้โต๊ะอาหาร สักครู่ก็ได้ยินเสียงระเบิด รุ่งเช้าชาวบ้านแถวนั้นมายืนสนทนากันเต็ม ทุกคนมีความรู้สึกว่าลงบ้านของตนแน่ เสียงที่ดังลั่นนั้นปรากฏว่า เป็นคล้าย ๆ ปี๊เอามาติดที่หางลูกระเบิด เวลาแหวกอากาศมาก็ดังลั่นเพื่อทำลายขวัญ เรียกกันว่า whistling bomb.

มีเพื่อนบ้านสามีภรรยาคู่หนึ่ง ค่อนข้างสูงอายุ ได้ชวนให้เราทั้งสองไปใช้ที่หลบภัยของเขา ซึ่งสร้างอย่างแข็งแรงในบริเวณบ้านเขา เราก็รู้สึกอุ่นใจ ทีนี้ไม่ต้องรอพอได้ยินเสียงเครื่องบินพอฟังรู้ว่าเป็นของเยอรมัน ก็จะตะโกนเรียกกันว่ามาแล้ว หรือถ้าสัญญาณภัยทางอากาศกังวานขึ้น ก็ฉวยเสื้อคลุมสนองการเชิญของเพื่อนบ้านไปนั่งอยู่ในที่หลบภัย เสียงระเบิดอยู่รอบ ๆ บ้างก็ใกล้ บ้างก็ไกล ก็ทำให้ขวัญดีขึ้นบ้าง แต่พอสงบไประลอกหนึ่งก็ไม่เห็นเจ้าของที่หลบภัยใจเมตตาลงมาใช้เลย จนกระทั่งรุ่งเช้าสัญญาณปลอดภัยแล้ว ก็ยังไม่มา จนกระทั่งสายแล้วจึงตื่นลงมา ถามทำไมไม่ลงมาหลบภัย ปรากฏว่า ไม่ได้ยินทั้งสามีภรรยา หูของท่านตึง เวลาพูดสนทนากันต้องมีเครื่องพึ่งติดกับตัว เวลานอนถอดออกเลยไม่ได้ยิน ก็สบายไปอย่างหนึ่ง

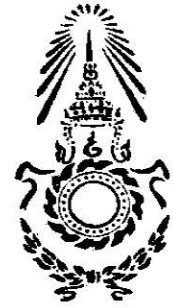
คุณบุญเหลือ เป็นนักเล่นหมากรุกฝรั่งมือดีผู้หนึ่ง เวลานั้นมีนักเรียนไทยอีกผู้หนึ่งอยู่ใกล้ ๆ กัน ชื่อคุณประธาน เปรมกมล แต่ละวันมหาวิทยาลัยหยุดก็ไม่รู้จะทำอะไรกัน ก็ไปนั่งรับประทานกาแฟ ซึ่งที่ร้านมีกระดานหมากรุกให้เล่น คุณบุญเหลือต่อให้เราทั้งสองช่วยคิดเดินหมากเล่นกับเขาผู้เดียว น้อยครั้งนักที่จะเอาชนะคุณบุญเหลือได้ บางครั้งเราเดินหมากแล้วก็บอกว่าให้เดินใหม่ ขืนเดินอย่างนั้น เขาจะเดินอย่างนี้บังคับ เราต้องเดินตัวโน้นสามทีแพ้ คุณบุญเหลือเห็นล่วงหน้าหมดแล้ว ผีมือทางบิลเลียดและสนุกเกอร์ก็ไม่ด้อย แต่คุณประธานก็พาท้านไว้อยู่ มักจะล้อกันให้ยืนบนเก้าอี้เวลาเทงเพราะโต๊ะสูงไปหน่อย เราอยู่กันสามคนก็หาอะไรทำหรือเล่นเพื่อให้เวลาผ่านไป อีกอย่างหนึ่งที่เล่นกันสามคนก็คือไพ่บริดจ์ เป็นมือผีเสียหนึ่งมือ คาดคะเนเรียกไพ่ ซึ่งคุณบุญเหลืออาศัยหลักคาดคะเน ไม่ใช่เดา มักจะได้ดีเสมอ

ภายหลังสงครามเมื่อคุณกิตติสำเร็จการศึกษา เราก็ได้พบกันอยู่เสมอ ตอนที่มาอยู่กรมสรรพาวุธ ก็ได้อาศัยให้ช่วยคิดทำผ้ากแคสำหรับใช้ ในเวลาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชทานเพลิงศพที่เมรุวัดเทพศิรินทร์ เพราะเดิมใช้ทำที่บ้านบาตร์ ทำด้วยดินปืนแบบดอกไม้ไฟ บางครั้งก็ติดบางครั้งก็ดับครึ่งทาง คุณกิตติก็ได้ช่วยจัดทำให้ ได้ไปทดลองดูกันที่กรมสรรพาวุธจนเป็นที่พอใจ จุดได้ผลทุกครั้ง แถมยังมีให้ไหม้ช้า ให้ไหม้เร็ว ตามต้องการ ถึงแม้ฝนลงหน่อย ๆ ก็ยังติด ภายหลังได้นำเอาสูตรนี้ให้กรมวิทยาศาสตร์ กองทัพบกทำแทนกรมสรรพาวุธ จนกระทั่งทุกวันนี้

วันไหนที่ พล.ท. กิตติ ดิสบัญญา เข้าเวรองครักษ์ ข้าพเจ้ามักจะไปนั่งสนทนาคุยกันถึงเรื่องต่าง ๆ เสมอ

พล.ท. กิตติ ดิสบัญญา ได้รับใช้ประเทศชาติมาเป็นเวลานาน จนเกษียณอายุ คุณความดีต่าง ๆ ที่ได้ทำไว้ ขอให้กุศลผลบุญ จงตลบันดาล ให้ท่านมีความสุข และสงบในสัมปรายภพด้วย เทอญ.

(ดร. กัลย์ อิศรเสนา)

คำไว้อาลัย

แด่

พลโท กิตติ ดิสบัญญา

พลโท กิตติ ดิสบัญญา สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้รับราชการเป็นนายทหารเหล่าสรรพาวุธ สังกัดอยู่ในกรมสรรพาวุธทหารบกเป็นส่วนใหญ่ ตำแหน่งราชการครั้งสุดท้าย คือ เจ้ากรมสรรพาวุธทหารบก และได้ครบเกษียณอายุราชการเมื่อ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๙

พลโท กิตติ ดิสบัญญา เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและความชำนาญงานด้านเทคนิค เกี่ยวกับอาวุธยุทโธปกรณ์เป็นอย่างดี จึงได้มีส่วนทำความเจริญก้าวหน้าให้แก่กรมสรรพาวุธทหารบกและกองทัพบกเป็นอย่างมาก และตลอดเวลาที่รับราชการ พลโท กิตติ ดิสบัญญา ได้อุทิศกำลังกาย กำลังความคิด ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบด้วยความวิริยะอุตสาหะ และด้วยความซื่อสัตย์ ประกอบกับ พลโท กิตติ ดิสบัญญา เป็นบุคคลที่มีอัธยาศัยสุภาพอ่อนโยน มีความสุขุมเยือกเย็น และมีความรักหมู่คณะ จึงทำให้เป็นที่ไว้วางใจและเป็นที่รักใคร่ของผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังบัญชา ตลอดจนมิตรสหายทุกคน

การที่ พลโท กิตติ ดิสบัญญา ได้ถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคหัวใจอย่างกระทันหัน ทำให้ข้าพเจ้าและเพื่อนนายทหารทั้งหลายรู้สึกเสียใจและเสียดายอย่างมาก ที่ต้องขาดนายทหารชั้นผู้ใหญ่ซึ่งยังสามารถทำคุณประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมไปอีกท่านหนึ่ง

ขออำนาจแห่งกุศลผลบุญตลอดจนคุณงามความดีที่ พลโท กิตติ ดิสบั๋ญญา ได้ประกอบไว้ รวมทั้งผลานิสงส์อันเกิดจากภริยา บุตรธิดา และบรรดาญาติมิตร ได้ร่วมกันบำเพ็ญกุศลอุทิศให้ จงเป็นพลวปัจจัยส่งผลให้ดวงวิญญาณของ พลโท กิตติ ดิสบั๋ญญา ประสบเกษมสุขตามควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพ ทุกประการ.

พลเอก เสริม ณ นคร

(เสริม ณ นคร)

คำไว้อาลัย

ผมรู้สึกยินดีที่ได้รับคำขอจากทายาทให้เขียนคำไว้อาลัย เพื่อเป็นเกียรติและระลึกถึง พลโท กิตติ ดิสบัญญา ซึ่งได้ล่วงลับไปแล้ว ท่านผู้นี้ผมมีโอกาสรู้จัก และได้ยินเกียรติคุณมาเป็นระยะเวลานานนับแต่เข้ามาเป็นนักเรียนเทคนิคทหารบก และได้รับการคัดเลือกให้ไปศึกษาวิชาการทหาร ณ ต่างประเทศกลับเข้ามารับราชการในกองทัพบก สิ่งสำคัญประการแรกคือ ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นที่เชื่อถือของผู้บังคับบัญชาและบุคคลโดยทั่วไป แม้แต่เมื่อพ้นจากหน้าที่ราชการเนื่องจากครบเกษียณแล้วยังได้ช่วยทำประโยชน์ โดยรับเป็นที่ปรึกษาของบริษัทอุตสาหกรรมสร้างอาวุธที่จะมีขึ้นในเมืองไทย ในส่วนลักษณะทหารนั้น ท่านผู้นี้มีเลือดเนื้อของทหารเข้มข้นเป็นทหารที่ดีมีวินัยเคร่งครัด ในโอกาสที่เป็นผู้บังคับบัญชาก็ปกครองโดยยุติธรรมเป็นที่รักใคร่ของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยทั่วไป ในด้านการสังคม ท่านเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย ใจคอหนักแน่น โอบอ้อมอารี จึงเป็นที่นับถือรักใคร่ของผู้ที่ได้สังสรรค์กับท่านทุกคน

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระยะหลังจากที่ท่านได้เกษียณอายุมาแล้ว เราได้มีโอกาสพบปะกันในสนามกอล์ฟแทบทุกสัปดาห์ ท่านผู้นี้จะยอมรับเป็นผู้จัดการ นัดหมายให้เพื่อนฝูงได้มาเล่นกัน ท่านมีฝีมือเป็นที่เกรงขามของนักกอล์ฟคู่แข่งขัน มีสมาธิแม้จะถูกเย้าแหย่ก็ไม่หวั่นไหว เพื่อนนักกอล์ฟทุกคนคิดว่าท่านยังมีสุขภาพและร่างกายแข็งแรงดี ไม่มีอะไร ก่อนวันที่ท่านจะจากไปก็ยังได้นัดหมายกันไว้ว่าจะเล่นด้วยกันในวันรุ่งขึ้น พอได้ข่าวว่าท่านผู้นี้ได้จากพวกเราไปแล้วโดยกระทันหัน ต่างก็รู้สึกสลดใจเป็นอย่างยิ่ง ความตายเป็นของทุกคนไม่มีผู้ใดจะกำหนดหรือหลีกเลี่ยงได้ พลโท กิตติ ดิสบัญญา ได้จากไปแล้วคงเหลือแต่คุณความดีที่ประกอบไว้พร้อมด้วยความอาลัยอาวรณ์ของครอบครัวและญาติมิตร ด้วยกุศลผลบุญและกรรมดีที่ท่านผู้นี้ได้ประกอบไว้ จึงเชื่อมั่นว่าดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของท่านได้ไปสถิตในทิพยพิมานในสัมปรายภพนั้นแล้ว.

พล.อ.

(ถนอม บัทมานนท์)

๖ ตุลาคม ๒๕๒๐

คำไว้อาลัย

แด่

พล.ท. กิตติ ดิสบัญญา

ความดับแห่งสังขารเป็นเรื่องของธรรมชาติ ที่ไม่มีผู้ใดจะหลีกหนีหลุดพ้นไปได้ แต่เมื่อสภาวะเช่นนั้นมาถึงก่อนกาลอันควรในขณะที่บุคคลผู้นั้นยังมีประโยชน์ต่อสังคม ต่อส่วนรวม ต่อประเทศชาติ และต่อญาติพี่น้องแล้ว จะยังความเศร้าโศกอาลัยให้แก่ญาติสนิทมิตรสหายและผู้ร่วมงานเป็นอย่างยิ่ง

การจากไปของ พล.ท. กิตติ ดิสบัญญา อดีตเจ้ากรมสรรพาวุธทหารบก ด้วยโรคร้ายที่บรรดานายแพทย์หมดความสามารถที่จะบำบัดได้นั้น ได้ก่อให้เกิดความโศกเศร้าอาดูรแก่จิตสำนึกของญาติมิตรผู้รู้จักมักคุ้นทุกท่านอย่างลึกซึ้ง เพราะท่านเป็นผู้ที่ควรแก่การเคารพนับถืออย่างที่สุด ซึ่งจะเห็นได้จากการที่มีบุคคลมากหน้าหลายตา หลั่งไหลกันไปเคารพศพ และร่วมในการสวดอภิธรรมศพกันอย่างมากมาย สม่ำเสมอตลอดงาน

ข้าพเจ้ามีความสนิทสนมคุ้นเคยเป็นอย่างดีกับ พล.ท. กิตติ ดิสบัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในห้วงระยะเวลาที่ท่านดำรงตำแหน่งเป็น เจ้ากรมสรรพาวุธทหารบก และข้าพเจ้าเป็นแม่ทัพกองทัพภาคที่ ๑ ท่านและข้าพเจ้าได้มีการพบปะไปมาหาสู่และปรึกษาข้อราชการกันอยู่เสมอ ข้าพเจ้ามีความรู้สึกเคารพรักในอัธยาศัยอันดีงามของท่านเป็นอย่างยิ่ง ท่านเป็นผู้ที่มีความเด็ดขาด กล้าหาญ และสง่างามสมกับเป็นชายชาติทหาร และเมื่อนอกเครื่องแบบท่านก็

เป็นสุภาพบุรุษที่มีความนุ่มนวล อ่อนโยน มีความเมตตาโอบอ้อมอารีต่อมิตรสหาย ผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป ด้วยความเสมอต้นเสมอปลาย ยากที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือนได้

อำนาจแห่งกุศลและคุณความดีทั้งในส่วนตัวและในหน้าที่ราชการที่ พล.ท. กิตติ ดิสบัญญา ได้ประกอบมาโดยสม่ำเสมอย่อมจะเป็นเกียรติยศชื่อเสียงซึ่งคงอยู่เป็นอนุสรณ์สำหรับครอบครัววงศ์สกุลตลอดไป ข้าพเจ้าขอวิงวอนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลกจงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของท่านจงดำเนินไปสู่สุคติในสัมปรายภพจงทุกประการ.

พล.อ. [signature]

(ยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)
รองผู้บัญชาการทหารบก

คำไว้อาลัยของ พลเอก โชติ หิรัณยัษฐิติ

ผมเข้าใจว่า ญาติและมิตรทุกท่าน คงจะได้รับ ทราบข่าว การถึงแก่กรรมของ พลโท กิตติ ดิสบัญญา ด้วยความตกตะลึงเพราะเป็นการกระทันหันมากทีเดียว โดยที่ไม่มีอาการเจ็บไข้มาก่อน จึงย่อมเป็นที่เสียใจและอาลัยอย่างมากแก่บรรดาญาติมิตรและผู้ ใหญ่ทุกท่าน พลโท กิตติ ดิสบัญญา ได้เคยร่วมสถานศึกษามากับผมตั้งแต่โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์ เมื่อผมเข้าไปศึกษาตั้งแต่มัธยมปีที่ ๒ (สมัยนั้น) และเมื่อจบการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ ๘ แล้ว ก็ได้ไปสมัครเข้าศึกษาในโรงเรียนนายร้อยทหารบกพร้อมกันอีกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ต่อมาในปลายปีนั้นเอง ก็ได้ย้ายไปศึกษาในโรงเรียนเทคนิคทหารบกที่ทางราชการได้จัดตั้งขึ้นใหม่ พร้อมกันอีกเป็นรุ่นที่ ๑ ครั้นเมื่อผลการสอบไล่ชั้นปีที่ ๓ ผ่านไป พลโท กิตติ ดิสบัญญา ได้รับการคัดเลือกให้ไปศึกษาต่อ ณ ประเทศอังกฤษจนสำเร็จ การศึกษาจากมหาวิทยาลัย ที่นั่น จึงกลับเข้ามารับราชการในกองทัพบกมีความเจริญก้าวหน้าเรื่อย ๆ จนกระทั่งดำรงตำแหน่ง เจ้ากรมสรรพาวุธทหารบกและครบเกษียณอายุราชการ ตลอดเวลาที่ได้ผ่านสถานที่ศึกษามากับผมนั้น ผลการศึกษาของ พลโท กิตติ ดิสบัญญา อยู่ในเกณฑ์ดีมาก การสอบไล่ไม่เคยได้ลำดับที่มากกว่าตัวเลขหนึ่งตัว เป็นผู้ที่มีนิสัยโอบอ้อมอารีแก่มิตรและผู้ใต้บังคับบัญชา ถ้าหากได้รับมอบงานใด ๆ ก็ตาม จะต้องพยายามทำอย่างดีที่สุดเต็มความสามารถจนสำเร็จผลเป็นอย่างดียิ่ง ความจริงเมื่อครบอายุการรับราชการแล้ว พลโท กิตติ ดิสบัญญา ยังพร้อมที่จะช่วยทำประโยชน์แก่ประเทศชาติอีกเป็นอันมาก จึงย่อมเป็นที่อาลัยรักแก่ทุกท่านที่ พลโท กิตติ ได้จากพวกเราเร็วไป ผมขออธิษฐานให้อานิสงส์ที่ท่านผู้ใหญ่ ญาติและมิตรได้บำเพ็ญกุศลให้นั้น จงเป็นแรงส่งให้ พลโท กิตติ ดิสบัญญา ประสบแต่ความสุขในสัมปรายภพจงทุกประการ.

พลเอก

(โชติ หิรัณยัษฐิติ)

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
NATIONAL DEFENCE COLLEGE

ในโอกาสแรกที่ผมและข้าราชการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้รับทราบข่าวมรณกรรมของ พลโท กิตติ ดิสบุญญา อดีตเจ้ากรมสรรพาวุธทหารบก ทำให้รู้สึกหดหู่และเศร้าสลดใจเป็นอย่างยิ่ง ที่ชมรมนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้สูญเสียนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ มีสติปัญญาเฉียบแหลม มีคุณค่าต่อสังคมและทางราชการไป ทำให้รู้สึกเสียดายอาลัยอาวรณ์เป็นอย่างมาก แม้ทุกคนจะทราบดีว่าความตายเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่พ้นก็ตาม

ดังนั้น ในวาระนี้ ผมและข้าราชการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร จึงขอแสดงความเศร้าสลดอย่างสุดซึ้ง ในมรณกรรมต่อท่านและครอบครัวมา ณ โอกาสนี้ด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พลโท เลิศรบ สีตบุตร

(เลิศรบ สีตบุตร)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

แด่ พลโท กิตติ ดิสบุ๋ญญา

ในบรรดานักเรียนนายร้อยเทคนิครุ่นแรก ๆ นั้น ผู้ที่เรียนดีก็มีโอกาสได้รับทุนไปศึกษาต่างประเทศ กรมช่างแสงทหารบก ได้รายงานขอให้คัดเลือกนักเรียนนายร้อยเทคนิค ๒ นาย ไปศึกษาวิชาการช่างแสง โดยเฉพาะในประเทศอังกฤษ คือให้เรียนทางวิศวกรรมเคมีคนหนึ่ง และวิศวกรรมช่างกลอีกคนหนึ่ง นักเรียนนายร้อยเทคนิค กิตติ ดิสบุ๋ญญา สอบได้ทุนไปศึกษาทางวิศวกรรมเคมี ส่วนวิศวกรรมช่างกลนั้น นักเรียนนายร้อยเทคนิค พิศ อจลบุญ เป็นผู้สอบได้ทุน ทั้งสองนายนี้ได้ออกไปศึกษาในประเทศอังกฤษพร้อมกัน ศึกษาอยู่ประมาณ ๖ ปี ก็ได้รับปริญญาทางเคมีและช่างกลตามลำดับ และได้กลับมารับราชการในกรมช่างแสงพร้อม ๆ กัน

พล.ท. กิตติ ดิสบุ๋ญญา ได้รับปริญญาจากมหาวิทยาลัยลิเวอร์พูล ในทางเคมี จึงได้รับหน้าที่ให้ดูแลโรงงานผลิตวัตถุระเบิด คือดินสำลี, ดินส่งกระสุนปืนเล็ก, ดินส่งกระสุนปืนใหญ่ และดินระเบิดแรงสูง พี เอน ที โรงงานวัตถุระเบิดของกรมช่างแสงตั้งอยู่ริมแม่น้ำบ่าสัก ในจังหวัดอยุธยา พล.ท. กิตติ ดิสบุ๋ญญา ได้ใช้วิชาความรู้ทางเคมีที่ได้ศึกษามาให้เป็นประโยชน์แก่ราชการเป็นอย่างยิ่ง ทั้งมีความสามารถในทางปกครองและอำนวยงานให้มีประสิทธิภาพสูง หาผู้เสมอเหมือนได้ยาก ผู้ที่ได้รับทุนไปศึกษาในต่างประเทศและกลับมารับราชการครบเวลาที่หมดข้อผูกพันแล้ว ก็มักจะมองดูกาลข้างหน้าว่าสดใสหรือมืดมนเพียงใด โดยเฉพาะในแง่ที่เกี่ยวกับรายได้ที่จะตั้งตัวและปรับปรุงฐานะของตนเอง ให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น เช่น มีที่ดินและบ้านอยู่ของตนเอง กับมีทุนก้อนใหญ่ที่จะเกิดผลประโยชน์เป็นรายได้เพิ่มพูนขึ้นอีก เพราะฉะนั้น ข้าราชการบางท่านที่หมดข้อผูกพันกับทางราชการแล้ว ก็สมัครที่จะขอลาออกไปทำงานกับบริษัทต่างประเทศซึ่งให้รายได้สูงกว่าทางราชการหลายเท่าพันทวี ยิ่งเป็นผู้มีปริญญาและประสบการณ์ ในการงานมาแล้ว ก็มีผู้แบมือรับและให้ รายได้เกือบเท่าเทียมกับฝรั่งต่างประเทศ

พล.ท. กิตติ ดิสบั่ญญา เป็นผู้ซื่อสัตย์ต่อราชการทหารอย่างเคร่งครัด ไม่ยินดีในทรัพย์สมบัติที่เอกชนหรือบริษัทต่างประเทศคอยหยิบยื่นให้ แต่มีความสุขอยู่ในราชการทหาร จนได้รับพระราชทานยศเป็นพลโท อันเป็นยศสูงสุดที่ นักวิชาการจะสามารถไต่ขึ้นไปถึงได้ อาศัยที่บำเพ็ญตนอยู่ในทางสายกลาง ไม่ฟุ่มเพือย จึงสามารถซื้อที่และบ้านผ่อนส่งได้ ถ้าเปรียบเทียบกับผู้สมัครไปรวยที่อื่นแล้ว ก็ต่างกันไกลนัก แต่ พล.ท. กิตติ ดิสบั่ญญา ก็มีความพึงพอใจในฐานะความเป็นอยู่อย่างธรรมดาของตน เพราะคิดว่าเมื่อทางราชการทหารชุบเลี้ยงมา โดยให้ทุนไปศึกษาต่างประเทศก็ควรจะอยู่ในราชการทหารไปจนถึงที่สุด คุณธรรมความกตัญญูต่อราชการทหาร ข้อนี้เป็นสิ่งที่ควรสรรเสริญอย่างยิ่ง

ข้าพเจ้ามีความภูมิใจมาก ที่ได้เป็นผู้บังคับบัญชาของ พล.ท. กิตติ ดิสบั่ญญา อยู่ในระยะหนึ่ง ต่อมาเมื่อข้าพเจ้าหมดหน้าที่ในกรมสรรพาวุธทหารบกแล้ว เราทั้งสองก็ได้กลายเป็นเพื่อนสนิทที่มีความคิดเห็นสอดคล้องต้องกันแทบทุกอย่าง ในระยะหลัง ข้าพเจ้าได้ขอร้องให้ พล.ท. กิตติ ดิสบั่ญญา ปลีกตัวมาช่วยงานในบริษัทไม้อัดไทย จำกัด เพียงอาทิตย์ละ ๓–๔ ชั่วโมง เพราะมีงานควบคุมคุณภาพทางเคมีในกระบวนการผลิตไม้อัด ซึ่งจำเป็นต้องหาผู้มีความรู้ทางเคมีมาวางหลักปฏิบัติให้เป็นหลักฐานถูกต้องในวิชาการ พล.ท. กิตติ ดิสบั่ญญา ได้สละเวลามาช่วยอยู่ประมาณ ๓–๔ ปี ก็ทำให้การงานทางเคมีของโรงงานไม้อัดไทย บางนา เจริญรุดหน้าไปมาก

เมื่อ พล.ท. กิตติ ดิสบั่ญญา ครบเกษียณอายุราชการแล้ว ก็เป็นโอกาสที่เราทั้งสองจะได้มีเวลาสังสรรค์กันมากขึ้น ไม่มีใครคิดเลยว่า พล.ท. กิตติ ดิสบั่ญญา จะประสบโรคภัยอย่างกระทันหันเช่นนี้ การจากไปของ พล.ท. กิตติ ดิสบั่ญญา จึงเป็นที่เศร้าสลดแก่ญาติมิตรเป็นอย่างยิ่ง ขอเดชะกุศลกรรมความดีที่ พล.ท. กิตติ ดิสบั่ญญา ได้ประกอบมาแล้ว จงได้เป็นพลวบั่จจัยให้ พล.ท. กิตติ ดิสบั่ญญา ได้ประสบสุขในสัมปรายภพชั่วกาลนานเทอญ ฯ

พลตรี วิเชียร สุตันตานนท์

คำไว้อาลัย

แด่

พลโท กิตติ ดิสบัญญา

ได้ทราบข่าวการถึงแก่กรรมของ พลโท กิตติ ดิสบัญญา โดยไม่นึกไม่ฝันว่าจะได้รับทราบข่าวร้ายเช่นนี้ก็ให้ตกใจเป็นอย่างยิ่ง ทั้งบังเกิดความเสียใจและมีความอาลัยเป็นที่สุด เนื่องจากได้รู้จักคุ้นเคยชอบพอรักใคร่กันมาเป็นเวลาช้านาน ตั้งแต่ได้เคยรับราชการอยู่ร่วมจังหวัดเดียวกันที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ บี ๒๔๙๕ จนกระทั่งย้ายจากกัน แม้ว่า พลโท กิตติ รับราชการฝ่ายทหาร และผมรับราชการฝ่ายพลเรือน ก็ดี ก็ได้มีความรักใคร่คุ้นเคยกันมากเสมือนเป็นญาติสนิทจริง ๆ ทั้งนี้ก็เพราะ พลโท กิตติ เป็นคนดีเรียกว่าเป็นสุภาพบุรุษทีเดียว มีกิริยาอัธยาศัยสุภาพเรียบร้อย มีน้ำใจโอบอ้อมอารี มีความเสมอต้นเสมอปลาย และที่สำคัญ คือ มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ราชการ และมีความสุจริตใจต่อเพื่อนฝูง แม้ว่าจะได้เลื่อนตำแหน่งหน้าที่และยศสูงขึ้นจนเป็นถึงพลโท ในตำแหน่งเจ้ากรมสรรพาวุธทหารบกก็ตาม พลโท กิตติ ก็วางตัวถูกต้องตามกาลเทศะ ไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อต่างคนต่างเกษียณอายุกันแล้ว ก็ยังได้ติดต่อพบปะกันอยู่ตามกาลสมัยอันควรอยู่เสมอ ส่วนทางราชการแม้ว่าผมจะไม่ได้เคยร่วมรับราชการสังกัดเดียวกันมาก็ดี แต่ก็ได้พึ่งข่าวคราวของ พลโท กิตติ ด้วยความเอาใจใส่เสมอมา ปรากฏว่า เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติงานด้วยความอุตสาหะ วิริยะ มีความตั้งใจดีมีประโยชน์ต่อทางราชการเป็นอันดี แม้ว่าจะพ้นหน้าที่ราชการเพราะเกษียณอายุออกมาแล้ว ก็ยังพยายามทำงานอันเป็นประโยชน์แก่สังคมเสมอ นับว่า พลโท กิตติ ดิสบัญญา เป็นคนดีมีประโยนน์แก่สังคมเป็นอันมาก เมื่อมาถึงแก่มรณกรรมลงในวัยที่จะยังประโยชน์ได้เช่นนี้ ญาติมิตรสหายทั้งหลายทั้งผมและครอบครัวจึงมีความเสียดายและอาลัยเป็นอย่างยิ่ง แม้จะทราบอยู่ดีแล้วว่า สังขารเป็นของไม่เที่ยง เกิดมาแล้วก็ทรงอยู่

ชั่วระยะเวลาหนึ่ง เสร็จแล้วก็ต้องดับไปในที่สุด แต่การที่ผู้ใดจะต้องดับไปนั้น ถ้าเป็นคนดีมีประโยชน์แก่สังคม และยังมีความสามารถจะปฏิบัติงานได้ดีอยู่ ก็นับว่าสังคมได้สูญเสียกำลังที่ดีไปคนหนึ่ง จึงเป็นที่เสียดายและอาลัยเป็นอันมาก แม้ว่าชีวิตและร่างกายจะต้องแตกดับไปตามธรรมดาก็ดี แต่เกียรติยศ ชื่อเสียง และคุณงามความดีที่พลโท กิตติ ได้กระทำไว้แล้วไม่น้อย จะยังคงปรากฏเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ผู้ที่อยู่ข้างหลังได้เป็นอย่างดี

ด้วยอำนาจกุศลผลบุญคุณความดีที่ พลโท กิตติ ดิสบัญญา ได้กระทำไว้แล้ว ประกอบกับบุญกุศลซึ่งญาติมิตรได้บำเพ็ญอุทิศให้ ขอให้เป็นปัจจัยอันยิ่งใหญ่ส่งให้ พลโท กิตติ ได้รับทราบและร่วมอนุโมทนาสาธุการ ในการบุญกุศลนั้น ๆ อันจะนำให้ประสบแต่ความสุขและความสงบตามควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพนั้น ๆ จงทุกประการตลอดไปด้วยเถิด.

อรรถวิภาคไพศาลย์

(หลวงอรรถวิภาคไพศาลย์)

๙ ตุลาคม ๒๕๒๐

๒๓๒ ถนนระนอง ๑

กรุงเทพ ฯ

พลโท กิตติ ดิสบุญญา
ผู้ที่ควรแก่การอาลัย

คุณกิตติคะ พี่ทราบข่าวการสูญเสียชีวิตของคุณในเช้าวันที่วิทยุ ป.ต.อ. ประกาศข่าวให้ทราบ พี่ตกใจและเศร้าสลดใจเป็นที่สุด เพราะไม่เคยได้ข่าวคราวการเจ็บไข้ได้บ่วยมากมายอะไรมาก่อนเลย เพียงแต่ทราบจากคุณปทุมว่า คุณกิตติเป็นหวัดเล็กน้อยเท่านั้นเอง

แม้ว่าเราจะไม่เคยรู้จัก มักคุ้นกันมาก่อน จนเมื่อได้มาอยู่ร่วม จังหวัดเดียวกันที่พระนครศรีอยุธยา ซึ่งก็เป็นเวลาไม่นานนัก แต่ความมีอุปนิสัยอันดี และการได้ร่วมงานกับคุณปทุม ดิสบุญญา ศรีภริยาของคุณในด้านต่าง ๆ ก็ได้ประจักษ์ซึ้งถึงอัธยาศัยไมตรี และน้ำใจของคุณเป็นอย่างดี จึงทำให้เกิดความรักใคร่นับถือ ชอบพอกันยิ่งเสียกว่าเพื่อน แต่เป็นประดุจญาติสนิทผู้หนึ่งก็ว่าได้

คุณกิตติและคุณปทุมของคุณเป็นผู้ที่มีแต่น้ำใจอันดี ไม่เคยเป็นพิษเป็นภัยกับผู้ใดเลย เพื่อน ๆ และพี่ประจักษ์แก่ใจและซาบซึ้งในคุณธรรมของคุณตลอดมา

เมื่อต้องแยกย้ายกันไปตามวิสัยของผู้รับราชการ ต่างก็ยังไปมาหาสู่กันอยู่เสมอมา และเมื่อมาตั้งหลักแหล่งในกรุงเทพ ฯ ด้วยกันหลายคน ก็ได้นัดพบปะสังสรรค์กันบ้างตามโอกาสอันควร มีการนัดรับประทานอาหารร่วมกันบ้าง ร่วมทัศนาจรกันบ้างตามแต่โอกาสจะอำนวย แต่ในที่สุด คุณกิตติก็จากเราไปเสียแล้ว อัธยาศัยและน้ำใจไมตรีอันดียิ่งที่คุณกิตติเคยมีให้นั้น ไม่มีใครลืมได้ จะฝังตรึงใจพี่อยู่ตลอดไป

การจากกันนั้น ถึงจะถือว่าเป็นไปตามกฎของกรรม จะจากไปช้า หรือจากไปเร็ว ทุกผู้ทุกคนต้องเป็นไปอย่างนี้ก็ตาม แต่ผู้ที่ยังเป็นประโยชน์กับสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้ที่เรารัก เรานับถือ ก็อยากจะให้อยู่ด้วยกันได้พบเห็นกันให้นานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เมื่อคุณกิตติมาด่วนจากไปในวัยนี้ พี่ก็มีความสุดแสนอาลัยเป็นอย่างยิ่ง

พี่เชื่อแก่ใจว่า คุณกิตติได้ประกอบแต่กรรมดีตลอดมา มีความซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่ราชการ มีความรับผิดชอบ มีความอุตสาหะ วิริยะ และยืนหยัดอดกลั้นต่อสิ่งเย้ายวนทั้งหลายได้อย่างน่าสรรเสริญ ซึ่งเป็นสิ่งที่หาได้ยากยิ่งกับบุคคลในสมัยนี้ ก็ย่อมจะจากไปสู่ภพภูมิชั้นสูง เสวยสุขที่ได้กระทำไว้ดีแล้วเป็นแน่

อย่างไรก็ตาม ในโอกาสสุดท้ายนี้ พี่ขอตั้งจิตอธิษฐานขอส่งบุญกุศลทั้งหลายที่พี่ได้ทำไว้แล้ว และที่จะกระทำต่อไปภายหน้าให้แก่คุณกิตติที่พี่รักและนับถือดุจญาติสนิทด้วยจริงใจ ขอจงได้รับเอาส่วนกุศลและขอให้เป็นสุขยิ่ง ๆ ในสัมปรายภพนั้น ๆ ด้วยเถิด เรายังต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ ก็คงจะได้พบกันอีก.

ระรวย อรรถวิภาคไพศาลย์
(คุณหญิงอรรถวิภาคไพศาลย์)

๒๓๒ ถนนระนอง ๑
กรุงเทพ ฯ

อาลัยพี่กิตติ

พี่กิตติเป็นคนน่ารัก น่านับถือ มีอารมณ์ขัน สนุกสนาน เอางานเอาการอย่างจริงจัง โอบอ้อมอารี มีน้ำใจเป็นนักกีฬาอย่างดียิ่ง ตลอดเวลาที่ได้มีโอกาสมักคุ้นกัน รู้สึกซาบซึ้งในอุปนิสัยเป็นอย่างยิ่ง เป็นผู้ยอมรับสถานการณ์อย่างไม่สะทกสะท้าน ตลอดเวลามาไม่เคยมีความผิดหวังอะไรจากตัวพี่กิตติเลย จึงบูชาความเป็นสุภาพบุรุษ ความเป็นผู้มีอาวุโส ความใจกว้าง เมื่อได้ทราบข่าวการจากไปอย่างบั่จจุบันทันด่วน จึงรู้สึกตกใจและอาลัยเป็นอย่างยิ่ง

ด้วยอานิสงส์ผลบุญ อันเนื่องมาจาก คุณงามความดีที่พี่กิตติ ได้สร้างสมมาตลอดที่ยังมีชีวิตอยู่ พร้อมทั้งกุศลผลบุญทั้งหลายที่ได้บำเพ็ญมา จงตลบรรดาลให้ดวงวิญญาณของพี่กิตติจงไปสู่สุคติวิสัยในสัมปรายภพนั้นทุกประการ.

(นายแพทย์ บุญสม มาร์ติน)

คำไว้อาลัย

แด่

น้องกิตติ ดิสบัญญา

เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๒๐ เป็นวันที่พี่ได้รับข่าวที่เศร้าสลดใจอย่างยิ่งจากทางโทรศัพท์ว่า น้องกิตติ ดิสบัญญา ได้ถึงแก่กรรมเสียแล้ว พี่คิดไม่ถึงว่า น้องกิตติจะจากไปเร็วเช่นนี้ เนื่องจากพี่และน้องกิตติ ได้มีความสนิทสนมกันมานาน ตั้งแต่วัยเยาว์จนกระทั่งน้องกิตติ ได้รับยศเป็นพลโท ซึ่งเป็นเกียรติอันสูงสุดของน้องที่พี่มีความปลาบปลื้มใจด้วยเป็นที่สุด นอกจากนี้ น้องกิตติก็ยังให้ความเคารพรักและนับถือพี่คุณพี่น้องร่วมสายโลหิตเดียวกันเสมอตลอดมา จึงนำความเศร้าสลดใจมาสู่พี่เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น พี่จึงขออธิษฐาน ให้ดวงวิญญาณของน้องกิตติ จไปสู่สุคติในสัมปรายภพเกิดชาติใดขอให้ได้เป็นพี่น้องกันทุกชาติไป

จากพี่

สุมาลี พันธุมเสน

บ้านซอยสวนพลู

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY
3961115702

คำไว้อาลัย

แด่

พลโท กิตติ ดิสบัญญา

พระพุทธองค์ ทรงตรัสไว้ว่า ความรักคือความทุกข์ และการพลัดพรากจากสิ่งที่รัก จึงเป็นความทุกข์ด้วย พระพุทธองค์ทรงสอนให้พุทธบริษัททั้งหลายไม่ให้ยึดมั่นในสังขารและรูปกายที่มองเห็น ทุกสิ่งล้วนเป็นอนิจจังทั้งสิ้น แต่ในขณะที่ข้าพเจ้ายังเวียนว่ายอยู่ในโลกแห่งกิเลส จึงไม่สามารถจะทุเลาความเศร้าโศกในการสูญเสียของ พลโท กิตติ ดิสบัญญา น้อยชายคนเดียวของข้าพเจ้าได้

ข้าพเจ้ามีความยินดี ในความเจริญก้าวหน้าของน้อง ตลอดทั้งความมีมานะอดทนต่องานราชการเพื่อชาติ และพระมหากษัตริย์ ดังที่บรรพบุรุษของเราได้เคยปฏิบัติมา น้องชายข้าพเจ้าเป็นผู้มีความกตัญญู ซื่อสัตย์ สุจริต อ่อนน้อม เสมอต้นเสมอปลาย เป็นผู้มีเพื่อนฝูงมาก กว้างขวางในวงสังคม ทั้งไทยและต่างประเทศ และเป็นน้องที่ดีของข้าพเจ้าเสมอมา จึงเป็นที่น่าเสียดายที่เราต้องสูญเสียผู้ที่มีความรู้ และความสามารถเช่นน้องของข้าพเจ้าไป ถ้าหากว่าเขาจะยังมีชีวิตอยู่ เขาคงจะช่วยเหลือประเทศชาติของเราได้อีกมาก การจากไปของน้องเป็นความโศกเศร้าสำหรับครอบครัวและผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ซึ่งยากที่จะหาสิ่งใดมาทดแทนหรือขจัดให้หมดไปได้ สังขารเป็นอนิจจังไม่เที่ยงแท้ ย่อมแปรเปลี่ยนตามกาลเวลา และแตกดับไปเป็นธรรมดา แต่เกียรติคุณความดีของน้องจะอยู่ในจิตใจของพวกเราทุกคนมิสูญไปดังสังขาร

ด้วยคุณธรรมความดีที่น้องได้บำเพ็ญไว้รวมทั้งที่ญาติมิตรได้อุทิศให้ จงเป็นผลดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของน้องจงไปสู่สุคติในสัมปรายภพเทอญ.

พลตรี ทวี ดิสบัญญา

คำไว้อาลัย

แด่

พลโท กิตติ ดิสบัญญา

สามี สุดที่รัก ซึ่งเป็นเสมือนหนึ่ง พ่อ, พี่, และเพื่อน

ดิฉันและพี่เหลือรู้จักกันมา เมื่อดิฉันอยู่ในวัย ๑๔ ปีเศษ เราเป็นเพื่อนบ้านอยู่ในตำบลเดียวกันในกรุงเทพมหานคร เธออายุ ๑๙ ปี ยังเรียนอยู่ชั้นมัธยมปีที่ ๗ ร.ร. เทพศิรินทร์ เธอเป็นทั้งพี่และเพื่อนที่ดีเยี่ยม เธอได้ช่วยเหลือดิฉันในเรื่องการเรียนบ้าง บางทีก็คอยแนะนำ ทักเตือน ปลอบโยน เมื่อดิฉันมีทุกข์ เราเป็นเพื่อนที่ชอบพอกัน ถูกอัธยาศัยกันเป็นอย่างยิ่ง ตราบจนกระทั่งเธอเรียนจบมัธยม ๘ จากกรุงเทพ ฯ และไปสอบเข้า ร.ร. นายร้อย ฯ ตอนนี้เราก็ห่างกันออกไปบ้าง เพราะเธอต้องไปอยู่ประจำที่โรงเรียน ถ้าเธอกลับบ้านในวันเสาร์-อาทิตย์ เราก็มักจะมีเวลาได้พบปะคุยกันฉันเพื่อนอยู่เสมอ เวลาผ่านไปจนกระทั่งเธอสอบได้ทุนของกระทรวงกลาโหม ได้ที่ ๒ ซึ่งจะต้องไปเรียนวิชาเคมี ณ ประเทศอังกฤษ กำหนดระยะเวลา ๑๐ ปี เธอจึงได้เอ่ยปากขอคำมั่นสัญญาให้ดิฉันรอเธอ ดิฉันได้ตกลงใจที่จะรอเธอ เพราะดิฉันเองก็ยังไม่สำเร็จการศึกษา ยังต้องศึกษาไปอีกหลายปี แต่ก็ไม่มั่นใจนัก เพราะเธอจะต้องจากไปต่างแดนไกลแสนไกล เวลานานมาก เธออาจจะพบใครซึ่งเป็นที่พอใจของเธออีกก็ได้ ตลอดระยะเวลาที่อยู่ห่างไกลกัน เธอมีจดหมายเล่าเรื่องการศึกษาของเธอ สถานที่แปลก ๆ ที่เธอได้พบเห็น เรื่องสนุกสนานต่าง ๆ ในระหว่างพวกนักเรียนไทยที่อยู่ด้วยกัน รวมทั้งความว้าเหว่คิดถึงบ้าน จดหมายนั้นแม้จะมีมาเสมอ แต่ระยะเวลาที่จะได้รับล่าช้ามาก ต่อมาสงครามโลกครั้งที่ ๒ เกิดขึ้น จดหมายเลยพลอยหายไป พอปลายปี พ.ศ. ๒๔๘๓ จดหมายก็เริ่มมาถึงใหม่ คราวนี้ก็ต้องถูกเซ็นเซอร์เพราะอยู่ในระหว่างสงคราม เธอยังคงทบทวนสัญญาอยู่พร้อมกับรับรองตัวเธอเองว่ายังซื่อสัตย์มั่นคง กาลเวลาผ่านไปจนเธอเรียนสำเร็จได้รับปริญญาตรี

เกียรตินิยมทางเคมี และเธอได้กลับมาโดยการแลกเปลี่ยนเชลยสงครามกันกับประเทศญี่ปุ่น วันเธอกลับมาดิฉันมิได้ไปรับเธอ เพราะดิฉันจบการศึกษาและมีงานทำแล้ว วันนั้นก็เผอิญเป็นวันอยู่เวร ดิฉันก็ได้แต่ตื่นเต้นดีใจอยู่คนเดียว เธอกลับมาแล้วเป็นเวลาหลายวัน แต่เธอก็ยังไม่ได้มาเยี่ยมเยียนดิฉันเลย จนกระทั่งในตอนเย็นวันหนึ่ง เธอจึงได้มาพบดิฉัน ความเติบโตเป็นผู้ใหญ่ขึ้นทั้งเธอและดิฉัน ทำให้เรารู้สึกแปลกกันไป แล้วเธอก็ทวงสัญญาใจของเธอ เราต่างก็เป็นผู้ใหญ่พอที่จะตัดสินใจ เราก็พร้าพ่อ-แม่ ด้วยกันทั้งคู่ จึงตกลงที่จะแต่งงานกันซึ่งเราได้กำหนดขึ้นในวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๖ โดยมีท่านเจ้ากรมวิเชียรและคุณหญิงอารี สุตันตานนท์ เป็นผู้ใหญ่จัดการให้เรา เรือนหอรักแรกของเราคือบ้านพักนายทหาร ในกรมสรรพาวุธ ทบ.

ชีวิตระหกระเหินแบบทหารในระหว่างสงคราม สุขบ้าง ทุกข์บ้าง เราก็อดทนต่อสู้กันมา ผึกใจเราทั้งสองให้แน่วแน่ไว้ ถึงคราวที่เธอต้องจากไปราชการต่างจังหวัด ดิฉันต้องออกมาพักอยู่กับญาตินอกกรมทหาร เพราะเวลานั้นยังมีสงครามอยู่ ทหารญี่ปุ่นยังอยู่ในประเทศไทยเต็มบ้านเต็มเมือง ลูกระเบิดยังมาลงอยู่เสมอ พอเรามีลูกชายคนโต อายุได้ ๔ เดือน ก็ต้องหอบหิ้วกันไปอยู่ที่บางปราบ จังหวัดนครสวรรค์ พอสงครามสงบ เราอพยพกลับมาอยู่กรุงเทพ ฯ ในกรมสรรพาวุธ เช่นเดิม

เวลาผ่านไปเป็นปี ๆ อย่างรวดเร็ว จนกระทั่งปี ๒๔๙๒ หลังจากที่ดิฉันคลอดบุตรชายคนที่ ๒ แล้วก็ล้มเจ็บหนัก ตลอดเวลาที่เจ็บอยู่นั้น เธอได้อยู่ใกล้ชิด เอาใจใส่อย่างดีเยี่ยมตลอดเวลา ดุจพ่อบังเกิดเกล้า ให้กำลังใจ ปลอบใจ สอนให้ผึกใจให้อดทนต่อการเจ็บไข้ หาซื้ออาหารที่ชอบรับประทานมาให้ แต่งานในหน้าที่เธอก็มิได้ทอดทิ้ง วันทำงานเธอจะกลับมาในตอนเที่ยง พร้อมด้วยอาหารที่จะมารับประทานด้วยกัน ตอนเย็นเลิกงานเธอก็จะรีบกลับมาบ้านดูแลเรื่องอาหารมื้อเย็น สั่งคนใช้ให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ ถ้าไม่ถูกใจเธอก็จะออกไปหาซื้อข้างนอก ทำให้ดิฉันเห็นใจเธอเป็นอย่างยิ่ง เสาร์-อาทิตย์ เธออยู่เป็นเพื่อนพูดคุย อ่านหนังสือให้ฟัง เปิดแผ่นเสียงเพลงเพราะ ๆ ให้ฟัง แผ่นเสียงเหล่านี้เธอซื้อหาไว้ตั้งแต่เธอยังศึกษาอยู่ในประเทศอังกฤษ ซึ่งเพื่อนของเธอที่ยังศึกษาต่ออยู่ส่งมาให้ทางเรือ หลังจากที่เธอกลับถึงประเทศไทยแล้ว

ความทรงจำอันนี้ยากที่จะลืมเลือนตลอดชีวิตของดิฉัน ดิฉันเจ็บคราวนั้นประมาณสักหกเดือน อาการดีขึ้นเป็นลำดับ จนหายดีเป็นที่พอใจของแพทย์ เธอก็ถูกย้ายไปประจำที่กองโรงงานวัตถุระเบิดอยุธยา ดิฉันยังคงพักอยู่กับลูกสองคนในกรมทหาร พอปลายปี ๙๓ เราจึงได้ไปอยู่รวมกันที่อยุธยา ขณะนั้นเธอมียศเป็นพันตรี เราเป็นสุขอยู่ด้วยกันไม่นาน พอขึ้นปี ๙๔ ประมาณเดือนตุลาคม เธอก็จากไปราชการต่างประเทศอีก ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่เธอเดินทางโดยเครื่องบิน ดิฉันต้องสวดมนต์ อ้อนวอนขอสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ ทั้งหลาย ช่วยคุ้มครองเธอ ให้เดินทาง ปลอดภัยทั้งไปและกลับเป็นเวลานานถึง ๔ เดือน

ขึ้นปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ครอบครัวของเราจึงได้ย้ายกลับเข้ามาอยู่ในกรมสรรพาวุธอีก คราวนี้เธอได้ยศเป็นพันเอก มาเป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการโรงเรียนสรรพาวุธ กรมสรรพาวุธ ทบ. ปี ๒๕๐๐ เราได้ลูกหญิง ๑ คน พอลูกอายุได้ ๕ เดือน เธอก็ต้องเดินทางจากไปศึกษาต่อที่ประเทศอเมริกานานถึง ๘ เดือน เธอกลับมาลูกหญิงอายุได้ ๑ ปีกว่าแล้ว จำหน้าพ่อไม่ได้เลย

ในระหว่าง ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เธอได้เข้าศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารบกหลักสูตรเร่งรัด เธอก็ต้องจากดิฉันและลูกไปอยู่ที่ ร.ร. เสธ ฯ กลับในวันเสาร์ พอเย็นวันอาทิตย์ก็ต้องกลับไป พอจบหลักสูตรนี้ เธอเข้าศึกษาวิทยาลัยการทัพบก ชุดที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๐๖–๐๗ ระยะนี้มีการเดินทางไปต่างประเทศบ้างในประเทศบ้าง

ปี พ.ศ. ๒๕๐๙–๒๕๑๐ เธอเข้าศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ชุดที่ ๙ ระยะนี้มีการเดินทางไปต่างประเทศและในประเทศอีก พอวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ เธอได้ย้ายจากกรมสรรพาวุธ ฯ ไปรับราชการในตำแหน่งผู้อำนวยการกองการศึกษา ร.ร. นายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ นี้ เธอได้อุปสมบทลูกชายคนโตและจัดการแต่งงานให้ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ เธอได้เป็น "คุณปู่" ซึ่งเธอภูมิใจนักหนา และระยะนี้เป็นเวลาที่ครอบครัวของเราได้อยู่กันพร้อมหน้า เธอก็ได้พัก ไม่ต้องเดินทางออกต่างประเทศ เราสองคนมีเวลาที่จะปรึกษาหารือกันถึงอนาคตข้างหน้า เพราะก็ใกล้เวลาเกษียณอายุราชการเข้ามาทุกทีแล้ว เรื่องที่จะต้องคำนึงถึงคือ "บ้าน" เธอเป็นผู้ที่รับราชการทหารเป็นอาชีพ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

ทุนทรัพย์จึงน้อย แต่ด้วยความมัธยัสถ์ เราได้ซื้อที่ดินของทางราชการโดยเงินผ่อนไว้ ๒ แปลง เราผ่อนจนหมด และได้ขายที่สองแปลงไปเพื่อแลกเปลี่ยนเป็นเงินมาวางมัดจำที่ และกู้เงินสวัสดิการ ทบ. มาซื้อที่พร้อมทั้งบ้าน ซึ่งเราได้ไปดู และตกลงใจ กันไว้แล้วที่ หมู่บ้านเมืองทองนิเวศน์ ๑ แล้วเราก็ได้อพยพครอบครัวของเรามาอยู่กันอย่างเป็นสุขพอสมควรแก่อัตภาพ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ หลังจากที่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้เป็นเจ้ากรมสรรพาวุธ ทบ. เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ แล้ว

ในระยะที่เธอเข้ามารับตำแหน่งเจ้ากรมสรรพาวุธ ทบ. นี้ เธอต้องเดินทางไปดูงานต่างประเทศอีก หรือไม่ไปต่างประเทศก็ต้องไปตรวจงานตามหน่วยต่างจังหวัด พอขึ้นปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เดือนตุลาคม เหตุการณ์ที่ไม่สงบต่าง ๆ ในประเทศไทยเกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ บ้านเราอยู่ไกลจากกรมสรรพาวุธ ฯ มาก ทำให้การติดต่องานบางครั้งไม่สะดวกเราเลยต้องอพยพกันมาอยู่ที่บ้านตำแหน่งเจ้ากรม ฯ ที่ถนนเศรษฐศิริ เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ เราอยู่กันที่บ้านนี้นานถึงสองปี ในระหว่างนี้ดิฉันต้องไปมาดูแลบ้านที่เมืองทองนิเวศน์อยู่เสมอ เพราะปิดทิ้งไว้ให้คนเฝ้า

เวลายิ่งใกล้เกษียณอายุเข้ามาทุกที เธอเคยพูดเปรย ๆ ทีเล่นทีจริงว่า เธอจะตายเมื่อไรหนอ ดิฉันก็ท้วงว่า เธอยังแข็งแรงไม่เห็นเคยเจ็บไข้อะไรหนักหนา เป็นหวัด ปวดศีรษะ ท้องเสียเป็นเรื่องธรรมดาใคร ๆ ก็เป็น รับราชการมาไม่เคยมีการพักร้อน ลากิจ ลาป่วย อย่างดีก็พักครึ่งวัน แล้วก็ออกกำลังกายอยู่เสมอ อาหารก็ทานได้ นอนก็ง่าย ถึงเวลาทำงานเป็นทำ เวลาพักก็พัก ศีรษะถึงหมอนเธอก็หลับ ไม่เคยนำเรื่องใดมากังวลใจ สัญญากันว่าเกษียณแล้วจะได้ไปเที่ยวพักผ่อนด้วยกัน ไม่ทันไรเลยจะมาพูดเรื่องตาย เธอก็ว่าอะไร ๆ มันไม่แน่หรอก จำไว้ก็แล้วกันว่าต้องเตรียมตัว เตรียมใจไว้ให้ดีพอเกษียณแล้วเธอคงอยู่ไปได้ราว ๆ อายุ ๖๒-๖๓ ปี ก็คงจะกลับบ้านเก่า ดิฉันฟังแล้วก็ยังไม่ยึดถือเป็นจริงจัง คิดว่าเธอคงพูดเล่นดิฉันยังล้อเธอว่า ดิฉันนี่แหละจะตายก่อนเพราะเจ็บออดแอดอยู่บ่อย ๆ เธอยังค้านว่าไม่ได้ ถ้าดิฉันตายก่อนเธอจะทนอยู่ได้อย่างไรกันโดยไม่มีดิฉัน ตามกฎของเธอแล้ว เธอจะต้องตายก่อนเพราะเธอเป็นชาย อายุก็มากกว่า แล้วจะต้องไปรอดิฉันอยู่ เพื่อที่จะได้พบกันอีก

แล้ววันเกษียณอายุของเธอก็มาถึง ความจริงแล้วเธอครบ ๖๐ ปี เมื่อ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๘ แต่เธอเกิดหลังเดือนตุลาคมเลยต้องยืดเวลาเกษียณมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ดูเธอออกจะเงียบเหงาลงไปบ้าง ด้วยไม่ได้ไปทำงานดังเช่นเคย เธอตื่นนอนแต่เช้าเหมือนเช่นที่เคยไปทำงาน ออกกำลัง อาบน้ำรับประทานอาหารเช้าตรงเวลาเดิม เสร็จแล้วก็เข้านั่งโต๊ะเขียนหนังสือ เพราะเธอยังได้รับเชิญให้ไปเป็นผู้บรรยายตามวิทยาลัยทหารต่าง ๆ อยู่บ้าง เธอจึงมีงานที่ต้องค้นคว้าขีดเขียนอยู่ไม่ขาด ต่อมาเธอก็ได้รับเกียรติ ได้รับเชิญเป็นที่ปรึกษาของโรงงานผลิตอาวุธที่จะตั้งขึ้นใหม่ ของบริษัทไทยอินเตอร์อาร์ม ซึ่งดำเนินงานโดยคนไทย เธอรับเชิญด้วยความเต็มใจ และตั้งอกตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างดีที่สุด ในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ เธอก็ได้เดินทางไปประเทศอเมริกาอีก เป็นเวลา ๑๒ วัน เมื่อเธอเดินทางกลับมาแล้ว ก็ได้ตรวจเช็คร่างกาย วัดความดันโลหิต เจาะเลือด ตรวจน้ำตาล, ยูริค และไขมัน ปรากฏออกมาว่า ความดันปกติ น้ำตาลในโลหิตไม่ดี ยูริคยังมีเปอร์เซ็นต์สูง ไขมันสูง (เมื่อยังอยู่ในราชการเธอเช็คร่างกายทุก ๓ เดือน) เธอกำชับดิฉันว่าให้ควบคุมอาหารของเธอให้ดี แต่บางครั้งเธอขอของรับประทานที่เธอชอบ โดยมากก็เป็นของที่อุดมไขมัน ดิฉันก็ต้องปล่อยตามใจ ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๐ เธอเดินทางไปไต้หวัน ประมาณ ๖ วัน เมื่อเธอกลับมาแล้วได้สักอาทิตย์หนึ่ง ดิฉันก็เตือนให้เธอไปเช็คหัวใจเสียบ้าง เพราะตอนนั้นที่โรงพยาบาลรามากำลังรับตรวจโรคหัวใจด้วยเครื่องตรวจ เธอบอกว่ารอให้เสร็จธุรกิจเสียก่อน เธอจะต้องเตรียมเขียนเรื่องไปบรรยายที่วิทยาลัยทัพอากาศ ในวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ และจะมีชาวอเมริกันเดินทางมาทำธุรกิจเรื่องโรงงานผลิตอาวุธอีกในเดือนกรกฎาคม พอเขากลับไปแล้ว เราก็จะไปหาแพทย์ตรวจพร้อมกันทั้งสองคนเลย แล้วเธอยังพูดเล่น ๆ อีกว่า ถ้าจะตายด้วยโรคหัวใจวายก็ดี สบายดี ไม่เดือดร้อน ไม่ทุกข์ทรมาน เจ็บไข้ ดิฉันได้แต่รับฟัง และคาดไม่ถึงว่าจะเป็นความจริง

วันนั้นได้มาถึงโดยมิได้รู้ตัวเลย ตอนเช้าของวันอังคารที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ เช้าที่อากาศแจ่มใสไม่มีเค้าฝนจะตก เธอเองก็แจ่มใสหน้าตาสดชื่น เธอเตรียมตัวไปทำงานที่สำนักงานตามปกติ แต่เธอสั่งเรื่องเสื้อกับกางเกงของเธอตั้งแต่วันจันทร์ เธอขอให้ดิฉันเตรียม

กางเกงสีน้ำเงินแก่ กับเสื้อเชิ้ตแขนยาวสีฟ้าลายสลับขาวให้เธอ เธอชอบสีฟ้ามาก เพราะเป็นสีวันเกิดของเธอซึ่งตรงกับวันศุกร์ เสื้อของเธอจึงมีแต่สีฟ้าเป็นส่วนมาก และโดยปกติแล้วเธอชอบสีเรียบ ๆ ตามนิสัยของเธอ ซึ่งมีชีวิตความเป็นอยู่ง่าย ๆ เรียบ ๆ สบาย ๆ วันนั้นเธอชวนลูกนุ่มไปด้วย และจะส่งลงที่ลาดพร้าว เพื่อต่อรถบัสไปจุฬา ฯ ก่อนจะไปเธอขอร้องให้ดิฉันช่วยเปลี่ยนกระถางต้นไม้ให้ด้วย เพราะสุนัขทำกระถางแตก แล้วก็ขึ้นรถไป วันนั้นไม่มีคำลาเหมือนเช่นที่เคย และในวันนั้นอีกเหมือนกันดิฉันคอยการกลับของเธออย่างใจจดจ่อ ตั้งแต่ ๑๓.๐๐ น. ตามปกติเคยกลับเช่นนั้น เมื่อเห็นเธอยังไม่กลับ ดิฉันก็นอนพักกลางวัน ตกใจตื่นขึ้นมาน้ำตาไหลพรากเต็มหน้า คิดว่าตาเจ็บ เพราะเคยเป็นโรคน้ำตาไหลแบบท่อน้ำตาตัน ลุกจากเก้าอี้ที่นอน เข้าห้องน้ำ ล้างหน้าเช็ดจนแห้ง น้ำตาก็ยังคงซึมอยู่ ออกมาดูนาฬิกา ๑๔.๐๐ นาฬิกากว่าแล้ว ยังไม่มีวี่แววเธอจะกลับมาเลย จนกระทั่ง ๑๕.๐๐ น. เศษ ขณะที่ดิฉันเดินกลับไปกลับมาอย่างกระวนกระวายใจ ตาก็มองไปที่ประตูบ้านอยู่มิได้ขาด รถก็แล่นมาจอดหน้าประตู ดิฉันดีใจเป็นที่สุด แต่แล้วใจก็วูบลงเมื่อเห็นแดงลงมาจากรถ ถือถุงกระดาษใส่ของสีขาวมายื่นส่งให้ ที่ปากถุงเขียนชื่อ พลโท กิตติ ติสบัญญา และถุงนั้นเขียนชื่อโรงพยาบาลสยามด้วย ดิฉันเปิดถุงกระดาษออกทันที ของส่วนตัวของเธอทั้งนั้นอยู่ในถุง ซองแว่นตา, กระดาษเช็ดแว่น, ขวดน้ำมันดอกไม้ขาว ซองยายินดัน บัตรประชาชน ใบขับขี่ แล้วก็เงิน อะไรกันนี่ ดิฉันมองหน้าลูก ซึ่งลูกก็มีใบหน้าที่เศร้าหมอง กระซิบบอกดิฉันว่า "แม่ทำใจดี ๆ ไว้นะคะ คุณพ่อเสียแล้ว" ดิฉันตะลึงงันทำอะไรไม่ถูกเลย คอตีบตันจุกแน่นอยู่ในอก หนาวเยือกในหัวใจ น้ำตาแห้งผาก ดิฉันผั่นไปหรือเปล่า ลูกก็เตือนว่าให้ดิฉันรีบแต่งตัวและเตรียมเสื้อผ้าสำหรับจะไปแต่งให้คุณพ่อ แล้วก็รีบมาขึ้นรถไป ร.พ. สยาม การเดินทางไม่ได้เร็วดังใจ เพราะได้เวลาเลิกงาน รถติด ฝนก็เริ่มตก ฟ้าแรง ลมแรง ดิฉันนั่งใจคอวูบวาบ เย็นในศีรษะไปตลอดทางสวดมนต์อ้อนวอนคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ให้ช่วยดิฉันให้พ้นจากอุบัติเหตุในท้องถนน ให้ไปถึง ร.พ. โดยปลอดภัย และได้พบว่าเธอยังมีชีวิตอยู่ ไม่ได้จากดิฉันไปเช่นที่ลูกบอก

เมื่อมาถึงโรงพยาบาล ทุกคนที่คอยอยู่ที่นั่นได้เข้ามาห้อมล้อมดิฉัน แสดงความเสียใจ ดิฉันต้องทรุดตัวลงนั่งกำลังขาอ่อนลงทันที ดิฉันไม่ได้ผ่านแล้ว ทุกอย่างเป็นความจริงทั้งสิ้น ลูก ๆ ได้พาดิฉันเข้าไปยังห้องพักศพ ดิฉันได้พบเธอนอนสงบนิ่งอยู่บนเตียงประดุจนอนหลับสบาย ตาบีดสนิท ดิฉันได้เข้าไปกราบแทบเท้าของเธอ จับแขนขาเนื้อตัวเธอดูก็ยังนุ่มนิ่มเหมือนมีชีวิตอยู่ แต่เธอจากดิฉันและลูกหลานไปเสียแล้ว โดยไม่มีแม้แต่คำลา เธอได้พักผ่อนไปชั่วกาลนานกราวนี้เอง หมดภาระหน้าที่เสียที เธอไม่ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อใครอีกแล้ว

ตลอดเวลา ๓๔ ปี ที่เราใช้ชีวิตร่วมกันมา เธอได้ให้ความรัก และความสุขสบายใจด้วยการเป็นสามีที่ดีของภรรยา เป็นพ่อที่ดีของลูก รักงานในหน้าที่ราชการที่ทำเป็นชีวิตจิตใจ ซื่อสัตย์สุจริต รักญาติพี่น้องเพื่อนฝูง ใครมาขอความช่วยเหลืออะไรเธอต้องช่วยเสมอเท่าที่จะช่วยได้ เธอเคยบอกดิฉันเสมอว่า "ช่วยเขาเถิดเป็นกุศล เราก็ไม่ใช่มั่งมีอะไรหรอก ช่วยได้เท่าไรก็เท่านั้น ดีกว่าไม่ช่วยเสียเลย" แต่ต่อนี้ไปก็คงจะเหลือแต่ความทรงจำให้ดิฉันต้องระลึกถึงเธอไปอีกนานแสนนาน ยากที่จะลืมได้

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย และผลแห่งกรรมดีที่ พลโท กิตติ ดิสบัญญา สามีสุดที่รักของดิฉัน ได้บำเพ็ญมาในขณะที่เธอยังมีชีวิตอยู่ก็ดี และผลแห่งกุศลกรรมที่เราทั้งสองได้ประกอบร่วมกันก็ดี จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์และซื่อสัตย์สุจริตจงสถิตอยู่ในสรวงสวรรค์อันมีแต่ความดีงาม และถ้าชาติหน้ามีจริง เราจะได้พบกันอีก สมดังใจเธอปรารถนา.

ปทุม ดิสบัญญา

คุณพ่อจากไป.... ลูกอาลัยในความดี

การเสียชีวิตของคุณพ่อ เป็นสิ่งที่ผมและทุกคนในครอบครัวไม่เคยคาดคิดมาก่อน ในความรู้สึกของผมเหมือนกับได้สูญสิ่งที่มีค่าที่สุด ในชีวิตคุณพ่อไม่เคยป่วยหนัก หรือเคยเข้าโรงพยาบาลมาก่อน คงมีแต่โรคประจำตัวเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น การจากไปอย่างกระทันหันของคุณพ่อ จึงเป็นสิ่งที่ยากยิ่งที่ผมและทุกคนในครอบครัวจะหักใจได้

ตลอดชีวิตของคุณพ่อประกอบแต่คุณงามความดี เมื่อครั้งรับราชการ คุณพ่อเป็นตัวอย่างแห่งความซื่อสัตย์สุจริต เป็นนายพลซึ่งต้องซื้อบ้านและรถยนต์เงินผ่อน จวบจนกระทั่งท่านเสียชีวิตลงแล้วก็ยังผ่อนไม่หมด สิ่งที่คุณพ่อเกลียดที่สุดคือการคอรัปชั่น ซึ่งคุณพ่อก็พร่ำสั่งสอนผมตลอดมา แต่ถึงแม้ครอบครัวของเราจะอยู่กันอย่างไม่มีอะไร แต่เราก็มีความสุขพอสมควรแก่อัตภาพ คุณพ่อเป็นทั้งพ่อและเพื่อนซึ่งให้ความสนิทสนมกับพวกเราทุกคนในครอบครัว ปัญหาต่าง ๆ ที่แก้ด้วยตัวเองไม่ได้ คุณพ่อก็มักจะแก้ไขให้จนสำเร็จ บางครั้งเมื่อพวกเราอยู่กันพร้อมหน้า คุณพ่อก็มักจะหาเกมต่าง ๆ มาเล่นกับลูก ๆ หลาน ๆ กันอย่างสนุกสนาน สิ่งเหล่านี้แม้จะไม่มีวันกลับคืนมาได้อีกแล้ว แต่ในความทรงจำและประทับใจของผมจะยังคงอยู่จนกว่าชีวิตจะหาไม่ สาเหตุสำคัญที่ทำให้ท่านเสียชีวิตเร็วกว่าที่คิด อาจเป็นเพราะท่านคิดมากเกี่ยวกับเรื่องงาน และความเป็นอยู่ของลูก ๆ ก่อนหน้าที่ท่านจะเสียชีวิต ๓ วัน ผมได้ไปพบกับท่านในตอนกลางคืน และเมื่อลากับท่านได้เดินออกมาส่งผมที่หน้าประตูบ้าน ท่านได้พูดกับผมว่า "พ่อสงสารลูก ๆ ที่ต้องช่วยตัวเอง พ่ออยากจะช่วยลูกทุกคน แต่ตอนนี้ยังไม่รู้จะช่วยอะไรได้ ถ้างานที่พ่อทำสำเร็จก็คงพอจะช่วยลูก ๆ ให้สบายขึ้นบ้าง" ซึ่งผมก็พอจะทราบบ้างว่าท่านได้มุ่งมั่นทำงานชิ้นหนึ่ง และใช้ความคิดในการทำงานมาก ซึ่งผมเองก็เคยได้เรียนท่านแล้วว่า อยากให้ท่านได้พักผ่อนมากกว่าที่จะให้ท่านทำงาน และขอร้องท่านว่าอย่าเป็นห่วงอะไรเลย พวกเราลูก ๆ ทุกคนพร้อมที่จะเผชิญความลำบาก และช่วยตัวเองกันอยู่แล้วทุกคน

คุณพ่อครับ...ถึงคุณพ่อจะได้จากผมไปอย่างไม่มีวันกลับแล้วก็ตาม แต่ในห้วงแห่งความนึกคิดของผม คุณพ่อจะยังคงอยู่กับผมตลอดไปอย่างไม่มีวันลืมเลือน ความดีของคุณพ่อที่ให้กับผมในฐานะผู้ให้กำเนิด คำสั่งสอนของคุณพ่อ ตลอดจนการกระทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองของคุณพ่อ จะเป็นสิ่งที่ผมในฐานะลูกชายคนโตของคุณพ่อจะถือปฏิบัติต่อไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่ ขอให้คุณพ่อจงรับรู้ด้วยเถิดว่า ผมภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นลูกของคุณพ่อ หากผลบุญกุศลที่ผมได้ทำไว้ในชาตินี้พอจะมีอยู่บ้าง ผมก็ขออุทิศส่วนกุศลนั้นให้คุณพ่อ ประกอบกับคุณงามความดีที่คุณพ่อได้สร้างไว้อย่างมากมายในชาตินี้ จงเป็นแรงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของคุณพ่อที่รักยิ่งของผม จงเดินทางไปสู่สุคติยังสัมปรายภพ และชาติหน้าหากมีจริงก็ขอให้ผมจงได้เกิดมาเป็นลูกของคุณพ่อทุกชาติไป

จุมพล ดิสบุ๋ญญา

อาลัย...คุณพ่อ

ลูกอยากจะพูดว่า ตลอดชีวิตการทำงานของคุณพ่อ ได้อุทิศตนเพื่องานของทางราชการและประเทศชาติ สิ่งที่ลูกภาคภูมิใจที่สุดก็คือ คุณพ่อเป็นนายทหารระดับนายพลที่จนที่สุด ทั้งที่ครอบครัวของคุณพ่อเป็นครอบครัวที่ใช้จ่ายอย่างประหยัด

คุณพ่อ...ถึงแม้จะมีโรคประจำตัวอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ร้ายแรงจนถึงกับล้มหมอนนอนเสื่อ คุณพ่อไม่เคยเจ็บป่วยถึงกับเข้าไปรักษาตัวในโรงพยาบาลเลยเท่าที่ลูกจำได้ มาในระยะหลังจากคุณพ่อปลดเกษียณ ลูกยังเห็นคุณพ่อขยันขันแข็งในการทำงานอยู่เสมอ คุณพ่อชอบปลูกต้นไม้ ค้นคว้าตำรับตำรา เขียนหนังสือ ออกกำลังกายตามปกติ ทุกคนในครอบครัว โดยเฉพาะลูกก็ยังมองคุณพ่อเป็นคนแข็งแรง และจะต้องดำรงชีวิตเช่นนี้ไปได้อีกนาน ลูกไม่เคยคิดเลยว่าคุณพ่อจะมาด่วนจากลูกไปอย่างรวดเร็ว

บ่ายของวันอังคารที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๒๐ เสมือนมีฟ้าผ่าเปรี้ยงลงมากลางดวงใจของลูก เมื่อมีเพื่อนทำข่าวมาแจ้งให้ทราบว่า ได้มีโทรศัพท์จากโรงพยาบาลสยามว่าคุณพ่อเสียชีวิตแล้ว...ลูกไม่อยากจะเชื่อว่าเป็นเรื่องจริง คิดว่าคงเกิดความเข้าใจผิดกันมากกว่า เพราะถ้าคุณพ่อเจ็บป่วยเป็นอะไรไปลูกควรจะต้องทราบ แต่เมื่อลูกไปถึงโรงพยาบาลก็พบว่าเป็นความจริงที่หลีกเลี่ยงไม่พ้น คุณพ่อจากไปอย่างกระทันหัน จนทุกคนในครอบครัวไม่มีโอกาสอยู่กับท่านในวาระสุดท้ายของชีวิต

สิ่งที่ลูกได้รับจากคุณพ่อก็คือ ความรู้จักเป็นตัวของตัวเอง สร้างฐานะด้วยความสามารถของตนเอง ทำงานเพื่องานและมีความหยิ่งในศักดิ์ศรีของตัวเอง นั่นเป็นมรดกที่มีค่าที่สุดที่คุณพ่อมอบไว้ให้แก่ลูก สุดที่ลูกจะลืมพระคุณของคุณพ่อได้ คุณพ่อจากไปแต่เพียงร่างกายที่ดับสูญเท่านั้น แต่คุณงามความดีที่คุณพ่อได้กระทำไว้นั้น จะประทับรอยอยู่ในใจของลูกตลอดกาล

จตุรงค์ ดิสบุญญา

"พ่อคนเดียวของลูก"

ในตอนเช้าวันที่ ๒ ส.ค. ๒๐ ก่อนจะออกจากบ้าน

"นุ่ม... ไปด้วยกันไหมลูก"

"คุณพ่อ... ไปก่อนเถอะค่ะ นุ่มยังไม่เรียบร้อยเลย"

"ไม่เป็นไร พ่อจะรอ อีก ๒๐ นาทีค่อยไปก็ได้"

"ตกลงค่ะ"

ประโยคเหล่านี้ เป็นประโยคสนทนากันระหว่างคุณพ่อ กับ นุ่ม ครั้งสุดท้ายจริง ๆ ไม่น่าเชื่อ และไม่อยากเชื่อเลย ใคร ๆ ที่มาเห็นหรือได้ยินก็คงไม่เชื่อ เพราะเป็นการพูดคุยชักชวนของคนที่กำลังจะออกไปประกอบธุรกิจ ด้วยอาการปกติแท้ ๆ ไม่มีอะไรบ่งบอกถึงความเจ็บไข้ได้ป่วยเลยแม้แต่น้อย และก่อนหน้านี้ก็ไม่เคยไม่สบายถึงขนานเข้าโรงพยาบาลสักที

พอนุ่มกลับถึงบ้านในตอนเย็นวันนั้น ทานข้าวเสร็จจึงได้รู้ว่าคุณพ่อเสียเสียแล้ว นุ่มตกใจจนพูดไม่ออก เพราะไม่คิดเลยว่าคุณพ่อจากไปอย่างเร็วเช่นนี้ เร็วจนไม่คิดว่าจะเป็นไปได้ ยังไม่ทันที่ใครจะได้เห็นใจคุณพ่อสักคน นุ่มยังคิดว่าคุณพ่อคงไปดูงานต่างประเทศอย่างที่เคยไป นุ่มนั่งคอยวันที่คุณพ่อจะกลับ แต่คุณพ่อก็ไม่เคยกลับมาหานุ่มอีกเลย

แม้คุณพ่อจะจากไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับ แต่คำพูดต่าง ๆ ที่คุณพ่อเคยสอนเคยบอกนุ่มไว้อย่างมากมายยังคงก้องอยู่ในหูตลอดเวลา คุณพ่อสอนให้ลูกทุกคนพึ่งตัวเอง แต่มีอยู่สิ่งเดียวที่นุ่นต้องพึ่งคุณพ่อเสมอ คือเรื่องแปลหนังสือ แล้วคุณพ่อก็ไม่เคยขัดแม้จะมีงานอยู่เต็มมือก็ตาม ซึ่งนับแต่นี้ต่อไปนุ่มจะไม่มีคุณพ่อช่วยอีกแล้ว จะไม่มีคุณพ่อที่คอยตักผักให้เวลาทานข้าว เวลาไปไหนก็จะไม่มีคุณพ่อไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นไปได้ เมื่อวันนั้นมาถึงวันที่ทุกคนต่างก็มี พ่อ แม่ พี่น้อง ไปร่วมแสดงความยินดีกันอย่างพร้อมพรั่ง แต่นุ่มจะไม่มีคุณพ่ออยู่ด้วยในวันนั้น และวันต่อ ๆ ไป คุณพ่อขา... นุ่มคิดถึงคุณพ่อจังเลยค่ะ แต่คุณพ่อนอนหลับพักผ่อนให้สบายเถอะนะคะ นุ่มจะพยายามไม่ทำตัวให้คุณพ่อต้องเป็นห่วงหรือเป็นกังวล คุณพ่อจะได้พักผ่อนอย่างเต็มที่ ให้สมกับที่ได้เหน็ดเหนื่อยต่อสู้กับชีวิตมานานถึง ๖๒ ปี

ลูกนุ่ม

(จันทร์ชม ดิสบัญญา)

อาลัยคุณปู่ที่รักของต๊ะ

ต๊ะคิดถึงคุณปู่มาก
แต่คุณแม่
ต๊ะเสียใจที่
เคยเล่นกับต๊ะ
ต๊ะรักคุณปู่

ต๊ะไม่เชื่อว่าปู่ตาย
ของต๊ะบอกว่า
คุณปู่ตาย
ซื้อขนมให้ต๊ะ
อยากให้คุณปู่

ต๊ะคิดว่าปู่ไปเมืองนอก
คุณปู่ไม่กลับมาอีกแล้ว
เพราะคุณปู่ของต๊ะรักต๊ะ
ซื้อของเล่นให้ต๊ะ
กลับมาหาต๊ะ

ต๊ะคิดของต๊ะอย่างนี้เรื่อยมาจนถึงเดี๋ยวนี้

ต๊ะ

(ธาราสิริ ดิสบัญญา)

ศักย์ทางวิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยีกับยุทธศาสตร์ทหาร

โดย พล.ท. กิตติ ดิสบัญญา

ศักย์ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี กับยุทธศาสตร์ทหาร สมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง

สรุปจาก A Concise History of Warfare

by

Field-Marshal Viscount Montigomery of Alamein

Collins, 1972, pp-273-307

หน้าว่าง

สงครามโลกครั้งที่ ๑

ใน ๒๘ มิ.ย. ๒๔๕๗ อาชดุ๊ก ฟรานซ เฟอร์ดินาน ได้ถูกปลงพระชนม์ที่บอสเนีย ออสเตรีย กล่าวหาว่า ฝ่ายสนับสนุนเซอร์เบียในบอสเนียเป็นผู้ดำเนิกการ และได้ยื่นคำขาดต่อเซอร์เบีย ใน ๒๕ ก.ค. ๒๔๕๗ และใน ๒๖ ก.ค. ๒๔๕๗ ก็ประกาศสงครามกับเซอร์เบีย ซึ่งเป็นการเริ่มจุดชนวนสงครามโลกครั้งที่ ๑ ประเทศพันธมิตรของแต่ละฝ่ายก็ประกาศตนเข้าร่วม การสงครามเกิดขึ้นเนื่องจากทั้งสองฝ่ายไม่สามารถตกลงทางการทูตต่อกันได้ เนื่องจากมีข้อขัดแย้งอย่างรุนแรงต่อกันอยู่แล้วเป็นทุน อาทิเช่น อังกฤษ และเยอรมันแข่งอิทธิพลกันทางการค้าและการอุตสาหกรรม ฝรั่งเศสไม่พอใจในผลของสงครามระหว่างฝรั่งเศสและปรัสเซียใน พ.ศ. ๒๔๑๓–๑๔ ซึ่งฝรั่งเศสปราชัย และไม่พอใจที่เยอรมันเข้าไปมีสิทธิในอัลซัคและลอร์เรน เยอรมันและรัสเซียแข่งอิทธิพลกันในแหลมบอลข่าน เหล่านี้เป็นต้น เมื่อแต่ละฝ่ายระดมพล เหตุการณ์ที่จะนำไปสู่สงครามก็รุนแรงขึ้นเป็นลำดับ

สงครามโลกครั้งที่ ๑ เป็นสงครามที่อาจกล่าวได้ว่า กำหนดเป้าหมาย "ทำสงครามเพื่อสุดสิ้นการสงคราม"

ความเจริญทาง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และยุทโธปกรณ์ที่พัฒนาขึ้นก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๑

กำลังไอน้ำ, เครื่องมือกล, เหล็กกล้า, ทองแดง, รถไฟขับด้วยไอน้ำ, เรือกลไฟ, โทรเลข, โทรศัพท์, เครื่องกำเนิดไฟฟ้า, หลอดไฟฟ้า, Nitrogen Fixation, Internal Combustion Engine, ดินสำลี, ดินควันน้อย, ที.เอ็น.ที., เครื่องยนต์กังหัน, เทอร์ไบน์, เรือดำน้ำ, เครื่องบินใช้ใบพัด, ลูกระเบิด, ปืนเล็กยาว ยิงทีละนัด, ปืนกลแก๊ตลิ่ง, ปืนใหญ่, ทุ่นระเบิดใช้ในน้ำ

แผนยุทธศาสตร์ของเยอรมัน

ตามแผนที่กำหนดไว้ เยอรมันมุ่งชิงความได้เปรียบแต่ต้นมือ เป็นแผนที่ Count von Schlieffen กระทำไว้เมื่อดำรงตำแหน่งเป็นเสนาธิการระหว่าง พ.ศ. ๒๔๓๔ ถึง พ.ศ. ๒๔๔๙ และได้ถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗ ตามแผนจะเริ่มด้วยการเข้าโจมตีฝรั่งเศสอย่างรวดเร็วด้วยกำลังที่เข้มแข็งประกอบด้วยหลายกองทัพ และจะเผด็จศึกฝรั่งเศสให้ได้ภายในหกสัปดาห์ ก่อนที่จะโจมตีโซเวียต การบุกเข้าโจมตีฝรั่งเศสโดยตรงกระทำได้ยาก เนื่องจากพรมแดนฝรั่งเศสและเยอรมันมีป้อมค่ายตั้งเรียงรายเป็นทิวแถว ป้อมค่ายเหล่านี้ จัดพลประจำไว้อย่างเข้มแข็ง แผนเดิมของชลิฟเฟนนั้น ต้องการดึงฝรั่งเศส ออกมาข้างหน้า และตรึงไว้ด้วยปีกซ้าย ของเยอรมันในลอร์เรน แล้วใช้กำลังส่วนใหญ่ทางปีกขวาทำการรุกโอบผ่านประเทศเบลเยี่ยม แล้ววกลงไปทางใต้และตะวันออก ผู้ที่เข้ารับตำแหน่งแทนชลิฟเฟนได้ทำการแก้ไขแผนนี้ โดยเพิ่มความแข็งแกร่งให้กับปีกซ้ายของเยอรมัน

แผนของเยอรมันเป็นไปตามความคิดที่เรียกว่า "ประตูหมุน" (Rovolving Door) ตามแบบฉบับสมัยนโปเลียน ถ้าเป็นสมัยนโปเลียนแล้วนับว่าเหมาะสม แต่เมื่อย่างเข้าสู่สมัยสงครามโลกครั้งที่ ๑ ได้มีการพัฒนารถไฟขึ้นใช้เป็นการขนส่งที่สำคัญ ทำให้ฝรั่งเศสสามารถเคลื่อนย้ายกำลังข้ามประเทศไปรับแนวรุกแบบ "เคียวกวาด" ของชลิฟเฟนได้ทันจึงทำให้แผนของเยอรมันที่วางไว้มีหวังสำเร็จน้อยกว่าที่คาดคิด นอกจากนั้น **การส่งกำลังบำรุง** ก็เป็นผลสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้แผนชลิฟเฟนล้มเหลว เทคโนโลยีในระยะแรกของการสงครามทำให้เยอรมันต้องเดินทัพทำการรุกด้วยทหารเดินเท้า อาวุธมี ปืนเล็ก, ปืนกล, ปืนใหญ่ชนิดลากจูง การเคลื่อนย้ายต่าง ๆ ใช้ม้า โดยเหตุนี้ การเคลื่อนที่จึงดำเนินไปได้ช้า นอกจากนั้นการทำลายสะพาน และทางรถไฟได้ทำให้การเคลื่อนที่ช้าลงอีก ฝรั่งเศสจึงสามารถตอบโต้ได้ทันด้วยการเคลื่อนที่ด้วยรถไฟ

แผนยุทธศาสตร์ของประเทศอื่น ๆ

ประเทศอื่น ๆ เข้าสู่สงครามใน พ.ศ. ๒๔๕๗ (ค.ศ. ๑๙๑๔) โดยไม่มีแผนยุทธศาสตร์กำหนดไว้แน่นอนเช่นเยอรมัน ประเทศที่เข้าร่วมสงครามในระยะแรกมีดังนี้.–

ฝ่าย Central Powers มีเยอรมัน ออสเตรีย และตุรกี

ฝ่าย Entente Power มีฝรั่งเศส อังกฤษ เบลเยี่ยม รัสเซีย และเซอร์เบีย

ออสเตรียหวังพิชิตเซอร์เบียให้ได้โดยรวดเร็ว และรุกเข้าปะทะกับรัสเซียทางตะวันออกเฉียงเหนือ ฝรั่งเศสไม่มีแผนยุทธการใด ๆ เขียนไว้เลย จึงตัดสินใจทำการรุกด้วยกำลังทั้งสิ้นที่มีอยู่ และเคารพในความเป็นกลางของเบลเยี่ยม อังกฤษไม่มีกำลังทัพบกมาก จึงมุ่งทำการบีดล้อม ข้าศึก ด้วย กำลัง กอง ทัพเรือ กับใช้ กองทัพ ขนาด ย่อม เข้ารักษา บีกซ้ายของ ฝรั่งเศสไว้ รัสเซียมีแผนที่จะเข้าตีโดยส่งกำลังสองกองทัพยาตราเข้าสู่ปรัสเซียตะวันออก และส่งทหารอีกส่วนหนึ่งเข้าไปทางใต้เพื่อตีโอบออสเตรียทางเหนือของคาร์ปาเทียน

เยอรมันได้ทำการรุกคืบหน้าผ่านเบลเยี่ยมและส่วนหนึ่งของฝรั่งเศสเข้าไปได้ แต่แล้วก็ถูกตรึงไว้ได้สำเร็จ ทั้งสองฝ่ายได้ขุดสนามเพลาะ นับแต่นั้นมาลวดหนาม บืนกลหนัก บืนใหญ่ ก็เข้ามามีบทบาทสำคัญในการรบ ทางด้านรัสเซียก็ได้ทำการรุกคืบหน้าเข้าสู่ปรัสเซียตะวันออก แต่ขาดการประสานระหว่างกองทัพ ประกอบกับฝ่ายเยอรมัน ซึ่งมี พลเอก ปอล ฟอน ฮินเดนเบอร์ก เป็นแม่ทัพ และ พลเอก อีริค ฟอน ลูเดนดอรฟฟ์ เป็นเสนาธิการได้ดำเนินกลยุทธตรึง และถอนกำลังโดยข้าศึกไม่รู้ตัว ไปทำการตีโอบทางด้านใต้ เป็นผลให้กองทัพโซเวียตเสียหายยับเยินไปหนึ่งกองทัพ ในที่สุดทั้งสองฝ่ายก็ตรึงกันอยู่ เยอรมันต้องโอบอุ้มออสเตรีย และตุรกีทั้งในทางเศรษฐกิจ, แนวความคิด ทางการทหาร และกำลังพล

ใน ค.ศ. ๑๙๑๕ เยอรมันได้เปลี่ยนมาใช้ยุทธศาสตร์การตั้งรับทางแนวรบด้านตะวันตก ยึดพื้นที่ไว้ และพยายามเผด็จศึกทางด้านตะวันออก หลังแนวรบจากด้านตะวันตกไปตะวันออก เยอรมันมีระบบการรถไฟที่ดี ตราบเท่าที่ยังมีทรัพยากรอยู่ เยอรมันจึงสามารถใช้ความกดดันจากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดหนึ่งได้ตามใจชอบ และสามารถเผชิญกับการคุกคามได้ทันท่วงที อนึ่ง เพื่อตอบโต้การบีดล้อมทางเรือของอังกฤษ เยอรมันได้เบิดการสงครามเรือดำน้ำขึ้น

อาวุธใหม่ที่เยอรมันได้นำออกใช้ใน พ.ศ. ๒๔๕๘ คือ แก๊สพิษ ในระหว่างสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ ฝรั่งเศสได้นำลูกระเบิดน้ำตายิงจากบืนเล็กมาใช้ เยอรมันกล่าวหา

ฝรั่งเศสว่า ละเมิดสัญญากรุงเฮก หลังจากที่ต้องหยุดการรุกที่แม่น้ำมาร์น และเริ่มการสงครามสนามเพลาะ เยอรมันก็ตกลงใจใช้แก๊สพิษ แก๊สชนิดแรกที่ใช้คือคลอรีนได้นำออกใช้เมื่อ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๘ ที่เมืองอีปร์ส (Ypres) เป็นผลให้ฝ่ายพันธมิตรต้องสูญเสียกำลังพลไปหลายหมื่นคน แต่เนื่องจากเยอรมันขาดการข่าวกรองที่ดีจึงมิได้ทำการติดต่อขยายผล ฝ่ายพันธมิตรเร่งปรับแนวรบใหม่ทัน และภายในเวลาไม่กี่วัน อังกฤษกับฝรั่งเศสก็สามารถประดิษฐ์หน้ากากป้องกันไอพิษขึ้นได้สำเร็จ ความได้เปรียบของเยอรมันจึงหมดไป หลังจากนั้นทั้งสองฝ่ายก็พัฒนาแก๊สพิษชนิดร้ายแรงขึ้นได้อีกหลายชนิด ล้วนเป็นสารประกอบทางเคมีทั้งสิ้น เช่น มัสตาร์ดแกส, อาดัมไซต์ และเลวิไซท เป็นต้น แก๊สสองชนิดหลังมีความร้ายแรงกว่ามัสตาร์ดมาก แต่จนสงบศึกก็มิได้นำออกใช้

ในการสงครามบ่อมค่ายประชิดในสงครามโลกครั้งที่ ๑ นั้น กำลังของฝ่ายตั้งรับประกอบด้วย กำลังยิงของ ปืนเล็ก และปืนกล จากสนามเพลาะ ที่ให้ความคุ้มกัน เป็นอย่างดี สนับสนุนด้วยกำลังยิงของปืนใหญ่ พลปืนเล็กสามารถทำการยิงได้ ๑๕ นัดต่อนาที อย่างแม่นยำ ข้ามเขตปลอดทหารเข้าไปทางฝ่ายข้าศึก ปืนกลยิงอัตโนมัติติดต่อกัน ในชั้นแรกอังกฤษใช้ปืนกล ๒ กระบอกต่อหนึ่งกองพัน แต่ในปลายสงครามได้ใช้ถึงกองพันละ ๔๘ กระบอก ลวดหนามเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งในการเข้าตี ระบบสนามเพลาะประกอบด้วยแนวสนามเพลาะหลายแนวในทางลึก แนวแรกจะถูกเจาะเข้ามาได้ ฝ่ายเข้าตีก็ไม่สามารถรุกคืบหน้าเข้าไปได้มากนัก เพราะฝ่ายตั้งรับได้ใช้รถไฟและรถยนต์ขนย้ายกำลังรบเข้ามาเพิ่มเติมจากเขตหลัง ทำการอุดช่องว่างได้รวดเร็วกว่าที่ฝ่ายเข้าตีสามารถรุกคืบหน้าเข้าไปได้ ทางฝ่ายเยอรมันนั้นในระหว่างฤดูหนาว พ.ศ. ๒๔๕๙ – ๖๐ ยังได้สร้างระบบสนามเพลาะสำรองขึ้นให้ชื่อว่า "แนวฮินเดนเบอร์ก" ได้เลือกที่ตั้งแนวให้เหมาะสมกับธรรมชาติ และได้เปรียบทางยุทธศาสตร์ ภายในสนามเพลาะมีที่กำบังใต้ดิน ที่สามารถทนการระดมยิงด้วยปืนใหญ่ได้ ป้อมปืนกลสร้างด้วยคอนกรีต มีข่ายทางรถไฟขนาดเบาสำหรับขนทั้งทหารและยุทโธปกรณ์สู่เขตหน้าได้สะดวก เราจะเห็นได้ว่า **เทคโนโลยีเท่าที่มีอยู่ขณะนั้น บันดาลให้ฝ่ายตั้งรับได้เปรียบกว่าฝ่ายเข้าตีมากทั้งในด้านยุทโธปกรณ์, ป้อมค่าย และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ**

ชัยชนะในการรบจะมีได้ด้วยการรุก แต่การเสี่ยงรุกโดยอาศัยความกล้า ในเมื่อฝ่ายตั้งรับมีอาวุธเท่าเทียมกันหรือดีกว่า ย่อมทำให้สิ้นเปลืองชีวิตและทรัพยากรมาก โดยปกติฝ่ายเข้าตีมักจะทำการยิงเตรียมเป็นเวลานานเพื่อข่มขวัญ เจาะแนวลวดหนาม ทำลายรังปืนกลที่ทราบ และทำลายกำลังรบ แต่ถ้าฝ่ายตรงข้ามมีขวัญดี และหลบซ่อนทั้งตัวและอาวุธอยู่ภายในที่กำบังในสนามเพลาะ ขณะมีการยิงเตรียม การยิงเตรียมก็ได้ผลไม่เต็มที่

ลักษณะการเข้าตีตามปกตินั้น ประกอบด้วยการยิงเตรียมด้วยปืนใหญ่ติดตามด้วยกลิ้นจู่โจมซึ่งประกอบด้วยกำลังทหารถือปืนเล็กยาวติดดาบปลายปืน ปืนกลและแก๊สให้ประโยชน์ในการจู่โจมน้อยกว่าในการตั้งรับ

การเข้าตีทางแนวรบด้านตะวันตก เริ่มด้วยการยิงเตรียมด้วยปืนใหญ่ล่วงหน้าก่อนหลายวัน ในระยะแรกปืนใหญ่ของเยอรมันเหนือกว่าฝ่ายพันธมิตรทั้งในทางปริมาณและคุณภาพ แต่ต่อมาปืนใหญ่ของทุกกองทัพมีคุณลักษณะคล้ายคลึงกัน ในระหว่างสงครามสัดส่วนของปืนใหญ่ขนาดกลางและขนาดหนักเพิ่มขึ้นมาก ปืนใหญ่ของอังกฤษที่ใช้มากมีปืนใหญ่กระสุนวิถีโค้งขนาด ๑๘ – และ ๖๐ – เปาวน์เดอร์ กับขนาด ๔.๕ นิ้ว, ๖ นิ้ว และ ๙.๒ นิ้ว ระยะยิงจากต่ำไปจนถึงกว่า ๑๐,๐๐๐ หลา ได้นำการขนส่งด้วยยานยนต์มาใช้มากขึ้น แต่สำหรับปืนใหญ่ยังคงเคลื่อนย้ายไปด้วยม้าปืนขนาดใหญ่มากมักจะติดตั้งยิงบนรถไฟ ปืนขนาดใหญ่มาก เช่น "บิก เบอร์ท่าส์" ขนาด ๑๗ นิ้ว ของเยอรมันใช้ระดมยิงระยะไกล เครื่องยิงลูกระเบิดได้นำมาใช้กันมากในสงครามป้อมค่ายประชิด กระสุนปืนใหญ่ใช้วัตถุระเบิดแรงสูงได้ค่อย ๆ เข้ามาแทนที่กระสุนชแรปเนล กระสุนควันและแก๊สก็ได้มีการนำมาใช้ การระดมยิงนั้นกระทำขนาดใหญ่ และจำเป็นต้องมีการอำนวยการยิงอย่างดียิ่ง เมื่อสงครามดำเนินไปนานเข้าก็ได้มีการรวมการบังคับบัญชาปืนใหญ่ตลอดแนวรบยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถประสานการยิงและรวมกำลังยิงเป็นกลุ่มก้อน ณ ตำบล และเวลาที่ต้องการได้ วิธีการติดต่อสื่อสารต่าง ๆ อันได้แก่ โทรศัพท์ วิทยุ และเครื่องบินตรวจการณ์ เสียงสัญญาณและไฟสัญญาณได้ช่วยให้การอำนวยการยิงปืนใหญ่ดียิ่งขึ้น

ข้อเสียสำหรับการระดมยิงด้วยปืนใหญ่ ได้แก่ การขาดการจู่โจมทางยุทธวิธี นอกจากนั้นภูมิอากาศที่เบียกชื้น ทำให้ดินปั่นชื้นมามากจนยากที่ทหารเดินเท้าซึ่งมีอุปกรณ์ติดตัวที่หนักถึง ๖๖ ปอนด์ จะรุกเคลื่อนที่ไปได้โดยง่าย เมื่อการระดมยิงสุดสิ้นลง บางครั้งก็ใช้ฉากควันกำบังการเคลื่อนที่ คลื่นทหารฝ่ายเข้าตีจะเคลื่อนออกจากสนามเพลาะ เคลื่อนผ่านแนวลวดหนามฝ่ายตนเองออกไป

สำหรับฝ่ายตั้งรับ ตามที่นายทหารเยอรมันผู้หนึ่งบันทึกไว้มีดังนี้.–

เมื่อปรากฏการระดมยิงอย่างหนัก ก็ทราบได้ว่าไม่ช้าไม่นานทหารราบข้าศึกจะเข้าจู่โจม ทหารที่อยู่ในที่หลบภัยใต้ดินจะรอคอยอยู่ เข็มขัดบรรจุลูกระเบิดชว้างไว้เต็ม ในมือถือปืนเล็กยาว และคอยพิ่งเสียงระดมยิงว่าเมื่อใดจะย้ายจากแนวป้องกันด้านหน้าไปยังส่วนหลัง เป็นสิ่งสำคัญที่จะสูญเสียเวลาไปไม่ได้เลยแม้แต่นาทีเดียวที่จะขึ้นไปประจำที่ เพื่อเผชิญกับทหารราบข้าศึกซึ่งจะเคลื่อนที่รุกเข้ามาทันที หลังฉากการยิงของปืนใหญ่ด้วยกล้องเล็งประจำสนามเพลาะของฝ่ายตั้งรับที่โผล่พ้นทางเข้าที่หลบภัยใต้ดินขึ้นมา ฝ่ายตั้งรับจะมองเห็นหมวกเหล็กโผล่พ้นขึ้นมาเล็กน้อยอย่างหนาแน่นจากแนวสนามเพลาะของฝ่ายเข้าตี แสดงว่าหน่วยจู่โจมพร้อมที่จะปฏิบัติการ เมื่อถึงเวลา ๐๗.๓๐ การยิงด้วยปืนใหญ่จะหยุดลงทันที ฝ่ายตั้งรับจะปีนออกไปจากสนามเพลาะวิ่งเข้าไปพึ่งตัวอยู่ในหลุมระเบิดของปืนใหญ่ ปืนกลถูกรีบนำออกจากที่หลบภัยไปตั้งประจำที่พร้อมทั้งหีบกระสุน กำหนดแนวยิงอย่างหยาบ ๆ ขึ้น ฝ่ายเข้าตีจะรุกคืบหน้ามาตลอดแนวทางอันยาวเหยียดเป็นหลายแถวด้วยกันในทางลึก

โดยปกติฝ่ายเข้าตีจะสูญเสียอย่างหนัก เจาะแนวเข้าไปได้ไม่มากนัก แต่แล้วมักต้องถอนตัวกลับ สำหรับการสงครามทางเรือนั้น เนื่องจากเยอรมันมีเรือรบน้อยกว่า ในท้ายที่สุดจึงจำกัดการปฏิบัติการของตนอยู่ในทะเลบอลติก ฝ่ายอังกฤษดำเนินการปิดล้อมทางเรือ เพื่อยึดเรือสินค้าเยอรมัน ตรวจเรือประเทศเป็นกลาง และดำเนินการสงครามต่อต้านเรือดำน้ำ การวิจัยและพัฒนาในสมัยนั้น ได้ทำให้เรือดำน้ำเป็นอาวุธที่มีประสิทธิภาพสูงยิ่ง กำลังโจมตี ใช้ตอร์ปีโดยิงโดยอากาศอัดจากท่อทางหัวเรือ เรือดำน้ำขนาดใหญ่ที่สุดมีตอร์ปีโดสี่ท่อ แต่ละท่อ

มีตอร์บีโดสี่ลูก ตอร์บีโดแต่ละลูกบรรจุ ที.เอ็น.ที. ๕๐๐ ปอนด์ ความเร็ว ๓๖ ไมล์ต่อชั่วโมง ระยะยิง ๗,๐๐๐ ถึง ๘,๐๐๐ หลา ขณะแล่นอยู่ใต้น้ำลึก ๒๕ ฟุต สามารถใช้กล้องเปอริสโคปส่องดูได้ตลอดขอบฟ้า ใน พ.ศ. ๒๔๕๗ อังกฤษมีเรือดำน้ำ ๓๖ ลำ เทียบกับเยอรมัน ๒๘ ลำ แต่ในระยะเวลาต่อมาเยอรมันได้สร้าง U – Boat ซึ่งเป็นชื่อเรียกเรือดำน้ำเยอรมันขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก มีขนาด อำนาจการโจมตี และความทนทานสูงขึ้น เยอรมันได้เริ่มสงครามเรือดำน้ำใน พ.ศ. ๒๔๕๘ (ค.ศ. ๑๙๑๕) สามารถจมเรือพันธมิตร และประเทศเป็นกลางลงได้เป็นจำนวนมาก ในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๖๐ สามารถจมได้กว่าล้านตัน ในที่สุดฝ่ายพันธมิตรก็หาทางตอบโต้เรือดำน้ำได้สำเร็จ โดยสามารถพัฒนาทุ่นระเบิด และทุ่นระเบิดน้ำลึก (depth charge) ที่มีประสิทธิภาพขึ้นได้สำเร็จ ได้มีการวางทุ่นระเบิดไว้อย่างมาก เรือก็แล่นเฉทางไปมา และทิ้งลูกระเบิดน้ำลึกในปลายสงครามได้มีการพัฒนา asdic ซึ่งเป็นเครื่องตรวจค้นเรือดำน้ำที่เข้ามาอยู่ในระยะใกล้ได้สำเร็จ โดยใช้วิธีส่งคลื่นเสียงชนิดความถี่สูงออกไป อย่างไรก็ดี วิธีต่าง ๆ ดังกล่าว ยังให้ประโยชน์ไม่เต็มที่ สิ่งที่ให้ประโยชน์คือ จัดเรือคุ้มกันเรือสินค้า และเรือลำเลียงและนำวิธีการปราบปรามเรือดำน้ำทุกวิธีที่คิดค้นได้มาใช้

ยุทโธปกรณ์สำคัญที่ทำให้โฉมหน้าการสงครามเปลี่ยนไปคือ รถถัง อังกฤษได้นำรถถังเข้ามาใช้ในการรุก กำลังขับเคลื่อนคงใช้เครื่องยนต์เผาไหม้ภายใน รถถังสามารถล้มเครื่องกีดขวางที่ทำด้วยลวดหนามลงได้ และทหารสามารถตามรถถังเข้าไปได้ รถถังถูกนำออกใช้เป็นครั้งแรกในระหว่างการรบที่แม่น้ำซอมบ์ เมื่อ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๙ (ค.ศ. ๑๙๑๖) แต่โดยที่นำออกใช้เร็วเกินไปจึงล้มเหลว การใช้รถถังประสบความสำเร็จดีขึ้นในการรบที่คัมเปร ระหว่าง ๒๐ พฤศจิกายน ถึง ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ อังกฤษได้ส่งรถถัง ๓๐๐ คัน รุกเข้าไปโดยไม่มีการยิงเตรียมด้วยปืนใหญ่ สามารถเจาะแนวยินเดนเบอร์กเข้าไปได้กว้าง ๔ ไมล์ โดยเสียทหารไปเพียง ๑,๕๐๐ คน จับเชลยเยอรมันได้ ๑๐,๐๐๐ คน และยึดปืนใหญ่ได้ ๒๐๐ กระบอก นอกจากนั้น ยังสามารถเจาะลึกเข้าไปได้ถึง ๕ ไมล์ ถ้าเทียบกับการรุกตามวิธีการธรรมดาดังกล่าวแล้ว จะต้องใช้เวลาประมาณ ๔ เดือน และสูญเสียกำลังทหารไม่ต่ำกว่า ๓๐๐,๐๐๐ คน

ในปลายสงครามโลกครั้งที่ ๑ จะเห็นได้ว่าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้บันดาล ให้การสงครามแปรสภาพจากการสงครามบ่อมค่ายประชิดไปเป็น Mechanized War สิ่งประดิษฐ์ ต่าง ๆ ที่นำออกใช้มีอาทิ เช่น ปืนประเภทอัตโนมัติ ยานยนต์ รถถัง เครื่องบิน เรือดำน้ำ วิทยุคมนาคม แก๊สพิษ โรงงานอุตสาหกรรมน้ำมัน เคมีภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นต้น

ในระยะเวลาต่อมา ฝ่ายพันธมิตร ได้นำรถถัง และเครื่องบิน ออกใช้ ในสงครามหลาย แห่งในการรบที่อาเบียนส์ เมื่อ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๑ (ค.ศ. ๑๙๑๘) กำลังฝ่ายพันธมิตร ประกอบด้วย ๑๓ กองพลทหารราบ, ๓ กองพลทหารม้า, ปืนใหญ่ ๒,๐๗๐ กระบอก, เครื่องบิน ๘๐๐ ลำ, และรถถัง ๕๔๐ คัน, แบ่งได้เป็นรถถังหนัก ๓๒๔ คัน, รถถังเบา ๙๖ คัน และรถถังส่งกำลัง ๑๒๐ คัน ถึงแม้การใช้ทหารม้าร่วมกับรถถังจะยังเข้ากันไม่ได้ดีนัก แต่ก็ยังสามารถรุกคืบหน้าไปได้ เยอรมันได้พยายามต้านทานอย่างเหนียวแน่น แต่ฝ่ายพันธมิตร ก็สามารถเจาะแนวโดยอาศัยรถถังลึกเข้าไปได้กว่าเจ็ดไมล์ ทั้งที่ต้องเสียรถถังไปเป็นจำนวนมาก โดยการยิงของปืนใหญ่

ใน ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๑ กองทัพอเมริกันได้เข้าตีในลักษณะสงคราม บ่อมค่ายประชิดแบบเดิม สามารถเคลื่อนที่ไปได้ ๘ ไมล์ ในหนึ่งสัปดาห์ แต่ได้รับการ สูญเสียอย่างหนัก

ใน ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๑ (ค.ศ. ๑๙๑๘) เยอรมันขอทำสัญญาสงบศึก

อันที่จริงการ แพ้สงคราม ของเยอรมันไม่ใช่ เพราะการรุก หรือการบีบล้อม ทางทะเล ของฝ่ายพันธมิตร ถึงแม้จะขาดแคลนอาหารและวัตถุดิบทางอุตสาหกรรมก็ยังสามารถสู้ ไปได้ การพ่ายแพ้เป็นผลสะท้อนมาจากการที่เยอรมันได้เปิดการรุกขึ้นหลายครั้ง ระหว่าง มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๑ ถึง กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๑ ทางแนวรบด้านตะวันตก และต้องประสบความ สูญเสียอย่างหนักเนื่องจากไม่มีอาวุธที่เหนือกว่าฝ่ายรับ และฝ่ายรับสามารถส่งกำลังหนุนได้ รวดเร็วโดยทางรถไฟกว่าฝ่ายรุก

ได้มีการทำสัญญาสงบศึกที่แวร์ซายลส์ เมื่อ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๑ เยอรมันต้องคืนอัลซัค และลอเรนให้ฝรั่งเศส จักรวรรดิอังกฤษและฝรั่งเศสได้ดินแดนเพิ่มขึ้นอีกมาก ภายใต้อารักขา จัดตั้งประเทศโปแลนด์ขึ้นใหม่ เลิกจักรวรรดิ ออสโตร-ฮังกาเรียน และจักรวรรดิออตโตมาน มีรัฐชาติใหม่ ๆ เกิดขึ้นแทน ถึงแม้เยอรมันจะสูญเสียดินแดนไปเป็นส่วนน้อยในยุโรป แต่ก็ต้องถูกปล่อยอาวุธ และต้องชดใช้ค่าปฏิกรรมสงคราม ได้มีการจัดตั้งสันนิบาตชาติขึ้น แต่ไม่ยอมให้เยอรมันเข้าร่วมจนกระทั่งหลายปีต่อมา ผลสะท้อนที่น่ากลัวอันตราย ประการ สุดท้าย ของสง ครามโลก ครั้ง ที่หนึ่ง ได้แก่ ความไม่ พอใจ และ ความ อับอาย ที่เยอรมันได้รับ และการปล่อยให้รัสเซีย ภายหลังการปฏิวัติบอลเชวิค กลายเป็นประเทศนอกกฎหมาย และขาดความเชื่อถือ นอกจากนั้น เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของโลกดังที่เคยเป็นมาก่อน พ.ศ. ๒๔๕๗ (ค.ศ. ๑๙๑๔) คือก่อนเริ่มสงคราม ก็มิได้กลับคืนสู่สภาพเดิมทีเดียวนัก

เราจะเห็นได้ว่า ความเจริญก้าวหน้า ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี่ เป็นไปอย่างรวดเร็ว อำนวยให้เกิดอาวุธยุทโธปกรณ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกทางการสื่อสารและคมนาคมขึ้นมากมายหลายชนิด ซึ่งย่อมส่งผลสะท้อนไปสู่การวางแผนทางยุทธศาสตร์ทหารและยุทธวิธีในอนาคต.

หน้าว่าง

ศักย์ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
กับยุทธศาสตร์ทหาร
สมัยสงครามโลกครั้งที่สอง

สรุปจาก A Concise History of Warfare

by

Field - Marshall Viscount Montigomery of Alamein

Collins, 1972, pp. 310 - 350

หน้าว่าง

สงครามโลกครั้งที่ ๒

ในสงครามโลกครั้งที่สอง กำลังอำนาจทางอากาศได้นำความเสียหายและความระทมทุกข์อย่างแสนสาหัส มาสู่ผู้ที่มิได้เข้าทำการรบโดยตรงซึ่งอยู่ในประเทศไทยที่อยู่ห่างไกลจากสนามรบ โดยการระดมทิ้งระเบิดต่อเมืองเปิดและศูนย์กลางอุตสาหกรรมต่าง ๆ เยอรมันเป็นฝ่ายเริ่มก่อนแต่ฝ่ายพันธมิตรก็ตอบแทนอย่างสาสมในเมื่อสงครามยืดเยื้อต่อไป ในสงครามโลกนับแต่ ค.ศ. ๑๙๓๙ ถึง ค.ศ. ๑๙๔๕ มีผู้เสียชีวิตเนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ เกือบ ๔๐ ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นพลเรือนไม่น้อยกว่า ๑๗ ถึง ๑๘ ล้านคน

ใน ค.ศ. ๑๙๓๔ อดอลฟ ฮิตเล่อร์ ได้เป็น ฟูเล่อร์ แห่งเยอรมัน และโดยทางปฏิบัติแล้วก็คือเป็นผู้เผด็จการนับแต่นั้นมา ฮิตเล่อร์ ได้ใช้สงครามกลางเมืองในสเปญ ซึ่งเริ่มเมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๖ เป็นแหล่งทดลองอาวุธและยุทธวิธีใหม่ ๆ ใน ค.ศ. ๑๙๓๖ ได้ยาตราทัพเข้าสู่ไรน์แลนด์ใน ค.ศ. ๑๙๓๘ เยอรมันก็ผนวกออสเตรียและซูดาเตนแลนด์เข้าเป็นของตน ซูดาเตนแลนด์เป็นดินแดนที่ อุดมไปด้วยกิจการอุตสาหกรรม ของเชคโกสโลวาเกียรวมทั้งโรงงานผลิตอาวุธสโกด้าร์และป้อมที่ตั้งเผชิญเยอรมันอยู่ เป็นผลทำให้เชคโกสโลวาเกียอ่อนแอลง และไม่มีทางจะป้องกันตนเองได้เลย ใน มีนาคม ๑๙๓๙ ฮิตเล่อร์ก็ลงมือเฉือนดินแดนเชคโกสโลวาเกียต่อไปอีก ได้ผนวกโบฮีเมีย โมราเวีย เข้าเป็นของเยอรมัน ขณะเดียวกัน ฮังการีก็ผนวกรูเทเนียเข้าเป็นของตน ฮิตเล่อร์ได้ทำการรุกรานทั้งที่ได้ให้คำมั่นสัญญาไว้กับอังกฤษและฝรั่งเศสตามสัญญาที่กระทำกันที่มูนิค เมื่อ ก.ย. ๑๙๓๘ ว่าจะไม่รุกรานเชคโกสโลวาเกียอีก อังกฤษและฝรั่งเศสยังไม่ดำเนินการใด ๆ ต่อเยอรมัน หากแต่เร่งรัดโครงการอาวุธยุทโธปกรณ์ให้รวดเร็วยิ่งขึ้น อนึ่ง โดยที่การผนวก โบฮีเมีย–โมราเวีย เข้าเป็นของตน ได้ทำให้เยอรมันสามารถใช้กำลังทหารโอบปีกโปแลนด์ได้ง่าย อังกฤษและฝรั่งเศสจึงได้ให้สัญญาที่จะช่วยโปแลนด์ในกรณีที่ถูกเยอรมันโจมตี ขณะเดียว เยอรมันก็ได้ยึดเมืองเก่าเยอรมันชื่อ เมเมล มาจากลิทัวเนีย และอิตาลีก็เข้ายึดครองอัลบาเนีย เราจะเห็นได้ว่าในขณะนั้น ยุโรปตะวันออกเฉียงใต้จำต้องพึ่งเยอรมันมากขึ้นทุกทีมิใช่เฉพาะเกรงบารมี เนื่องจากเยอรมันจับอาวุธขึ้นมาใหม่อีกเท่านั้น หากแต่สินค้าเยอรมันก็ได้หลั่งไหลเข้าไปแทนที่สินค้าอังกฤษและฝรั่งเศสด้วย

หลังจากที่ได้ผนวก โบฮีเมีย – โมราเวีย เข้าเป็นของตนโดยสมบูรณ์ไม่นานนัก ฮิตเล่อร์ก็เริ่มทำการรุกทางการทูตต่อโปแลนด์ ข้อเรียกร้องสำคัญ ได้แก่ ให้คืนดานซิก ซึ่งเดิมเป็นเมืองเยอรมัน และขณะนั้นอยู่ในความดูแลของสันนิบาตชาติให้กับเยอรมัน ดานซิกมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจต่อโปแลนด์ เนื่องจากคุมเส้นทางการค้าเหนือแม่น้ำวิสตูล่า อันเป็นแม่น้ำสำคัญของโปแลนด์ ตลอดจนทางหลวงและทางรถไฟข้ามเฉลียงโปแลนด์ ติดต่อปรัสเซียตะวันออกกับส่วนที่เหลือของเยอรมัน และเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน ฮิตเล่อร์ได้ให้สัญญาประกันความมั่นคงต่อพรมแดนโปแลนด์ อังกฤษและฝรั่งเศสจึงประกาศว่าจะทำการป้องกันโปแลนด์ต่อต้านการโจมตีของเยอรมัน การที่อังกฤษและฝรั่งเศสให้สัญญาที่จะป้องกันโปแลนด์นั้น เป็นวัตถุประสงค์ทาง ยุทธศาสตร์ที่ยากจะ กระทำได้สำเร็จ ถ้าไม่ได้รับความ ช่วยเหลือด้วย กำลังรบจากโซเวียต นอกจากนั้น ทั้งสองประเทศนี้ยังให้คำมั่นที่จะช่วยเหลือกรีกและรูมาเนียด้วยในกรณีที่ถูกเยอรมันโจมตี อังกฤษและฝรั่งเศสได้เริ่มใช้ความพยายามที่จะทำความตกลงกับโซเวียตอยู่หลายสัปดาห์ และแล้วเยอรมันก็เริ่มกล่าวหาตามแบบฉบับที่เคยกระทำว่าชาวเยอรมันกลุ่มน้อยในโปแลนด์ ได้ถูกประหาร และได้ประกาศเลิกสนธิสัญญาไม่รุกรานระหว่างเยอรมันกับโปแลนด์ที่ได้กระทำต่อกันไว้ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๔ ในเดือน พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๓๙ เยอรมันได้ทำสัญญาเป็นพันธมิตรกับอิตาลีเป็นระยะเวลาสิบปี

ใน สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๓๙ เยอรมันได้ดำเนินนโยบายที่นับว่าฉลาดยิ่งประการหนึ่ง คือ ทำสัญญาสามฉบับกับโซเวียต ดังนี้.–

๑) แลกเปลี่ยนสินค้า โดยเฉพาะสินค้าที่เยอรมันต้องการสำหรับการสงคราม

๒) ไม่ก่อสงครามต่อกันเป็นเวลาสิบปี

๓) ประการที่สามนี้ เป็นข้อตกลงที่กระทำเป็นการลับ แบ่งยุโรปตะวันออกออกเป็นเขตของผลประโยชน์ รวมทั้งการแบ่งแยกโปแลนด์

เยอรมันและโซเวียตนั้น ได้ทำสงครามโฆษณาชวนเชื่อให้ร้ายป้ายสีกันมาเป็นเวลาหลายปีมาแล้วเมื่อมาทำสัญญาเป็นมิตรต่อกันดังกล่าว จึงยังความประหลาดใจให้แก่บุคคลเป็น

จำนวนมาก อย่างไรก็ดีสหภาพโซเวียตได้ตัดสินใจก่อนหน้านั้นแล้วว่า การทำสนธิสัญญากับอังกฤษและฝรั่งเศสจะไม่ให้ประโยชน์อะไรแก่ตนเลย ผู้นำโซเวียตไม่ไว้วางใจในความคิดเห็นของอังกฤษและฝรั่งเศสเกี่ยวกับเยอรมัน นอกจากนั้น ยังไม่พอใจที่ประเทศทั้งสองไม่ได้ให้โซเวียตเข้าร่วมประชุมมิวนิคด้วย ใน ค.ศ. ๑๙๓๘ สนธิสัญญาต่าง ๆ ที่กระทำต่อเยอรมัน แสดงให้เห็นว่าโซเวียตเชื่อมั่นว่า ประเทศที่มิใช่คอมมิวนิสต์ทั้งมวลอาจรวมกันโจมตีโซเวียต และวิธีป้องกันตนเองที่ดีก็คือปล่อยให้ประเทศเหล่านี้สู้กันเอง สำหรับทางฝ่ายเยอรมันนั้น การทำสนธิสัญญาดังกล่าวทำให้เยอรมันพ้นอันตรายจากการที่จะต้องทำสงครามสองด้าน และเป็นผลสำคัญที่นำไปสู่การเริ่มสงครามโลกครั้งที่สอง

ฮิตเล่อร์ ได้แสดงให้เห็นชัดว่าไม่เกรงที่จะเข้าสู่สงคราม โดยเข้ายึดแคว้นดานซิกมาผนวกเข้ากับเยอรมัน ถือสิทธิพิเศษต่าง ๆ ในเฉลียงโปแลนด์ (Polish Corndor) และบังคับโปแลนด์ให้หยุดข่มขู่และดำเนินการร้ายกาจใด ๆ ต่อชาวเยอรมันในโปแลนด์ ฮิตเล่อร์ เชื่อว่าถึงแม้จะให้คำมั่นสัญญาไว้ อังกฤษและฝรั่งเศสก็คงไม่กระทำสงครามเพื่อป้องกันโปแลนด์ โป๊ป Pius XI กษัตริย์ลีโอโปลด์ แห่งเบลเยี่ยม และประธานาธิบดี รูสเวลต์ พยายามยับยั้งสงคราม แต่ฮิตเล่อร์ ก็มิได้หยุดยั้ง ได้เรียกร้องให้รัฐบาลโปแลนด์ส่งผู้แทนผู้มีอำนาจเต็มไปยังกรุงเบอร์ลินเพื่อทำความตกลงกันใน ๓๑ ส.ค. ๑๙๓๙ รัฐบาลเยอรมันได้กระจายเสียงทั่วโลกให้ทราบข้อเรียกร้องสิบหกประการ ที่ต้องการให้รัฐบาลโปแลนด์มาทำความตกลง ขจัดข้อขัดแย้งระหว่างประเทศทั้งสอง อย่างไรก็ดี เยอรมันได้ตัดการเชื่อมต่อทางคมนาคมระหว่างเยอรมันกับโปแลนด์ทำให้ข้อเรียกร้องต่าง ๆ ไม่สามารถส่งถึงรัฐบาลโปแลนด์เป็นทางการได้ เยอรมันได้กล่าวหาโปแลนด์ว่าไม่ยอมส่งผู้มีอำนาจเต็มมาทำความตกลง และดังนั้น โปแลนด์จึงปฏิเสธข้อเสนอสันติภาพของเยอรมัน ในเช้าวันที่ ๑ กันยายน ค.ศ. ๑๙๓๙ กองทหารเยอรมันก็ยาตราเข้าสู่โปแลนด์ เครื่องบินเยอรมันได้เริ่มทิ้งระเบิดเมืองต่าง ๆ ของโปแลนด์ รัฐบาลอังกฤษและฝรั่งเศสเรียกร้องให้เยอรมันถอนกำลังทหารออกจากโปแลนด์ เมื่อเห็นว่าเยอรมันคงทำการรุกต่อไป อังกฤษและฝรั่งเศสจึงได้ประกาศสงครามกับเยอรมัน ใน ๓ กันยายน ค.ศ. ๑๙๓๙ อิตาลีเช่นเดียวกับเมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๔ ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ประกาศตนเป็นกลาง

ยุทธศาสตร์และยุทธวิธีของเยอรมัน

ทั้งอังกฤษ และ ฝรั่งเศส ต่างก็ มิได้อยู่ ในลักษณะ พร้อมที่จะเข้าสู่ สงคราม ใน ค.ศ. ๑๙๓๙ สำหรับเยอรมันนั้น มีจำนวนทหารที่ผ่านการฝึกแล้วมากกว่า เนื่องจาก ฮิตเล่อร์ ได้เริ่มนำระบบเกณฑ์ทหารมาใช้ ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๓๙ และในด้านทฤษฎีของการสงครามนั้น เยอรมันได้ก้าวไปไกลกว่าผู้ชนะในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๑๔–๑๙๑๘ อย่างลิบลับ เยอรมันเชื่อว่าสามารถจะกระทำสงครามแบบใหม่ที่มีความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่สูง และกำลังจู่โจมสูงได้ โดยใช้รถถังและเครื่องบิน กองทัพเยอรมันได้พัฒนาหลักนิยมทางยุทธวิธีขึ้นใหม่ มีชื่อว่า blitzkrieg หรือยุทธวิธีสายฟ้าแลบ ความสำคัญของยุทธวิธีแบบนี้อยู่ที่การเจาะแนวรบให้ลึกเข้าไปให้ได้สำเร็จโดยใช้กำลังยานเกราะสนับสนุนด้วยกำลังทางอากาศ เครื่องบินจะสร้างความปั่นป่วนให้เกิดขึ้นทางด้านการคมนาคม และสถานการณ์ทหารต่าง ๆ ของข้าศึก เครื่องบินจะช่วยกำลังยิงของปืนใหญ่ระหว่างการรุกโดยโจมตีต่อที่หมายภาคพื้นดิน นอกจากนั้นยังช่วยส่งทั้งกำลังพลและสิ่งอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้กับกำลังที่เข้าโจมตีด้วย รถถังสนับสนุนด้วยทหารราบ จะเป็นหน่วยเจาะแนวทางภาคพื้นดิน หลักทางยุทธวิธีที่นำมาใช้ในยุทธวิธีสายฟ้าแลบ ได้แก่ การรวมกำลัง, จู่โจมโดยไม่รู้ตัว, และความเร็วข้าศึกจะถูกโจมตีด้วยกำลังอันท่วมท้นและแตกกระจัดกระจายอย่างโหดเหี้ยมทารุณโดยตลอด

นอกจากเครื่องบินแล้ว มีประดิษฐ์กรรมทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นไม่มากนัก ในระหว่าง ค.ศ. ๑๙๑๘ ถึง ค.ศ. ๑๙๓๙ อาวุธที่ใช้ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ถูกปรับปรุงให้ดีขึ้น ความเร็ว, เกราะ, และอาวุธของรถถัง ถูกปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น มีปืนต่อสู้รถถังเกิดขึ้น เครื่องยิงลูกระเบิดถูกนำไปใช้ในสนามรบ ได้มีการพัฒนาปืนกลมือที่สามารถนำติดตัวไปได้สะดวก, หน้ากากป้องกันไอพิษ, การพราง, และเทคนิคการกระจายกำลัง ได้ถูกปรับปรุงให้ดีขึ้น การขนส่งใช้ยานยนต์

นับแต่ ค.ศ. ๑๙๑๘ เป็นต้นมา ประเทศมหาอำนาจอีกประเทศหนึ่งนอกจากเยอรมันที่นำความคิดใหม่นี้ไปใช้ในการทำสงคราม คือ สหภาพโซเวียต ซึ่งถือว่ารถถังและหน่วยทหารส่งทางอากาศมีความสำคัญสูง ประเทศมหาอำนาจผู้ชนะสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง แทบจะกล่าว

ได้ว่าไม่ได้เปลี่ยนความคิดไปจากเดิมเลย ความพึงใจที่ชนะสงครามและคาดว่าสันติภาพจะธำรงอยู่ยาวนาน ทำให้ขาดการเร่งรัดพัฒนาเทคโนโลยีด้านการทหาร ถึงแม้จะมีผู้เชี่ยวชาญทางการทหารบางคน เช่น Liddell Hart และ Fuller ให้ความคิดเห็นว่า การรบในอนาคตนั้น การรบด้วยวิธีรับจะไม่ครองความเหนือกว่าก็ตามแต่ ทั้งอังกฤษและฝรั่งเศสก็มิได้คำนึงถึง ในทั้งสองประเทศยุทโธปกรณ์และการฝึกอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก ใน ค.ศ. ๑๙๓๙ ฝรั่งเศสได้สร้างแนวมายิโนต์ (Maginot Line) ขึ้นเพื่อป้องกันเขตแดนด้านที่ติดกับเยอรมัน แนวมายิโนต์เป็นแนวตั้งรับเรียงรายด้วยป้อมปราการที่แข็งแรง ซึ่งถ้าเป็นในสงครามโลกครั้งที่ ๑ แล้ว ย่อมไม่มีทางจะตีแตก แต่ตามแนวความคิดใหม่ทางยุทธวิธีแล้ว ไม่มีประโยชน์แต่ประการใด

การที่เยอรมันยาตราทัพเข้าบุกโปแลนด์ เป็นการสาธิตอย่างดีที่สุดให้เห็นเป็นครั้งแรกถึงพลังอำนาจของยุทธวิธีสายฟ้าแลบ การชิงความได้เปรียบแต่ต้นมือ กระทำโดยการโจมตีโดยไม่ประกาศสงคราม ในชั้นแรกกำลังทางอากาศของเยอรมัน คือ Luftwaffe (ลูฟวาฟฟ์) พุ่งเข้าทำลายกำลังทางอากาศของโปแลนด์ราบเรียบไปภายในสองวัน ส่วนใหญ่แล้วไม่มีโอกาสเหินขึ้นสู่อากาศเพื่อเผชิญกับข้าศึก ทางรถไฟซึ่งมิได้มีการป้องกันเป็นอัมพาตไปโดยการโจมตีทางอากาศทำให้กองทัพโปแลนด์ไม่สามารถระดมพลได้อย่างครบถ้วน เพื่อสร้างความสับสนอลหม่านและทำลายขวัญยิ่งขึ้น เยอรมันได้ทำการทิ้งระเบิดและยิงกราด เมือง, หมู่บ้าน และแถวผู้ลี้ภัย ชาวโปแลนด์ได้รวบรวมกำลังต่อต้านการบุกภาคพื้นดินเท่าที่สามารถจะทำได้ แต่การตั้งรับคงดำเนินไปเช่นในสงครามโลกครั้งที่ ๑ ได้วางกำลังกระจายตลอดเขตแดน จึงทำให้เป็นจุดอ่อนตลอดแนวไม่มีที่ใดเข้มแข็งเลย กำลังของเยอรมันได้บุกเข้ามาด้วยกำลังหนาแน่นเป็นสามทางด้วยกัน คือ จากทางเหนือ, ตะวันตกเฉียงเหนือ และทางใต้ ยานเกราะได้พุ่งเป็นหัวหอกเจาะแนวโปแลนด์เข้าไปได้โดยง่าย ใน ๗ ก.ย. ๑๙๓๙ กองทัพทางภาคเหนือทั้งสองก็บรรจบกันใกล้ลอดซ และกำลังทหารโปแลนด์ขนาดใหญ่ก็ถูกโอบล้อมเป็นสามเหลี่ยม ลอดซ–วอร์ซอว์–ตรัน ไกลลงไปทางใต้ กำลังต่าง ๆ จากคาร์ปาเทียนส์ก็พุ่งผ่านซาน และในวันที่ ๑๗ กันยายน ๑๙๓๙ โซเวียตก็ทุ่มกำลังทหารเข้าตลบหลังโปแลนด์ทางตะวันออก โปแลนด์จึงถูกแบ่งแยกอีกครั้งหนึ่ง เยอรมันสามารถพิชิตโปแลนด์ซึ่งมีพลเมือง ๓๓ ล้านคน ได้ภายในสิบแปดวัน โดยสูญเสียทหารเพียง : ตาย ๑๐,๕๐๐ คน และบาดเจ็บ ๓๐,๐๐๐ คน

อังกฤษและฝรั่งเศสได้เข้าสู่สงครามเพื่ออนุรักษ์โปแลนด์ แต่ก็ไม่สามารถกระทำอะไรได้ อังกฤษได้ส่งกำลังทหารไปยังฝรั่งเศสในกันยายน ๑๙๓๙ ประกอบด้วยทหารราบสี่กองพล กองพลน้อยยานเกราะหนึ่งกองพล ซึ่งอังกฤษเองเป็นผู้เริ่มใช้รถถังก่อนผู้อื่นในการรบ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๖ และกำลังทางอากาศอีกหน่วยหนึ่ง อังกฤษได้เข้าประจำที่ขยายการป้องกันแนวมายิโนต์ ออกไปทางทิศเหนือตามพรมแดนเบลเยี่ยม โดยมุ่งใช้ทฤษฎีรบด้วยวิธีรับ อังกฤษและฝรั่งเศสจึงหาได้คิดจะโจมตีเยอรมันทางแนวรบด้านตะวันตกไม่ ในเมื่อกองทัพของเยอรมันกำลังรบติดพันอยู่ในยุโรปตะวันออก ทั้งสองประเทศกลับทิ้งใบปลิวโฆษณาแทนการทิ้งระเบิด แนวรบด้านตะวันตกจึงไม่ปฏิบัติการใด ๆ เกิดขึ้น นับแต่ กันยายน ๑๙๓๙ จนถึงพฤษภาคม ๑๙๔๐ ซึ่งทำให้มีชื่อเรียกกันว่า "phony war" ในระหว่างนั้น โซเวียตพิชิตฟินแลนด์ไปเป็นของตน และกองทหารเยอรมันเข้าควบคุมเดนมาร์กและนอร์เวย์

สงครามที่ไม่มีการรบได้สุดสิ้นลง เมื่อ ๑๐ พ.ค. ๑๙๔๐ เริ่มด้วยเยอรมันยาตราทัพเข้าสู่ประเทศต่ำ และฝรั่งเศส ฝรั่งเศสได้เรียกระดมพลแปดสิบกองพล ขณะนั้นอังกฤษมีอยู่ในฝรั่งเศสแล้วสิบกองพล แต่กองพลรักษาดินแดน (Territorial divisions) บางกองพลยังขาดยุทโธปกรณ์และการฝึก สำหรับทางฝ่ายเยอรมันนั้น อิตเล่อร์ได้ดำเนินไปตาม **แผนยุทธศาสตร์** ของนายพลฟอน แมนสไตน ตามแผนนี้มุ่งบุกเข้าเบลเยี่ยมและฮอลแลนด์ซึ่งเป็นประเทศเป็นกลาง เพื่อโอบปีกแนวมายิโนต์ และยึดท่าเรือกับฐานทัพอากาศต่าง ๆ ทางทะเลเหนือ จากนั้นก็เข้าตีฝรั่งเศสทันที โดยที่คาดคะเนว่าอังกฤษและฝรั่งเศสคงจะสั่งให้กำลังทหารของตนเข้ารับการบุกผ่านเบลเยี่ยม เยอรมันจึงตกลงใจที่จะใช้กำลังรถถังส่วนใหญ่พุ่งผ่านอาเดนนส์เข้าสู่แม่น้ำเมิส (Meuse) ที่ซีดังในขณะที่ฝ่ายพันธมิตรกำลังมุ่งไปเบลเยี่ยมทุกอย่างเป็นไปตามแผน การเข้าตีแบบสายฟ้าแลบทำให้ฮอลแลนด์พ่ายแพ้ไปภายในห้าวัน ชุดรบอันประกอบด้วยพลรบและทหารช่างจู่โจมยึดป้อมของเบลเยี่ยมที่เอเบน – เอเมล (Eben-Emaol) อันเป็นป้อมที่เพื่อว่าตีไม่แตกได้ภายในสามสิบหกชั่วโมง การบุกเข้าสู่แม่น้ำเมิส (Meuse) นั้นเป็นไปรวดเร็วกว่าที่เยอรมันคิดไว้เสียอีก ทั้งนี้เพราะหน่วยทหารบินใหญ่ของฝรั่งเศสได้เสียขวัญจากการโจมตีด้วยเครื่องบินดำ ทิ้งระเบิดแบบสตูก้าแนวหน้าฝ่ายพันธมิตรได้แตกออกกว้างถึงห้า

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

สิบไมล์ เยอรมันได้ส่งกำลังยานเกราะพุ่งเข้าโจมตีทางทิศตะวันตก เข้าลู่แซงต์กังแตง (Saint Quentin) อีกด้านหนึ่ง กองพลยานเกราะของเยอรมันจะเคลื่อนขึ้นมาทั้งสองด้านที่ยานเกราะเจาะทะลวงเป็นช่องเข้าไป เยอรมันครองความเป็นเจ้าอากาศไว้โดยสิ้นเชิง

ใน ๒๓ พ.ค. ๔๐ เยอรมันก็พุ่งถึง บูลอญ (Boulogne) ในวันที่ ๒๗ พ.ค. ๓๙ เวลา ๒๔.๐๐ น. เบลเยี่ยมก็ยอมจำนน เนื่องจากกองทหารเบลเยี่ยมคุมปีกซ้ายของกองทหารอังกฤษร่วมฝรั่งเศส ณ บริเวณนั้นไว้ เมื่อเบลเยี่ยมยอมแพ้ กำลังทหารอังกฤษและฝรั่งเศสจึงไม่มีทางเลือกอื่น ดังนั้น ใน ๔ มิ.ย. ๔๐ กองทหารอังกฤษและฝรั่งเศสอีก ๑๒๐,๐๐๐ คน จึงต้องอพยพออกจากดันเคิร์ก ข้ามไปเกาะอังกฤษ โดยทิ้งอาวุธยุทโธปกรณ์ทั้งมวลไว้

กำลังยานเกราะของเยอรมันไม่ได้ติดตามอังกฤษไปดันเคิร์ก หากแต่บุกลงใต้เข้าสู่ฝรั่งเศส ฝรั่งเศสเสียขวัญ และใน ๑๖ มิ.ย. ๔๐ รัฐบาลฝรั่งเศสภายใต้การนำของเปแตงก็ยอมแพ้ เยอรมันได้เข้ายึดครองทิศเหนือและทิศตะวันตกของฝรั่งเศส

เมื่อมาถึงขั้นนี้ อิตาลีก็ประกาศสงครามเข้าร่วมเป็นฝ่ายเดียวกันกับเยอรมัน และนับแต่ มิ.ย. ๔๐ เป็นต้นมา อังกฤษ และราชอาณาจักร จึงต้องต่อต้านมหาอำนาจฝ่ายอักษะอย่างโดดเดี่ยว

ถ้าเทียบกำลังพลกันแล้วจะเห็นว่า ฝ่ายพันธมิตร มี ๑๔๖ กองพล ฝ่ายเยอรมันมี ๑๒๖ กองพล ดังนั้น การที่เยอรมันสามารถพิชิต ฮอลแลนด์, เบลเยี่ยม และ ฝรั่งเศสได้ จึงเป็นเพราะมีแผนยุทธศาสตร์, วิธีการทางยุทธวิธี และผู้นำที่เหนือกว่า

เมื่อสถานการณ์คับขันเช่นนี้ อังกฤษจึงได้เตรียมการป้องกันมิให้เยอรมันบุกขึ้นพิชิตเกาะอังกฤษ ได้จัดตั้งกองทหารอาสารักษาดินแดน (Home Guard) ขึ้น ขยายกองทัพ และปรับปรุงอาวุธยุทโธปกรณ์ให้ใหม่ ผึกวิธีการรบสมัยใหม่ จัดทำเครื่องกีดขวางคอนกรีต ยับยั้งการบุกด้วยยานเกราะ ณ บริเวณผั่งทะเลที่เป็นจุดอ่อนโดยทั่วไป จัดตั้งหน่วยบอลลูนขึ้น เพื่อใช้สายลวดสลิงล่ามและปล่อยลอยในระยะสูง ป้องกันมิให้เครื่องบินดำลงทิ้งระเบิดระยะต่ำ สร้างหลุมหลบภัยและวางมาตราการอื่น ๆ อย่างเข้มแข็ง ในด้านการป้องกันภัยทางอากาศ

การป้องกัน ใน ค.ศ. ๑๙๔๐ เพื่อมิให้เยอรมันข้ามช่องแคบได้สำเร็จ อังกฤษได้มอบความสำเร็จไว้กับกำลังทางอากาศและทางทะเล การบุกเกาะอังกฤษนั้น เยอรมันจำต้องครองความเป็นเจ้าอากาศให้ได้ ทั้งนี้ เพราะอังกฤษมีกำลังทางเรือเหนือกว่า

นับแต่ ค.ศ. ๑๙๑๘ เป็นต้นมา เครื่องบินได้ถูกพัฒนาก้าวหน้าไปเป็นอย่างมาก ในระหว่าง ค.ศ. ๑๙๓๙ – ค.ศ. ๑๙๔๕ กำลังทางอากาศได้กลายเป็นอาวุธที่มีอำนาจยิ่งชนิดหนึ่ง ซึ่งทำให้แนวความคิดในการสงครามทางทะเลเปลี่ยนไปเช่นเดียวกันกับยุทธวิธี กำลังทางอากาศได้ช่วยให้สามารถเอาชนะในการรบทางภาคพื้นดินได้รวดเร็วขึ้น และสูญเสียกำลังพลน้อยกว่า การทิ้งระเบิดทางยุทธศาสตร์เข้ามามีส่วนสำคัญในสงคราม กำลังทางอากาศของฝ่ายพันธมิตร เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้พันธมิตรได้ชัยชนะเด็ดขาดในสงครามในยุโรป ก่อนที่จะเริ่มสงคราม ภาคพื้นดินหรือทางทะเลจำเป็นต้องครองความเป็นเจ้าอากาศเหนือยุทธบริเวณนั้นให้ได้

หน้าที่ของกองทัพอากาศเยอรมัน หรือลุฟวาฟฟ์ (Luftwaffe) ในฤดูร้อน ค.ศ. ๑๙๔๐ ได้แก่ การชิงความเป็นเจ้าอากาศเหนือเกาะอังกฤษและช่องแคบอังกฤษ เพื่อกรุยทาง ไปสู่การยกพลขึ้นเกาะอังกฤษ เครื่องบินที่เยอรมันนำมาใช้ในขณะนั้น ประกอบด้วยเครื่องบิน ทิ้งระเบิด แบบ Junker 88, เครื่องบินดำทิ้งระเบิด แบบ Junker 87 เครื่องบินขับไล่ แบบ Messers chmitt 109 และ 110 รวมเครื่องบินทั้งหมด กว่า ๒,๐๐๐ เครื่อง สำหรับอังกฤษ นั้น กองบินขับไล่ของอังกฤษมีเครื่องบิน แบบ เฮอร์ริเคน และ สปิตฟายร์ อยู่ประมาณ ๙๐๐ เครื่อง บินต่อสู้อากาศยานอีกประมาณ ๑,๗๐๐ กระบอก อังกฤษเสียเปรียบที่นอกจากจะ มีกำลังน้อยกว่าแล้ว ยังต้องป้องกันแนวชายฝั่งทั้งหมด ในขณะที่ฝ่ายเยอรมันสามารถเลือกพื้นที่ ที่จะทุ่มกำลังเข้าโจมตีได้เป็นแห่ง ๆ

เครื่องบินขับไล่ของอังกฤษทั้งสองแบบ มีปืนกลแปดกระบอก ช้ากว่า เมสเซ่อร์-สมิทธ์ ๑๐๙ (๓๕๘ ไมล์ ต่อชั่วโมง) เล็กน้อย แต่ความคล่องแคล่วในการดำเนินกลยุทธสูง กว่า เครื่องบินทิ้งระเบิดของเยอรมัน ช้าและเป็นจุดอ่อน ดังนั้น จึงต้องใช้เครื่องบินขับไล่ คุ้มกัน ทำให้ความสามารถในการปฏิบัติการของทั้งเครื่องบินทิ้งระเบิดและเครื่องบินขับไล่ต้อง จำกัดลงทั้งคู่ นอกจากที่กล่าวแล้ว กองบินขับไล่ (Fighter Command) ยังได้จัดขึ้นอย่าง แข็งแกร่ง ได้ควบคุมระบบการเตือนภัยเป็นส่วนกลาง และแยกการควบคุมทางยุทธวิธีให้แก่ หน่วยย่อยลงไปตลอดทั้งประเทศอังกฤษได้นำ เรด้าร์ (Radar) อังกฤษเรียกว่า Radiolocator เป็นสิ่งประดิษฐ์ที่ใช้ในการตรวจค้นวัตถุ ณ ระยะไกล โดยอาศัยหลักการส่งคลื่นวิทยุไปต้อง วัตถุนั้น ๆ แล้วรับคลื่นที่สะท้อนกลับ มาใช้ในการตรวจค้นการเคลื่อนเข้ามาของเครื่องบินข้าศึก

โดยจัดตั้งสถานีเรดาร์ขึ้นยี่สิบกว่าแห่งที่บริเวณชายฝั่งทะเล ข่าวสารที่ได้จะถูกถ่ายทอดไปสู่กองบัญชาการหมู่บินที่มีหน้าที่สกัดกั้นโดยใช้เครื่องบินขับไล่. ไฟฉาย และปืนต่อสู้อากาศยานร่วมกัน

ด้วยวิธีการดังกล่าว อังกฤษสามารถสกัดกั้นเครื่องบินฝ่ายเยอรมันไว้ได้และประสบชัยชนะใน Battle of Britain เยอรมันต้องสูญเสียทั้งเครื่องบินและนักบินไปเป็นจำนวนมาก นับแต่ ส.ค. ๔๐ จนถึง ต.ค. ๔๐ ฮิตเล่อร์ จำต้องระงับแผนยกพลขึ้นเกาะอังกฤษ แต่ยังคงดำเนินการทิ้งระเบิดทางยุทธศาสตร์อยู่ต่อไป ณ บริเวณอู่เรือ, แหล่งอุตสาหกรรม, ย่านชุมนุมชน เมืองใหญ่ต่าง ๆ ของอังกฤษต้องประสบความเสียหายอย่างหนัก อย่างไรก็ตาม ในกลาง พ.ค. ๔๑ กองทัพอากาศเยอรมันก็หันกำลังไปสู่โซเวียต

ใน ๒๒ มิ.ย. ๔๑ เยอรมันเริ่มโจมตีโซเวียต โดยใช้ยุทธวิธีพุ่งเข้าโจมตีและโอบล้อม สามารถรุกคืบหน้าไปได้สำเร็จ แต่เมื่อเหลืออีก ๑๕ ไมล์ จะถึงกรุงมอสโคว์ ฮิตเลอร์ ได้สั่งห้ามมิให้ทำการรุกต่อไป ประจวบกับย่างเข้าฤดูหนาว ทหารเยอรมันซึ่งมิได้มีเครื่องกันหนาวที่สมบูรณ์จึงประสบความยากลำบาก ทั้งจากลมพ้ำอากาศและจากการเข้าตีโต้ตอบของรัสเซีย ใน ค.ศ. ๑๙๔๒ เยอรมันได้เริ่มทำการรุกใหม่อีกแต่รัสเซียมีกำลังเข้มแข็งขึ้นโดยรวดเร็ว เนื่องจากเพิ่มการผลิตในโรงงาน ภายในประเทศและได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐ อังกฤษผ่านเปอร์เซีย จึงทำให้เยอรมันไม่สามารถรุกคืบหน้าไปได้ และใน พ.ค. ๔๒ รัสเซียกลับเป็นฝ่ายรุก ในปลาย ค.ศ. ๑๙๖๔ รัสเซียรุกถึงสโมเล้นสก์ทางทิศเหนือและเคียฟทางทิศใต้

การโจมตีโซเวียต ใน ๒๒ มิ.ย. ๔๑ และประกาศสงครามกับอเมริกา ใน ๑๑ ธ.ค. ๔๑ นับว่าเป็นความผิดพลาดอย่างใหญ่หลวงของเยอรมัน เนื่องจากได้ดึงเอาประเทศมหาอำนาจขนาดใหญ่ถึงสองประเทศเข้าเป็นคู่สงครามพร้อมกัน

ยุทธศาสตร์ขั้นต่อไปของฝ่ายพันธมิตร คือ การกู้คืนประเทศฝรั่งเศส ตามด้วยการบุกเข้าสู่เยอรมันจากทางตะวันตก พร้อมกันนั้นโซเวียตก็จะเปิดแนวรบขนาดใหญ่ขึ้นเป็นแนวที่ ๒ ในยุโรปเพื่อทำให้เยอรมันต้องเสียกำลังส่วนหนึ่งมาต่อต้าน กำลังส่วนหนึ่งของฝ่ายพันธมิตรจากแนวรบด้านอิตาลีจะยกพลขึ้นบกทางตอนใต้ของฝรั่งเศส และทำการรุกสู่หุบเขาโรน และสู่ตอนเหนือของแม่น้ำไรน์

พื้นที่ที่จะยกพลขึ้นบกทางทิศตะวันตก คือ ส่วนของนอร์มังดี ระหว่าง Cabourg และ Valognes แต่ได้มีการลวงให้เยอรมันเข้าใจผิด โดยมีการเตรียมการขนาดใหญ่ที่จะยกพลขึ้นบกที่พื้นที่บริเวณ pas der calat หลายเดือนก่อน วัน-ว ฝ่ายพันธมิตร ได้ทำการทิ้งระเบิดอย่างหนักต่อทางรถไฟ, สะพาน และวิธีการคมนาคมต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้เยอรมันไม่สามารถวางสายการส่งกำลังให้ถูกจุดได้ และเพื่อแยกพื้นที่การรบให้โดดเดี่ยวและทำให้ยากต่อการที่กองพลเยอรมันจากส่วนอื่น ๆ ของฝรั่งเศสจะเข้ามาขัดขวางการรบที่หัวสะพานได้รวดเร็ว

ในขณะนั้น เยอรมันมีกำลังทางอากาศอ่อนมาก มีเครื่องบินทิ้งระเบิดเพียง ๖๐ ลำ และเครื่องบินขับไล่เพียง ๗๐ ลำ ที่ยังทำการรบได้ กำลังพลทางด้านตะวันตกมี ๖๐ กองพล เป็นกองพลยานเกราะ ๑๑ กองพล แต่ต้องกระจายจากฮอลแลนด์ แอนตเวิร์ป, นอร์มังดี ผึ่งบีสเคย์ไปจนถึงทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ยุทโธปกรณ์ไม่สมบูรณ์ ฝ่ายเยอรมันจัดทหารราบล้ำมาข้างหน้ามากเพื่อป้องกันมิให้ฝ่ายพันธมิตรยกพลขึ้นหาดได้สำเร็จ ทั้งที่ไม่ทราบแน่ว่าจะขึ้นที่ใด และจัดยานเกราะไว้เบื้องหลัง เพื่อทำการเข้าตีโต้ตอบก่อนที่พันธมิตรจะรวมตัวยึดหัวหาดได้สำเร็จ

ฝ่ายพันธมิตรมีเรือ ๕,๓๐๐ ลำ เครื่องบิน ๑๒,๐๐๐ ลำ และ รถถัง ๑,๕๐๐ คัน และสามารถครองความเป็นเจ้าอากาศ ณ บริเวณที่จะยกพลขึ้นบกได้ ใช้รถถังสะเทินบกสะเทินน้ำ และรถถังปรับปรุงพิเศษสำหรับระเบิดทุ่นระเบิดบก มีรถถังปูเสื่อสำหรับข้ามที่อ่อนบนชายหาด และอื่น ๆ นำเรือเก่า ๆ มาจมเป็นแนวต้านคลื่น สร้างท่าเรือถึงผึ่งนอร์มังดีจากเกาะอังกฤษ

ก่อนเริ่มยกพลขึ้นบก ใน ๖ มิ.ย. ๔๔ ได้ส่ง ๓ กองพล ส่งทางอากาศลงเพื่อรักษาบีก เพื่อป้องกันมิให้โจมตีกำลังทหารที่ส่งทางเรือมายกพลขึ้นที่ชายหาด เครื่องร่อนได้นำยุทโธปกรณ์ต่อสู้รถถังไปส่ง ก่อนยกพลขึ้นชายหาดได้ทำการระดมยิงด้วยปืนเรือและทิ้งระเบิดจากทางอากาศอย่างหนักต่อสถานีเรดาร์, สนามบิน, ที่ตั้งปืน และการป้องกันชายหาดโดยทั่วไป ฝ่ายพันธมิตรยึดหัวหาดได้ ณ ทุกจุด ใน ๖ มิ.ย. ๔๔ โดยมีการสูญเสีย ๙,๐๐๐ คน จนถึง ๑๒ มิ.ย. ๔๔ สามารถส่งทหารขึ้นได้ รวม ๓๒๖,๕๔๗ คน, ยานพาหนะ ๕๔,๑๘๖ คัน อุปกรณ์อื่น ๆ ๑๐๔,๔๒๘ ตัน เนื่องจากครองความเป็นเจ้าอากาศจึงรุกคืบหน้าไปได้อย่างรวดเร็ว เครื่อง

บินขับไล่และ ขับไล่–ทิ้งระเบิดโดยการติดต่อและสั่งการด้วยวิทยุโดยใกล้ชิดร่วมกัน จะบินล่วงหน้าไปทำลายเป้าหมายทาง ทหารขบวนยานเกราะเคลื่อนไป โดยมีเครื่องบินขับไล่ที่ติดต่อโดยตรงโดยวิทยุกับรถถังบินคุ้มกันอยู่เบื้องบน และทิ้งระเบิดทำลายบืนใหญ่ หรือยานเกราะที่ขวางเส้นทางเคลื่อนที่ ฝ่ายพันธมิตรรุกคืบหน้าโดยลำดับ เข้าสู่เยอรมันทุกด้าน ถึงแม้ฝ่ายเยอรมันจะพยายามตีโต้ตอบก็ไร้ผล เพราะขาดกำลังทางอากาศสนับสนุน

ในครึ่งหลังของ ค.ศ. ๑๙๔๔ เยอรมันได้นำอาวุธลับ คือ V 1 (ลูกระเบิดบิน) ออกใช้ และระหว่าง ก.ย. ๔๔ – เม.ย. ๔๕ ได้นำ V–2 (อาวุธนำวิถี) ออกใช้ ได้ก่อให้เกิดความหวั่นกลัว แต่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายเท่าใดในอังกฤษ ใน มี.ค. ๔๕ กองทัพพันธมิตรก็ข้ามแม่น้ำไรน์ไปได้หลายจุด และบางส่วนพุ่งถึงแม่น้ำเอลป (Elbe)

ทางฝ่ายรัสเซียได้รุกคืบหน้าเข้าสู่เยอรมันเช่นกัน ใน ส.ค. ๔๔ เข้าสู่รูมาเนีย ต.ค. ๔๔ เข้าสู่ยูโกสลาเวีย ธ.ค. ๔๔ เข้าสู่ ฮังการี และใน ม.ค. ๔๕ ก็เข้าสู่ดินแดนเยอรมัน

ใน ๔ ก.พ. ๔๕ สตาลิน, รูสเวลต์ และ เชอร์ชิลล์ ได้พบกันที่ยัลต้า ในไครเมีย และฝ่ายพันธมิตรได้ตกลงแบ่งเยอรมันเป็นสองส่วน ใน ๓๐ เม.ย. ๔๕ ฮิตเล่อร์กระทำอัตวินิบาตกรรมในเบอร์ลิน และใน ๗ พ.ค. ๔๕ เยอรมันก็ยอมแพ้ต่อฝ่ายพันธมิตรโดยไม่มีเงื่อนไข คงเหลือแต่ญี่ปุ่นที่ทำการรบต่อไป

สำหรับการรบทางทะเล เยอรมันได้ใช้เรือดำน้ำ, เรือประจัญบานขนาดใหญ่ และขนาดย่อมทำการรบกวนโจมตีเรือสินค้า และเรือลำเลียงของฝ่ายพันธมิตรตลอดมา ใน ค.ศ. ๑๙๔๒ ฝ่ายพันธมิตรได้สูญเสียเรือเป็นจำนวน ๑,๖๖๔ ลำ ในจำนวนนี้ ๑,๑๖๐ ลำ จมเพราะเรือดำน้ำ ในระยะเวลาต่อมาฝ่ายพันธมิตรได้นำวิธีการต่อสู้เรือดำน้ำหลายประการมาใช้ร่วมกัน อาทิ เช่น เรือบรรทุกเครื่องบิน, เรดาร์คลื่นสั้นสำหรับตรวจค้นเรือดำน้ำ และลูกระเบิดน้ำลึกขนาดหนัก นอกเหนือไปจากขบวนเรือคุ้มกันโดยปกติ ใน พ.ค. ๔๓ ขบวนเรือลำเลียงจากคานาดาอันประกอบด้วยเรือคุ้มกัน เพรียบพร้อมด้วยยุทโธปกรณ์ปราบเรือดำน้ำสมัยใหม่ ได้บรรลุถึงที่หมายโดยปราศจากสูญเสีย ฝ่ายเยอรมันเสียเรือดำน้ำไปห้าลำในเดือนนั้น การสูญเสียเรือสินค้าของฝ่ายพันธมิตรลดลงอย่างมาก แต่เยอรมันเสียเรือดำน้ำไปรวม ๔๑ ลำ

เรือดำน้ำคงปฏิบัติการต่อไป แต่ไม่สู้สะดวกนัก เพราะฝ่ายพันธมิตรใช้เครื่องบินลาดตระเวนตลอดเวลาทำให้ไม่สามารถลอยลำได้ ความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ลดลง เข้าถึงตัวขบวนเรือคุ้มกันยากขึ้น การเข้ากรองเหนือเส้นชีวิตของอังกฤษได้อ่อนลงโดยลำดับ ใน พ.ย. ๔๔ พันธมิตรได้ใช้เครื่องบินทั้งระเบิด ทั้งระเบิดเรือประจัญบาน เทอร์บีดซ์ของเยอรมันพินาศ นับแต่นั้นการเดินเรือพาณิชย์ของเยอรมันก็สุดสิ้นลง

ญี่ปุ่นเป็นข้าศึกตามธรรมชาติต่อสหรัฐมากกว่าเยอรมัน หลังจากที่ประสบความรุ่งเรืองอย่างมากทางเศรษฐกิจ ญี่ปุ่นก็เต็มไปด้วยความทะเยอะทะยาน และวางแผนที่จะรวมพื้นที่เอเชียตะวันออก และย่านแปซิฟิคทั้งหมดเข้ามาอยู่ภายใต้อิทธิพลทางเศรษฐกิจและการเมืองของตน ใน มี.ค. ๓๓ ญี่ปุ่นได้ประกาศถอนตนออกจากสันนิบาตชาติ หลังจากนั้นก็บุกเข้าแมนจูเรีย และก้าวไปสู่เป้าหมายที่ตนวางไว้ ญี่ปุ่นได้ถือโอกาสที่ฝรั่งเศสพ่ายแพ้ เกณฑ์ทหารเข้าประจำการกว่าล้านคน และในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๑ ก็ประกาศเข้าเป็นผู้อารักขาอินโดจีน ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๑ พลเอก โตโจ ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้เป็นนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น และประเทศก็ตกอยู่ภายใต้การปกครองของทหาร ความก้าวหน้าไปได้ตามความทะเยอทะยาน และโดยเฉพาะการประกาศระบบการปกครองใหม่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการนิยม การรุกรานได้ทำ ให้อเมริกาวิตกกังวล เนื่องจากอเมริกามีผล ประโยชน์อยู่ มากในมหาสมุทรแปซิฟิค ใน ปี ๑๙๔๑ รัฐบาลอเมริกันก็ทำการห้ามส่งน้ำมันให้ญี่ปุ่น และเตือนให้ญี่ปุ่นหยุดรุกราน สงครามเริ่มจะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

ปลาย ค.ศ. ๑๙๔๑ ญี่ปุ่นเห็นว่าเป็นโอกาสอันดีที่จะกระทำสงครามกับประเทศมหาอำนาจฝ่ายจักรวรรดินิยมในตะวันออกไกล ทั้งนี้ เพราะคาดผิด โดยคิดว่าเยอรมันคงจะชนะสงครามในตะวันตก อย่างไรก็ดี ในตะวันออกไกลในขณะนั้น ฮอลแลนด์ไร้อำนาจ อังกฤษไม่มีกำลังเหลือจะนำมาใช้ได้ กำลังทหารที่ดีที่สุดที่ราชอาณาจักรอังกฤษมี คือ กำลังทหารออสเตรเลีย, นิวซีแลนด์, และอินเดีย เหล่านี้กำลังรบติดพันอยู่ในตะวันออกกลาง กองทัพเรืออังกฤษก็มีภารกิจเต็มที่อยู่แล้ว กองทัพอากาศมีแต่เครื่องบินที่ล้าสมัย สหรัฐอเมริกาถึงแม้จะมีกำลังรบเหนือกว่าญี่ปุ่น แต่ในขณะนั้นกำลังมุ่งไปตะวันตกและได้ย้ายเรือรบจากมหาสมุทรแปซิฟิคไปแอตแลนติค

ในระหว่าง ค.ศ. ๑๙๓๖ ถึง ค.ศ. ๑๙๔๑ ญี่ปุ่นได้เพิ่มจำนวนตันของกองทัพเรือขึ้นเป็นสองเท่า และปรับปรุงเรือรบเก่าให้ทันสมัย มีเรือประจัญบาน ๑๐ ลำ, เรือบรรทุกเครื่องบิน ๑๐ ลำ, เรือลาดตระเวน ๓๘ ลำ เรือพิฆาต ๑๑๒ ลำ และ เรือดำน้ำ ๖๕ ลำ การแผนแบบเรือต่าง ๆ คงคล้ายคลึงกับประเทศมหาอำนาจตะวันตก เรือบรรทุกเครื่องบินของญี่ปุ่นสามารถบรรทุกเครื่องบินขับไล่, เครื่องบินทิ้งตอร์ปีโด และเครื่องบินทิ้งระเบิด ใน ค.ศ. ๑๙๔๑ ญี่ปุ่นมีกำลังทหาร ๗๕๐,๐๐๐ คน ใน ๕๑ กองพล มีกำลังทหารอากาศ ๕ กองพล ซึ่งมีเครื่องบินประมาณ ๑,๕๐๐ ลำ สมทบอยู่กับกองทัพบก กองทัพเรือมีเครื่องบินประจำการอยู่ ๓,๓๐๐ ลำ นับแต่การรุกรานจีนเป็นต้นมาญี่ปุ่นก็ขัดเจนในสงครามทันสมัยขึ้นอย่างมาก ยุทโธปกรณ์ก็พัฒนาทันสมัยยิ่งขึ้นทหารญี่ปุ่นต่อสู้ด้วยความกล้าหาญ ดุร้าย บ้าคลั่ง ผิดกับทหารของชาติตะวันตก

แผนยุทธศาสตร์ของญี่ปุ่นนั้น มุ่งโจมตีอย่างรวดเร็วและหนักหน่วง กองทัพเรืออเมริกันในมหาสมุทรแปซิฟิคจะต้องทำลายลงให้ได้ และจะต้องยึดครอง ฟิลิปปินส์, บอร์เนียว, มลายู, ดัช, อีส, อินดีส และพม่า เหล่านี้ให้ได้ ส่วนหน้าทางตอนใต้จะต้องสร้างวงป้อมกลางมหาสมุทรที่ตีไม่แตก ผ่านจาก เวก, กวม, หมู่เกาะมาแชล และ หมู่เกาะเหนือ ออสเตรเลีย ใน ๗ ธ.ค. ๔๑ โดยไม่ประกาศสงคราม ญี่ปุ่นก็บุกเข้าโจมตี เพิร์ล ฮาร์เบอร์, ฟิลิปปินส์ และมลายู พร้อม ๆ กัน

การโจมตีกองทัพเรือภาคแปซิฟิคที่ เพิร์ล ฮาร์เบอร์, ฮาวาย กระทำแบบจู่โจมชนิดที่ฝ่ายสหรัฐไม่มีโอกาสรู้ตัวเลย กำลังโจมตีทางเรือของญี่ปุ่นประกอบด้วย เรือบรรทุกเครื่องบินหกลำมีเครื่องบินประจำ ๔๕๐ ลำ การโจมตีกระทำในเวลากลางวัน เรือประจัญบานของสหรัฐเสียหาย ๗ ลำ เครื่องบินถูกทำลาย ๒๐๐ ลำ จาก ๔๐๐ ลำ ที่มีอยู่ ฝ่ายญี่ปุ่นเสียเครื่องบิน ๓๐ ลำ ความสำเร็จของญี่ปุ่นอยู่ที่การจู่โจมโดยไม่รู้ตัว และความชำนาญของทหารอากาศญี่ปุ่นในการทิ้งตอร์ปีโดโจมตีในน้ำตื้น

การโจมตีด้วย กำลังทางอากาศที่ ฟิลิปปินส์ได้ทำให้สหรัฐเสียเครื่องบินขับไล่ไปหนึ่งในสาม และเครื่องบินทิ้งระเบิดไปครึ่งหนึ่ง ฐานทัพเรือที่ดาวิดถูกทำลายเมื่อ ๑๐ ธ.ค. ๔๑ จากการโจมตีทางอากาศดังกล่าวทำให้ญี่ปุ่นครองความเป็นเจ้าทะเลและอากาศตามต้องการ ทั้งนี้

เพื่อความปลอดภัยต่อยุทธการยกพลขึ้นโจมตีภายใน ธันวาคม ๔๑ นั้นเอง ญี่ปุ่นก็สามารถตีได้ กวม, เวก, และฮ่องกง ที่ฟิลิปปินส์ พลเอกแมกอาเธอร์ ได้ทำการต่อต้านอยู่จนถึง มี.ค. ๔๒ จึงถอยไปออสเตรเลียเพื่อเข้าบัญชาการการรุกของสหรัฐต่อญี่ปุ่นจากออสเตรเลีย

ที่มลายู ญี่ปุ่นใช้เครื่องบินทิ้งระเบิดจมเรือ Prince of Wales และ Repulse กำลังของญี่ปุ่นไม่ได้เหนือกว่าอังกฤษมากนัก แต่ได้ผึกให้มีความชำนาญทางการรบในป่าดีกว่ามาก ใน ๑๑ ม.ค. ๔๒ กองทหารญี่ปุ่นก็เข้าสู่กัวลาลัมเปอร์ ใน ๑๕ ก.พ. ๔๒ สิงคโปร์ ซึ่งมีป้อมที่แข็งแกร่ง ประกอบด้วยกำลังทหารกว่า ๗๐,๐๐๐ คน ก็ยอมแพ้

ณ บัดนี้ ดัช อีส อินดีสต์ ก็อยู่ในลักษณะเปิดโล่งรับการโจมตี ญี่ปุ่นยกพลเข้าสู่บอเนียวและเกาะเซเลเบส์ ตั้งแต่เดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๔๒ และจึงพร้อมที่จะเข้าโจมตีเกาะชวา ใน ๒๗ ก.พ. ๔๒ ขณะที่ญี่ปุ่นได้ส่งเรือลำเลียงทหาร ๓๐ ลำ คุ้มกันด้วยเรือลาดตระเวน ๓ ลำ และเรือพิฆาต ๗ ลำ มายังชวา ฝ่ายพันธมิตรได้ส่งเรือลาดตระเวน ๕ ลำ และเรือพิฆาต ๑๐ ลำ เข้าขัดขวาง การยุทธทางเรือได้เกิดขึ้นทางฝั่งเหนือของเกาะชวา การสู้รบส่วนใหญ่กระทำใน ความมืดจบลง ด้วยฝ่ายญี่ปุ่นจมเรือฝ่าย พันธมิตรลง ประมาณครึ่งจำนวน โดยไม่เสียเรือของฝ่ายตนเลย ในด้านอำนาจของปืนนั้น ฝ่ายพันธมิตรเหนือกว่า แต่ญี่ปุ่นมียุทธวิธี, การสื่อสารคมนาคม, ตอร์ปีโด และกำลังทางอากาศเหนือกว่า จึงเป็นฝ่ายได้ชัยชนะ ใน ๘ มี.ค. ๔๒ ทหารอินโดนีเซียและทหารชาวยุโรปก็ยอมให้ปลดอาวุธ ประมาณ ๙๐,๐๐๐ คน ที่บันดง และญี่ปุ่นก็สามารถพิชิตเกาะอื่น ๆ ที่เหลือได้โดยรวดเร็ว กำลังกองโจรที่เหลือรบกวนอยู่ไม่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ เรือฝ่ายพันธมิตรที่เหลือถูกจมสิ้น

ในการยุทธที่พม่า ญี่ปุ่นใช้วิธีทิ้งระเบิด และกรุงย่างกุ้งถูกทิ้งระเบิด ใน ม.ค. ๔๒ แล้วเดินทัพผ่านมลายู และประเทศไทยเข้าสู่พม่า ใน ๗ มี.ค. ๔๒ อังกฤษก็ต้องทิ้งกรุงย่างกุ้ง ญี่ปุ่นได้แสดงให้เห็นว่าได้รับการผึกมาเป็นอย่างดี ในการรบ ในภูมิประเทศของ เอเชียตะวันออกไกล ได้ทำการรบเป็นหน่วยขนาดย่อม ใช้ยุทโธปกรณ์ขนาดเบา ส่วนใหญ่ใช้ปืนกลเบาและเครื่องยิงลูกระเบิด ได้ดำเนินกลยุทธแทรกซึม, ตีโอบ และตัดการคมนาคม ด้วยความห้าวหาญและชำนาญ

ในกลาง ค.ศ. ๑๙๔๒ ญี่ปุ่นก็สามารถยึดได้ พม่า อินโดนีเซีย และหมู่เกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิค ได้ขยายการยึดครองไปทางตะวันออกถึง นิวกินี, เกาะกิวเบิร์ต และโซโลมอน ใน เม.ย. ๔๓ ได้ส่งกำลังเข้าสู่มหาสมุทรอินเดีย ได้ทำความเสียหายอย่างหนักต่อเรือสินค้าและฐานทัพตามชายฝั่งประเทศอินเดีย

การโจมตีเพิร์ลฮาร์เบอร์ ใน ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๑ ได้ทำให้กองทัพเรือสหรัฐในมหาสมุทรแปซิฟิคพิการไปชั่วขณะเท่านั้น หาได้ทำให้ญี่ปุ่นได้ชัยชนะโดยเด็ดขาดตามความมุ่งหวังไม่ถึงแม้สหรัฐจะสูญเสียเรือประจัญบานไปก็จริง แต่การพัฒนาเรือบรรทุกเครื่องบินขึ้นใช้ได้ทำให้ยุคแห่งการใช้เรือประจัญบานขนาดใหญ่หมดไป กองทัพเรือภาคแปซิฟิคของสหรัฐมีเรือบรรทุกเครื่องบินอยู่ ๔ ลำ มีเครื่องบินประจำ รวม ๓๕๐ เครื่อง สหรัฐมีขีดความสามารถทางอุตสาหกรรมสูงเป็นสิบเท่าของญี่ปุ่น ดังนั้น จึงสามารถฟื้นฟูความเสียหายที่เพิร์ล ฮาร์เบอร์ และสะสมกำลังเข้มแข็งขึ้นได้อย่างรวดเร็ว จนเชื่อว่าสามารถจะทำการรุกตอบโต้ได้ ใน ค.ศ. ๑๙๔๓

การรบทางทะเลในมหาสมุทรแปซิฟิคส่วนใหญ่จึงเป็นการใช้เครื่องบินทั้งระเบิดจากเรือบรรทุกเครื่องบินหรือจากฐานทัพตามเกาะต่าง ๆ ทั้งระเบิดอย่างหนักต่อกัน ถึงแม้แต่ละฝ่ายจะมีเรือรบธรรมดาอื่น ๆ อยู่มาก แต่ก็มิได้เข้าปฏิบัติการอย่างไร กองทัพเรือมองไม่เห็นกันเลย เป็นการรบระหว่างเรือบรรทุกเครื่องบินซึ่งเป็นฐานทัพอากาศเคลื่อนที่ กำลังรบบนเรือบรรทุกเครื่องบินเป็นกำลังทางรุก ประกอบด้วย เครื่องบินทิ้งตอร์ปิโด, เครื่องบินดำทิ้งระเบิด และเครื่องบินขับไล่

ในการรบที่ทะเลคอราล เมื่อ เม.ย. ๔๒ เครื่องบินญี่ปุ่นยังมีสมรรถนะเหนือกว่าเครื่องบินสหรัฐ ในระยะเวลาต่อมา สหรัฐสามารถพัฒนาเครื่องบินทิ้งตอร์ปิโด แบบเวนเจอร์ และเครื่องบินขับไล่แบบเฮลล์แคท ซึ่งมีสมรรถนะสูงขึ้นอย่างมาก นอกจากนั้น เรือบรรทุกเครื่องบินของสหรัฐก็บรรทุกเครื่องบินไปได้มากกว่าของญี่ปุ่น เนื่องจากเรือบรรทุกเครื่องบินไม่มีเกราะที่หนาและเป็นเป้าหมายที่ล่อแหลมจากการโจมตีทางอากาศ การป้องกันจึงต้องอาศัยกำลังเครื่องบินขับไล่ของตนเอง รวมทั้งกำลังยิงจากเรือรบขนาดเบาที่ใช้เป็นฉากกำบัง

ความได้เปรียบของสหรัฐอีกประการหนึ่ง สืบเนื่องมาจากการรักษาความลับของญี่ปุ่นไม่ดีพอ และการลาดตระเวนก็อยู่ในเกณฑ์เลว ฝ่ายสหรัฐใช้เรดาร์ช่วยญี่ปุ่นไม่มี ในการยุทธที่มิดเวย์ ใน พ.ค. ๔๒ สหรัฐสามารถถอดรหัสของญี่ปุ่นได้ จึงทราบว่าญี่ปุ่นมีแผนจะเข้าตีจากทางตะวันตกเฉียงเหนือ ในต้น มิ.ย. ๔๒ จึงได้ลอบส่งกองเรือเฉพาะกิจออกจาก เพิร์ล ฮาเบอร์ มาอยู่ ณ ตำบลหนึ่งในมหาสมุทรแปซิฟิค ห่างจากเกาะมิดเวย์ไปทางตะวันออกเฉียงเหนือ ๓๐๐ ไมล์ และเตรียมซุ่มโจมตีญี่ปุ่นโดยที่ไม่มีเรดาร์จึงไม่สามารถทราบได้ เมื่อยกกำลังทางเรือมาจึงถูกโจมตีเสีย หายอย่างหนักไม่สามารถ สร้างเรือบรรทุกเครื่องบิน ชดเชยส่วนที่เสียไปทั้งหมดได้ทันท่วงที

การรุกของสหรัฐ เพื่อยึดบรรดาเกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิคเป็นบันไดก้าวไปสู่ญี่ปุ่นก็ได้ใช้เครื่องบินจากฐานทัพอากาศส่วนหน้า หรือจากเรือบรรทุกเครื่องบินโจมตีฐานที่ตั้งของข้าศึกอย่างหนักเสียก่อน แล้วจึงยกกำลังขึ้นบก

ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๔ กองทัพที่ ๖ ของสหรัฐ สนับสนุนด้วยเรือประจัญบาน, เรือลาดตระเวน, เรือพิฆาต และเรือบรรทุกเครื่องบิน ได้ยกพลขึ้นบกที่เกาะเลเต้ ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่นได้ต่อสู้เพื่อป้องกันฟิลิปปินส์มิให้ตกไปเป็นของฝ่ายสหรัฐเป็นสามารถ เพราะการสูญเสียฟิลิปปินส์ย่อมจะทำให้ตัวประเทศญี่ปุ่นตกเป็นเป้าแห่งการโจมตีทางอากาศได้โดยง่าย นักบินญี่ปุ่นได้นำยุทธวิธี **คามีกาเซ่** (Kami Kaze) มาใช้ โดยนำเครื่องบินที่บรรจุลูกระเบิดไว้พร้อม ดำดิ่งชนดาดฟ้าเรือบรรทุกเครื่องบินและเรืออื่น ๆ ที่ไม่มีเกราะคุ้มกันของสหรัฐ ยุทธวิธีนี้ทำให้ฝ่ายสหรัฐต้องสูญเสียเรือรบไปสามสิบลำ แต่โดยที่สหรัฐมีกำลังทางอากาศเหนือกว่ามาก จึงทำให้ญี่ปุ่นต้องพ่ายแพ้สูญเสียเรือต่าง ๆ ไปเป็นอันมาก ใน พ.ค. ๑๙๔๕ ฝ่ายพันธมิตรก็ตีฟิลิปปินส์คืนมาได้ทั้งหมด เป้าหมายสำคัญต่อไป เกาะโอกินาวาซึ่งเป็นฐานทัพอากาศส่วนหน้าที่สำคัญของญี่ปุ่น ฝ่ายอเมริกันยึดโอกินาวาได้ใน ปลาย มิ.ย. ๔๕ ญี่ปุ่น ตายกว่า ๑๐๐,๐๐๐ คน, อเมริกันสูญเสียทั้งหมด ๓๙,๐๐๐ คน

ในระยะนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้อำนวยให้ฝ่ายสหรัฐสามารถผลิตเครื่องบินทิ้งระเบิดระยะไกลที่ดีที่สุด คือ B 29, Super fortress · หรือที่เราเรียกกันว่าบ้อมบินออกใช้ได้สำเร็จ การยึดโอกินาวาได้จึงทำให้มีฐานทัพอากาศภาคพื้นดินใกล้ญี่ปุ่นใช้ การทิ้งระเบิด

ประเทศญี่ปุ่นส่วนใหญ่จึงใช้บ้อมบิน B - 29 เป็นหลัก และได้มุ่งทิ้งระเบิดเมืองนากาซากิ ทำลายอู่ต่อเรือและแหล่งผลิตเครื่องบินจากฐานทัพในประเทศจีนและหมู่เกาะมาเรียนา สหรัฐได้ส่งบ้อมบินทิ้งระเบิดต่อศูนย์อุตสาหกรรมต่าง ๆ ในโตเกียว และโอซาก้า ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาล

ใน ๖ ส.ค. ๔๕ สหรัฐได้ทิ้งลูกระเบิดปรมาณูลูกแรกที่เมือง ฮิโรชิมา ทำให้พลเมืองสูญเสียชีวิต ๘๐,๐๐๐ คน ใน ๙ ส.ค. ๔๕ ได้ทิ้งลูกระเบิดปรมาณูลูกที่สองที่ นากาซากิ มีประชาชนเสียชีวิต ๔๐,๐๐๐ คน ในขณะนี้ญี่ปุ่นยังคงมีกำลังทหารอยู่ในเกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิค, ดัชอีส อินดีส, มลายู และจีน อีกรวม ๒๕๐,๐๐๐ คน การใช้ลูกระเบิดปรมาณู ถือว่ามีเหตุผลพอสมควร ชาติที่ปฏิบัติต่อเชลยศึกอย่างป่าเถื่อน ละเมิดสัญญา และธรรมเนียมการสงครามทั้งมวล ใช้ทุ่นระเบิดคน และนักบินที่ยอมตายดำดิ่งระเบิด เหล่านี้ไม่ควรได้รับความปรานี ใน ๑๐ ส.ค. ๔๕ รัฐบาลญี่ปุ่นก็ยอมแพ้โดยไม่มีเงื่อนไข และสงครามโลกครั้งที่สองก็สิ้นสุดลง.

หน้าว่าง

ศักย์ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

และ

แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ทหารของสหรัฐอเมริกา ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

สรุปจาก The McNamara Strategy

by Willam W. Kaufmann

Harper & Row, Publishers

1964

หน้าว่าง

ศักย์ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

และ

แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ทหารของสหรัฐอเมริกา ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงได้ไม่นานนัก ประเทศพันธมิตรก็เริ่มแตกแยกกันในชั้นแรกสหภาพโซเวียต ต่อมาก็จีนคอมมิวนิสต์ ทั้งสองประเทศนี้ได้แสดงความเป็นปฏิปักษ์อย่างรุนแรงต่อฝ่ายตะวันตก ในทางตรงกันข้ามเยอรมันตะวันตกและญี่ปุ่นกลับเป็นภาคีกับฝ่ายตะวันตกที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่ายิ่ง ความเข้มแข็งของอังกฤษและฝรั่งเศสลดถอยลงอย่างมาก แนวบ้องกันยุโรปแนวแรกที่สหรัฐระดมพล เข้าไปร่วมด้วยใน มหาสงครามโลกทั้งสองครั้งหายไป สถานการณ์ในภาคตะวันออกกลางและเอเชียก็เสื่อมโทรมลงพอ ๆ กัน มหาอาณาจักรต่าง ๆ ในอดีตกำลังจะสลายตัวลง และเกิดเป็นประเทศใหม่ที่ประกอบด้วยรัฐบาลที่ขาดความจัดเจน ซ้ำยังมีความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์อย่างรุนแรงต่อฝ่ายตะวันตก โน้มเอียงไปในทางลัทธินิยมแปลก ๆ และมีจุดอ่อนหลายประการที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์จะแสวงประโยชน์ได้โดยง่าย นอกเหนือไปจากที่กล่าวแล้ว เทคโนโลยีที่จะนำไปใช้ทางการสงครามได้ ก็ได้เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว เรดาร์, เครื่องยนต์เจ็ต, Proximity fuzes และแม้แต่ขีปนาวุธเหล่านี้อาจถูกดูดซึมเข้าไปใช้เป็นเครื่องมือการต่อสู้ทั้งในสงครามตามแบบฉบับธรรมดา และการต่อสู้ทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ดี ลูกระเบิดปรมาณู ได้แสดงให้เห็นถึงการนำเอาความจัดเจนที่ประสบในยามสงครามมาปรับปรุงใช้ในปฏิบัติการทางทหารในอนาคต ตลอดจนการใช้กำลังอำนาจสูงสุดเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายทางการเมือง จึงเห็นได้ชัดว่ายุคใหม่ทางการทหารกำลังจะเกิดขึ้น

สหรัฐอเมริกาได้ดำเนินนโยบายต่างประเทศหลายประการเพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ของโลกดังกล่าว อาทิเช่น Marshall Plan, Point Four Program และวางข่ายพันธมิตรอย่างหนาแน่น โดยเฉพาะในเมื่อโซเวียตมิได้ลดกำลังทหารลงภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เช่น

ประเทศอื่น ๆ ทั้งยังมีการจัดตั้งกองทัพกลุ่มประเทศบริวารขึ้นด้วยภายใต้การควบคุม และบงการจากโซเวียต และมีท่าทีว่าฝ่ายคอมมิวนิสต์พยายามจะครองโลกให้ได้ไม่ว่าจะด้วยวิธีใด ความคิดที่ว่าสถาบันต่าง ๆ ของสหประชาชาติ จะช่วยนำสันติสุขมาสู่สังคม ระหว่างชาติได้ เลือนลางไปใน พ.ศ. ๒๔๙๑ ได้มีการจัดตั้งกลุ่มพันธมิตรเฉพาะประเทศในยุโรปตะวันตกขึ้น การปฏิวัติในเชคโกสโลวาเกีย การคุกคามของโซเวียตต่อ ฟินแลนด์ และนอรเวย์ รวมทั้งการปิดล้อมเบอร์ลินตะวันตกเหล่านี้เป็นสาเหตุผลักดันให้ สหรัฐ, คานาดา และประเทศอื่น ๆ อีกหลายประเทศในยุโรป ต้องเข้าร่วมกับกลุ่มพันธมิตรที่ตั้งไว้เดิมแล้ว จัดทำสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันขึ้นใหม่ใน พ.ศ. ๒๔๙๒ ภายใต้ชื่อว่า North Atlantic Treaty Organization หรือที่เรียกกันโดยย่อว่า NATO ความสำคัญของสนธิสัญญาฉบับนี้ก็คือ ถ้าประเทศภาคีใดก็ตามถูกโจมตี ไม่ว่าจะเป็นประเทศในยุโรปหรือในอเมริกาเหนือก็จะถือเสมือนว่าเป็นการโจมตีต่อทุกประเทศ ได้จัดให้มีกำลังรบขององค์การนาโตขึ้นด้วย สหรัฐได้ให้คำมั่นสัญญาประกันความมั่นคงและเสริมสร้างกำลังฝ่ายโลกเสรีให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น การเข้าไปร่วมเป็นกำลังสำคัญในแนวแรกของการป้องกันต่อต้านการรุกรานของฝ่ายคอมมิวนิสต์ ได้ทำให้บทบาทของเหล่าทัพต่าง ๆ ของสหรัฐเปลี่ยนไปจากการผึกศึกษาวางแผนพัฒนาต้นแบบอาวุธยุทโธปกรณ์ อันเป็นงานในยามสงบ เป็นการเตรียมตัวให้พร้อมที่จะปฏิบัติการได้ในช่วระยะเวลาอันสั้นที่ได้รับคำสั่ง แม้จะไม่มีการระดมพลเลยก็ตาม

นอกจากการ แสดงออกถึง แสนยานุภาพ ของกำลังรบใช้ อาวุธธรรมดา อันเกรียงไกรแล้ว โซเวียตยังได้แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยีของอาวุธนิวเคลียร์และเครื่องส่ง ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ สามารถทำการทดลองระเบิดปรมาณูได้สำเร็จ และใน ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๖ ประสบความสำเร็จในการทดลองระเบิดไฮโดรเจน ในสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ โซเวียตได้ประกาศให้ทราบว่ามีขีดความสามารถทางขีปนาวุธข้ามทวีป ใน ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ก็สามารถส่งดาวเทียมสปุตนิกขึ้นโคจรรอบโลก นับเป็นดาวเทียมดวงแรกของโลก เป็นการพิสูจน์ให้ทราบว่ามีขีดความสามารถทางขีปนาวุธข้ามทวีปจริง นอกจากที่กล่าวแล้วโซเวียตยังได้แสดงให้เห็นความก้าวหน้าและการเร่งรัดพัฒนา เครื่องบินทิ้งระเบิด

ทางยุทธศาสตร์แบบไอพ่นอีกด้วย ในวันกรรมกร พ.ศ. ๒๔๙๘ ที่จตุรัสแดง ได้มีการนำเครื่องบินทิ้งระเบิดแบบไบซัน (Bison) มาบินให้ชมในระยะต่ำ เครื่องบินแบบนี้มีพิศัยบินประมาณ ๖๐๕๐ ไมล์ทะเล เครื่องบินทิ้งระเบิดระยะไกลนี้สหรัฐได้ลงมือสร้างแล้วหนึ่งแบบตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๕ คือ เครื่องบินแบบ B – 52 สตราโตฟอร์เตรสส์ ซึ่งมีพิศัยบิน ๑๒,๕๐๐ ไมล์ทะเล โดยไม่ต้องเติมน้ำมันเลย ในขณะนั้นสหรัฐประมาณว่าโซเวียตคงจะพยายามสร้างกำลังทางอากาศให้มีเครื่องบินทิ้งระเบิดขนาดหนักให้ได้ถึง ๕๐๐ เครื่อง ภายใน พ.ศ. ๒๕๐๓ จนทำให้เกิดความหวั่นกลัวว่าจะมี bomber gap และ missile gap เกิดขึ้นระหว่างสหรัฐกับโซเวียต และแสดงว่าโซเวียตได้ก้าวหน้าไปกว่าสหรัฐในทางเทคโนโลยี่

ความสำเร็จ ในการ พัฒนา อาวุธ นิวเคลียร์ ของโซเวียต ได้ทำ ให้การ ครองความเป็นมหาอำนาจนิวเคลียร์แต่ผู้เดียวของสหรัฐสุดสิ้นลง

ความสำเร็จในการพัฒนาดาวเทียมสปุตนิก และสามารถส่งขึ้นโคจรรอบโลกได้สำเร็จ เป็นผลทำให้สหรัฐต้องเร่งพัฒนาดาวเทียม และจรวดส่ง เพื่อรักษาเกียรติภูมิและรักษาความก้าวหน้าให้เท่าเทียมกัน นอกจากนั้นยังทำให้ต้องเร่งรัดพัฒนาขีปนาวุธข้ามทวีป และอาวุธนำวิถีต่อสู้ขีปนาวุธด้วย ทั้งนี้เพราะการที่โซเวียตสามารถสร้างขีปนาวุธข้ามทวีปได้ และมีหัวรบนิวเคลียร์อยู่พร้อมแล้ว ย่อมสามารถจะส่งหัวรบนั้นไปถึงประเทศสหรัฐอเมริกาได้ โดยที่อาวุธนำวิถีต่อสู้อากาศยาน และเครื่องบินขับไล่ ไม่สามารถจะสกัดกั้นได้ ถึงแม้จะมีประสิทธิภาพดีเพียงใดก็ตาม กล่าวเป็นส่วนรวมแล้ว จะเห็นได้ว่าในขณะนั้นค่ายตะวันตกอยู่ในลักษณะเสียเปรียบในสมดุลย์ทางยุทธศาสตร์ (Strategic balance) ถ้าหากโซเวียตมีขีปนาวุธข้ามทวีปแล้วจริง

ในระหว่าง พ.ศ. ๒๔๙๗ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๑ รู้สึกว่าเป็นย่านเวลาที่โซเวียตพยายามทุ่มเททรัพยากร ทุกอย่าง เพื่อให้ ฝ่ายตน ได้เปรียบ ในดุลย์ อำนาจ ทางทหาร ของโลก โดยเด็ดขาด ซึ่งจำเป็นต้องหาทางแก้ไขโดยเร่งด่วน

การพัฒนาเครื่องบินทิ้งระเบิดข้ามทวีปของโซเวียต ทำให้สหรัฐยากจะตัดสินใจได้ว่าควรทุ่มเท การพัฒนา และผลิต ของตน หนักไปทาง ขีปนาวุธ ข้ามทวีป หรือเครื่องบิน ทิ้งระเบิด

หรือทั้งสองอย่างเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม, การกระทำของโซเวียตดังกล่าวอาจเป็นเพียงกลลวงให้ฝ่ายตะวันตกเข้าใจผิดก็ได้ว่า โซเวียตกำลังมุ่งผลิตเครื่องบินทิ้งระเบิดอันเป็นเหตุให้สหรัฐต้องเร่งผลิตเครื่องบินทิ้งระเบิดแบบ B – 52 ของตน เพื่อรักษาให้มีกำลังทางยุทธศาสตร์สมดุลย์กัน แต่ในขณะเดียวกันโซเวียตอาจลอบเร่งพัฒนา และผลิตขีปนาวุธข้ามทวีปของตน สำหรับสหรัฐนั้นเห็นว่าขีปนาวุธข้ามทวีปเป็นระบบอาวุธที่ควรทุ่มเทพัฒนาและผลิตมากกว่า แต่ในการนี้จำเป็นต้องใช้งบประมาณสูงมาก จึงน่าจะประหยัดการผลิตด้านอื่นลง กำลังเครื่องบินทิ้งระเบิดของกองบินยุทธศาสตร์ จะสามารถลดลงได้เพียงใดหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับการได้ทราบข้อเท็จจริงว่าในขณะนั้นโซเวียตกำลังมุ่งผลิตอะไรแน่ มิฉะนั้นความล่าช้าในการพัฒนาและผลิตจะเป็นการเสี่ยงต่อความหายนะที่อาจเกิดขึ้นได้ นอกจากความต้องการหาข่าวกรองให้ทราบข้อเท็จจริง แล้วความหายนะที่อาจประสบก็ได้ทำให้มองเห็นความจำเป็นที่จะต้องจัดระบบเตือนภัยและหาข่าวให้ทราบล่วงหน้าถึงการโจมตีโดยไม่รู้ตัวได้ทันเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ

เครื่องมือหาข่าวที่ดีที่สุดของสหรัฐขณะนั้นคือ เครื่องบินตรวจการณ์ระยะสูง U – 2 สหรัฐ ได้เริ่ม ส่ง เครื่อง บิน แบบนี้ เข้า ไปบิน ตรวจ การณ์ เหนือ ดินแดน สหภาพ โซเวียต และจีนคอมมิวนิสต์ตั้งแต่สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ จากฐานทัพในประเทศอังกฤษ และต่อมาจากเยอรมันตะวันตก และปากีสถาน ถึงแม้ U – 2 จะสามารถบินได้สูงถึง ๙๐,๐๐๐ ฟุตก็ตาม แต่ก็ได้ถูกยิงตกในดินแดนโซเวียตด้วยอาวุธนำวิถีต่อสู้อากาศยาน Guideline เมื่อพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ ภายหลังจากที่หาข่าวอยู่ได้นานถึง ๔ ปี การบินจารกรรมด้วย U – 2 ทำให้สามารถประมวลข่าวเกี่ยวกับการพัฒนา ICBM ของโซเวียตได้ดังนี้.–

๑) ศูนย์การทดสอบขีปนาวุธระยะยิงขนาด ๕๐๐ ถึง ๒,๕๐๐ ไมล์ทะเล ตั้งอยู่ที่ Kapustin Yar บนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำวอลก้า ขีปนาวุธดังกล่าวมุ่งหมายใช้โจมตีประเทศในยุโรป

๒) ใน พ.ศ. ๒๕๐๐ ทราบได้ว่า โซเวียตทำการทดสอบขีปนาวุธข้ามทวีปที่ไทยูราแทม ใกล้ทะเลอาราล ในบริเวณเส้นทางรถไฟสายทรานส์ – ไซบีเรีย สนามทดสอบแห่งนี้อยู่ทางตะวันออกของคาปูสติน ยาร์ ๖๘๐ ไมล์ เทียบแล้วมีขนาดใกล้เคียงกับแหลมเคนเนดี แนว

วิถีผ่านไปทางแหลมแชทก้า ห่างไปทางตะวันออก ๓,๐๐๐ ไมล์ และเลยไปในมหาสมุทรแปซิฟิค สถานที่แห่งนี้เป็นที่ซึ่งโซเวียตประสบผลสำเร็จในการทดสอบ ICBM ตามที่ประกาศให้โลกทราบเมื่อสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ซึ่งต่อมาอีกไม่กี่เดือน ณ ที่แห่งเดียวกันนี้ โซเวียตก็ทำการยิงส่งดาวเทียมสปุตนิกขึ้นสู่วงโคจรได้สำเร็จ

๓) โซเวียตกำลังสร้างเรือดำน้ำใช้อาวุธนำวิถีและอาวุธนิวเคลียร์เป็นจำนวนมาก

๔) การผลิตเครื่องบินทิ้งระเบิดขนาดหนัก เทียบแล้วน้อยกว่า B – 52 มาก

๕) โซเวียต ทำการ ทดลอง ระบบอาวุธ นำวิถีต่อสู้ ขีปนาวุธ ในไซบีเรีย กลางที่ซารีชาแกน ณ บริเวณทะเลสาบบอลเกสช ประมาณ ๔๐๐ ไมล์ ไปทางตะวันออกของสถานที่ทดลองขีปนาวุธข้ามทวีปที่ ไทยูรา แทม ณ ที่นี้ ปรากฏว่าได้มีการทดลองใช้จรวดยิงขึ้นสกัดกั้นจรวด และบางครั้งประสบผลสำเร็จ

๖) จากภาพถ่ายของ U – 2 ปรากฏว่า โซเวียตวางกำลัง ICBM เกือบทั้งหมดไว้ตามเส้นทางสาย ทรานส์ – ไซบีเรีย ทำให้สันนิษฐานได้ว่าเป็นเพราะขีปนาวุธข้ามทวีปของโซเวียตใช้จรวดดินส่งเหลว จึงทำให้มีขนาดหนักมาก เคลื่อนย้ายเกือบไม่ได้ จำเป็นต้องอาศัยเส้นทางรถไฟสำหรับเคลื่อนย้าย ตัวจรวด, เชื้อเพลิง และสิ่งอุปกรณ์สนับสนุนต่าง ๆ ICBM ของโซเวียตที่ผลิตขึ้นในระยะนี้จึงไม่สามารถกระจายกำลังได้ตามต้องการ และไม่สามารถบรรจุลงจากไซโลใต้ดินได้ เชื้อเพลิงที่ใช้โดยที่เป็นเชื้อเพลิงเหลวชนิดที่จุดตัวเองได้ง่าย จึงทำให้มีความถาวรน้อย และไม่สามารถบรรจุไว้ในตัวจรวดเตรียมไว้เพื่อความพร้อมรบเป็นเวลานานได้

นอกจากโซเวียตจะได้พยายามหาทางก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และเร่งรัดพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ เครื่องบินทิ้งระเบิดระยะไกล ขีปนาวุธระยะยิงปานกลางให้มีปริมาณเหนือกว่าสหรัฐเพื่อชิงความได้เปรียบในสมดุลย์ทางยุทธศาสตร์แล้ว ถึงแม้จะเป็นย่านเวลาที่สหรัฐยังคงมีอาวุธนิวเคลียร์อยู่แต่เพียงประเทศเดียวก็ตาม ฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็ได้ดำเนินการรุกราน ทั้งในรูปสงครามจำกัด เช่นในเกาหลี การรบแบบกองโจร เช่นในอินโดจีน โดยที่ฝ่ายโลกเสรีได้ทำการตอบโต้ด้วยกำลังรบธรรมดาไม่มีการนำอาวุธนิวเคลียร์ออกใช้ นโยบายมูลฐานในด้านความมั่นคงแห่งชาติ (Basic National Security Policy) ของสภาความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐก็มิได้กำหนด

แน่นอน ทำให้ยากต่อการกำหนดแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ เป็นต้นว่าแม้จะได้กำหนดลงไปว่าสหรัฐจำเป็นต้องอาศัยอาวุธนิวเคลียร์เป็นกำลังตอบโต้มหาศาลก็ตาม แต่ในขณะเดียวกันก็จะต้องพิจารณาด้วยอีกว่า ควรจะมีกำลังรบที่เคลื่อนย้ายได้คล่องแคล่ว และอ่อนตัวไว้ด้วยหรือไม่เพียงใด เพื่อให้ครอบคลุมสถานการณ์ที่มีความรุนแรงน้อยกว่าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกได้ทั่วถึง นอกจากนั้นก็ยังมีปัญหาอีกว่าควรจะใช้อาวุธนิวเคลียร์ทางยุทธวิธีในสงครามจำกัดหรือไม่เพียงใด ในสมัยประธานาธิบดีไอเซนเฮาว์ มีความคิดเห็นว่าไม่มีการป้องกันในภูมิภาคใด แต่โดยลำพังที่สามารถจะต้านทานอำนาจกำลังรบภาคพื้นดินอันมหาศาลของฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้ จึงจำเป็นต้องเสริมกำลังด้วยการป้องปรามโดยอาศัยกำลังตอบโต้อันมหาศาลของอาวุธนิวเคลียร์ โดยเหตุนี้ท่านประธานาธิบดี กับสภาความมั่นคงแห่งชาติจึงได้เห็นพ้องร่วมกันตกลงใจขั้นมูลฐานเป็นทางการ ใน พ.ศ. ๒๔๙๗ ว่า **สหรัฐอเมริกาจะต้องอาศัยขีดความสามารถในการตอบโต้มหาศาลทันทีทันใดเป็นสำคัญ โดยเลือกวิธีการและสถานที่ตามที่สหรัฐเป็นฝ่ายเลือก** โดยเหตุนี้ นโยบายการป้องกันประเทศของสหรัฐจึงถือเอาการใช้อาวุธนิวเคลียร์ในสงครามขนาดใหญ่เป็นมูลฐาน รวมทั้งการใช้อาวุธนิวเคลียร์ในสงครามขนาดเล็ก ในเมื่อข้อพิจารณาทางการทหารเห็นว่าเหมาะสม และนำไปใช้ได้ถ้าสหรัฐจำเป็นต้องทำสงครามเช่นนั้น อาวุธนิวเคลียร์ทางยุทธศาสตร์ถือว่าเป็นอาวุธธรรมดาชนิดหนึ่ง นโยบายดังกล่าวนี้ยังคงยึดถือตลอดไป ถึงแม้จะทราบแน่นอนว่าโซเวียตมีอาวุธนิวเคลียร์และเครื่องส่งแล้วก็ตาม

ในสมัยประธานาธิบดี ไอเซนเฮาว์ เป็นสมัยของการเร่งรัดพัฒนาได้เปิดโอกาสให้แต่ละเหล่าทัพวิจัย และพัฒนาอาวุธยุทธศาสตร์ที่ใช้เพื่อความมุ่งหมายเดียวกัน จึงทำให้สิ้นเปลืองมากและก่อให้เกิดการขัดแย้งแข่งดีกัน นอกจากนั้นแผนสงครามของแต่ละเหล่าทัพก็ต่างกัน เป็นต้นว่ากองทัพบกวางแผนสงครามระยะยาว เพราะเชื่อว่าอาจต้องทำสงครามขนาดใหญ่ที่มีการใช้อาวุธธรรมดา จึงได้มีการสะสมอาวุธยุทโธปกรณ์คงคลังไว้มากมาย ซึ่งหลายอย่างเกินความจำเป็นแต่ ในขณะเดียวกันกองทัพอากาศ วางแผนทำสงครามระยะสั้น โดยมุ่งระดมโจมตีด้วยอาวุธนิวเคลียร์เผด็จศึกให้เสร็จสิ้นโดยรวดเร็ว

ใน พ.ศ. ๒๕๐๓ กองบินยุทธศาสตร์ของสหรัฐได้จัดให้มีเครื่องบินทิ้งระเบิดพร้อมรบภาคพื้นดิน ภายในสิบห้านาที เป็นจำนวนหนึ่งในสามของจำนวนที่มีทั้งหมด ได้จัดสร้าง Distant Early Warning Line แล้วเสร็จ เพื่อเตือนภัยเครื่องบินทิ้งระเบิดข้าศึกที่เคลื่อนเข้ามา เริ่มสร้าง Ballistic Missile Early Warning System (BMEW)

ที่อลาสก้า และกรีนแลนด์ ส่งขีปนาวุธข้ามทวีป Atlas และเรือดำน้ำโปลาริสเข้าประจำการ อย่างไรก็ดี, เครื่องบินทิ้งระเบิดทางยุทธศาสตร์ซึ่งยังคงเป็นกระดูกสันหลังของกำลังรบยังคงอยู่ในลักษณะล่อแหลมอย่างยิ่งต่อการถูกโจมตีโดยไม่รู้ตัวจากขีปนาวุธ ระบบการบัญชาการ และควบคุมการส่งกำลังรบออกปฏิบัติการก็อยู่ในสภาพล่อแหลมเช่นกัน

จำนวนขีปนาวุธข้ามทวีป และขีปนาวุธยิงจากเรือดำน้ำของแต่ละฝ่าย ใน พ.ศ. ๒๕๐๒ (ค.ศ. ๑๙๕๙) และ พ.ศ. ๒๕๐๓ (ค.ศ. ๑๙๖๐) ในขณะนั้นมีดังนี้.–

	ขีปนาวุธข้ามทวีป		ขีปนาวุธยิงจากเรือดำน้ำ	
	สหรัฐ	โซเวียต	สหรัฐ	โซเวียต
พ.ศ. ๒๕๐๒	–	มีบ้าง	–	–
พ.ศ. ๒๕๐๓	๑๘	๓๕	๓๒	–

เป้าหมายการโจมตีในสงครามนิวเคลียร์ ในยุค อากาศ – ปรมาณู ซึ่งเป็นยุคของสมดุลย์แห่งความกลัวนั้น ถือตามยุทธศาสตร์ Optimum mix ประกอบด้วย เมือง ที่ตั้งขีปนาวุธ และฐานทัพอากาศ ผสมกันตามที่เห็นว่าเหมาะสมดีที่สุด

ได้มีการเสนอให้พัฒนากำลังรบของสหรัฐให้สามารถทำการรบในสงครามต่าง ๆ ได้ โดยหยุดยั้งมิให้ก้าวเกินไปถึงขั้นยิงแลกเปลี่ยนกันด้วยอาวุธนิวเคลียร์แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ

กำลังทหารขององค์การนาโตในขณะนั้นส่วนใหญ่อยู่ในสภาพไม่พร้อมรบ จึงได้มีการเสนอแนะให้ใช้อาวุธนิวเคลียร์ในกรณีที่เกิดสงครามขึ้นในยุโรป สหรัฐพยายามชักจูงให้พันธมิตรในยุโรปเชื่อว่า การป้องกันด้วยอาวุธนิวเคลียร์นั้นดีเท่าเทียมถึงแม้จะไม่ดีกว่าการป้องกันด้วยกำลังรบธรรมดา ใน พ.ศ. ๒๕๐๑ ได้เริ่มสะสมอาวุธนิวเคลียร์ไว้ในยุโรป และเริ่มให้ประเทศพันธมิตรบางประเทศมีขีดความสามารถทางการส่งอาวุธนิวเคลียร์ พล.อ. นอร์สตัด

ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของกองทัพนาโต ขณะนั้นได้ยืนยันจะให้องค์การนาโต มี Medium Range Ballistic Missile (MRBM) ไว้ในยุโรป ถึงแม้การสั่งยิงจะคงอยู่ในอำนาจสั่งการของสหรัฐก็ตาม โดยที่จะเป็นการนำไปสู่การมีอาวุธนิวเคลียร์เป็นอิสระต่อสหรัฐ จึงไม่ได้รับความเห็นชอบ

ในขณะสิ้นสมัยประธานาธิบดีไอเซนเฮาว์ จะเห็นได้ว่าแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ยังคงมุ่งไปในทางใช้การตอบโต้ด้วยอาวุธนิวเคลียร์เป็นหลัก และเห็นกันว่าโซเวียตมิได้มีขีปนาวุธข้ามทวีปเหนือกว่าสหรัฐเท่าใดนัก และการมีจำนวนน้อยกว่าจะยังความเสียหายให้เพียงใด จะต้องพิจารณาระบบขีปนาวุธหมดทั้งระบบประกอบกัน ซึ่งรวมทั้งเครื่องป้องกันต่าง ๆ ด้วย โดยเฉพาะระบบอาวุธนำวิถีต่อสู้ขีปนาวุธ

ในระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๒ และ พ.ศ. ๒๕๐๓ ในขณะที่ยังหาข้อยุติที่พอใจไม่ได้นั้นเอง ได้มีผู้ทรงคุณวุฒิ, สถาบันและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวความคิดทางยุทธศาสตร์กันมากราย อาทิเช่น การศึกษาที่ ๘ การพัฒนาทางเทคโนโลยีและการทหาร และอิทธิพลที่มีต่อยุทธศาสตร์และนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ซึ่งวิจัยขึ้นโดย Washington Center of Foreign Policy Research, The Johns Hopskins University, December 6, 1959 (ดูเอกสารที่แจกจ่ายให้แล้ว) การศึกษาที่ ๘ นี้ เป็นเรื่องที่ควรอ่าน และจะเห็นได้ว่าหลายเรื่อง ตรงกับแผนยุทธศาสตร์ที่สหรัฐดำเนินอยู่ในปัจจุบัน หากแต่ปรับปรุงให้ทันสมัยยิ่งขึ้น

ใน National Security in the Nuclear Age Edited by Gordon B. Turner and Richarch D. Challener, Frederick A. Praeger, Publisher, 1960. Part II. Weapon and Strategy – The Influence of Modern Weapons on Strategy – ก็ได้เขียนเสนอแนะไว้อย่างมีเหตุผล

ข้อเสนอแนะต่าง ๆ อาจสรุปได้ว่าจะต้องมีอาวุธนิวเคลียร์ทั้งทางยุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่ทันสมัย เพียงพอ ข้าศึกทำลายได้ยาก อยู่ภายใต้การควบคุมและสั่งการที่ทำให้ยากต่อการจะเกิดการยิงโดยอุบัติเหตุและโดยไม่ถูกต้อง นอกจากนั้นจะต้องมีกำลังรบธรรมดา เป็นจำนวนเพียงพอ พร้อมด้วยอาวุธและระบบการขนส่งที่ทันสมัยสามารถเคลื่อนย้ายได้รวดเร็ว

ต่อไปนี้ขอให้เราพิจารณาดูกันต่อไปว่า เมื่อย่างขั้นยุคต่อไปคือยุคของประธานาธิบดี จอห์น เอฟ เคนเนดี ได้มีการดำเนินการอย่างไรบ้างในทางยุทธศาสตร์

ในระหว่างการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ซึ่งจะมีขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๐๓ วุฒิสมาชิก จอห์น เอฟ เคนเนดี ได้ย้ำให้เห็นอยู่เสมอถึงอันตรายในการยึดถือยุทธศาสตร์นิวเคลียร์แต่ประการเดียว เพราะยุทธศาสตร์ดังกล่าวจะทำให้ประเทศพินาศโลกพินาศจึงทำให้ต้องยับยั้งชั่งใจอย่างมาก เป็นสงครามที่ไม่พึงปรารถนาจะให้เกิดขึ้น และต้องการจะรบในสงครามชนิดนี้น้อยที่สุด โดยเหตุนี้จึงทำให้ข้าศึกเท่านั้นที่จะเป็นฝ่ายริเริ่ม สหรัฐไม่มีกำลังทหารเพียงพอที่จะเผชิญกับสถานการณ์พร้อมกันหลายด้านได้ เช่น สถานการณ์เบอร์ลิน คิวบา – มัตสุ และอื่น ๆ ที่เคยอุบัติมาแล้ว ซึ่งมีทั้งการจะทำสงครามและการรักษาสันติภาพ วุฒิสมาชิก จอห์น เอฟ เคนเนดี มีความต้องการที่จะให้พัฒนาทั้งกำลังรบนิวเคลียร์และกำลังรบใช้อาวุธธรรมดาควบคู่กันไป

ในด้านอาวุธนิวเคลียร์นั้น ต้องการไม่ให้มีช่องว่างเกิดขึ้น เนื่องจากสหรัฐมีขีดความสามารถทางอาวุธนิวเคลียร์ เชิงรุกและเชิงรับด้อยกว่าโซเวียตมาก จึงทำให้สหรัฐตกอยู่ในฐานะที่น่ากลัวอันตรายยิ่ง และอาจเป็นทางลัดนำโซเวียตไปสู่การครองโลกเร็วขึ้น อย่างไรก็ดี โซเวียตอาจใช้ความเหนือกว่าในความสามารถทางการโจมตี บรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ได้โดยไม่จำเป็นต้องทำการโจมตีจริง ๆ อำนาจทางขีปนาวุธจะเป็นโล่ห์คุ้มกันอยู่เบื้องหลัง ทำให้โซเวียตสามารถดำเนินการไปได้อย่างช้า ๆ แต่ก้าวหน้าไปอย่างมั่นใจในทุกด้าน นับแต่การทูตแบบสปุตนิก, การสงครามประปรายแบบจำกัด การรุกรานไม่เปิดเผยทางอ้อม การบ่อนทำลาย การก่อการร้าย การปฏิวัติภายในประเทศ การมีอิทธิพลและเกียรติภูมิสูงขึ้น ตลอดจนคุกคามขู่เข็ญประเทศพันธมิตรของสหรัฐ ฯ การดำเนินการของโซเวียตแต่ละอย่างจะทำให้ฝ่ายตะวันตกอ่อนแอลง ถึงอย่างไรก็ตาม สถานการณ์แต่ละเรื่องที่กล่าวมาแล้ว ก็หาได้มีความสำคัญเพียงพอถึงขนาดที่ฝ่ายสหรัฐจะยกเป็นสาเหตุเริ่มสงครามนิวเคลียร์ขึ้น ซึ่งอาจเป็นการทำลายตัวเองด้วย โดยเหตุผลดังกล่าววุฒิสมาชิก เคนเนดี จึงมีความเห็นว่าไม่ควรลดกำลังทหารภาคพื้นดินให้มากนัก อันได้แก่กำลังกองทัพบก

และพรรคนาวิกโยธิน เท่าที่เป็นอยู่ ปรากฏว่า **กำลังรบธรรมดาไม่มีอาวุธธรรมดาที่ทันสมัยที่มีกำลังยิงอย่างมีประสิทธิภาพและคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่** นอกจากนั้นยัง **ไม่มีขีดความสามารถที่จะส่งทางอากาศและทางทะเลไปได้รวดเร็วทันเวลา** ที่จะช่วยป้องกันตามข้อผูกพันต่าง ๆ ที่สหรัฐมีอยู่ทั่วโลก ตัวอย่างเช่นเมื่อส่งทหารไปเลบานอน ในขณะเกิดการปฏิวัติอิรักก็นั้น ทหารสหรัฐไปถึงต่อเมื่อทุกสิ่งทุกอย่างเสร็จสิ้นไปแล้ว

ในขณะเดียวกันนี้ โซเวียตได้ทำให้แนวความคิดยุทธศาสตร์เดิมของนาโตด้อยความหมายลงโดยการ **โอบบี๊กหน่วย** สำคัญของนาโตไว้ นั่นคือกำลังป้องปรามของ **กองบินยุทธศาสตร์ (Strategic Air Command - SAC)** – ของสหรัฐ การที่**โซเวียตสามารถกระทำได้สำเร็จก็เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านจรวด และอาวุธนำวิถี** ยิ่งไปกว่านั้นโซเวียตยังได้ **ขยายกำลังทหารภาคพื้นดินใช้อาวุธธรรมดา ซึ่งมีความสำคัญอยู่แล้วออกไปอีกมาก** วุฒิสมาชิกเคนเนดี ได้ให้ลำดับความสำคัญในอันที่จะลดช่องว่างของขีปนาวุธ หรือช่องว่างของกำลังป้องปรามไว้ดังต่อไปนี้ :–

สหรัฐจำเป็นต้องมี :–

๑) เครื่องบินบรรทุกน้ำมันสำหรับเติมน้ำมันกลางอากาศให้กับเครื่องบินทิ้งระเบิดของ SAC เป็นจำนวนมากขึ้น

๒) อาวุธนำวิถีประเภท อากาศ – สู่ – พื้น เป็นจำนวนมากขึ้น เพื่อลดความจำเป็นของเครื่องบินทิ้งระเบิดที่จะต้องบินผ่าลึกเข้าไปในดินแดนของโซเวียต

๓) เร่งพัฒนาขีปนาวุธระยะไกล ทั้ง ICBM และ IRBM ตลอดจนเรือดำน้ำขับเคลื่อนด้วยพลังงานนิวเคลียร์ ติดส่งแข็ง ขีปนาวุธโปลาริส และขีปนาวุธข้ามทวีปมินิตแมน

๔) ระบบการป้องกันตัวทวีปสหรัฐอเมริกาเอง ระบบดังกล่าวจะต้องให้สามารถตรวจพบและสกัดกั้นการโจมตีด้วยขีปนาวุธ ตลอดจนเครื่องบินได้

การเปลี่ยนแปลงในกำลังอาวุธยุทโธปกรณ์นั้น นอกจากกำลังอาวุธยุทธศาสตร์แล้ว ได้ย้ำให้คำนึงถึงกำลังอาวุธธรรมดาทางยุทธวิธีด้วย การรุกรานของฝ่ายคอมมิวนิสต์มีหลายเหตุ

การณ์ที่การต่อสู้เป็นไปอย่างจำกัด จนไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะขยายเป็นสงครามนิวเคลียร์ อาวุธนิวเคลียร์ไม่สามารถให้การป้องกันประเทศที่ไม่มีข้อผูกพันที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์เข้ายึดครอง โดยใช้กำลังพื้นเมืองหรือกำลังกองโจร อาวุธนิวเคลียร์ไม่สามารถใช้ได้ในสงครามแบบประปรายที่เกิดจากภายนอกประเทศ ไม่สามารถใช้ได้ในสงครามเกาหลี, อินโดจีน, ซังการี, สุเอต, เลบานอน, คีมอย, ธิเบต หรือ ลาว แม้แต่อาวุธนิวเคลียร์ทางยุทธวิธีก็ไม่เหมาะจะนำมาใช้ เพราะการใช้อาวุธนิวเคลียร์ขนาดเล็ก อาจนำไปสู่การใช้อาวุธนิวเคลียร์ขนาดใหญ่กว่าและเพิ่มขนาดขึ้นเรื่อยโดยลำดับ โดยทั้งสองฝ่ายเป็นทางนำไปสู่ความพินาศสิ้นไปทั้งโลกได้ ถึงกระนั้นอาวุธนิวเคลียร์ทางยุทธวิธีก็เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีไว้เพื่อป้องกันการใช้โดยฝ่ายโซเวียต และเพื่อเป็นโล่ห์สำหรับรบธรรมดาในยุทธบริเวณ วุฒิสมาชิกเคนเนดีได้เรียกร้องให้ภาคีสมาชิกองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือได้ร่วมกันพิจารณาให้ถ่องแท้เสียใหม่ว่า กำลังรบที่ไม่ใช่นิวเคลียร์นั้นเพียงพอที่จะป้องปรามสงครามจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ และจะเป็นกำลังที่เพียงพอต่อการรักษาความมั่นคงหรือไม่ ถ้าหากการควบคุมอาวุธนิวเคลียร์ระหว่างชาติสามารถกระทำได้สำเร็จ วุฒิสมาชิกเคนเนดีมีความปรารถนาที่จะได้เห็นการบรรลุผลสำเร็จในการควบคุมอาวุธนิวเคลียร์และลดกำลังรบ

ความแตกต่างระหว่างนโยบายของวุฒิสมาชิกเคนเนดี ที่เสนอต่อประชาชน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๑ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๓ กับนโยบายของประธานาธิบดี ไอเซนเฮาว์ นั้นเห็นได้ชัด เคนเนดีได้ย้ำในเรื่องการปิดช่องว่างทางขีปนาวุธ จะใช้อาวุธนิวเคลียร์ทางยุทธวิธีเฉพาะในการป้องปรามการใช้ก่อนของโซเวียต และหมายพึ่งอย่างมากในกำลังรบธรรมดา ในการนี้จำเป็นต้องปรับปรุงนโยบายดังกล่าวอย่างละเอียดรอบคอบ รวมทั้งมีรายละเอียดทางปฏิบัติอย่างเพียงพอก่อนที่จะนำไปเป็นนโยบายแห่งชาติ ใน ๘ พ.ย. ๐๓ วุฒิสมาชิก จอห์น เอฟ เคนเนดี ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา และได้เลือกนายโรเบอร์ต เอส แมกนามาร่า เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ประธานาธิบดีเคนเนดี ได้กล่าวว่าในเมื่อเรามีอาวุธเป็นจำนวนเพียงพออย่างปราศจากข้อสงสัยเท่านั้น เราจึงจะเชื่อได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่าอาวุธเหล่านั้นจะไม่ถูกนำออกใช้เลย

ท่านประธานาธิบดีได้มอบให้ นายแมกนามาร่า พิจารณายุทธศาสตร์การป้องกันประเทศทั้งมวลเสียใหม่ อันมีสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ รวมอยู่ด้วย :–

๑) ความสามารถที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อผูกพันต่าง ๆ ที่สหรัฐมีอยู่

๒) ประสิทธิภาพ ความล่อแหลม และการกระจาย ของฐานทัพทางยุทธศาสตร์, กำลังรบ และระบบการเตือนภัย

๓) ประสิทธิภาพ และการประหยัด ของการปฏิบัติทางยุทธการ และการจัดหน่วย

๔) การเลิกฐานทัพและสถานการณ์ทหารที่ล้าสมัย

๕) ความเพียงพอ, ทันสมัย และความคล่องแคล่วในการเคลื่อนย้ายของกำลังรบธรรมดา, กำลังรบนิวเคลียร์ และระบบอาวุธในปัจจุบัน โดยพิจารณาถึงอันตรายที่มีในปัจจุบันและอนาคต

๖) พัฒนาโครงสร้างของกำลังรบตามความจำเป็น โดยไม่ต้องคำนึงถึงขีดจำกัดของงบประมาณที่กำหนดขึ้นก่อน และเมื่อพิจารณาโครงสร้างกำลังรบดังกล่าวได้แล้ว ให้จัดหาในราคาต่ำที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้

ประธานาธิบดีเคนเนดี ได้ให้เวลานายแมกนามาร่าที่จะดำเนินการดังกล่าวให้เสร็จสิ้น ภายใน ก.พ. ๐๔ คือ ประมาณ ๓ เดือน เราจะขอแยกข้อพิจารณาออก เป็น ๒ ทาง คือ กำลังนิวเคลียร์ทางยุทธศาสตร์กับกำลังรบนิวเคลียร์ทางยุทธวิธีและกำลังรบธรรมดา

ก) ข้อพิจารณาด้านกำลังนิวเคลียร์ทางยุทธศาสตร์

แนวความคิดต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การตกลงใจที่สำคัญ แบ่งได้เป็น ๓ ประการ คือ :–

๑) การมีจำนวนอาวุธนิวเคลียร์เหนือกว่า หรือเท่าเทียมกันเป็นสิ่งไร้ความหมายในการที่จะป้องปรามสงครามนิวเคลียร์ สิ่งที่ต้องการคือกำลังขนาดเล็ก ที่มีการป้องกันเป็นอย่างดี เช่น เรือดำน้ำพร้อมด้วยขีปนาวุธโปลาริสหลายร้อยลูกที่เล็งสู่เมืองต่าง ๆ ในโซเวียต กำลังดังกล่าวจะเป็นกำลังที่ให้การป้องปรามอย่างเพียงพอ และจะทำให้การแข่งขันการสร้าง

อาวุธดำเนินไปช้าลง ลดผลการคาดคะเนของการที่โซเวียตจะกล้าโจมตีก่อน และสามารถนำทรัพยากรไปใช้ทางอื่นได้

๒) การจัดให้มีกำลังรบนิวเคลียร์ทางยุทธศาสตร์ให้มากถึงขนาดที่จะนำความพินาศย่อยยับไปสู่สังคมของโซเวียต ตลอดจนเครื่องบินทิ้งระเบิดและขีปนาวุธต่าง ๆ ของโซเวียตด้วยการโจมตีอย่างหนักหน่วงเพียงครั้งเดียว แนวความคิดดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดความหวาดกลัวและมั่นใจได้ว่าจะมีชาวโซเวียตเสียชีวิตมากกว่าชาวอเมริกัน

๓) การตอบโต้แบบอ่อนตัว และกำลังตอบโต้ที่จะต้องมี ตามแนวความคิดนี้เห็นว่าการป้องปราม หาใช่เป็นเพียงพันธกิจเดียวของกำลังรบนิวเคลียร์ทางยุทธศาสตร์เท่านั้นไม่ และเห็นว่าไม่ว่าจะเป็นกรณีใด การป้องปรามที่ดีที่สุด คือ ความสามารถที่จะสถาปนาความเหนือกว่าทางการทหารในยามสงคราม โดยเหตุนี้ จึงเห็นว่าควรมีกำลังที่สามารถโจมตีที่ตั้งเครื่องบินทิ้งระเบิดและขีปนาวุธของข้าศึกได้ ตอบโต้ด้วยกำลังสำรองต่อเมืองต่าง ๆ ของข้าศึกได้ถ้าจำเป็น และพร้อมกันนั้นก็ใช้ความกดดันให้ข้าศึกต้องยอมเลิกสงครามภายใต้เงื่อนไขที่สหรัฐยอมรับได้ ตามแนวความคิดนี้โครงสร้างกำลังรบมุ่งแผนแบบไปสู่การตอบโต้มากกว่าการเป็นผู้โจมตีก่อนต่อสหภาพโซเวียต ทั้งนี้เพราะเป้าหมายทางทหารที่สำคัญต่าง ๆ ยังคงมีอยู่สำหรับให้ทำการโจมตีครั้งที่สองได้

แนวความคิดทั้งสามประการนี้ พิจารณาแล้วเห็นว่า มีบางเรื่องที่คล้ายกันและจำเป็นต้องมี คือ :-

๑) กำลังโจมตีตอบโต้ในครั้งที่สอง ซึ่งเป็นกำลังที่มีความอยู่รอดสูง

๒) การบัญชาการและควบคุม ซึ่งถือว่ามีความสำคัญยิ่ง เพื่อป้องกันมิให้เกิดความพินาศเสียหายสืบเนื่องมาจากอุบัติเหตุและการปฏิบัติโดยไม่ได้รับอนุมัติ

ข้อแตกต่างกันของแนวความคิดทั้งสามประการนี้ คือ :-

๑) ขนาดและองค์ประกอบของกำลังเชิงรุก

๒) บทบาทของการป้องกันเชิงรับและเชิงรุก

๓) เป้าหมายที่จะโจมตี

การป้องปรามด้วยกำลังน้อยที่สุด เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาให้ดีว่า ขนาดเท่าใด จึงจะเหมาะสม ในเรื่องนี้ได้ให้ข้อสมมติว่า โซเวียตยังไม่สามารถหาวิธีต่อต้านกำลังโจมตีขนาดเล็กได้ ไม่ว่าจะเป็นวิธีการปราบเรือดำน้ำ, การป้องกันต่อสู้ขีปนาวุธ และการใช้ความกดดันด้วยกำลังอำนาจนิวเคลียร์ทางยุทธศาสตร์ที่พึงมีในการปฏิบัติตามข้อผูกพันดังกล่าว ฉะนั้น สิ่งที่จะต้องพิจารณาจึงได้แก่การเลือกระหว่างการมีขีดความสามารถทางการป้องปรามสูง ซึ่งประกอบทั้งคุณภาพสูง และย่านทางเลือกที่มีในตัวกับการมีขีดความสามารถทางการป้องปรามสูงที่มีคุณภาพต่ำกว่า

นายแมกนามาร่า ได้เลือกปฏิบัติตามแนวความคิด **ตอบโต้แบบอ่อนตัว** และได้วางหลักการใหญ่ ๆ ตามแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ของตนขึ้น ดังนี้ :–

เนื่องจากโซเวียตสะสมอาวุธที่มีอำนาจการทำลายมหาศาลเพิ่มขึ้นตลอดเวลา สหรัฐจึงไม่มีทางเลือกอื่น นอกจากจะให้มั่นใจได้ว่าสหรัฐมีขีดความสามารถที่จะป้องปรามการใช้อาวุธดังกล่าวได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นกรณีใด ในยุคขีปนาวุธข้ามทวีปหัวรบนิวเคลียร์นี้ การป้องปรามย่อมขึ้นอยู่อย่างมากกับการมีกำลังรบที่สามารถจะให้การโจมตีด้วยอาวุธนิวเคลียร์อย่างมหาศาลได้ ทั้งที่ได้รับการเตือนภัยเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีเลย และกำลังโจมตีนั้นจะต้องมีเพียงพอที่จะตอบโต้ได้อย่างเด็ดขาด กำลังส่วนนี้จะต้องให้สามารถปฏิบัติการได้ในกรณีที่ถูกโจมตีก่อน ในลักษณะที่เยือกเย็นรอบคอบ และภายใต้การควบคุมอย่างแท้จริงจากผู้รับผิดชอบที่แต่งตั้งไว้

สิ่งที่นายแมกนามาร่าดำเนินการเป็นลำดับแรก เพื่อให้เป็นไปตามแนวความคิดใหม่ เพื่อเพิ่มจำนวนเมกาตันของอาวุธนิวเคลียร์ จำนวนเครื่องบินทิ้งระเบิด จำนวนยานส่งอาวุธนิวเคลียร์อื่นบางชนิดให้มีมากขึ้นในกำลังพร้อมรบ มีดังต่อไปนี้ :–

๑) เร่งโครงการโปลาริสที่ดำเนินอยู่แล้ว ให้เร็วขึ้นเก้าหรือสิบปี

๒) เพิ่มจำนวนเรือดำน้ำโปลาริสขึ้นอีก ๑๐ ลำ จากที่กำหนดไว้ตามแผนของรัฐบาลไอเซนเฮาว์

๓) เพิ่มขีดความสามารถทางการผลิตขีปนาวุธข้ามทวีปมินิตแมน ขึ้นเป็นสองเท่า

๔) จัดให้มีเครื่องบินทิ้งระเบิดของกองบินยุทธศาสตร์ (SAC) เป็นจำนวนครึ่งหนึ่งอยู่ในลักษณะพร้อมรบสามารถปฏิบัติการได้รวดเร็ว (ในสมัยประธานาธิบดีไอเซนเฮาว์กำหนดไว้หนึ่งในสาม)

๕) รักษาให้หนึ่งในแปดของเครื่องบินทิ้งระเบิด แบบ B–52 ของ SAC มีขีดความสามารถที่จะบินเตรียมพร้อมกลางอากาศได้ในยามวิกฤติ

๖) เสริมการป้องกันภัยทางอากาศของประเทศให้เข้มแข็ง เพื่อต่อต้านการโจมตีด้วยเครื่องบินทิ้งระเบิดของข้าศึก

๗) ปรับปรุงระบบบัญชาการ – ควบคุมและคมนาคม สำหรับกำลังรบนิวเคลียร์ทางยุทธศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง

เพื่อให้สามารถจัดหางบประมาณเพิ่มขึ้นให้สามารถเพิ่มกำลังรบตามต้องการได้รวดเร็ว นายแมกนามาร่า ได้เสนอแนะให้ลดโครงการบางอย่างของรัฐบาลไอเซนเฮาว์ที่เห็นว่าเกินความจำเป็นลง คือ :–

๑) ลดจำนวนขีปนาวุธขนาดหนักลงสองฝูง คือ อาวุธนำวิถี SNARK ซึ่งใช้เครื่องยนต์เทอร์โบเจ็ต ต้องดูดอากาศเข้าไปช่วยการเผาไหม้ เป็นอาวุธนำวิถีที่ล้าสมัยแล้ว

๒) เลิกโครงการมินิตแมนเคลื่อนที่

๓) เลิกโครงการเครื่องบินขับเคลื่อนด้วยพลังงานนิวเคลียร์

๔) เลิกโครงการเครื่องบินทิ้งระเบิด แบบ B – 70

นอกจากลดโครงการลงแล้ว นายแมกนามาร่า ได้เพิ่มงบประมาณให้กับโครงการพัฒนาที่เห็นว่าสำคัญหลายโครงการ อาทิ เช่น ขีปนาวุธยิงจากอากาศ – สู่ – พื้น SKYBOLT ดาวเทียม เตือนภัย MIDAS โครงการยานอวกาศ DYNASOAR โครงการ ADVENT, DEFENDER และ DISCOVERER ซึ่งทุกโครงการเป็นโครงการอวกาศด้านการทหาร

เนื่องจากการโจมตีด้วยอาวุธนิวเคลียร์เป็นไปโดยฉับพลัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องหาทาง หาข่าวการโจมตีด้วยอาวุธดังกล่าว เพื่อเตือนภัยให้ทราบได้รวดเร็วทันกัน

ในด้านส่วนดีส่วนเสียของกำลังโจมตีนั้น เครื่องบินทิ้งระเบิดสามารถปล่อยออกไปโดยควบคุมได้แน่นอนตลอดเวลา และสั่งการโจมตีต่อเมื่อเห็นได้ชัดแล้วว่า เป็นการโจมตีไม่ผิดเป้าหมายแน่ อย่างไรก็ดี เครื่องบินทิ้งระเบิดที่มีฐานยิงภาคพื้นดิน มีความล่อแหลมต่อการถูกทำลายได้ง่าย ดังนั้น จะให้ความเชื่อถือได้ก็ต่อเมื่อสามารถรอดพ้นจากการโจมตีอยู่ได้ โดยเหตุนี้ จึงต้องส่งขึ้นสู่อากาศก่อนที่จะถูกโจมตี ทั้งนี้ โดยอาศัยย่านเวลาเตือนภัยที่ได้รับมิฉะนั้นแล้ว ย่อมมีหวังถูกทำลายเสียตั้งแต่ยังอยู่บนพื้นดิน สำหรับขีปนาวุธนั้น ขีปนาวุธภาคพื้นดิน ไตตัน – ๒, และมินิตแมน (ดินส่งแข็ง) ได้จัดทำให้สามารถยิงได้จากไซโลใต้ดินที่แข็งแกร่ง สามารถทนแรงระเบิดได้ถึง ๓๐๐ ปอนด์ต่อตารางนิ้ว จึงยากจะทำลายได้ ขีปนาวุธโปลาริสมีฐานยิงเป็นเรือดำน้ำ จึงเคลื่อนย้ายได้คล่องแคล่ว และสามารถซ่อนพรางอยู่ได้ลึกใต้พื้นน้ำที่กว้างใหญ่ไพศาล จึงเป็นเป้าหมายที่จะค้นพบได้ยาก อย่างไรก็ดี ขีปนาวุธนั้นเมื่อยิงออกไปแล้ว ย่อมเรียกกลับคืนไม่ได้ ความแม่นยำย่อมขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีการนำวิถีที่มีอยู่

เมื่อได้พิจารณาถึงฐานะของสหรัฐในสงครามขนาดใหญ่แล้ว จะเห็นได้ว่าสิ่งสำคัญที่พึงกระทำก็คือ ลดความจำเป็นที่จะต้องพึ่งกำลังป้องปรามที่ล่อแหลมต่อการถูกทำลายจากการโจมตีด้วยขีปนาวุธลง หรือฝากความหวังไว้ว่า กำลังป้องปรามเหล่านั้นจะรอดอยู่ได้อย่างหวุดหวิดโดยรีบตอบโต้ออกไปได้ทัน ในเมื่อมีสิ่งบอกเหตุเป็นครั้งแรกว่าจะมีการโจมตีเช่นนั้น โดยเหตุนี้สหรัฐจึงจำเป็นต้องย้ำถึงความสำคัญในการจัดให้มีกำลังรบที่สามารถให้การโจมตีด้วยอาวุธนิวเคลียร์อย่างมหาศาล ได้เสมอโดยเด็ดขาดโดยมิต้องหวั่นเกรงว่าข้าศึกจะโจมตีมาแล้วด้วยอาวุธนิวเคลียร์หรือไม่ และกำลังดังกล่าวนี้อยู่ภายใต้การควบคุมโดยสิ้นเชิงของผู้รับผิดชอบที่แต่งตั้งไว้

นอกจากที่กล่าวแล้ว ถ้าการสงครามได้ขยายตัวไปเป็นสงครามนิวเคลียร์ สิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาประการหนึ่งก็คือ การป้องกันภัยจากฝุ่นกัมมันตรังสี ถึงแม้ข้าศึกมุ่งโจมตีเฉพาะเป้าหมายทางการทหาร ฝุ่นกัมมันตรังสีก็ยังจัดว่ามหาศาล แต่ถ้าข้าศึกโจมตีไม่เลือกที่และทำการโจมตีต่อเมืองต่าง ๆ ด้วยแล้ว อันตรายก็จะมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกรณีใด ประชากรเป็นจำนวนมาก ถึงแม้จะไม่ปลอดภัยจากแรงระเบิดทีเดียวนัก แต่ก็จะปลอดภัยจากฝุ่นกัมมันตรังสี ถ้าหากมีหลุมหลบภัยดีพอ และสามารถรับการป้องกันโดยเข้าอาศัยอยู่ภายในหลุมหลบภัย

นั้นได้หลายวันหรือหลายสัปดาห์ กำลังโจมตีทางยุทธศาสตร์ และการป้องกันเชิงรุกสามารถกระทำได้เพียงทำลายอาวุธข้าศึกและจำกัดความเสียหายเท่านั้น โดยเหตุนี้หลุมหลบภัยป้องกันฝุ่นกัมมันตรังสีจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการตอบโต้แบบอ่อนตัว

สหรัฐได้วางโครงการป้องกันพลเรือนแห่งชาติขึ้น และดำเนินการอย่างจริงจังใน พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้ใช้งบประมาณเป็นจำนวน ๒๐๗ ล้านดอลล่าร์ ได้มีการพิสูจน์ทราบ, ทำเครื่องหมายและสะสมเนื้อที่ว่างที่จะใช้เป็นที่หลบภัยได้ภายในอาคารต่าง ๆ ทั่วสหรัฐ ปรากฏว่ามีเนื้อที่ที่จะใช้เป็นที่หลบภัยได้เป็นจำนวน ๕๐ ล้านแห่ง ซึ่งจะทำให้ประชาชนรอดชีวิตอยู่ได้ไม่ต่ำกว่า ๑๐ ถึง ๑๕ ล้านคน ในเมื่อถูกโจมตีด้วยอาวุธเทอร์โมนิวเคลียร์ ทั้งนี้ เพราะบางส่วนจะเสียชีวิตไป เพราะถูกแรงระเบิด, ความร้อน และรังสี ก่อนจะมีโอกาสหลบได้ทัน

ข. ข้อพิจารณาด้านกำลังรบนิวเคลียร์ทางยุทธวิธีและกำลังรบธรรมดา

การคุกคามอื่น ๆ นอกจากสงครามนิวเคลียร์ทางยุทธศาสตร์แล้ว สิ่งที่อาจเป็นไปได้ คือ สงครามนิวเคลียร์ทางยุทธวิธี และสงครามธรรมดาเฉพาะท้องถิ่น ตลอดจนสงครามกองโจรและการบ่อนทำลาย ทำให้เป็นการยากที่จะพิจารณาถึงขนาดกำลังรบแต่ละชนิดที่จะต้องมี เพื่อให้สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ สิ่งแรกที่นายแมกนามาร่ากระทำก็คือ ปรับปรุงประสิทธิภาพของกำลังรบที่มีอยู่ โดย :-

๑) ปรับปรุงความคล่องแคล่วในการเคลื่อนย้าย โดยจัดหาเครื่องบินขนส่งทางอากาศระยะบินไกลสมัยใหม่ จำนวน ๑๒๙ เครื่อง

๒) เพิ่มงบประมาณการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์และกระสุนสำหรับอาวุธธรรมดาของกองทัพบกและกองทัพอากาศ

๓) ขยายการวิจัยในด้านอาวุธธรรมดา

๔) เพิ่มกำลังรบธรรมดาของกองทัพบก และพรรคนาวิกโยธิน

๕) ขยายกำลังรบพิเศษสำหรับการรบแบบกองโจรในสงครามนิวเคลียร์ทั่วไป

กำลังรบธรรมดาเท่าที่มีอยู่ สามารถปฏิบัติการในสงครามท้องถิ่นขนาดเล็กได้เพียงแห่งเดียวในขณะใดขณะหนึ่ง กำลังรบธรรมดาภายใต้โล่ห์นิวเคลียร์ จะต้องสามารถป้องปราม

ความพยายามของข้าศึกที่จะก่อสงครามจำกัดใด ๆ ขึ้น จะต้องวางกำลังไว้ ณ ตำบลที่เหมาะสม ได้รับการฝึกอบรมอย่างถูกต้อง มียุทโธปกรณ์ที่เหมาะสม สามารถปฏิบัติการรบได้ตลอดย่านสงครามจำกัด นับแต่การรบแบบกองโจร, บ่อนทำลาย เริ่มแต่หมู่คนจำนวนน้อย กระจัดกระจายกันอยู่จนรวมตัวรุกรานเป็นกำลังทหารขนาดใหญ่ จะต้องสามารถเคลื่อนย้ายกำลังไปสู่ตำบลที่ต้องการได้รวดเร็วในชั่วระยะเวลาอันสั้นที่ได้รับแจ้ง และสามารถส่งกำลังไปได้มากกว่าหนึ่งแห่งในขณะเดียวกัน ความสามารถต่าง ๆ ดังกล่าว นอกจากจะเป็นการป้องปรามแล้ว ยังเป็นการป้องกันมิให้ขยายไปเป็นสงครามขนาดใหญ่ด้วย

อย่างไรก็ดี นับแต่ปลายสงครามเกาหลีเป็นต้นมา ก็ได้เน้นหนักให้เห็นกันอยู่เสมอมาว่ากำลังรบเหล่านี้ ควรจะมีขีดความสามารถทางนิวเคลียร์ด้วย ขีดความสามารถทางนิวเคลียร์นั้นเป็นสิ่งจำเป็น ถ้าพิจารณาในแง่ยุทธศาสตร์ของชาติทั้งสิ้น เพราะกำลังรบของสหรัฐจะต้องมีบทบาทในสงครามนิวเคลียร์ทั่วไปด้วย ถึงแม้ในสถานการณ์สงครามจำกัด ก็มิได้มีคำสั่งให้เว้นการใช้อาวุธนิวเคลียร์ทางยุทธวิธี เพราะไม่มีผู้ใดจะคาดการได้ว่าสถานการณ์เช่นนั้นจะไม่มีอุบัติขึ้น แต่การตกใจที่จะใช้อาวุธนิวเคลียร์ในสงครามจำกัดไม่ควรที่จะบีบบังคับให้กระทำกันง่าย ๆ โดยไม่พิจารณาให้ถ่องแท้เสียก่อนว่าจะมีวิธีอื่นใดบ้างที่จะนำมาใช้ได้ มีหลายสถานการณ์ที่เห็นว่าไม่สมควรแนะนำให้ใช้อาวุธนิวเคลียร์ ในที่นี้มิใช่มุ่งหมายจะเปลี่ยนนโยบายของชาติที่วางไว้แล้ว หากแต่ต้องการเพิ่มขีดความสามารถของอาวุธธรรมดาให้มากขึ้น เพื่อให้กำลังรบสำหรับสงครามจำกัดมีขีดความสามารถสูงขึ้น

ภายหลังที่ได้พบปะกับนายครุสชอฟ ในกรุงเวียนนา เมื่อต้น มิ.ย. ๐๔ ประธานาธิบดีเคนเนดีได้แถลงว่า บัจจุบันสหรัฐอเมริกาไม่ได้เป็นผู้มีอาวุธนิวเคลียร์แต่ผู้เดียวอีกต่อไป โซเวียตสามารถใช้ขีปนาวุธของตน ยับยั้งการใช้ขีปนาวุธของสหรัฐได้ และกองทหารของโซเวียตก็สามารถจะประจัญหน้ากับกองทหารของสหรัฐได้อย่างทัดเทียมกัน ถ้าสหรัฐเข้าไปแทรกแซงในสงครามปลดแอกแห่งชาติ โดยเหตุนี้การรบในท้องถิ่นที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ให้การสนับสนุนจึงสามารถที่จะดำเนินไปในทางที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้เปรียบ โดยใช้วิธีการรบแบบกองโจร ก่อการร้าย หรือบ่อนทำลาย พวกคอมมิวนิสต์จำนวนไม่มาก แต่มีวินัยดี สามารถที่

จะก่อให้เกิดความไม่พอใจและความทุกข์ยากในประเทศที่พลเมืองมีรายได้เพียง ๑,๒๐๐–๑,๓๐๐ บาท ต่อคนต่อปีได้ ฉะนั้น จึงสามารถจะยึดครองประเทศได้ทั้งหมด โดยไม่จำเป็นต้องใช้กำลังทหารคอมมิวนิสต์ข้ามพรมแดนระหว่างชาติเข้าไปเลย

พีเดล คาสโตร สามารถยึดอำนาจในคิวบาได้สำเร็จโดยวิธีนี้ ลาว เวียดนาม ก็กำลังอยู่ระหว่างภัยพิบัติจากการโจมตีของกองโจร การต่อต้านการคุกคามในกรณีเหล่านี้ มิใช่อยู่ที่การใช้อาวุธนิวเคลียร์ หรือแม้แต่กำลังกองทหารธรรมดาขนาดใหญ่ แต่จะต้องอาศัยมาตรการทางการเมืองเศรษฐกิจ สังคม และการทหารร่วมกันให้เหมาะสม เพื่อให้สามารถดำเนินการต่อต้านการก่อการร้ายได้ นายแมกนามาร่า จึงได้ของบประมาณการให้ความช่วยเหลือต่างประเทศซ้ำอีกเช่นที่รัฐบาลไอเซนเฮาว์ได้ดำเนินการมาแล้ว

นายแมกนามาร่า ได้แบ่งการคุกคามประเทศต่าง ๆ ออกเป็นสองประเภทใหญ่ ๆ คือ :–

ประเภทที่ ๑ ประเทศที่ได้รับการคุกคามทางเดียว ได้แก่ประเทศที่ยังไม่พัฒนาในเอเชีย, ตะวันออกกลาง, อาฟริกา และลาตินอเมริกา ซึ่งมิได้มีดินแดนติดกันกับกลุ่มโซเวียตและจีนคอมมิวนิสต์ แต่จากปากเสียงและการกระทำของฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้แสดงว่าเป็นเป้าหมายที่จะทำการรุกรานโดยทางอ้อม ในพื้นที่เหล่านี้จะเห็นได้ว่า สิ่งที่ต้องการอันเป็นความจำเป็นอันดับแรก คือ ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและประชาชนเพื่อความอยู่ดีกินดี อย่างไรก็ดี, องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในความก้าวหน้าของประเทศเหล่านี้ คือ การดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพภายในประเทศ และตามพันธกิจนี้ บทบาทของกำลังทางทหารและกำลังรักษาความสงบอื่น ๆ ย่อมเป็นสิ่งสำคัญ จึงจำเป็นต้อง **ให้ความช่วยเหลือทางการทหารด้วย** การช่วยเหลือทางการทหารอันดับแรกต่อประเทศเหล่านี้ ได้แก่ อาวุธเบา, การขนส่ง, การคมนาคม และการฝึก วัตถุประสงค์ของสหรัฐนั้นมุ่งจัดตั้งกำลังทหารของประเทศขึ้นภายในประเทศด้วยความสนับสนุน และความร่วมมือของราษฎรในท้องถิ่น เพื่อป้องกันการแทรกแซงโดยเปิดเผยจากภายนอกประเทศและการบ่อนทำลาย

ภายในประเทศที่มุ่งก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจและการก่อการร้าย การให้ความช่วยเหลือทางการทหารนี้ย่อมเป็นการนำไปสู่ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจด้วยโดยปริยาย งานของทหารช่างสหรัฐเป็นตัวอย่างที่จะแสดงให้เห็นบทบาทของทหารในประเทศเหล่านี้ **ในการพัฒนาหมู่บ้าน การสุขาภิบาล และการสร้างถนน**

ปัญหาต่าง ๆ ในประเทศที่อยู่ในประเภทที่ ๑ นับว่ายุ่งยากซับซ้อนและยังอยู่ในสภาพเลวร้ายโดยทั่วไป

ประเภทที่ ๒ ประเทศในประเภทที่ ๒ **คือประเทศที่ได้รับการคุกคามจากสองทาง ได้แก่ประเทศที่มีชายแดนติดกัน** หรือใกล้กันกับกลุ่มโซเวียตและจีนคอมมิวนิสต์ ทำให้ต้องเผชิญกับการคุกคามได้ทั้งโดยตรงจากภายนอกประเทศ และโดยทางอ้อมจากภายในประเทศ ในปัจจุบันเวียดนามเป็นตัวอย่างอันดีที่แสดงให้เห็นการส่งเสริมซึ่งกันและกันของการคุกคามดังกล่าว ทำให้กำลังทหารของประเทศที่ถูกคุกคามต้องทำหน้าที่สองประการควบคู่กัน และจำเป็นต้องมีอาวุธยุทโธปกรณ์และกำลังพลมากขึ้น โครงการช่วยเหลือทางการทหารจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ให้ และฝึกอบรมทหารให้รู้จักใช้ รู้จักบำรุงรักษา เนื่องจากกำลังทหารของประเทศที่ถูกคุกคามต้องทำหน้าที่สองประการ **การช่วยเหลือทางการทหารจึงต้องสูงขึ้นได้สัดส่วนกัน** เราจะเห็นได้ว่ากำลังทหารของประเทศเหล่านี้ไม่เพียงพอที่จะต่อต้านการรุกรานโดยตรงของฝ่ายคอมมิวนิสต์จากภายนอกประเทศ แต่ก็เชื่อว่าด้วยความช่วยเหลือจากสหรัฐ ประกอบกับความกล้าหาญและความสามารถของทหาร จะทำให้สามารถทำการรบในสงครามกองโจรขนาดใหญ่ได้ ในเมื่อได้รับการโจมตีโดยเปิดเผยข้ามพรมแดนเข้ามาก็จะได้ให้กำลังรบในท้องถิ่นต้านทานการบุกในขั้นแรกไว้ก่อน เพื่อรอการสนับสนุนจากกำลังรบฝ่ายโลกเสรี **ในพื้นที่เหล่านี้การที่สหรัฐจะสามารถส่งทหารมาช่วยต่อต้านการรุกรานได้รวดเร็วทันท่วงที ย่อมขึ้นอยู่อย่างมากต่อการพัฒนาและธำรงไว้ซึ่งฐานทัพหรือข่ายการส่งกำลังทหารภายในที่นั้น หรือ ณ บริเวณนั้น** ความช่วยเหลือทางการทหารเป็นปัจจัยสำคัญในการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกขึ้นใหม่ ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่แล้ว และทำให้มั่นใจได้ว่า สิ่งต่าง ๆ จะมีให้ใช้ได้ในเมื่อต้องการ

วัตถุประสงค์ของนายแมกนามาร่า ในที่นี้คือ สร้างระบบการป้องกันขึ้นในพื้นที่ที่เรียกกันว่า **พื้นที่สีเทา** (Gray areas) อันได้แก่ **ภาคตะวันออกไกล เอเชียใต้ และลาตินอเมริกา** ประเทศเหล่านี้ควรจะตอบโต้การคุกคามโดยไม่ต้องอาศัยอาวุธนิวเคลียร์ โครงการช่วยเหลือทางการทหาร เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้สามารถพัฒนาระบบการป้องกันขึ้นได้สำเร็จ อีกวิธีหนึ่งก็คือ หาวิธีการให้กำลังทหารบกและอากาศของสหรัฐที่ตั้งอยู่ในสหรัฐอเมริกา ฮาวาย และโอกินาวา สามารถเคลื่อนย้ายได้รวดเร็วไปสู่พื้นที่ที่ถูกคุกคามด้วยการโจมตีโดยเปิดเผย ในการนี้จำเป็นต้องใช้การขนส่งทางอากาศและทางทะเล แต่ปัญหาสำหรับเรื่องนี้ยังคงมีอยู่ ทั้งนี้เพราะกำลังสำรองทางยุทธศาสตร์ของสหรัฐมีในกระดาษ หกกองพลทหารบก และสองกองพลพรรคนาวิกโยธิน ในจำนวนนี้ สามกองพลยังขาดขีดความสามารถทางการรบ โดยที่กำลังสำรองพร้อมรบยังมีไม่เพียงพอ นายแมกนามาร่า จึงได้จัดให้มีกำลังกองทหารอาสารักษาดินแดน และกำลังสำรองของกองทัพ ให้มีไว้ รวม ๗๐๐,๐๐๐ คน แบ่งได้เป็นกำลังทหารอาสารักษาดินแดน ๔๐๐,๐๐๐ คน และกำลังสำรองของกองทัพ ๓๐๐,๐๐๐ คน ได้จัดให้มีการฝึกโดยรีบด่วนให้พร้อมรบเป็นจำนวน ๑๐ กองพล ใน ๘ สัปดาห์

ทางด้านยุโรป นั้น นายครุสชอฟ ได้สร้างวิกฤติกาลเบอร์ลินขึ้นอีก ทำให้ต้องพิจารณายุทธศาสตร์ และกำลังรบสำหรับยุโรปใหม่ให้เหมาะสมกับการรักษาความมั่นคงของยุโรปตะวันตกและรักษาสิทธิการเข้าออกจากนครเบอร์ลินตะวันตก ในขณะนั้น กองทัพนาโต้มีกำลังน้อยกว่า ๒๐ กองพล ในแนวกลางซึ่งเผชิญกับเบอร์ลิน โซเวียตมีถึง ๒๒ กองพล เฉพาะในเยอรมันตะวันออกเท่านั้น และยังสามารถเพิ่มเติมกำลังได้อีกในอัตราสองถึงสี่กองพลต่อวันจากกองทัพขนาดใหญ่ทั้งหลายในสหภาพโซเวียตภาคตะวันตก ถ้าโซเวียตจะใช้วิธีการรุนแรงในการบีดกั้นเส้นทางเข้าสู่เบอร์ลิน นาโต้ก็ยากจะป้องกันได้โดยใช้กำลังรบธรรมดา และจึงเป็นการเสี่ยงต่อการปล่อยให้มีช่องโหว่ขนาดใหญ่ ๆ ในการป้องกัน

หากไม่คิดจะเพิ่มกำลังรบธรรมดาในยุโรปให้มากขึ้นก็จะต้องอาศัยการป้องปรามด้วยอาวุธนิวเคลียร์แต่ประการเดียว ซึ่งเมื่อล่วงมาถึงขั้นนี้ยากจะเชื่อถือได้เพราะการครองความเป็นเจ้านิวเคลียร์ของสหรัฐได้สูญสิ้นไปแล้ว แต่สหรัฐก็ยังมีอาวุธนิวเคลียร์อยู่เป็นจำนวนมากพอที่

ถ้าหากข้าศึกคิดจะใช้อาวุธนิวเคลียร์ก็เท่ากับเป็นการทำลายตัวเองด้วย สหรัฐน่าจะหาหนทางอื่นเลือกปฏิบัติมากกว่าการเสี่ยงพินาศสิ้นในสงครามนิวเคลียร์เบ็ดเสร็จ ถ้าหากมีการสู้รบเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากกรณีเบอร์ลินก็ไม่คิดว่าจะมีผู้ใดนำอาวุธนิวเคลียร์ออกใช้ทันที องค์การนาโต้จะต้องมีกำลังรบธรรมดาเพียงพอที่บ่องปรามการบุกของโซเวียตได้ และถ้าหากโซเวียตจะยังคงดึงดันทำการต่อสู้ สหรัฐก็ยังมีกำลังรบนิวเคลียร์พร้อมที่จะปฏิบัติการได้ในขั้นแรกด้วยอาวุธนิวเคลียร์ทางยุทธวิธี ถ้าหากยังไม่หยุดยั้งก็ควรพิจารณาใช้อาวุธนิวเคลียร์ทางยุทธศาสตร์ต่อไป

การคุกคามด้วยการใช้กำลังรุนแรงขึ้นโดยลำดับ เริ่มด้วยขีดความสามารถของอาวุธธรรมดาเชื่อว่าน่าจะเป็นหนทางที่จะนำมาใช้คุกคามต่อยุโรป อย่างไรก็ดี ถึงแม้ความจำเป็นของกำลังรบธรรมดาจะมีมากก็มิใช่หมายความว่าจะลดขีดความสามารถของอาวุธนิวเคลียร์ทางยุทธวิธีลงได้ ทั้งนี้ เพราะถึงแม้จะเป็นสถานการณ์สงครามจำกัดต่าง ๆ ก็ไม่แน่ว่าสถานการณ์นั้น ๆ จะคืบหน้าไปสู่การใช้อาวุธนิวเคลียร์ทางยุทธวิธีเมื่อใด โดยเหตุผลดังกล่าว สหรัฐจึงได้ขยายกำลังรบธรรมดามากขึ้นทั้งสามเหล่าทัพ กองทัพบกเพิ่มจาก ๘๗๕,๐๐๐ คน เป็น ๑,๐๐๐,๐๐๐ คน กองพลอาสารักษาดินแดนได้กำหนดให้เข้าประจำการ ๒ กองพล และอีก ๒ กองพล ให้พร้อมที่จะเข้าประจำการได้รวดเร็วเมื่อเรียกระดม กองพลผึก ๓ กองพล ในกองทัพประจำการได้รับการบรรจุกำลังเต็มอัตราและจัดเป็นหน่วยพร้อมรบ นอกจากนั้น ยังได้จัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ประเภทธรรมดาสายสรรพาวุธอีกเป็นจำนวนมาก กองทัพบกค่อย ๆ ขยายขึ้น เป็น ๑๖ กองพล อยู่ในสภาพพร้อมรบ โดยมี ๕ กองพล บรรจุกำลังเต็มอัตราประจำอยู่ในยุโรป และ ๒ กองพล สามารถส่งไปเสริมกำลังได้ในช่วระยะเวลาอันสั้น ในขณะเดียวกัน กองทัพเรือได้เพิ่มเรือรบอีก ดังนี้.–

๑) เรือพิฆาตและเรือพิฆาตคุ้มกัน ๔๐ ลำ

๒) ฝูงบินสำรอง ๑๘ ฝูง เพื่อขยายขีดความสามารถทางการปราบเรือดำน้ำ

กองทัพอากาศส่งฝูงบินขับไล่ของกองอาสารักษาดินแดน ๑๑ ฝูง ไปประจำอยู่ในยุโรป และเรียกฝูงบินขนส่งสำรอง ๖ ฝูง เข้าประจำการเพื่อใช้ทำหน้าที่ส่งทางอากาศ

นายแมกนามาร่า ได้ย้ำว่า การเพิ่มกำลังรบธรรมดา มิใช่หมายถึงว่าจะจัดหาอาวุธนิวเคลียร์ไว้เพียงเพื่อให้เห็นว่ามีขีดความสามารถเท่านั้น โดยมิได้มุ่งหมายที่จะใช้ ถ้าจำเป็นต้องใช้ก็จะใช้ทันที เมื่อล่วงมาถึง **ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ กำลังรบที่จัดขึ้นเพื่อการป้องปรามทั้งกำลังโจมตีด้วยอาวุธนิวเคลียร์ กำลังรบธรรมดา และหน่วยบัญชาการควบคุมมีดังต่อไปนี้ ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าเป็นการนำเอายุทโธปกรณ์ทั้งที่จวนจะล้าสมัย ทันสมัย และพัฒนาขึ้นใหม่ มาใช้ร่วมกัน**

๑. เครื่องบินทิ้งระเบิดระยะไกล มีประมาณ ๑,๗๐๐ เครื่อง ประกอบด้วย

๑.๑	B – ๕๒	๖๓๐ เครื่อง
๑.๒	B – ๕๘	๙๕ เครื่อง
๑.๓	B – ๔๗	๑,๐๐๐ เครื่อง

๒. B – ๔๗ จะคงเก็บประจำการไว้ ๒๗๐ เครื่อง หรือ ๖ กองบินน้อย ก่อนที่จะปลดประจำการไป

๓. เพิ่มส่วนสัดของเครื่องบินทิ้งระเบิดทางยุทธศาสตร์พร้อมรบภาคพื้นดินภายใน ๑๕ นาที ขึ้นอีก ร้อยละ ๕๐

๔. ขีปนาวุธ ATLAS มี ๖๓ ลูก

๕. ขีปนาวุธโปลาริส มี ๘๐ ลูก

๖. เพิ่มจำนวนเรือดำน้ำโปลาริสอีกครึ่งเท่า ภายใน พ.ศ. ๒๕๐๗

๗. เพิ่มขีดความสามารถทางการผลิตขีปนาวุธข้ามทวีปมินิตแมน อีกร้อยละ ๑๐๐

๘. เพิ่มการจัดหาขีปนาวุธโปลาริสและมินิตแมน อีก ๒๐๐ ลูก ในปีงบประมาณ ๒๕๐๔

๙. กำลังทหารอากาศทางยุทธวิธีที่มีฐานทัพภาคพื้นดิน มีเครื่องบินกว่า ๒,๐๐๐ เครื่อง ในจำนวนนี้เป็นเครื่องบินขับไล่ไอพ่นกว่า ๑,๐๐๐ เครื่อง ส่วนใหญ่ติดอาวุธนิวเคลียร์ได้ มีเครื่องช่วยให้สามารถบินผ่าข่ายการป้องกันภัยทางอากาศของข้าศึกเข้าสู่เป้าหมาย

หลายชนิดด้วยกัน สำหรับใช้กับเครื่องบินทั้งทางยุทธศาสตร์และยุทธวิธี เพื่อทำให้ข่ายการป้องกันภัยทางอากาศของข้าศึกหมดฤทธิ์อำนาจ ถ้าหากไม่ใช้เครื่องช่วยบินผ่าเข้าหาเป้าหมายก็จะต้องให้เครื่องบินทิ้งระเบิดยิงขีปนาวุธประเภทอากาศ สู่–พื้น เช่น Hound dog ไปสู่เป้าหมายตั้งแต่ยังอยู่นอกย่านการป้องกันในระยะห่างจากเป้าหมายหลายร้อยไมล์ สำหรับขีปนาวุธข้ามทวีปของสหรัฐเองนั้น ยังไม่มีการพัฒนามาตรการป้องกันที่มีประสิทธิภาพดีขึ้น

๑๐. กำลังรบธรรมดาได้รับการปรับปรุงให้เข้มแข็งขึ้น และเพิ่มจำนวนขึ้นดังนี้.–

๑๐.๑ เพิ่มกองพลสำรองทางยุทธศาสตร์ จาก ๕ กองพล เป็น ๑๐ กองพล

๑๐.๒ ปรับปรุงกองพลหน่วยผึก ๓ กองพล เป็นหน่วยพร้อมรบ

๑๐.๓ เรียกกองพลอาสารักษาดินแดน ๒ กองพล เข้าประจำการ

๑๐.๔ จัดให้มีกองพลอาสารักษาดินแดน ๒ กองพล อยู่ในสภาพพร้อมที่จะเข้าประจำการได้รวดเร็วเมื่อเรียกระดม

๑๐.๕ เพิ่มกำลังทหารในยุโรป อีก ๔๐,๐๐๐ คน

๑๑. เพิ่มกำลังต่อต้านการรบแบบกองโจร ร้อยละ ๑๕๐

๑๒. เพิ่มขีดความสามารถทางสะเทินน้ำสะเทินบก หนึ่งในสาม

๑๓. เรียกฝูงบินรบเข้าประจำการ ๔๕ ฝูงบิน

๑๔. เพิ่มขีดความสามารถทางการขนส่งทางอากาศระยะไกล สมัยใหม่ของ Military Air Transport Service (MATS)

๑๕. จัดตั้ง Unified Command ขึ้นใหม่ เพื่อรวมหน่วยรบของกองพลน้อยทหารบกทางยุทธศาสตร์ (Strategic Army Corps) และกองบินยุทธการที่ตั้งอยู่ในสหรัฐเข้าด้วยกัน และเพื่อทำให้ความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ และความอ่อนตัวของกำลังภาคพื้นดินดีขึ้น

๑๖. รักษาให้มีอำนาจทางเรือขนาดใหญ่ มีเรือเพิ่มขึ้น ๗๐ ลำ มีเรือทั้งหมดเกือบ ๙๐๐ ลำ ประกอบด้วยเรือบรรทุกเครื่องบินโจมตี เรือลาดตระเวนติดอาวุธนำวิถี เรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์ เรือยามผึ่ง และเรืออื่นๆ

งบประมาณการป้องกันประเทศได้เพิ่มขึ้นนับแต่ พ.ศ. ๒๕๐๓ มาโดยลำดับ ดังนี้.-

งบประมาณการป้องกันประเทศ
(พันล้านดอลล่าร์)

พ.ศ. ๒๕๐๓	๔๕.๓๘๐
พ.ศ. ๒๕๐๔	๔๗.๘๐๘
พ.ศ. ๒๕๐๕	๕๒.๓๘๑
พ.ศ. ๒๕๐๖	๕๒.๒๙๑

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ความเปลี่ยนในยุทโธปกรณ์และกำลังพล มีดังนี้.-

๑. มีเครื่องบินทิ้งระเบิดประเภทมีพลขับ จำนวน ๖๕๐ เครื่อง พร้อมรบบนพื้นดินภายใน ๑๕ นาที

๒. ขีปนาวุธข้ามทวีปภาคพื้นดิน มีดังนี้.-

ATLAS	๑๒๖ ลูก
TITAN	๔๕ ลูก
MINUTEMAN	๓๐ ลูก

สิ้นปีงบประมาณคาดว่า ไตตัน จะเพิ่มขึ้น เป็น ๑๐๘ ลูก มินิตแมน ๑๕๐ ลูก และในปลายปีงบประมาณ ๒๕๐๘ มินิตแมนจะเพิ่มขึ้น เป็น ๘๐๐ ลูก

๓. ขีปนาวุธโปลาริส มี ๑๔๔ ลูก

๔. สร้างเรือดำน้ำอีก ๓๕ ลำ

๕. กองพลพร้อมรบ มี ๑๖ กองพล

๖. เรือรบประจำการ มี ๘๓๖ ลำ ไม่นับเรือสนับสนุนต่าง ๆ

๖.๑ เรือบรรทุกเครื่องบินประเภทโจมตี จะรักษาไว้ ณ ๑๕ ลำ

๖.๒ เรือบรรทุกเครื่องบินประเภทปราบเรือดำน้ำ มี ๙ ลำ

๗. กองบินยุทธการ มี ๒๑ กองบิน

๘. กองพลพรรคนาวิกโยธินพร้อมด้วยกองบิน มี ๓ กองพล ทำให้มีกองพลสำรองทางยุทธศาสตร์ รวม ๑๐ กองพล

ความเปลี่ยนแปลงในกำลังอาวุธยุทธศาสตร์

ของ

สหรัฐอเมริกา และ สหภาพโซเวียต

	ขีปนาวุธข้ามทวีป ภาคพื้นดิน		ขีปนาวุธยิงจาก เรือดำน้ำ		เครื่องบินทิ้งระเบิด ระยะไกล (๖๐๐๐ ไมล์)	
พ.ศ.	สหรัฐ	โซเวียต	สหรัฐ	โซเวียต	สหรัฐ	โซเวียต
๒๕๐๒	–	มีบ้าง	–	–		
๒๕๐๓	๑๘	๓๕	๓๒	–		
๒๕๐๔	๖๓	๕๐	๙๖	มีบ้าง		
๒๕๐๕	๒๙๔	๗๕	๑๔๔	มีบ้าง	๖๐๐	๑๙๐
๒๕๐๖	๔๒๔	๑๐๐	๒๒๔	๑๐๐	๖๓๐	๑๙๐

จรวดอิสระ และ อาวุธนำวิถีหัวรบนิวเคลียร์

ประเภทพื้น—ไป—พื้น

(ข้อมูลที่ทราบระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๒–๒๕๐๕)

ชื่อ	เครื่องยนต์	ดินส่ง	น้ำหนักยิงส่ง (ปอนด์)	ระยะยิง (ไมล์)	ขนาดหัวรบ	ประจำการ พ.ศ.
สหรัฐอเมริกา						
ATLAS	จรวด	เหลว	๒๖๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๓ MT	๒๕๐๒
TITAN I	จรวด	เหลว	๒๒๐,๐๐๐	๙,๐๐๐	๙ MT	๒๕๐๔
TITAN II	จรวด	เหลว–เก็บได้นาน	๓๓๐,๐๐๐	๖,๓๐๐	๕–๑๐ MT	๒๕๐๕
MINUTEMAN	จรวด	แข็ง	๖๕,๐๐๐	๖,๓๐๐	๖๐๐ KT	๒๕๐๕
THOR	จรวด	เหลว	๑๑๐,๐๐๐	๑,๗๒๕	ไม่ทราบขนาด	๒๕๐๑
JUPITER	จรวด	เหลว	๑๑๐,๐๐๐	๑,๗๒๕	ไม่ทราบขนาด	๒๕๐๑
POLARIS A-1	จรวด	แข็ง	๒๘,๐๐๐	๑,๒๐๐	๖๐๐ KT	๒๕๐๓
A-2	จรวด	แข็ง	๓๐,๐๐๐	๑,๕๐๐	๖๐๐ KT	๒๕๐๕
A-3	จรวด	แข็ง	๓๐,๐๐๐	๒,๕๐๐	๖๐๐ KT	๒๕๐๗
MATADOR	เทอร์โบเจ็ต จรวดนำ	น้ำมันก๊าด แข็ง	๑๐,๐๐๐	๕๐๐	ไม่ทราบขนาด	๒๔๙๘
MACE A	เทอร์โบเจ็ต จรวดนำ	น้ำมันก๊าด แข็ง	๑๔,๐๐๐	๖๕๐	นิวเคลียร์และธรรมดา	๒๕๐๓
B	เทอร์โบเจ็ต จรวดนำ	น้ำมันก๊าด แข็ง	๑๘,๐๐๐	๑,๓๘๐	นิวเคลียร์และธรรมดา	๒๕๐๓
REGULUS I	เทอร์โบเจ็ต จรวดนำ	น้ำมันก๊าด แข็ง			ไม่ทราบขนาด	๒๔๙๘

ชื่อ	เครื่องยนต์	ดินส่ง	น้ำหนักยิงส่ง (ปอนด์)	ระยะยิง (ไมล์)	ขนาดหัวรบ	ประจำการ พ.ศ.
PERSHING	จรวด	แข็ง	๓๕,๐๐๐	๔๕๐	๕๐๐ KT	๒๕๐๕
REDSTONE	จรวด	เหลว	๖๑,๐๐๐	๒๐๐	ไม่ทราบขนาด	๒๔๙๙
SERGEANT	จรวด	แข็ง	๑๐,๐๐๐	๘๕	๒๐ KT	๒๕๐๕
CORPORAL	จรวด	เหลว	๑๒,๐๐๐	๗๕	๕, ๑๐, ๒๐, ๕๐ KT	๒๔๙๘
LANCE	จรวด	แข็ง	–	๗๐	ไม่ทราบขนาด ระหว่างพัฒนาใช้แทน HONEST JOHN และ LACROSSE	
LACROSSE	จรวด	แข็ง	–	ต่ำกว่า ๒๐ ไมล์	๕, ๑๐, ๒๐, ๕๐ KT	๒๕๐๓
HONEST JOHN แบบ M50	จรวด	แข็ง	๓๘,๒๑๐	๖.๑–๓๙.๕ กม.	๕, ๑๐, ๒๐, ๕๐ KT หัวรบธรรมดา	๒๔๙๗
แบบ M31	จรวด	แข็ง	๔๐,๑๖๓	๕.๕–๒๕.๙ กม.	๕, ๑๐, ๒๐, ๕๐ KT และหัวรบธรรมดา	๒๕๐๔
LITTLE JOHN	จรวด	แข็ง	๒,๒๓๓	๑๐	ไม่ทราบขนาดและหัวรบธรรมดา	๒๕๐๔
DAVY CROCKETT	จรวด	แข็ง	–	ชนิดเบา ๑.๓ ไมล์ ชนิดหนัก ๒.๕ ไมล์	เล็กกว่า ๑ KT	
สหภาพโซเวียต						
SS-6	จรวด ๓-ระยะ	เหลว	๕๐–๑๐๐ ตัน	๖๐๐๐–๘๐๐๐	๑๐ MT	๒๔๙๘
SS-8, SASIN	จรวด ๓-ระยะ	เหลว เก็บได้นาน	๖๐–๘๐ ตัน	๖๒๐๐–๗๔๐๐	๕ MT	๒๕๐๖

ชื่อ	เครื่องยนต์	ดินส่ง	น้ำหนักยิงส่ง (ปอนด์)	ระยะยิง (ไมล์)	ขนาดหัวรบ	ประจำการ พ.ศ.
SS-13, SAVAGE	จรวด ๓-ระยะ	อาจใช้ดินส่งแข็ง	–	๕,๐๐๐	• MT	เปิดเผยเมื่อ ๙ พ.ค. ๐๙
		ดินส่งเหลว	–	–	–	เปิดเผยเมื่อ พ.ค. ๐๙
(BIG BROTHER)	จรวด ๓-ระยะ	เก็บได้นาน				
SS-5, SKEAN	จรวด ๒-ระยะ	เหลว	๔๐-๕๐ ตัน	๑,๙๖๐	เชื่อว่าเป็น IRAM – ฐานยิงประจำที่รุ่นแรก มีฐานยิงในโซเวียตตะวันตกประมาณ ๔๐-๖๐ ฐานยิง	
SCAMP (IRON MAIDEN)	จรวด	คาดว่าดินส่งแข็ง		๑๕๐๐-๒๕๐๐	ไม่ทราบขนาด, เคลื่อนย้ายโดยบรรจุไปในที่เก็บรูปทรงกระบอกติดตั้งไปบนฐานสายพาน	เปิดเผยเมื่อ พ.ค. ๐๙
SS-4, SANDAL	จรวดระยะเดียว	เหลว	๑๐๐,๐๐๐	๑,๒๐๐	• MT	๒๕๐๒
SS-N-4, SARK	จรวด	แข็ง		๓๕๐	ขนาด MT ยิงจากเรือดำน้ำแต่ไม่ทราบว่ายิงจากใต้น้ำได้หรือไม่	๒๕๐๔
SS-N-5, SERB	จรวด ๒ ระยะ	แข็ง		๗๕๐	ขนาด MT ยิงจากเรือดำน้ำ เรือดำน้ำใช้ขีปนาวุธของโซเวียตมีประมาณ ๑๐๐ ลำ คาดว่าใช้ SARK และ SERB ผสมกัน	๒๕๐๗

ชื่อ	เครื่องยนต์	ดินส่ง	น้ำหนักยิงส่ง (ปอนด์)	ระยะยิง (ไมล์)	ขนาดหัวรบ	ประจำการ พ.ศ.
(CRUISE-MISSILE) SS-N-3, SHADDOCK	คาดว่าใช้เครื่องยนต์เจ็ต		๕-๗ ตัน	๔๕๐	ขนาด MT ยิงจากเรือดำน้ำแต่ละลำมีอาวุธนำวิถีแบบนี้ ๒-๖ ลูก	๒๕๐๕
SHYSTER	จรวดระยะเดียว	อ๊อกซิเจนเหลวกับน้ำมันก๊าด		๓๕๐-๔๐๐	ไม่ทราบขนาดเรียนแบบ V-2	ล้าสมัย
SS-16, SCUDA	จรวดระยะเดียว	เหลว	๔.๔ ตัน	๕๐	ขนาด KT	๒๕๐๐
SS-IC, SCUD B	จรวดระยะเดียว	เหลวเก็บได้นาน	๕ ตัน	๑๗๕	ขนาด KT เป็นแบบปรับปรุงของ SCUD A	๒๕๐๗

รวบรวมจาก

ก) Technology week, July 25, 1966

ข) Artillery, US. Army Artillery and Missile School, February 1959 P. 46; July 1963, P. 4, 5, 10.

ค) Alastair Buchan, NATO in the 1960's, Chatto and Windus, P. 149

อิทธิพลของอาวุธสมัยใหม่ที่มีต่อยุทธศาสตร์

โดย

GORDON B. TURNER

From Gordon B. Turner and Richard D. Challener, Edited,
National Security in the Nuclear Age
Frederick A. Praeger, 1960

หน้าว่าง

อิทธิพลของอาวุธสมัยใหม่ที่มีต่อยุทธศาสตร์

โดย กอร์ดอน บี. เทอร์นเนอร์

(Gordon B. Turner)

อิทธิพลของอาวุธที่มีต่อยุทธศาสตร์ในยุคนิวเคลียร์ มิใช่จะจำกัดอยู่เฉพาะในปัจจุบันหรือในอดีตเท่านั้น แต่จะยังมีต่อไปในอนาคตด้วย ทั้งนี้ เพราะอาวุธต่าง ๆ ใกล้เข้าไปในทางทำลายล้างอย่างสิ้นเชิงเข้าไปทุกที จนทำให้จะกำหนดนโยบายไว้อย่างเลื่อนลอยไม่ได้ นักยุทธศาสตร์จะต้องมีแนวความคิดที่ชัดแจ้งว่า เครื่องมือสงครามต่าง ๆ นั้น จะชักนำ (drift) เขาไปในทิศทางใด ถ้าไม่ประสงค์จะต้องตกเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องทำลายโลก อาวุธแห่งยุคใหม่ได้มีผลทำให้การวางแผนยุ่งยากซับซ้อนยิ่งขึ้น และจะคงมีผลกระทบกระเทือนอย่างมากต่อทฤษฎีทางยุทธศาสตร์ ตลอดจนความนึกคิดในเรื่องที่ว่า สงครามที่จะเกิดขึ้น จะเป็นสงครามชนิดใด และยุทธศาสตร์ใดที่จะเหมาะสมในยุคนิวเคลียร์

ชาวอเมริกันมีความนึกคิดหนักไปทางการป้องกันการรุกราน จึงทำให้โน้มเอียงไปทางยึดมั่นในยุทธศาสตร์ของการตอบโต้ขนาดหนักทันทีทันควัน โดยมุ่งทำลายขีดความสามารถของอาวุธที่ข้าศึกมีอยู่ ซึ่งปัญหานี้ก็ยังไม่สามารถจะแก้ให้ลุล่วงไปได้อย่างพึงพอใจ และจึงได้หันมาใช้วิธีพัฒนา ระบบอาวุธที่สามารถเคลื่อนที่ ได้เร็วพอที่จะหลบหลีกพ้น จากการถูกทำลายได้ ยิ่งไปกว่านั้นอาวุธนิวเคลียร์ยังได้นำไปสู่ยุทธศาสตร์ของการอยู่รอดทั้งหมด หรือไม่เหลือเลย บ้องปรามหรือพ่ายแพ้ ยอมแพ้โดยปราศจากเงื่อนไขหรือกระทำอัตวินิบาตกรรม อย่างไรก็ดี เมื่อเนิ่นนานมาจนถึงปัจจุบันก็ได้ทำให้มองเห็นได้ชัดแจ้งขึ้นว่า การแบ่งย่านแคบ ๆ ของแต่ละแนวทางนั้น เป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะยอมรับได้ และจำเป็นต้องพิจารณาถึงลักษณะการพัฒนาอาวุธเสียใหม่ เพื่อปรับความนึกคิดในเรื่องสงครามเสียใหม่ และแนวความคิดทางยุทธศาสตร์เสียใหม่ให้คล่องตัวยิ่งขึ้น

เมื่อยี่สิบปีที่แล้ว อาวุธใหม่ เหล่านี้ได้ทำให้ เราพิจารณายุทธศาสตร์ ไปในลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์ของการทำลาย แต่ในปัจจุบันยุทธศาสตร์มีลักษณะเป็นศิลปะของการควบคุม ในการที่เปลี่ยนมาสู่ยุทธศาสตร์ดังกล่าว เราจะต้องกลับความนึกคิดเสียใหม่เกี่ยวกับการที่เคยยอมให้อาวุธมีอิทธิพลเหนือ และเป็นเครื่องพิจารณาถึงยุทธศาสตร์การทหารและยุทธศาสตร์ทหารก็จะต้องถือเป็นเพียงส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ชาติเท่านั้น ในประการสุดท้าย อาวุธสมัยใหม่จำเป็นต้องยกย่องให้การส่งกำลังบำรุงมีบทบาทสำคัญในทางยุทธศาสตร์ พลังนิวเคลียร์ จะเห็นได้ว่าให้ทั้งอำนาจการทำลายและวิธีการขับเคลื่อน

เทคโนโลยีนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่การพัฒนาอาวุธใหม่เพียงใด ยุทธศาสตร์ทหารก็ยิ่งยุ่งยากซับซ้อนยิ่งขึ้นเพียงนั้น และหนักไปในทางการดำเนินกลยุทธและการควบคุม ในยุคนิว เคลียร์ นี้ จะต้อง หาทาง พัฒนา ทฤษฎี ทางยุทธ ศาสตร์ ที่จะ ทำให้ ล่วงพ้น จากความ พินาศ ย่อยยับโดยสิ้นเชิง

หลักนิยมประการหนึ่งที่ยึดถือปฏิบัติ คือ การตอบโต้ ทั้งนี้ เพราะฝ่ายโลกเสรี โดยเฉพาะ สหรัฐอเมริกาไม่สามารถจะทำการโจมตีก่อนได้ เพราะไม่มีนโยบายรุกราน จากประวัติศาสตร์การสงครามจะเห็นได้ว่า การมีกำลังยิงสูงขึ้นย่อมเกื้อกูลการตั้งรับ ดังเช่นในสงครามโลกครั้งที่ ๑ ซึ่งใช้บืนใหญ่เป็นจำนวนมากตั้งยิงอย่างหนาแน่น จนยากยิ่งที่กำลังทหารไม่สามารถผ่านไปได้ ในทางตรงข้าม ความก้าวหน้าในขีดความสามารถทางการเคลื่อนที่ ย่อมเกื้อกูลการรบด้วยวิธีรุกในระหว่างสงครามโลก ครั้งที่ ๒ ในเมื่อสามารถใช้เครื่องบินบินผ่านไปเหนือแนวรบได้ ใช้รถถังบุกผ่านแนวไปได้ ก็ทำให้สามารถทำการรุกอย่างได้ผลได้ ถึงแม้จะต้องเผชิญกับอำนาจการยิงที่สูงขึ้นก็ตาม ในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เครื่องบินทิ้งระเบิดระยะไกลพร้อมด้วยอาวุธนิวเคลียร์ที่บรรทุกไป ทำให้การรุกเหนือกว่าการตั้งรับมาก เมื่อเป็นดังนี้ ประวัติศาสตร์ก็ได้ชี้ให้เราเห็นอีกว่า ถ้าการรุกได้เปรียบกว่าการตั้งรับมากแล้ว การแก้ ปัญหา ทางยุทธศาสตร์ ที่เหมาะสม จึงน่าจะ ได้แก่ การเผชิญ กับฝ่าย รุกราน ด้วยกำลัง รบที่ทัดเทียมกัน โดยเหตุนี้นักยุทธศาสตร์สหรัฐ จึงได้นำวิธีการตอบโต้ด้วยการนำกำลังยิงและการเคลื่อนที่ที่ทัดเทียมกันหรือเหนือกว่ามาใช้ ทั้งนี้ เพราะถ้าสหรัฐจะไม่เป็นผู้โจมตีก่อน และไม่

สามารถจะหลีกเลี่ยงจากความหายนะอันเกิดจากอาวุธนิวเคลียร์ของฝ่ายตรงข้ามได้แล้ว สหรัฐก็จำเป็นต้องมีกำลังโจมตี สูงพอที่จะปฏิบัติการตอบโต้ ได้อย่างรวดเร็ว และทำความเสียหายอย่างใหญ่หลวงมาสู่โซเวียต ยังความพินาศพ่ายแพ้ให้บังเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันกับสหรัฐ

ตามที่กล่าวมานี้ ย่อมชี้ให้เห็นว่าอาวุธสมัยใหม่มีส่วนสะท้อนมาสู่ยุทธศาสตร์เพียงใดบ้าง ยุทธศาสตร์ของสหรัฐแต่เดิมนั้น ได้แก่ การหมายพึ่งฐานทัพอากาศประจำที่ที่มีกระจายอยู่ทั่วไปในโลกเสรี ซึ่งเราจะเห็นว่าในปัจจุบันหาเป็นการเพียงพอไม่ ทั้งนี้ เพราะขีปนาวุธหัวรบนิวเคลียร์ นั้นมีอำนาจการทำลาย และความแม่นยำ สูงขึ้นมาก และสามารถกำหนดเอาฐานทัพอากาศประจำที่เป็นเป้าหมายไว้แล้วล่วงหน้าตั้งแต่ยามปกติ ฐานทัพอากาศประจำที่จึงไม่เป็นกำลังตอบโต้ที่มีคุณค่าสูง และยังเป็นเป้าหมายที่ค้นหาได้ง่าย ยากที่จะป้องกัน สามารถทำลายได้ด้วยอาวุธนิวเคลียร์เพียงลูกเดียว

หลักนิยมทาง ยุทธศาสตร์ ที่ยึดถือ ฐานทัพอากาศ ประจำที่ เป็นสำคัญ จึงไม่เหมาะสม เพราะขีปนาวุธข้ามทวีปของข้าศึกสามารถจะทำลายกำลังตอบโต้ลงได้โดยง่าย ก่อนที่จะได้มีโอกาสส่งออกปฏิบัติการ ความเร็ว ระยะยิง และความแม่นยำ ของขีปนาวุธข้ามทวีป ย่อมทำให้ขีดความสามารถที่จะป้องกันตนเองของฝ่ายรับลดลงเป็นศูนย์ เมื่อเป็นเช่นนี้ ฝ่ายป้องกันก็จะต้องหวนกลับไปยึดหลักการโจมตีก่อน มิฉะนั้นก็จะต้องยอมแพ้โดยปราศจากเงื่อนไข ซึ่งทั้งสองประการนี้ ในฐานะประเทศมหาอำนาจคงไม่มีใครยอมรับได้

ถ้าจะไม่เป็นฝ่ายโจมตีก่อน และไม่ปรารถนาจะยอมแพ้โดยสิ้นเชิงแล้ว ทางที่อาจกระทำได้ประการหนึ่ง ได้แก่การหาทางลดอาวุธ อีกวิธีหนึ่งคือ จัดให้ฐานที่ตั้งอาวุธของตนเคลื่อนย้ายได้คล่องแคล่ว เพื่อมั่นใจได้ในขีดความสามารถทางการตอบโต้ไม่ว่าจะเป็นกรณีใด กล่าวคือ สถานที่ตั้งต่าง ๆ อันเป็นที่ซึ่งสามารถส่งเครื่องบินและขีปนาวุธไปสู่เป้าหมายฝ่ายข้าศึกได้ จะต้องสามารถเคลื่อนที่ได้ดีพอ จนยากที่ข้าศึกจะค้นหาพบได้รวดเร็ว และทำลายเสียได้ ความสามารถในการเคลื่อนย้าย ระบบอาวุธตอบโต้ไปได้ตามต้องการ เป็นสิ่งจำเป็นซึ่งในการวางแผน ทั้งนี้ เพราะความเร็วระยะยิงและอำนาจการยิงจะให้ประโยชน์น้อยหรือไร้ค่า ถ้าขาดฐานยิงที่สามารถเคลื่อนย้ายได้

ฐานยิงเคลื่อนที่ได้นั้น มัชฉิมที่นับว่าเหมาะสมที่เห็นกันได้ง่าย คือ ทะเลและฐานยิงที่ใช้อาจเป็น.–

เรือบรรทุกเครื่องบิน
เรือดำน้ำยิงขีปนาวุธ
เรือบินทะเล

ซึ่งฐานยิงแต่ละชนิดย่อมสามารถทำให้มีระยะปฏิบัติการไม่จำกัดได้ โดยใช้กำลังนิวเคลียร์ขับเคลื่อน นอกจากนั้นยังไม่เป็นจุดอ่อนต่อการโจมตีได้โดยง่ายด้วยขีปนาวุธ ทั้งนี้เพราะฐานยิงแต่ละอย่างสามารถเคลื่อนย้ายไปได้ทั่วมหาสมุทรอันกว้างใหญ่ไพศาล หลบลี้การตรวจพบและทำลาย

เราจะเห็นได้ว่า ขีปนาวุธได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการวางแผนทางยุทธศาสตร์ การจะสร้างหรือจัดหาอาวุธประเภทใดไว้ใช้ ควรจะได้พิจารณาให้เหมาะสมกับการพิจารณาทางยุทธศาสตร์ว่าอาวุธนั้น ๆ จะมีส่วนช่วยในการสงครามเป็นส่วนรวมเพียงใด โดยไม่คำนึงถึงว่าจะนำไปใช้ในสงครามทางน้ำ, ทางอากาศ หรือ ทางบก **ยุทธศาสตร์เป็นสิ่งที่แบ่งแยกไม่ได้ จะต้องถือเป็นหน่วยเดียวกันมากกว่ากลุ่มของหน่วยงานแยกต่างหากจากกัน ซึ่งแต่ละเหล่าทัพต่าง ๆ ก็ประสงค์จะเป็นเจ้าของและควบคุมโดยเฉพาะ** แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ของระบบที่ร่วมกันนั้น ผู้วางแนวนโยบายจะต้องไม่คำนึงถึงว่าระบบอาวุธเฉพาะระบบหนึ่งจะมีข้อดีมากกว่าเพียงใด และจะเป็นระบบอาวุธประเภทฐานยิงบนบก, ในน้ำ หรือ ในอากาศ ผู้วางแนวนโยบายจะต้องคำนึงถึงเพียงว่า **ยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นนั้น จะต้องสัมฤทธิ์ผลในทางการเมือง** และพิจารณาว่ามีวิธีการใดบ้างที่มีอยู่ที่อำนวยให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ ต่อจากนั้น จึงกดดันให้มีการพัฒนาอาวุธขึ้นตามที่ยุทธศาสตร์ชี้บอก ไม่ว่าอาวุธนั้นจะยุ่งยากซับซ้อนเพียงใด

เครื่องบินทิ้งระเบิดทางยุทธศาสตร์ ไม่ว่าจะมีฐานบินทางบกหรือทางน้ำ รวมทั้งขีปนาวุธระยะปานกลางและระยะไกล ไม่ว่าจะมีฐานยิงจากพื้นดิน, เรือบรรทุกเครื่องบิน, หรือเรือดำน้ำ ก็ตาม เหล่านี้โดยทั่วไปแล้วถือว่าเป็นอาวุธยุทธศาสตร์ เป็นอาวุธที่จะใช้เป็น

เครื่องมือตอบโต้ได้ในสงครามเบ็ดเสร็จ (total war) และควรพิจารณาว่าจะสามารถนำไปใช้ในยุทธศาสตร์ชนิดใดได้บ้าง

อย่างไรก็ดี การสร้างอาวุธที่จะให้ความมั่นใจได้ในด้านความสามารถทางการตอบโต้นั้นเป็นเพียงขั้นแรก ไม่ใช่ขั้นสุดท้าย เพราะถึงแม้ข้าศึกจะถูกป้องปรามจากการโจมตีเต็มที่เนื่องจากเกรงจะเป็นการผั่งตัวเองก็ตาม แต่ก็ยังมีวิธีอื่นอีกที่จะก่อสงครามขึ้นได้ และที่อาจไม่สามารถป้องปรามได้ โดยเฉพาะสำหรับสหรัฐอเมริกาซึ่งจำกัดตนเองอยู่กับยุทธศาสตร์ตอบโต้แล้วก็คงจะได้แต่สั่นคลอนบรรดา โรงงาน, โครงสร้างของรัฐบาล รวมทั้งวิถีชีวิตแบบอเมริกันอยู่ไปมาโดยไม่สามารถจะทำอะไรได้ ซึ่งนับว่าเป็นภาวะที่ไม่สู้จะดีนัก ผู้ชำนาญการทหารของสหรัฐต่างรู้กันดีว่า การจะเสี่ยงใช้กองทัพเรือและกองทัพบกโดยไม่จำเป็นนั้น เป็นความผิดพลาดที่ไม่สามารถจะให้อภัยได้ และดังนั้น จึงมุ่งแสวงหาทางปฏิบัติภารกิจให้สัมฤทธิ์ผลลงโดยใช้วิธีที่จะช่วยลดอันตรายลง ประเทศที่ยึดถือยุทธศาสตร์ซึ่งไม่ยอมให้มีวิธีปฏิบัติอื่นเลย นอกจากพินาศย่อยยับโดยสิ้นเชิง หรือยอมพ่ายแพ้โดยปราศจากเงื่อนไขในเมื่อเผชิญกับการคุกคามทุกชนิด จึงเป็นประเทศที่อยู่ในเกณฑ์เสี่ยงอันตรายอยู่ตลอดเวลา

ประเทศที่มั่งคั่งที่สุดในโลก มีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันดีงามเช่นสหรัฐ คงจะไม่ยอมเสี่ยงต่อการสงครามที่อาจขยายไปสู่สงครามใหญ่ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการรักษาผลประโยชน์ที่มีความสำคัญน้อย โดยเหตุนี้ สหรัฐจึงคงไม่กล้าเสี่ยงในเมื่อโซเวียตปฏิบัติการเพียงในขอบเขตผลประโยชน์ที่ไม่สู้จะสำคัญนัก หลักการป้องปรามที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การมีเจตจำนงที่จะปฏิบัติจริงตามที่กล่าวไว้ ถ้าสหรัฐไม่ปรารถนาที่จะดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่กระด้าง นอกจากในเมื่อมีเหตุการณ์ที่คุกคามผลประโยชน์ที่สำคัญของสหรัฐ ดังนี้แล้วในไม่ช้าก็จะสูญเสียผลประโยชน์ที่มีความสำคัญน้อยไปเรื่อย ๆ ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วก็อาจกลายเป็นสิ่งสำคัญขึ้นมาได้ และรวมแล้วอาจกลายเป็นการสูญเสียที่สำคัญต่อโลกเสรีก็ได้

เมื่อประมาณสิบสองปีที่แล้ว Strategre air Command **"เป็นนโยบายประกันภัย"** กล่าวคือ ป้องกันสหรัฐให้พ้นจากภัยอาวุธนิวเคลียร์ที่อยู่ในครอบครองของประเทศอื่น มักจะเรียกกองบินยุทธศาสตร์นี้ว่า **กำลังตำรวจ** เพื่อส่งเสริมเสถียรภาพของโลก คำ

ทั้งสองนี้ไม่สู้จะถูกต้องนัก ในปัจจุบัน SAC ไม่ได้ประกันประเทศให้พ้นจากการถูกโจมตี ทั้งมิได้ช่วยให้เกิดความมั่นคงและเสถียรภาพในเมื่อถูกโจมตี เป็นยุทธศาสตร์ที่ถ้าจะกล่าวง่าย ๆ แล้ว ค่อนข้างจะสิ้นท่า ความมุ่งหมายของกำลังตำรวจคือการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมขึ้น และคอยปราบปรามอาชญากร แต่กำลังอากาศทางยุทธศาสตร์ไม่สามารถจะแสดงบทบาทเหล่านี้ได้ทั้งหมด กำลังอากาศทางยุทธศาสตร์อาจป้องกันอาชญากรรมขนาดใหญ่และลงโทษอาชญากรได้ แต่ความพินาศเท่านั้น มิใช่ความเป็นระเบียบของโลกที่จะเกิดขึ้นจากสงครามนิวเคลียร์ การทิ้งระเบิดทางยุทธศาสตร์เป็นอีกวิธีหนึ่งที่นำอาวุธไปใช้ในสงครามประเภทหนึ่งการคงให้มี SAC อยู่ อาจช่วยให้สงครามในอนาคตลดลงมาสู่ระดับที่ต่ำกว่าสงครามเบ็ดเสร็จ จึงนับว่ายังมีคุณค่าอยู่มาก อย่างไรก็ดี สหรัฐยังจำต้องมีอาวุธและยุทธศาสตร์ที่สามารถครอบคลุมไปถึงการต่อสู้ขนาดย่อมทั้งหลายได้

สงครามเกาหลี ได้แสดงให้เห็นว่ายุทธศาสตร์นิวเคลียร์ที่แข็งกระด้าง ซึ่งมุ่งไปในทางใครดีใครอยู่นั้น ไม่แน่ว่าจะนำมาใช้ได้เสมอไป ถึงแม้ในขณะนั้นสหรัฐจะมีกำลังอาวุธนิวเคลียร์เหนือกว่าโซเวียตมากก็ตาม และเป็นผลทำให้สหรัฐต้องมีกำลังรบธรรมดาสะสมขึ้นไว้ในตะวันออกไกลและในยุโรป ถึงกระนั้นก็ยังมีการโต้แย้งอยู่ตลอดเวลาว่า อาวุธที่ทรงอานุภาพร้ายแรงนั้นให้คุณค่ากว่า และทำให้เห็นกันว่าการใช้อาวุธนิวเคลียร์ในสงครามเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

กรณีเกาหลี, อินโดจีน, สุเอซ, อัลจีเรีย และ เลบานอน เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า ยุทธศาสตร์นิวเคลียร์ที่นำไปสู่การคงมีสันติภาพหรือสงครามเบ็ดเสร็จนั้น ไม่เป็นสิ่งจำเป็นเสมอไปในยุคนิวเคลียร์ แม้กระนั้นก็ตาม ในปัจจุบันก็ยังคงยึดถืออาวุธนิวเคลียร์เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งแต่ประการเดียวในการต่อรองทางการเมืองกันอยู่ และยังคงกำหนดยุทธศาสตร์ตามที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ปัจจุบันจะอำนวยให้สร้างอาวุธนิวเคลียร์และเครื่องส่งให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นเพียงใด

สมมุติฐานที่กำหนดขึ้นโดยถืออำนาจการทำลายมหาศาลของอาวุธนิวเคลียร์ เป็นพื้นฐานนั้น ได้ทำให้ยุทธศาสตร์ทหารต้องอาศัยเครื่องมือชุดเดียวเท่านั้นเป็นหลัก และทำให้

ขาดความอ่อนตัว เมื่อยุทธศาสตร์ทหารกระด้างเกินไปก็ไม่สามารถกำหนดนโยบายใด ๆ ได้ และไม่สามารถจะบรรลุวัตถุประสงค์ใดได้โดยไม่มีการทำลายพินาศด้วยอาวุธนิวเคลียร์ เข้ามาเป็นเครื่องสนับสนุน การเจรจาหาข้อตกลงโดยใช้กำลังเป็นเครื่องต่อรองนั้นเป็นเรื่องหนึ่ง แต่การเจรจาหาข้อตกลงโดยใช้กำลัง อำนาจ เข้มแข็งขนาดนิวเคลียร์ขึ้นสมอง แต่ยุทธศาสตร์ที่แข็งกระด้างก็หาได้ช่วยให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ในสงครามเกาหลีไม่ ในสถานการณ์สุเอซก็ช่วยได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในวิกฤติกาลฮังการีนั้นช่วยไม่ได้เลย การผั่งจิตใจไว้กับวัตถุประสงค์เพียงประการเดียวย่อมเท่ากับมัดมือตนเองให้มุ่งไปในด้านสันติภาพ หรือมิฉะนั้นก็ทำสงครามเบ็ดเสร็จ บี้องปราม หรือมิฉะนั้นก็ทำลายตนเองพินาศไปด้วย

การพัฒนานิวเคลียร์ได้นำไปสู่ยุทธศาสตร์ดังกล่าวมาอยู่ระยะหนึ่ง ได้ทำให้เกิดความแข็งกระด้าง และทำให้มีนโยบายเพียงประการเดียว คือ บี้องปรามให้ได้หรือไม่ก็ต้องตาย สถานการณ์ดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะยอมรับได้ ฉะนั้น นักยุทธศาสตร์จึงถูกบังคับให้ปรับความนึกคิดของตนเสียใหม่ ไม่ใช่เฉพาะในด้านยุทธศาสตร์เท่านั้น แต่ในด้านสงครามเองด้วย ระบบอาวุธ, ยุทธศาสตร์ หรือ นโยบาย หรือสถานการณ์ระหว่างประเทศเหล่านี้ มิใช่เป็นสิ่งที่จะต้องจำกัดให้ ต้องยึดถือตายตัวในเป้าหมายว่า ถ้าไม่สามารถรักษาสันติภาพไว้ได้ก็ต้องทำสงครามเบ็ดเสร็จ นั่นคือสงครามนิวเคลียร์

เราจะเห็นได้ว่า ได้มีสงครามจำกัดที่ไม่มีการใช้อาวุธนิวเคลียร์เกิดขึ้นแล้วหลายครั้ง เช่น สงครามในตะวันออกกลาง, ปากีสถาน–อินเดีย, เวียดนาม, ลาว, กัมพูชา เหล่านี้เป็นต้น

โดยเหตุนี้ ถ้าจะลดระดับลงไม่ให้ถึงขั้นสงครามนิวเคลียร์ จึงจำเป็นต้องคิดถึงการจำกัดสงครามให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่ต้องการ มิใช่สงครามเป็นสิ่งจบสิ้นของทุกสิ่งทุกอย่าง การสงครามที่กระทำอย่างมีเหตุผลนั้น มุ่งหมายที่จะธำรง ไว้หรือกระทำให้ความมั่นคงแห่งชาติเข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยเหตุนี้ การรบที่มีการใช้อาวุธนิวเคลียร์จึงควรจะเป็นสิ่งสุดท้ายที่จะคำนึงถึง ทั้งนี้ เพราะอย่างมากที่สุดสงครามนิวเคลียร์จะบันดาลได้ก็คือ รักษาไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยของฝ่ายชนะเท่านั้น หลังจากที่ทุกสิ่งทุกอย่างได้ถูกทำลายพินาศสิ้นไปแล้ว การ

สงครามนิวเคลียร์จะไม่ทำให้คู่สงครามอยู่ในฐานะดีขึ้นกว่าเมื่อก่อนสงคราม เพียงแต่ผู้ชนะพินาศน้อยกว่าฝ่ายแพ้เล็กน้อยเท่านั้น คำว่า "ชนะสงคราม" เกือบไร้ความหมาย สงครามยิ่งจำกัดเพียงใดผู้ชนะก็ยิ่งได้เปรียบมากขึ้น ทั้งนี้ เพราะผู้ชนะยังคงได้มาซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้ชนะในสงครามเบ็ดเสร็จไม่สามารถจะได้รับ (ตัวอย่าง ฮิโรชิมา – สหรัฐต้องโอบอุ้มอย่างมาก)

นายพลเยอรมันผู้หนึ่งกล่าวไว้ว่า "ดีที่สุดที่การทูตจะก่อให้เกิดขึ้นได้ คือ สร้างสถานการณ์ที่อำนวยประโยชน์ให้กับการปฏิบัติการทางทหาร" เพื่อให้มั่นใจได้ว่าตามที่กล่าวนี้เป็นวัตถุประสงค์หนึ่งของการทูต จำต้องแสวงหาพันธมิตรและสร้างสถานการณ์ที่จะก่อให้เกิดกำลังอำนาจขึ้น อย่างไรก็ดี วัตถุประสงค์ประการแรกทั้งของการทูตและสงครามได้แก่การทำให้กรณีแวดล้อมต่าง ๆ เป็นไปในทางก่อให้เกิด **สันติภาพถาวร** นโยบายต่างประเทศจะต้องเป็นไปในทาง ที่จะไม่ทำให้ประเทศของตนต้องเดียวดายอยู่ในโลกที่ระอุอยู่ในกองเพลิง เพราะจะทำให้เกิดภาวะอันนำไปสู่สงครามนิวเคลียร์ได้โดยง่าย ทำนองเดียวกัน แผนยุทธศาสตร์จะต้องเป็นไปในทางที่จะคงให้มีสิ่งต่าง ๆ เหลืออยู่มากกว่าซากปรักหักพังที่จะต้องรื้อทิ้งและสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ ในเมื่อสันติภาพกลับคืนมาสู่

ถ้าจะกล่าวอีกนัยหนึ่ง จะต้องเลิกความคิดที่ว่า นโยบายนั้นจะยังคงครอบคลุมอยู่จนกระทั่งถึงวาระเริ่มสงครามเท่านั้น หลังจากนั้นก็จะต้องเลิกทิ้งและปล่อยให้สงครามดำเนินไปสู่จุดจบด้วยตนเอง เพื่อป้องกันมิให้แนวความคิดดังกล่าวเข้ามาครอบงำจิตใจของผู้ที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ สิ่งแรกที่พึงกระทำได้แก่การทำให้ท่านเหล่านั้นจะต้องเลิกนึกคิดถึงอุดมการณ์ที่จะต้องมีสันติภาพและเสถียรภาพอย่างสมบูรณ์ ประการหนึ่ง และสงครามที่ไม่สามารถจะควบคุมได้และไม่สามารถจะจำกัดได้อีกประการหนึ่ง ในขณะที่อาวุธมีอิทธิพลอย่างมากต่อยุทธศาสตร์เช่นปัจจุบัน และการโจมตีต่อเป้าหมายที่เลือกไว้เพียงครั้งเดียว อาจทำลายโลกได้หรือทำให้ขาดเสถียรภาพภายหลังสงครามแล้ว ย่อมเป็นอันตรายอย่างยิ่งที่ผู้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์จะคิดไปในด้านรุนแรงที่สุด ถึงแม้ว่า ผู้บังคับหน่วยทางยุทธวิธีจะยังคงกระทำได้ก็ตาม

เราจะต้องเข้าใจว่าในปัจจุบัน ระหว่างสันติภาพและสงครามที่ไม่อาจจำกัดได้นั้น ยังมีช่องว่างที่เป็นการรบขั้นกลาง ๆ อื่น ๆ เกิดขึ้นได้ และมนุษย์ก็ยังคงสามารถควบคุมจุดหมายปลายทางของตนไว้ได้ด้วยการควบคุมสงครามรายย่อยต่าง ๆ เหล่านั้นไว้ให้ได้อย่างมั่นคง (ตัวอย่างช่วยกันควบคุมสงครามตะวันออกกลาง) จะต้องเผชิญกับความจริงและสิ่งธรรมดา ธรรมชาติที่เกิดขึ้นมากกว่าสิ่งเลื่อนลอยและวิธีการสุดท้ายที่รุนแรง อันที่จริงแล้วสันติภาพสมบูรณ์และสงครามอย่างสมบูรณ์นั้นไม่เคยมีเกิดขึ้น การปราศจากการขัดแย้งและสงครามจนถึงขั้นที่จะก้าวไปสู่การอัตวินิบาตกรรมโดยสิ้นเชิงนั้นเป็นสิ่งเลื่อนลอย ธรรมชาติของมนุษย์อันกอปรด้วยความโลภโดยไม่สิ้นสุด การอิจฉาริษยา, และกิเลสอันหนา เหล่านี้ ย่อมทำให้สันติภาพและเสถียรภาพสมบูรณ์ยากจะมีขึ้นได้ โดยเหตุนี้ ถ้าไม่ควบคุมระดับการสงครามไว้ให้ดี ความพินาศมหาศาลอาจมาสู่ได้ จึงจำต้องคำนึงถึงสงครามระดับกลาง ๆ ไว้ให้มาก และควบคุมไว้ให้อยู่

สถานการณ์ที่แท้จริงแสดงให้เห็นว่าการขัดแย้งนั้น เป็นไปตามขั้นตอนตั้งแต่มีความรุนแรงอ่อนไปจนสูงสุด เริ่มด้วยเกิดความตึงเครียดระหว่างชาติ แต่ก็ยังอยู่ในระดับที่จะประสานกันได้ การกระทบกระทั่งกันในระยะนี้อาจเป็นไปในทางเศรษฐกิจหรือการเมือง อาจเป็นไปในเรื่องอุปสรรคทางการค้าหรือการขัดแย้งกันในเรื่องพรมแดน และอาจมีขอบเขตเฉพาะท้องถิ่น, ภูมิภาค หรือทั่วโลก ในขั้นนี้ยังเป็นเรื่องที่มนุษย์คงสามารถควบคุมการปฏิบัติและความรู้สึกของตนได้ ยังคงสามารถใช้เหตุผลระงับข้อขัดแย้งหรือต้นเหตุได้ และส่วนใหญ่แล้วเป็นเรื่องของการร่วมมือ ประนีประนอม และมีความตั้งใจที่จะลดความตึงเครียดลง

การขัดแย้งขั้นต่อไปคือขั้นที่เรียกว่า "สงครามเย็น" การที่ให้ชื่อเช่นนี้เพราะเกิดมีกลุ่มมหาอำนาจขึ้นสองกลุ่มซึ่งขัดแย้งกันอย่างรุนแรง ซึ่งถ้าไม่มีอาวุธนิวเคลียร์เข้ามาเกี่ยวข้องแล้ว เชื่อว่าคงปะทะกันโดยตรงด้วยกำลังทหารนานมาแล้ว ตัวอย่าง เช่น การแข่งขันกันสร้างอาวุธ, คุกคามที่จะตอบโต้ คุกคามด้วยกำลังทหาร

ขั้นต่อไปคือ "สงครามจำกัด" สงครามแบบนี้เป็นการบังคับมากกว่าชักจูง ซึ่งอาจไม่สามารถที่จะควบคุมได้ ถ้าก้าวผิดจังหวะไป วัตถุประสงค์ที่ต้องการรุนแรงเกินไป ใช้อาวุธผิดไป เหล่านี้อย่างใดอย่างหนึ่งเพียงครั้งเดียว ก็อาจนำไปสู่การสงครามมหาพินาศได้ การใช้

กำลังบังคับนำไปสู่การทำลายล้าง และถึงแม้โลกจะคงรอดอยู่ได้ โอกาสที่จะรักษาเสถียรภาพระหว่างประเทศไว้ก็ย่อมจะสั่นสะเทือนไป อย่างไรก็ตามสงครามจำกัดยังคงเปิดโอกาสให้รักษามาตรการควบคุมไว้ได้ และขั้นนี้เป็นขั้นสุดท้ายที่ยังอาจได้รับผลประโยชน์จากการสงคราม และเป็นความหวังสุดท้ายของการอยู่รอด

มนุษย์จึง ต้องพยายาม คิดค้น วิธีการทาง ยุทธศาสตร์ ที่จะรักษา ความ ขัดแย้งระหว่างประเทศ ถ้าจะมีเกิดขึ้นให้อยู่ในระดับต่ำ เป็นการไม่ถูกต้องอย่างยิ่งที่จะวางแผนยุทธศาสตร์ไว้ ณ ขั้นการขัดแย้งที่รุนแรงที่สุดจนอาจระงับไว้ไม่อยู่ และพากันพินาศสิ้นหลังจากนั้น

ตามเหตุผลที่กล่าวนี้ จึงเห็นว่า ไม่น่าจะพิจารณายุทธศาสตร์ไปในทำนองเป็นวิทยาศาสตร์แห่งการทำลาย น่าจะพิจารณาไปในแง่เป็นศิลปะของการควบคุมมากกว่า อย่างไรก็ดี อาวุธนิวเคลียร์ได้ทำให้สหรัฐอเมริกามีความนึกคิดในด้านยุทธศาสตร์เป็นค่าทางคณิตศาสตร์ คือ ระยะทางกี่ไมล์ต่อแกลลอนของเชื้อเพลิง ความเร็วเท่าใดต่อหน่วยพลังงานมีอำนาจการทำลายเท่าใดต่อเป้าหมายที่เลือกไว้ และต่อปอนด์ของวัตถุระเบิดที่ทิ้งลงไป ประสิทธิภาพทางกลเท่าใดต่อตอลล่าร์ที่ใช้ไป เครื่องกลได้เข้ามาแทนที่คน อาวุธนำวิถีมีท่าทีจะเข้ามาแทนที่เครื่องบินที่มีพลประจำ ความนึกคิดในเรื่องการดำเนินกลยุทธ, การตีโอบปีก และการตีโอบทั้งสองด้านเหล่านี้ มีน้อยลง และความนึกคิดหนักไปในทางใช้กำลังโจมตีตรงต่อที่หมายอย่างหนักหน่วง

ยุทธศาสตร์ลดความสำคัญลงสู่จุดต่ำ ในเมื่อหมายพึ่งแต่เครื่องกลในการที่จะให้การทำลายมากกว่าที่จะให้คนดำเนินกลยุทธและควบคุม โดยเหตุนี้ ยุทธศาสตร์จึงมิได้บรรลุภารกิจที่แท้จริงอย่างสมบูรณ์ ภายใต้กรณีต่าง ๆ ดังกล่าว ทั้งนี้ เพราะ **ตามนิยามศัพท์แล้ว ยุทธศาสตร์หมายถึงการโยกย้ายทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทางตามที่ต้องการในสถานการณ์ต่าง ๆ ของการสู้รบ** การสู้รบหรือการแข่งขันเป็นส่วนหนึ่งและห่อหนึ่งของสถานการณ์ทางยุทธศาสตร์ใด ๆ เรื่องนี้เองทำให้มีผู้นำยุทธศาสตร์ไปเทียบกับการเล่นไพ่, กีฬา และการเมือง ในกรณีต่าง ๆ เหล่านั้น ความพยายามของผู้เล่น คือ เอาชนะปรปักษ์ด้วยปัญญา หรือดำเนินกลยุทธเหนือกว่าปรปักษ์ เราเล่นเพื่อให้ได้ชัยชนะ ถ้ามีทรัพยากร, กำลังอำนาจ, ไพ่ หรืออะไรก็ตามอยู่ในมือ แต่หากขาดสิ่งจำเป็นที่ต้องมี

เราก็จะต้องปรับยุทธศาสตร์เพื่อตัดความเสียหายให้ลดลง จะต้องคำนึงถึงสิ่งปลีกย่อย, การเสี่ยง, พยายามที่จะคุมการปฏิบัติของฝ่ายตรงข้ามโดยบีดกั้นทรัพยากรต่าง ๆ โดยทำให้รวมกำลังกันไม่ติด โดยทำให้เสียการริเริ่ม ความมุ่งหมายไม่ได้อยู่ที่การทำลายฝ่ายตรงข้าม หากแต่ทำให้ปรปักษ์ ต้องเสีย ความสามารถ หรือกำลังใจ ที่จะคงเล่น ต่อไป โดยทำลาย หรือบั่นทอน ทรัพยากรต่าง ๆ ของปรปักษ์

ยุทธศาสตร์ จึงเป็นเรื่องที่ชาติแสวงหาการรักษาความมั่นคงแห่งชาติของตนไว้ให้ได้ ในโลกที่มีการรบพุ่งกัน โดยวิธีการที่กำหนดทางยุทธศาสตร์ ชาติพยายามที่จะดำเนินการควบคุมเป็นสามประการด้วยกัน คือ.–

๑) สั่งการใช้หรือควบคุม ทรัพยากร, อาวุธ และ กำลัง

๒) แสวงหาทางควบคุม หรือจำกัดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของข้าศึก โดยการทำลายทรัพยากรเหล่านั้น หรือทำให้หมดคุณค่าที่จะใช้ประโยชน์

๓) พยายามควบคุมสถานการณ์สู้รบ เพื่อนำไปสู่แนวทางที่ฝ่ายตนจะได้ประโยชน์ที่สุด

การควบคุมในปัจจุบันนับว่ามีความสำคัญยิ่งกว่าสมัยใด ๆ ในอดีต เพราะอาวุธนิวเคลียร์ทำให้จำเป็นต้องรักษาความรุนแรงของการสู้รบไว้ให้อยู่ในย่านต่ำ วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นแห่งชาติหรือทางทหารก็ตาม มุ่งควบคุมกำลังของตนและของข้าศึก เพื่อมิให้การสู้รบรุนแรงเกินกว่าจะควบคุมได้ และระเบิดออกเป็นสงครามเบ็ดเสร็จ

การควบคุมดังกล่าวสามารถกระทำได้โดยพิจารณา **ผลประโยชน์แห่งชาติ** ไว้เสมอ และคำนึงไว้ว่าวัตถุประสงค์ขั้นแรกได้แก่การรักษาวิถีชีวิตของเราไว้ให้ได้ และการที่จะกระทำได้ ได้แก่การรักษาให้การต้านรนต่อสู้ระหว่างข้าศึกและเรา อยู่ในขอบเขตอันชอบด้วยเหตุผล ได้มีการก้าวไปอย่างมากในด้านนี้ และได้เห็นกันแล้วว่าสถานการณ์มิได้เป็นไปในทำนองไม่รอดอยู่ได้ก็ตายกันหมดเช่นที่คิด ทั้งนี้ เพราะการสู้รบนั้นมีความรุนแรงหลายระดับด้วยกัน และเปลี่ยนแปรไปได้ตลอดเวลา

การที่จะควบคุมสถานการณ์ไว้ให้ได้ จำเป็นต้องมีวิธีอื่นที่สามารถเลี่ยงไปปฏิบัติได้ ทั้งหนทางปฏิบัติ, วิธีการ และเป้าหมาย ถ้าวัตถุประสงค์ทันทีนั้น คือ การได้ชัยชนะเบ็ดเสร็จ เครื่องมือที่ใช้มีเพียงประการเดียว คือ อาวุธไฮโดรเจน และไม่มีทางอื่นที่จะเลือกได้ นอกจากการสงครามเบ็ดเสร็จ (total war) ในทางตรงข้าม ถ้าเรากำหนดเป้าหมายให้อยู่ในย่านอันกว้างขวางของการสู้รบ เราก็จะมีทางเลือกหลายหนทางด้วยกัน มากกว่าที่จะใช้อำนาจการทำลายขั้นเด็ดขาดเช่นนั้น และมีทางที่จะดำเนินกลยุทธได้มากอย่าง หนทางปฏิบัติย่อมเปิดกว้างออกไปทั้งในด้านเศรษฐกิจ, การเมือง และจิตวิทยา พร้อมทั้งมีเครื่องมือครบครันที่จะปฏิบัติการในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว นอกจากนั้น ในด้านการทหารก็มีย่านให้ปฏิบัติได้หลายหนทางด้วยกัน เริ่มเพียงการแสดงแสนยานุภาพจนถึงสงครามจำกัดขอบเขต ในทุกกรณีดังกล่าว, ยุทธศาสตร์ทหารที่ดีย่อมให้ขีดความสามารถอย่างใหญ่หลวงในการดำเนินกลยุทธ และขีดความสามารถในการรักษาการสู้รบให้อยู่ภายใต้การควบคุมได้

อาวุธไฮโดรเจน เนื่องจากมีอำนาจการทำลายมหาศาล สามารถถล่มประเทศให้ราบเรียบไปได้ในพริบตาเดียว จึงทำให้โลกต้องทำการควบคุมด้วยความระมัดระวังอย่างที่สุด และได้เปิดช่องทางให้นักยุทธศาสตร์การทหาร มีความต้องการให้พัฒนาอาวุธใหม่ ๆ ขึ้นอีกอย่างมากมาย และเปิดโอกาสอย่างมากให้คิดวิธีใช้อาวุธเหล่านั้น เราจะเห็นได้ว่า ในยุคนี้นักยุทธศาสตร์มีเครื่องมือดี ๆ อยู่เป็นอันมาก ในด้านการติดต่อสื่อสาร, ขนส่ง, และการอาวุธยุทธบริเวณนั้นใหญ่กว่า แต่สามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่าเดิมมาก การปฏิบัติทั้งทางอากาศ, ทางบก และทางน้ำ มีมากกว่าเดิมมาก นักยุทธศาสตร์จำต้องคิดมาก เพราะอาวุธที่มีอำนาจทำลายมหาศาลนี้ ได้ท้าทายเป็นอย่างมากเนื่องจากข้าศึกสามารถที่จะทำลายล้างประเทศของเขาให้ย่อยยับไปได้ภายในเวลาไม่กี่ชั่วโมง ถ้าหากเขาดำเนินการผิดพลาดชนิดง่าย ๆ ไปเพียงครั้งเดียว ฉะนั้นพลังสมองของเขาจึงต้องมุ่งควบคุมทั้งการปฏิบัติของข้าศึกและของตน

ยุทธศาสตร์ไม่ใช่เป็นเรื่องง่ายของการใช้ทรัพยากรเท่านั้น แต่จะต้องได้มีการพัฒนาและสร้างขึ้นให้ทันเวลาด้วย ข้อเท็จจริงนี้จะเห็นได้ชัดจากตัวอย่างหลังสงครามโลก ครั้งที่สอง ในฤดูร้อน ปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ในประเทศอังกฤษและฝรั่งเศสจะปฏิบัติการทางทหารในกรณีคลอง

สุเอซ ประเทศทั้งสองนี้ในขณะนั้น ไม่มีประเทศใดพร้อมที่จะใช้กำลังทางทหารในลักษณะที่เหมาะกับสถานการณ์ ประเทศทั้งสองสามารถใช้กำลังอากาศทางยุทธศาสตร์ทันที แต่ก็หาได้ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการมีกำลังทหารเข้าไปยึดครองคลองสุเอซ และรักษาให้เปิดไว้ได้ สิ่งที่ต้องการ คือ ใช้การยกพลขึ้นบกทั้งทางทะเลและทางอากาศ ร่วมกันสนับสนุนด้วยการดำเนินการปลีกย่อยต่าง ๆ ของสงครามที่ใช้อาวุธธรรมดา ทั้งฝรั่งเศสและอังกฤษต่างก็ไม่มีอาวุธ, กำลังรบ หรือขีดความสามารถทางการส่งกำลังบำรุง ที่จะอำนวยให้ปฏิบัติการยุทธรวดเร็วเช่นนั้นได้ในระหว่างฤดูร้อน และถึงแม้ย่างเข้าสู่เดือนตุลาคมต่อไป ทั้งสองประเทศก็ยังไม่มีในเมื่อพยายามที่จะยึดคลองสุเอซไว้ทั้งหมดก่อนที่จะถูกบีบ ยุทธศาสตร์ของทั้งสองประเทศจึงไม่ให้ประโยชน์ และมีอันตรายโดยที่ขาดการพัฒนาวิธีการต่าง ๆ ได้ทันเวลาที่จะนำไปใช้ให้ดำเนินไปตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้ได้

ฉะนั้น สิ่งแรกที่นักยุทธศาสตร์จะต้องทราบ ก็คือ ผลลัพธ์ชนิดใดที่ต้องการจะได้รับ เมื่อทราบเรื่องนี้แล้ว ก็จะทำให้สามารถพิจารณาอาวุธและกำลังรบที่จะต้องการได้ ถ้าต้องทำการสู้รบในสงครามที่จะสร้างภาวะสันติภาพขึ้นในอนาคต และถ้าจำต้องรักษาความอ่อนตัวให้คงไว้เพื่อให้สามารถทำการสู้รบชนิดใดก็ได้ในย่านอันกว้าง แล้วก็จำเป็นต้องมีอาวุธหลายชนิดด้วยกัน เพื่อให้สามารถทำการรบได้ทันทีไม่ว่าจะเป็นที่ใดในโลก ภายใต้ภาวะลมฟ้าอากาศและภูมิประเทศใด ๆ ก็ได้ ยุทโธปกรณ์ที่ใช้ทางการทหารจะต้องสะสมคงคลังไว้ให้มีปริมาณเพียงพอและคุณภาพดีพอ ถ้าต้องการจะช่วยให้ผู้เจรจาในสถานการณ์สงครามเย็นเข้มแข็งยิ่งขึ้น ก็จะต้องมีขีดความสามารถทางการป้องปรามที่ทวีขึ้นได้โดยลำดับ ทั้งนี้ เพราะถ้าฝ่ายทหารสามารถที่จะสนองคำสั่งปฏิบัติได้อย่างมหาศาลเพียงประการเดียวเท่านั้น ก็ย่อมไม่สามารถตอบโต้การรุกรานที่มีความรุนแรงน้อยกว่าเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่มีความสำคัญน้อยกว่าได้ และนักการเมืองก็เท่ากับถูกมัดมือ หรือถ้าจะกล่าวอีกนัยหนึ่ง นักยุทธศาสตร์จะต้องรักษาให้คงไว้ซึ่งขีดความสามารถที่จะใช้กำลังรบเลือกได้ตามความเหมาะสม รวมทั้งการตอบโต้อย่างมหาศาลด้วย และกำลังทั้งสองชนิดนี้จะต้องพร้อมที่จะใช้ได้ทันที

ในการที่จะป้องปรามการรุกรานให้ได้ทุกชนิด และรักษาการสู้รบในอนาคตให้จำกัดอยู่ได้ ผู้นำทางการทหารจะต้องมีวิธีการที่จะทำให้ข้าศึกเปลี่ยนใจได้ ในยุคนิวเคลียร์นี้งานที่แท้จริงได้แก่การทำลายเจตจำนงของข้าศึกที่จะทำการสู้รบต่อไป (will to Continue fight) มากกว่าทำลายขีดความสามารถของข้าศึกที่จะทำการรบ ทั้งนี้ เพราะถ้าคิดทำลายความสามารถในการทำการรบของข้าศึกโดยสิ้นเชิง ก็หมายถึงว่า จะต้องทำลายบ้านเมืองหรือทำลายกำลังทางทหารของข้าศึกให้สิ้นเชิง และถ้าข้าศึกคือสหภาพโซเวียตแล้ว จะสามารถปฏิบัติภารกิจดังกล่าวได้ก็ด้วยการสงครามนิวเคลียร์เท่านั้น ถ้าในทางตรงข้าม ถ้าสามารถทำให้ข้าศึกหมดกำลังใจที่จะต่อสู้ได้ ดังนี้ ก็ไม่จำเป็นต้องทำลายความสามารถของข้าศึกด้วย ซึ่งในกระบวนการนี้ก็หมายถึง ทำลายความสามารถของเราไปพร้อม ๆ กันด้วย

วิธีการ ที่จะบีบ บังคับข้าศึก เลิกล้ม ความ ตั้งใจ ที่จะ ต่อสู้นั้น มีหลาย ประการ ด้วยกัน อาทิ เช่น

๑) คุกคามที่จะตอบโต้อย่างมหาศาล วิธีนี้ เป็นวิธีที่สำคัญประการหนึ่ง

๒) มีความสามารถที่จะหยุดยั้งการรุกรานขนาดย่อมต่าง ๆ ของข้าศึก โดยใช้อาวุธที่เหมาะสม

๓) บีบบังคับทางการทูต, โฆษณาชวนเชื่อ และทางเศรษฐกิจ วิธีการเหล่านี้อาจเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ ในเมื่อการเตรียมการทางทหาร ไปในทางส่งเสริมวิธีการเหล่านั้นมากกว่าที่จะขัดขวาง

สิ่งสำคัญที่จะต้องระลึกไว้ก็คือ เมื่อได้นำวิธีบีบบังคับและกดดันอันเต็มไปด้วยเล่ห์เหลี่ยมอื่น ๆ มาใช้ แทนอำนาจการทำลายล้างทางการทหารแล้ว ความสามารถที่จะควบคุมความรุนแรงของการสู้รบให้อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการก็จะหมดไป รวมทั้งวัตถุประสงค์ที่วางไว้ด้วย เพื่อที่จะธำรงการควบคุมไว้ให้ได้ คือ ควบคุมการสงครามให้จำกัดไว้ นักยุทธศาสตร์จะต้องมีขีดความสามารถที่จะทำการรบได้ทั้งสงครามขนาดใหญ่และสงครามเฉพาะท้องถิ่น จะต้องมีอาวุธภาคพื้นดิน, พื้นน้ำ, และอากาศ ไม่จำกัดชนิด เพื่อป้องกันบ้านเกิดเมืองนอนของตน รวมทั้งพันธมิตรของตนด้วย

เมื่อได้พัฒนาอาวุธที่จำเป็นต้องใช้เพื่อรักษาให้การรบจำกัดอยู่ได้ขึ้นได้แล้ว ขั้นต่อไปได้แก่การสั่งการใช้ ตามความจำเป็นของสถานการณ์ โดยตัวของมันเองแล้ว อาวุธเป็นสิ่งที่ไม่มีพิษสงอะไร จนกว่าจะใช้มัน และหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของนักยุทธศาสตร์ ก็คือ **ใช้ให้ถูกต้อง** ฉะนั้นยุทธศาสตร์ จึงจัดให้มีการสั่งการอย่างชาญฉลาดในการใช้อาวุธและกำลังรบ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายนานาชนิดที่กำหนดไว้ ใคร่ขอย้ำว่าจำเป็นต้องมีการควบคุมตลอดเวลา ทั้งนี้ เพราะยุทธศาสตร์คือ ระบบที่ได้กลั่นกรองแล้วอย่างฉลาดสุขุมในเรื่องการสั่งการและควบคุม เป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ข้าศึกเชื่อถือได้ว่า เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับตนที่จะขอทำความตกลงเพื่อสันติภาพ อย่างไรก็ดีวัตถุประสงค์ดังกล่าวจะไม่สัมฤทธิ์ผลลงได้ นอกจากเราจะต้องทำให้ตนเองเชื่อเสียก่อนว่า การทำลายล้างโดยสิ้นเชิงของสงครามเบ็ดเสร็จนั้นเป็นยุทธศาสตร์ทางลบมากกว่าที่จะส่งเสริมนโยบาย

ชาติที่กระโดดโดยอัตโนมัติ ใช้อาวุธต่าง ๆ ทันที เพียงแต่ว่ามีอาวุธเหล่านั้นสะสมไว้ในคลังของตนนั้น เห็นว่าเป็นการนำปฏิกิริยาของสัตว์มาใช้แทนความคิดทางยุทธศาสตร์ ถ้าชาตินั้นไม่สามารถจะใช้อาวุธธรรมดาได้ ก็ย่อมไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากใช้อาวุธนิวเคลียร์ แต่ถ้ามีอาวุธธรรมดา และอาวุธนิวเคลียร์ อยู่ในเกณฑ์เพียงพอเป็นเครื่องมือสงคราม ก็จะทำให้มีโอกาสจำกัดการสงครามได้มากขึ้น จุดอ่อนของเหล่าทัพสหรัฐในด้านอาวุธธรรมดา เมื่อเริ่มสงครามเกาหลีทำให้การตัดสินใจที่จะไม่ใช้อาวุธนิวเคลียร์เป็นปัญหายุ่งยากประการหนึ่ง ถ้าหากวัตถุประสงค์ทางการเมืองจำกัดเพียงลงโทษฝ่ายรุกรานให้หลาบจำ และเหล่าทัพต่าง ๆ ของสหรัฐมีความสามารถที่จะปฏิบัติการรวดเร็วและรุนแรงได้แต่ต้นมือ ดังนี้แล้ว ก็ไม่มีความจำเป็นแต่ประการใดที่จะปฏิบัติอาวุธนิวเคลียร์และใช้ยุทธศาสตร์ที่จะทำให้การสู้รบขยายออกไปจากขอบเขตทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม

การตัดสินใจ ของผู้นำ ทางการเมือง และการ ทหาร ในกรุงวอชิงตัน ที่จะ ควบคุมการปฏิบัติทางยุทธศาสตร์นับว่าเป็นการกระทำที่กล้าหาญ ทั้งนี้ เพราะแม่ทัพสนามมีกำลังทางยุทธวิธีที่อ่อน และทราบว่ามีระบบอาวุธทางยุทธศาสตร์ที่ทรงพลังอยู่ได้ใช้ความกดดันอย่างหนักที่จะให้ใช้ยุทธศาสตร์ของการทำลายพินาศมากกว่าจะควบคุม การทิ้งระเบิดต่อบ้านเกิดเมืองนอนของ

ข้าศึกอาจทำให้กำลังใจที่จะต่อสู้ของข้าศึกสูงขึ้น และอาจนำไปสู่เกณฑ์การพินาศที่มากกว่าที่คิดไว้เพื่อทำให้ข้าศึกยอมเจรจาตกลงด้วย บรรดาผู้นำทางทหารที่รับผิดชอบใน กำลัง, ขวัญ และประสิทธิภาพของหน่วยของตน โดยธรรมดาแล้วย่อมต้องการใช้เครื่องมือการสงครามทุกชนิดเท่าที่จะใช้ได้ ถ้าไม่มีอาวุธที่จะช่วยให้ควบคุมได้ บรรดาผู้นำเหล่านั้นก็อาจต้องยอมใช้อาวุธซึ่งอาจทำให้โลกหมุนไปสู่พายุมรณะและล้างผลาญพินาศ

โดยเหตุนี้ โดยเฉพาะในยุคอาวุธนิวเคลียร์ จึงนับว่ามีความสำคัญมากที่ยุทธศาสตร์ทางทหารจะต้องเป็นส่วนย่อยต่อยุทธศาสตร์ชาติ กล่าวคือ จะต้องมีทั้งวิธีการทางทหารและไม่ใช่ทางทหารให้ใช้ได้ เพื่อชักจูงให้ข้าศึกยอมหยุดต่อสู้และการปฏิบัติการทางทหาร ไม่ควรจะขัดกันหรืออยู่เหนือความพยายามที่จะนำข้าศึกมาสู่การประชุมสันติภาพ ในทางทฤษฎีแล้วมักจะเป็นเช่นนั้นเสมอ แต่ความรุนแรงร้ายกาจของอาวุธสมัยใหม่ ทำให้หลีกเลี่ยงเป็นอื่นไปไม่ได้ นอกจากจะต้องรักษายุทธศาสตร์การทหารให้อยู่ในที่ ๆ ถูกต้องจริง ๆ ขอย้ำว่าในยุคนิวเคลียร์นี้จะต้องรักษายุทธศาสตร์ให้มีบทบาทเพียงสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติเท่านั้น

ถ้านิยามยุทธศาสตร์แห่งชาติว่าเป็นศิลปะของการพัฒนาและอำนวยการใช้ทรัพยากรของชาติ เพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ ดังนี้แล้ว ยุทธศาสตร์ทหารก็จะต้องเป็น ศิลปะของการพัฒนา และอำนวยการ ใช้ทรัพยากรทางการทหาร เพื่อดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติเช่นกัน ตามสูตรดังกล่าวนี้ เหล่าทัพต่าง ๆ จะถูกใช้ไปเพื่อความมุ่งหมายทางการเมืองมากกว่าการทหาร โดยแท้จริงแล้ว **ทรัพยากรทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นทางการทูต, เศรษฐกิจ, จิตวิทยา หรือ การทหาร จะต้องถูกสั่งใช้ไปในทางที่จะธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติ และความมุ่งหมายแห่งชาติ ไม่เพียงแต่เพื่อการทหารเท่านั้น** ถ้าหากเราสั่งใช้กำลังทหารโดยเฉพาะเพื่อวัตถุประสงค์ทางการทหารเท่านั้น ก็หมายถึงว่าเรายอมให้ยุทธศาสตร์ทหารมีอำนาจเหนือยุทธศาสตร์ชาติ โดย

เหตุนี้จึงเป็นการยอมให้การปฏิบัติการทางทหารขัดกัน กับความพยายามทางเศรษฐกิจและการทูต และอาวุธในปัจจุบันนี้ย่อมจะทำให้หนทางปฏิบัติดังกล่าวนำไปสู่ความหายนะได้

ตัวอย่างเช่น ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง สหรัฐได้ตกลงใจว่า วิธีหนึ่งที่จะรักษาความมั่นคงแห่งชาติไว้ได้ คือ **การฟื้นฟูยุโรปตะวันตก** สร้างขึ้นเป็นกำลังอันเข้มแข็งส่วนหนึ่งสำหรับโลกเสรี เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายดังกล่าว สหรัฐได้พัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติขึ้น ซึ่งประกอบด้วยการ **ใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจในการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ยุโรปตะวันตก** ในขณะนั้น ยุทธศาสตร์ทหารของสหรัฐได้ยึดถือเอาการโจมตีเมืองต่าง ๆ ของโซเวียตจากทางอากาศ ถ้าหากโซเวียตเคลื่อนทัพเข้าสู่ยุโรปตะวันตกครั้นแล้ว ด้วยความกลัวการรุกรานทางทหารของโซเวียต สหรัฐก็เริ่มให้การช่วยเหลือทางการทหารแก่บรรดารัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ที่ห้อมล้อมพื้นที่ยุโรปตะวันตกอีกด้วย นอกเหนือไปจากการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ ได้ร่วมเจรจาทางการทูต จัดตั้งพันธมิตรแอตแลนติคขึ้น และให้คำมั่นที่จะป้องกันยุโรปตะวันตก นับว่าเป็นสิ่งแปลกใหม่ที่เกิดขึ้นในระยะนั้น องค์การสนธิสัญญาแอตแลนติคเหนือ (North Atlantic Treaty Organization) ไม่มุ่งหมายจะถอนกำลังทหารอเมริกันออกจากยุโรปในเมื่อเกิดการโจมตีขึ้น มุ่งหมายที่จะป้องกันยุโรปมิให้ถูกย่ำยีและยึดครอง ขณะนั้นสหรัฐยังเป็นเจ้านิวเคลียร์แต่ผู้เดียว ยุทธศาสตร์ทหารจึงอยู่ในแนวเดียวกันกับวัตถุประสงค์แห่งชาติ คือ รักษายุโรปไว้ให้ได้ทั้งหมด ส่วนเศรษฐกิจ, การทูต และการทหาร ของยุทธศาสตร์ชาติ ดำเนินขนานกันไป

อย่างไรก็ดี เมื่อโซเวียตสามารถระเบิดลูกระเบิดปรมาณูลูกแรกของตนได้สำเร็จ สถานการณ์ก็เปลี่ยนแปรไปอย่างฉับพลัน เพราะยุทธศาสตร์ทหารที่ถือการใช้อาวุธนิวเคลียร์เป็นมูลฐาน เข้ากันไม่ได้กับวัตถุประสงค์แห่งชาติในเรื่องการป้องกันยุโรปอีกต่อไป สงครามนิวเคลียร์ย่อมไม่สามารถรักษายุโรปไว้ได้ หากแต่กลายเป็นสิ่งประกันความพินาศของยุโรป และความสิ้นเปลืองทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่สหรัฐทุ่มเทให้ ในทางตรงกันข้าม ถ้าสหรัฐไม่ใช้ยุทธศาสตร์นิวเคลียร์ และถ้าไม่มีวิธีอื่นที่จะกระทำได้ สหรัฐก็จะต้องถอนทหารออกจากยุโรป

ซึ่งทั้งนี้ ย่อมผิดไปจากวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ถ้ายุทธศาสตร์ทหารสามารถอำนวยให้ได้เพียงการทำลายพินาศหรือการถอนกำลัง ก็ย่อมบังคับให้ต้องยึดถือการทำลายพินาศหรือการถอนกำลังเป็นยุทธศาสตร์แห่งชาติ มีทางเดียวที่จะทำให้ยุทธศาสตร์ทหารและยุทธศาสตร์แห่งชาติ เข้ามาอยู่ในแนวเดียวกันกับนโยบายที่กำหนดได้ คือ จัดให้มีอาวุธที่จะรักษาเครื่องบินทิ้งระเบิดของโซเวียตให้อยู่ภายนอกยุโรป และให้ความคุ้มกันต่อกำลังทหารภาคพื้นดินขององค์การนาโต้ เช่น จัดให้มีกำลังอากาศทางยุทธวิธี และอาวุธนำวิถีระยะใกล้ต่อสู้อากาศยานให้เพียงพอ

เราจะเห็นว่าการหมายพึ่งแต่เครื่องบินทิ้งระเบิดขนาดหนัก เพื่อรักษาสันติภาพเพื่อป้องกันมิให้โครงการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการทหารต้องเสียประโยชน์ไปนั้น ได้นำใกล้ไปสู่นโยบายของการทำลายพินาศ หรือถอนกำลังทหาร ถ้าสันติภาพสั่นสะเทือน ยุทธศาสตร์ทหารมุ่งให้สัมฤทธิ์ผล ตามวัตถุประสงค์ทางการทหารเท่านั้น คือ ได้ชัยชนะเหนือโซเวียตโดยการทำลายล้าง แม้ยุโรปตะวันตกจะย่อยยับเป็นผุยผงก็ตาม

แผนการ ทหาร ในยุโรป ตะวันตก จะต้องมุ่ง ป้องปราม การสงคราม เป็นประการแรก ถ้าไม่สามารถกระทำได้ก็จะต้องดำเนินการสงคราม ให้สามารถเจรจาสงบศึกได้โดยนำความเสียหายมาสู่ยุโรปให้น้อยที่สุด สหรัฐมีกำลังทหารทั้งภาคพื้นดิน, พื้นน้ำ และอากาศ มีอาวุธนิวเคลียร์ที่แม่นยำที่สามารถใช้ทางยุทธวิธีได้ และมีขีดความสามารถในการสงครามที่ใช้อาวุธธรรมดา แต่ก่อนที่จะมั่นใจได้ว่ามีขีดความสามารถที่จะทำการรบได้หลายแบบ ยังมีเรื่องที่จะพิจารณาอีกหลายประการด้วยกัน ประการแรก สหรัฐสามารถจะส่งกำลังทหารไปปฏิบัติการในสงครามจำกัดได้รวดเร็วเพียงใด และรักษาให้คงปฏิบัติการอยู่ ณ ที่นั้นได้นานพอ ทางการทหารได้ดำเนินงานด้านการส่งกำลังบำรุงไปแล้วเพียงใด ในการที่จะอำนวยให้เปลี่ยนจากกำลังทางอากาศทางยุทธศาสตร์และสงครามเบ็ดเสร็จไปเป็นการรบของทหารราบ และการปะทะกันประปราย จะต้องพิจารณาด้วยว่า แผนการทางยุทธศาสตร์สำหรับสงครามไม่จำกัดนั้นจะไม่เข้ามาเป็นขวากหนามในเรื่องการควบคุม เพื่อให้การสู้รบอย่างจำกัดที่เกิดขึ้นคงจำกัดอยู่ได้หรือไม่ การจะแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวให้ลุล่วงไปได้ ย่อมขึ้นแก่ขีดความสามารถทางการส่งกำลังบำรุง ทั้งนี้เพราะการใช้เหล่าทัพเป็นเครื่องมือควบคุมนั้นจะไม่ให้ประโยชน์ใดเลย ถ้าไม่สามารถส่งไปยัง

ตำบลที่เกิดการสู้รบได้รวดเร็วพอ และอยู่ ณ ที่นั้นได้นานพอจนสามารถดับไฟสงครามที่ลุกขึ้นไม่มากนัก ให้สิ้นไป และควบคุมไว้ได้

เพื่อให้สามารถปฏิบัติการดังกล่าว จึงได้จัดเครื่องบินลำเลียงขนาดใหญ่ไว้อย่างเพียงพอ และมีน้ำหนักบรรทุกสำรองไว้เพียงพอเต็มตามขีดความสามารถทางการป้องปรามและตอบโต้ Military Air Transport System ของสหรัฐ มีภารกิจทางยุทธศาสตร์ดังกล่าวด้วย

ความสำคัญของการส่งกำลังบำรุงจะเห็นได้จากการโจมตีของ อังกฤษ, ฝรั่งเศส และอิสราเอลร่วมกันต่ออียิปต์ ในกรณีวิกฤติการคลองสุเอซ ที่เกิดขึ้นเมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๖ ฝรั่งเศส และอังกฤษ ไม่ได้มีการเตรียมการทางการส่งกำลังบำรุงในอันที่จะเคลื่อนย้ายกำลังทหารเข้าไปในอียิปต์ เพื่อต่อต้านการที่ กามาล อับเดล นัสเซอร์ ยึดคลองสุเอซ โดยเหตุนี้ จึงไม่มีทางเลือกนอกจากจะปล่อยให้สถานการณ์เสื่อมโทรมลง ในขณะที่ทั้งสองประเทศรวมกำลังในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนเพื่อแสดงแสนยานุภาพ การปฏิบัติการทางทหาร ถ้าจะให้บรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องการที่จะนำคลองกลับคืนมาใช้เป็นสากล และทัดอำนาจเผด็จการของอียิปต์ลงให้อยู่ในขอบเขตลงให้ได้นั้น จะต้องดำเนินไปอย่างรวดเร็วและแน่นอน การโจมตีของประเทศมหาอำนาจเผชิญกับความจำเป็นที่จะต้องแสดงให้เห็นว่า เป็นสิ่งที่แล้วไปแล้ว (fait accompli) ที่ต้องกระทำ ถ้าจะหาทางออกในการใช้กำลังต่อรัฐอาหรับ อย่างไรก็ดี เมื่อถึงคราวปฏิบัติจริง การโจมตีกลับดำเนินไปอย่างช้า ๆ ถึงแม้จะใช้เวลาเตรียมการอยู่หลายสัปดาห์ ฝรั่งเศสและอังกฤษก็ไม่สามารถจะยกพลขึ้นบก และให้การสนับสนุนกำลังทหารของตนทั้งทางน้ำและทางอากาศเป็นจำนวนและความรวดเร็วสูงพอที่จะเผชิญกับสถานการณ์ได้ อียิปต์ได้ปิดกั้นคลองแล้วอย่างมีประสิทธิภาพในขณะที่กำลังโจมตีรุกคืบหน้าเข้ามาทางพื้นดินเพื่อเข้าสู่คลอง มติโลกคล้อยตามมาทางอียิปต์ และโซเวียตก็มีเวลาที่จะปรับปรุงแผนของตนเสียใหม่ได้ทันท่วงที

ในขณะนี้เอง สหประชาชาติก็ได้เรียกร้องให้อังกฤษ, ฝรั่งเศส และอิสราเอล ถอนทหารออก สหรัฐตัดสินใจว่าจำเป็นต้องจัดการให้กองทัพที่เข้าไปรุกรานออกมาเสียจากอียิปต์โดยเร่งด่วน เพื่อมิให้ผู้อาสาสมัครโซเวียตถือเป็นข้ออ้างเข้าไปในอียิปต์บ้าง วัตถุประสงค์เพื่อควบคุมสถานการณ์ เพื่อดึงการขัดแย้งกลับสู่มูลฐานที่ไม่มีการปฏิบัติการทางทหารเข้ามา

เกี่ยวพัน และเพื่อป้องกันไม่ให้มีกำลังทหารต่างชาติเข้าไป ซึ่งอาจทำให้สงครามขยายขอบเขตและความรุนแรงยิ่งขึ้นไป เพื่อให้เป็นไปตามจุดหมายดังกล่าว ได้มีการเสนอให้จัดตั้งกำลังสหประชาชาติยามฉุกเฉิน (United Nations Emergency Force) ขึ้น และได้รับการรับรอง เวลาเป็นสิ่งสำคัญที่จะระงับเหตุ และโดยที่การขนส่งทางอากาศเป็นวิธีรวดเร็วที่สุดที่จะส่งกำลังสหประชาชาติยามฉุกเฉินไปสู่สถานที่เกิดเหตุได้ สหรัฐจึงได้เสนอให้ใช้เครื่องบินของตนในขนาดจำกัดเพื่อขนส่งกำลังทหารสหประชาชาติไปยังพื้นที่รวมพลใกล้ ๆ กับอียิปต์

อย่างไรก็ดี การจัดเครื่องบินของตนขนทหารสหประชาชาติไปนั้น ย่อมเป็นการลดกำลังตอบโต้ของตนลงไป โดยเฉพาะถ้าอาสาสมัครโซเวียตเริ่มเคลื่อนเข้าสู่อียิปต์แล้ว การจัดส่งกำลังฉุกเฉินสหประชาชาติไปสู่จุดรวมพลใกล้อียิปต์ แล้วลำเลียงทางเรือไปสู่สถานที่ที่การสู้รบเกิดขึ้นย่อมไม่เป็นการเพียงพอ ในกรณีเช่นนั้น ทางเลือกได้แก่การทิ้งระเบิดต่อแหล่งกำเนิดอาสาสมัคร คือ กรุงมอสโคว์ ซึ่งการกระทำดังกล่าวย่อมนำไปใกล้มากกับสงครามนิวเคลียร์ หรืออีกประการหนึ่งที่จะกระทำได้ ก็คือ ส่งกำลังทหารของตนเองโดยทางอากาศเข้าไปในตะวันออกกลางเพื่อจำกัดการสู้รบไว้ในทางภูมิศาสตร์ หรือป้องกันสงครามมิให้เกิดขึ้นโดยสิ้นเชิง โดยเผชิญกับกำลังอาสาสมัครโซเวียต ด้วยกำลังที่เหนือกว่า ทางเลือกประการหลังนี้จะกระทำได้สำเร็จเพียงใดย่อมขึ้นกับขีดความสามารถทางการส่งกำลังบำรุงที่ตนมีอยู่ และโดยเหตุนี้ MATS จึงต้องสามารถส่งกำลังได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งกองพล

ฉะนั้น เพื่อที่จะมิให้ถูกบีบบังคับให้ต้องกระทำสงครามเบ็ดเสร็จ เพียงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์จำกัดแล้ว สหรัฐจะต้องมีกำลังรบพร้อมที่จะสามารถส่งไปได้รวดเร็ว ณ ตำบลที่มีความยุ่งยากเกิดขึ้นรอบโลก การสงครามขนาดเล็กทั้งหลาย ถ้าปล่อยให้การรบเนิ่นนานก็อาจระเบิดขึ้นเป็นสงครามขนาดใหญ่ได้ โดยเหตุนี้ ความรวดเร็วจึงเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติการ สหรัฐนั้นถูกแยก โดยมหาสมุทร ขนาดใหญ่ สองมหาสมุทร จากแหล่งที่อาจ เป็นสนามรบ สำคัญ ๆ ในโลก จึงจำเป็นต้องมีกำลังขนส่งทางอากาศและทางทะเลอย่างเพียงพอ กำลังขนส่งทางอากาศนั้นเพื่อให้ส่งเป็นส่วนหน้าเข้าไปได้ทันท่วงที ณ ตำบล ที่มีการสู้รบเกิดขึ้น กำลังขนส่งทางเรือเพื่อใช้ส่งกำลังหนุนและสิ่งอุปกรณ์ต่าง ๆ ติดตามไปให้

เราจะเห็นได้ อาวุธสมัยใหม่ได้มีอิทธิพลต่อความคิดทางยุทธศาสตร์เป็นอย่างมาก นอกจากกำลังยิงแล้ว จะต้องนำเอาความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่และการส่งกำลังบำรุงเข้ามาพิจารณาร่วมด้วย อนึ่ง เนื่องจากอาวุธนิวเคลียร์ทำให้การรบด้วยวิธีรุกได้เปรียบกว่าการรบด้วยวิธีรับมาก ระบบอาวุธที่เคลื่อนที่ได้รวดเร็วจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อขีดความสามารถทางการตอบโต้เมื่อความต้องการเป็นเช่นนี้ ระบบอาวุธจึงต้องประสมประสานกัน จะแยกพิจารณาเป็นกำลังทางอากาศ, ทางน้ำ และทางบก ไม่ได้ และจะถือว่ากำลังประเภทใดเหนือกว่าประเภทใดก็ไม่ได้ นอกจากนั้น จะต้องเอาใจใส่ในปัญหาด้านการส่งกำลังให้มากขึ้น เนื่องจากอาวุธมีความยุ่งยากซับซ้อนขึ้นและคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ขึ้น และสถานการณ์ระหว่างประเทศมีเกิดขึ้นบ่อยครั้งทั่วทุกมุมโลก.

หน้าว่าง

ศักย์ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี่ กับ ยุทธศาสตร์ทหาร สมัยสงครามเกาหลี

(เอกสารประกอบคำบรรยาย)

สรุปจาก .-

1) America, Russia, and the Cold War, 1945-1966
by Watter LaFeber
John Wiley and Sons, Inc., 1967,
pp. 95-122

2) National Security in the Nuclear Age
Edited by
Gordon B. Turner and
Richard D. Challener
Frederick A. Praeger, Publiisher, 1961, pp. 31-56
Chapter 2 Korea : Problems in Limited War by Martin Lichterman

3) Korea Annual, 1975
Hapdong News Agency, pp. 243-245

4) The World Almange, 1977, p. 731

สงครามเกาหลี

สงครามเกาหลีเกิดขึ้นเมื่อ ๒๕ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๕๐ และสิ้นสุดลงในเมื่อมีการทำสัญญาสงบศึกโดยไม่มีการแพ้ชนะ เมื่อ ๒๗ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๕๓ เป็นสงครามที่ผิดแผกไปจากสงครามโลก เนื่องจากมีการจำกัดทั้งทรัพยากร และลักษณะการสงคราม เป็นการจำกัดตนเองทั้งฝ่ายสหประชาชาติและฝ่ายคอมมิวนิสต์ จำกัดทั้งทางภูมิศาสตร์, อาวุธ กำลังพล และความพยายามของชาติ

ใน มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๕๐ เกาหลีเป็นประเทศที่อยู่ในภาวะสงครามเย็น และประสบความหายนะอย่างที่สุด เกาหลีขาดทุกสิ่งทุกอย่างนอกจากรัฐบาลที่ปกครองด้วยอำนาจ ขณะนั้นมีทั้งผู้ไม่รู้หนังสือเป็นจำนวนมาก อหิวาตกโรค โรคระบาดและความยากจนค่นแค้น เป็นเวลาเกือบศตวรรษที่เกาหลีเป็นเสมือนเบี้ยในการเล่นเพื่อชิงอำนาจทางตะวันออกไกลระหว่างประเทศมหาอำนาจ ใน ค.ศ. ๑๙๐๕ หลังจากที่ได้ใช้กำลังทหารหยุดยั้งการรุกรานของรัสเซีย ญี่ปุ่นได้สถาปนาตนเองขึ้นเป็นผู้อารักขาเกาหลี และต่อมาใน ค.ศ. ๑๙๑๐ ก็ผนวกประเทศนั้นเข้าเป็นของตน เมื่อญี่ปุ่นยอมแพ้สงครามใน ค.ศ. ๑๙๔๕ เกาหลีได้กลายเป็นสนามทดสอบในการยุทธที่เริ่มขึ้นใหม่ระหว่างสหภาพโซเวียตและสหรัฐอเมริกา เกาหลีถูกแบ่งออกเป็นสองประเทศ คือ เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ณ เส้นขนานที่ ๓๘ นับแต่ ค.ศ. ๑๙๔๗ เป็นต้นมา ทั้งสหประชาชาติและสหรัฐอเมริกาต่างมีวัตถุประสงค์ทางการเมืองมุ่งสถาปนาเกาหลีที่มีเสรีภาพ เอกราช และรวมเป็นประเทศเดียวกันโดยสันติวิธี ภายหลังที่ได้จัดตั้งรัฐบาลที่มีผู้นำเป็นชาวเกาหลีที่เชื่อถือได้ขึ้นในเขตที่ยึดครองมาได้จากญี่ปุ่น โซเวียตและสหรัฐต่างก็ถอนกองทัพที่ยึดครองของตนออกใน ค.ศ. ๑๙๔๘ และ ๑๙๔๙ โดยลำดับ ใน มีนาคม ค.ศ. ๑๙๔๙ เกาหลีเหนือและโซเวียตได้ลงนามในข้อตกลงร่วมมือทางเศรษฐกิจ ที่ปรึกษาโซเวียตและความช่วยเหลือทางการทหารของโซเวียตได้สร้างกองทัพอันเกรียงไกรประกอบด้วยกำลังพลถึง ๑๐๐,๐๐๐ คน ให้กับเกาหลีเหนือ ที่ปรึกษาทางการทหารของอเมริกันยังคงมีอยู่ในเกาหลีใต้

เช่นกัน แต่ประธานาธิบดีทรูแมนต้องประสบกับความยากลำบากในการส่งความช่วยเหลือขนาดใหญ่ไปให้รัฐบาลของประธานาธิบดีซิงมันรี ในปลาย มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๕๐ ได้ส่งความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจไปให้เกาหลีใต้แล้วเป็นจำนวน ๖๐ ล้านดอลล่าร์ จากจำนวน ๑๑๐ ล้านดอลล่าร์ที่ได้กำหนดไว้ให้ ความช่วยเหลือทางการทหารแทบจะยังไม่ได้เริ่มเลย เมื่อเริ่มเปลี่ยนศตวรรษใหม่ เกาหลีเป็นรางวัลในการต้นรนต่อสู้ระหว่างโซเวียตและประเทศตะวันตกทั้งหลายจนถึง ค.ศ. ๑๙๐๔ ถึงแม้จีนคอมมิวนิสต์จะเป็นจีนใหม่ที่แตกต่างไปมากจากเดิมก็ตาม แต่ก็ยังคงไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวด้วยในการสู้รบ ระบอบการปกครองของเมาเซตุงมุ่งสร้างสรรค์ภายในประเทศขึ้นใหม่ และวางแผนที่อาจยกพลบุกขึ้นเกาะฟอร์โมซาในระหว่างปี ๑๙๕๐

เกาหลีใต้เองไม่มีทีท่าคุกคามต่อรัฐบาลใหม่ของจีน หรือแก่ส่วนที่เหลือของกลุ่มคอมมิวนิสต์แต่ประการใด พล.อ. ดักลาส แม็ค อาเธ่อร์ ผู้บัญชาการทหารภาคตะวันออกไกลและนายดีน แอชิสัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐในขณะนั้นได้กำหนดเกาหลีไว้นอกเขตการป้องกันของสหรัฐอเมริกา ถึงแม้จะไม่อยู่นอกขอบเขตความรับผิดชอบของสหประชาชาติก็ตาม อันที่จริงแล้วถึงแม้จะไม่ได้รับความกดดันโดยเปิดเผยจากจีนหรือจากโซเวียต รัฐบาลเกาหลีใต้ก็อาจล้มเองได้อยู่แล้ว เกาหลีใต้ได้รับความเดือดร้อนภายใต้รัฐบาลที่ปกครองด้วยอำนาจของประธานาธิบดีซิงมันรี จนกระทั่งกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐถึงแก่กระทำการประท้วงโดยเปิดเผยในต้น ค.ศ. ๑๙๕๐ ถึงเรื่องที่ประธานาธิบดีซิงมันรีไม่คำนึงถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ในการเลือกตั้งในเดือน พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๕๐ พรรคของประธานาธิบดีซิงมันรีได้รับเลือกเพียงสี่สิบแปดที่นั่ง พรรคการเมืองอื่น ๆ ได้รับเลือกรวมแล้วหนึ่งร้อยยี่สิบที่นั่ง ความพ่ายแพ้ครั้งนี้เกิดขึ้นทั้ง ๆ ที่ประธานาธิบดีซิงมันรีได้ทำการจับกุมนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามถึงสามสิบคนในการกวาดล้างต่อต้านคอมมิวนิสต์ ก่อนหน้าที่จะมีการเลือกตั้ง ประธานาธิบดีเกาหลีใต้ได้ดำเนินการจัดตั้งรัฐบาลผสมขึ้น เป็นการต้นรนอย่างน่ากลัวอันตรายในอันที่จะรักษาอำนาจไว้ให้ได้ ถึงแม้จะชั่วระยะเวลาอันสั้นก็ตาม

ใน ๗ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๕๐ รัฐบาลเกาหลีเหนือของนายคิมอิลซุงพยายามที่จะแสวงประโยชน์จากปัญหาต่าง ๆ ที่ประธานาธิบดีซิงมันริประสบอยู่ โดยริเริ่มทำการรณรงค์

โฆษณาชวนเชื่อเต็มที่เพื่อรวมประเทศเกาหลีเข้าด้วยกันโดยสันติ โดยจะให้มีการเลือกตั้งทั่วไป ประธานาธิบดีซิงมันรีพยายามยับยั้งไม่ให้ข่าวนี้กระจายเข้ามาสู่เกาหลีใต้ เมื่อได้ท่าเช่นนั้น รัฐบาลเกาหลีเหนือก็ได้ย้ำข้อเสนออีกใน ๑๙ มิถุนายน ๑๙๕๐ และทำการรุกทางการเมืองรุนแรงยิ่งขึ้น

การริเริ่มของเกาหลีเหนือดูเหมือนจะสอดคล้องเข้ากันกับยุทธศาสตร์ทั่วไป ซึ่งสตาลินมุ่งหมายจะตอบโต้ การคุกคามสองประการด้วยกัน กล่าวคือ ในกลางเดือนพฤษภาคม ๑๙๕๐ ประธานาธิบดีทรูแมนได้ประกาศว่า การพิจารณาเรื่องสนธิสัญญาสันติภาพญี่ปุ่นจะต้องได้รับความเร่งด่วนสูง การเจรจาจะพิจารณาโดยเฉพาะเรื่องเอกราชของญี่ปุ่น และการสถาปนาฐานทัพทางการทหารของสหรัฐบนผืนแผ่นดินของญี่ปุ่น ภายใต้ข้อตกลงระยะยาว ในการเจรจาฝ่ายสหรัฐเห็นว่าไม่จำเป็นที่โซเวียตจะต้องส่งผู้แทนเข้าร่วมพิจารณาด้วย สำหรับสตาลินนั้นเห็นว่า การประกาศเช่นนี้เป็นการเปิดโอกาสอันไม่น่าจะทำให้สบายใจนัก ให้มีการรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ระหว่าง ประเทศอุตสาหกรรม ที่ยิ่งใหญ่ที่สุด สองประเทศ ในย่าน มหาสมุทรแปซิฟิค และอาจเป็นไปในรูปขยายตัวขึ้นเป็นองค์การ ทำนองเดียวกับองค์การนาโต ขึ้นบนวงรอบเอเชียของสหภาพโซเวียตรัสเซีย สนธิสัญญาไซโน – โซเวียต ใน กุมภาพันธ์ ๑๙๕๐ ถือว่าญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีศักย์ที่จะคุกคามลัทธิคอมมิวนิสต์ในเอเชีย และจากสาเหตุนี้เองได้ทำให้หนังสือพิมพ์ของโซเวียตกล่าวหาประธานาธิบดีทรูแมนว่า พยายามที่จะ "ดึงประเทศเอเชียและแปซิฟิคเข้ามารวมกันเป็นกลุ่มรุกรานทางการทหาร เป็นการนำเอาประเทศเหล่านั้นมาพันพัวอยู่ในสายโซ่ของโครงการมาร์แชลล์ขนาดย่อมสำหรับเอเชีย" ใน ๓๐ พ.ค. ๕๐ พรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่นได้เดินขบวนแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากที่สุด พร้อมกับทำอันตรายเจ้าหน้าที่ทหารสหรัฐในกรุงโตเกียว โซเวียตเห็นว่าถ้าเกาหลีเหนือสามารถรวมประเทศเข้าด้วยกันได้ ไม่ว่าจะโดยสันติวิธีหรือไม่ก็ตาม การคุกคามของญี่ปุ่นทางการทหารที่จัดดำเนินการแบบตะวันตกก็จะอ่อนลงหรือหมดสิ้นไป

การคุกคามประการที่สอง อันเป็นเรื่องที่ทำให้สตาลินต้องวิตกกังวลยิ่งขึ้น ได้แก่ ความสำเร็จของเมาเซตุง ความสำเร็จของเมาเซตุงนั้นไม่ก่อให้เกิด แต่อาจสนับสนุนให้เกิดการ

ปฏิวัติขึ้นทั่วเอเชีย โดยเฉพาะในอินโดจีน ฟิลิปปินส์ และ อินโดนีเซีย การปฏิวัติเหล่านี้บางรายอาจประสบผลสำเร็จ และอาจเจริญรอยตามแบบของเมาเซตุง ถ้าเป็นเช่นนั้นก็จะทำให้ฐานะของสตาลินในทั้งสองค่ายอ่อนลง และอำนาจบัญชาการเหนือกลุ่มคอมมิวนิสต์โลกก็จะหลวมคลายลง ความคิดเห็นในเรื่องกิจการของโลกของสตาลินเป็นไปอย่างแข็งกระด้าง จนสตาลินไม่สามารถจะยอมให้การปฏิวัติเหล่านี้เป็นไปในรูปชาตินิยม เพราะถ้าเป็นไปในลักษณะเช่นนั้น ก็เท่ากับเป็นการทำลายหลักนิยมของเขาเอง และทำให้กิจการของทั้งโซเวียตและประเทศบริเวณที่อยู่ในกำมือเขาอยู่แล้วอย่างแน่นแฟ้นจะต้องผ่อนคลายลง การสงครามระยะสั้นที่ประสบผลสำเร็จโดยเกาหลีเหนือที่อยู่ในความควบคุมของโซเวียต สามารถที่จะขู่ขวัญญี่ปุ่นและหยุดยั้งความมุ่งหมายที่จะขยายตัว และเกียรติคุณของเมาเซตุงลงได้ **ใน ๒๕ มิถุนายน ๑๙๕๐ ทหารเกาหลีเหนือจำนวน ๖๐,๐๐๐ คน ได้เคลื่อนข้ามเส้นขนานที่ ๓๘ ซึ่งเป็นเส้นแบ่งประเทศ มีรถถังสร้างในโซเวียตจำนวน ๑๐๐ คัน ซึ่งได้ส่งมายังเกาหลีเมื่อสองเดือนก่อนพุ่งเป็นหัวหอก**

ที่กรุงวอชิงตัน ประธานาธิบดีทรูแมน และนายดีน แอชิสัน เห็นว่า การรุกรานโดยเกาหลีเหนือเป็นไปตามคำบัญชาของโซเวียต และอาจเป็นการเริ่มผลักดันขนาดใหญ่โดยจีน – โซเวียต ร่วมกัน อย่างไรก็ดี ได้มีการประมาณการปฏิกริยาเริ่มแรกอย่างละเอียดรอบคอบ ประธานาธิบดีทรูแมนและนายแอชิสันได้สั่งให้ พล.อ. ดักลาส แม็คอาเธอร์ ซึ่งอยู่ที่กรุงโตเกียว ส่งสิ่งอุปกรณ์ต่าง ๆ ไปให้เกาหลีใต้ แล้วจึงเริ่มดำเนินการบีบล้อมการปฏิบัติการมิให้ขยายตัวมากขึ้น โดยประธานาธิบดีทรูแมนได้สั่งให้กองทัพเรือที่ ๗ ของสหรัฐ ไปแล่นอยู่ระหว่างจีนกับเกาะฟอร์โมซา เพื่อป้องกันไต้หวันให้พ้นจากการรุกรานที่อาจมีขึ้นได้ และป้องกันมิให้กำลังรบของจีนคณะชาติทำการโจมตีผืนแผ่นดินใหญ่ นอกจากนั้นยังให้ส่งความช่วยเหลือเพิ่มเติมไปให้ฟิลิปปินส์ และอินโดจีนเพื่อตอบโต้กำลังปฏิวัติ ได้มีการเรียกประชุมคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติโดยเร่งด่วน มติของอเมริกาซึ่งประณามเกาหลีเหนือว่าเป็นผู้รุกราน เรียกร้องให้หยุดการสู้รบและให้ถอนทหารมาอยู่หลังเส้นขนานที่ ๓๘ ผ่านไปด้วยคะแนนเสียง ๙ – ๐ โดยยูโกสลาเวียงดออกเสียง โซเวียตมิได้เข้าประชุมด้วย เนื่องจากนายยาคอฟ มาลิค

ยังคงบอยค้อตต์เพื่อคัดค้านการที่สหประชาชาติไม่ยอมให้จีนเข้าเป็นสมาชิก สองวันต่อมา สถานการณ์ทางทหารทรุดหนักลง ประธานาธิบดีทรูแมนจึงได้สั่งให้หน่วยทหารอากาศและทหารเรือของสหรัฐเข้าปฏิบัติการ ในวันเดียวกันนั้น คือ ๒๗ มิถุนายน ๑๙๕๐ สหประชาชาติได้ผ่านมติเสนอแนะให้ประเทศภาคีให้ความช่วยเหลือเกาหลีใต้เพื่อให้กลับคืนสู่สันติภาพ มตินี้ผ่านไปด้วยคะแนนเสียง ๗ – ๑ โดยยูโกสลาเวียคัดค้าน อียิปต์และอินเดียงดออกเสียง มาลิคคงไม่เข้าประชุม โซเวียตคาดไม่ถึงในความรวดเร็วและขนาดของปฏิกริยาของประธานาธิบดีทรูแมนที่ดำเนินไป จึงทำให้โซเวียตกลับตัวไม่ทัน เมื่อได้รับการขอร้องในสหประชาชาติ ประธานาธิบดีทรูแมนจึงได้กำหนดตัว พล.อ. ดักลาส แม็คอาเธ่อร์ เป็นผู้บัญชาการทหารสหประชาชาติในเกาหลี

กองทัพบกเกาหลีใต้มีกำลังพล ๖๕,๐๐๐ คน ได้ประสบกับความสูญเสียอย่างหนักในสัปดาห์แรกของการสู้รบ ประธานาธิบดีทรูแมนตกลงใจว่าหน่วยทหารภาคพื้นดินของสหรัฐเท่านั้นที่จะสามารถหยุดการรุกไหลบ่าลงใต้ของเกาหลีเหนือได้ **ในการส่งหน่วยทหารเหล่านี้เข้าทำการรบ** ท่านประธานาธิบดีได้ย้ำว่า **สหรัฐมุ่งหมายเพียงให้ได้สันติภาพนั่นกลับคืนมา ให้ได้พรมแดนเดิมกลับคืนมา การสนับสนุนด้วยการโจมตีทางอากาศทำนองเดียวกันก็จำกัดให้อยู่ในพื้นที่บริเวณเส้นขนานที่ ๓๘**

ตลอดสัปดาห์แรกของการสงคราม ประธานาธิบดีทรูแมนได้ระมัดระวังที่จะเว้นไม่กล่าวเปิดเผยดึงโซเวียตเข้ามาเกี่ยวพันด้วยกับการโจมตีรุกรานของเกาหลีเหนือ เขาหวังว่าการกระทำเช่นนั้นจะช่วยให้โซเวียตหยุดการรุกรานได้โดยไม่เสียหน้า ใน ๒๗ มิถุนายน ๑๙๕๐ ประธานาธิบดีทรูแมนได้ส่งบันทึกฉบับหนึ่งไปยังกรุงมอสโคว์ ให้ความมั่นใจสตาลินว่า **วัตถุประสงค์ของสหรัฐนั้นจำกัด** ท่านประธานาธิบดีแสดงความหวังว่า โซเวียตจะช่วยให้สถานะเดิมก่อนการสงครามกลับคืนมาได้โดยรวดเร็ว ในสหประชาชาติใน ๓๐ มิถุนายน ๑๙๕๐ สหรัฐได้แถลงอีกว่า **ทหารสหประชาชาติต้องการเพียงสถาปนาเส้นขนานที่ ๓๘ ให้กลับคืนมาเป็นเส้นแบ่งประเทศใหม่เช่นเดิมเท่านั้น** โซเวียตเริ่มตอบโต้โดยกล่าวหาว่ากำลังทหารเกาหลีใต้บุกรุกเกาหลีเหนือ ภายในเวลาสิบวันต่อมาสงครามเกาหลีก็ได้ถูกพิจารณา

ไปในทำนองเป็นสงครามระหว่างพวกเกาหลี ใน ๔ กรกฎาคม ๑๙๕๐ โซเวียตก็ประกาศว่าภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ สหภาพโซเวียตไม่สามารถเข้าดำเนินการอย่างใดได้

ใน ๒๙ มิถุนายน ๑๙๕๐ ทหารเกาหลีเหนือยึดเซอูล เมืองหลวงเกาหลีใต้ได้ และใน ๓๐ มิถุนายน ๑๙๕๐ กำลังทหารภาคพื้นดินของสหรัฐก็เข้าร่วมรบ ประธานาธิบดีทรูแมนให้ชื่อการเข้าแทรกแซงว่า "ปฏิบัติการตำรวจ"

หลักนิยมทางยุทธศาสตร์ของสหรัฐใน มิถุนายน ๑๙๕๐ นั้น สหรัฐจะไม่เข้าร่วมในการสู้รบไม่ว่า ณ ที่ใด นอกจากเพื่อผลักดันการโจมตีต่อยุโรปตะวันตก หรือต่อขอบเขตการป้องกันของสหรัฐในแปซิฟิค ซึ่งไม่นับรวมเกาหลีและฟอร์โมซา การรุกรานเช่นนั้นถ้ามีเกิดขึ้นจะต้องเผชิญกันในรูปสงครามเบ็ดเสร็จ โดยการตอบโต้มหาศาล (mass retaliation) ในประมาณกลาง ค.ศ. ๑๙๔๗ สหรัฐได้กำหนด **ยุทธศาสตร์ปิดล้อม (Containment) โซเวียตขึ้น** โดยมุ่งหมายมิให้โซเวียตขยายตัวออกไปเกินกว่าพื้นที่ที่ควบคุมอยู่ไปจดประเทศที่มิใช่คอมมิวนิสต์ที่อยู่โดยรอบโซเวียต และเป็นการแสดงให้เห็นว่าฝ่ายนาโตสามารถเผชิญกำลังได้ด้วยกำลังตอบโต้ ถ้าจำเป็น

มหาชนและฝ่ายกำหนดนโยบายของสหรัฐนั้นเห็นว่า การใช้กำลังหมายถึงการเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยในสงครามสมบูรณ์แบบ ซึ่งหมายถึงสงครามโลกครั้งที่สาม เพื่อป้องกันยุโรปตะวันตกจากการย่ำยีของคอมมิวนิสต์หรือเพื่อผลักดันการโจมตีโดยฉับพลันของโซเวียตต่อสหรัฐ

สหรัฐยังคงยึดมั่นว่า การครองความเป็นเจ้านิวเคลียร์แต่ผู้เดียว ยังคงเป็นเครื่องประกันความมั่นคงของสหรัฐ แม้แต่ภายหลังที่สหรัฐหมดความเป็นเจ้านิวเคลียร์แต่ผู้เดียวแล้ว ใน กันยายน ๑๙๔๙ สหรัฐก็ยังหาปรับปรุงแนวความคิดเดิมแต่ประการใดไม่

นับแต่ ค.ศ. ๑๙๔๗ เป็นต้นมา สหประชาชาติและสหรัฐอเมริกามีวัตถุประสงค์ทางการเมืองมุ่งสถาปนาเกาหลีที่มีเอกราช เสรีภาพ และรวมเป็นประเทศเดียวกัน ทั้งนี้โดยสันติวิธี เมื่อเข้าร่วมในสงครามเกาหลี จึงมีวัตถุประสงค์ทางการเมืองเพื่อขับไล่กำลังทหารฝ่ายรุกรานให้ถอยกลับไปอยู่หลังแนวเส้นขนานที่ ๓๘ อันเป็นแนวที่เกาหลีเหนือเริ่มการโจมตี

และกลับคืนสู่สภาพเดิมก่อนการสงคราม โดยเหตุผลดังกล่าว เมื่อเริ่มการสงครามจึงไม่มีเหตุผลใดไม่ว่าจะเป็นทางการทหารหรือการเมืองที่จะปฏิบัติการภาคพื้นดินเหนือเส้นขนานที่ ๓๘

ในปลายเดือนสิงหาคม ๑๙๕๐ ขณะวางแผนการรุกครั้งใหญ่ต่อเกาหลีเหนือ โดยจะให้กองทัพน้อยที่ ๑๐ ทำการจู่โจมยกพลขึ้นบกที่อินชอน ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของเกาหลีใต้และชิดกับเส้นขนานที่ ๓๘ พร้อมกันนั้นก็ให้กองทัพที่ ๘ ทำการรุกผลักดันมาจากบริเวณปูซาน โดยมุ่งหมายที่จะผลักดันผู้รุกรานคอมมิวนิสต์ออกไปให้หมดจากพื้นที่เกาหลีใต้ พล.อ. ดักลาส แม็คอาเธอร์ ได้ชี้ให้เห็นว่า **อาจจำเป็นต้องข้ามเส้นขนานที่ ๓๘ เพื่อความมุ่งหมายทางการทหารในอันที่จะทำลายกำลังฝ่ายรุกราน**

ใน ๗ กันยายน ๑๙๕๐ คณะเสนาธิการผสมของสหรัฐได้เสนอแนะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมว่า เห็นควรยอมให้กำลังทหารสหประชาชาติปฏิบัติการได้ทั้งทางเหนือและใต้เส้นขนานที่ ๓๘ จนกว่าการต้านทานของเกาหลีเหนือจะสิ้นสุดลง สภาความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกาเห็นชอบด้วย และเพิ่มเติมว่า พล.อ. แม็คอาเธอร์ จะต้อง **ทำแผนยึดครองเกาหลี.....ถ้าไม่มีสิ่งชี้บอกหรือไม่มีการคุกคามของโซเวียตหรือจีนคอมมิวนิสต์ที่จะยกกำลังทหารเข้ามา** ๑๑ กันยายน ๑๙๕๐ ประธานาธิบดีทรูแมนเห็นชอบตามที่สภาความมั่นคงแห่งชาติเสนอ ๑๕ กันยายน ๑๙๕๐ ได้มีคำสั่งไปยัง พล.อ. แม็คอาเธอร์ ให้วางแผนปฏิบัติการในเกาหลีเหนือและการยึดครองดินแดนนั้นตามที่อาจเป็นไปได้ คำสั่งดังกล่าวไม่ใช่เป็นการสั่งการ ให้ผู้บัญชาการทหารสหประชาชาติปฏิบัติการก้าวหน้าไปทางเหนือได้ แต่เป็นการแจ้งให้ทราบว่า จะกระทำได้และจะยึดครองเกาหลีไว้ทั้งหมดได้ในเมื่อแน่ใจว่าโซเวียตหรือจีนคอมมิวนิสต์ไม่เข้าแทรกแซง

ในขณะเดียวกันรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ยังคงดำเนินการติดต่อขอความมั่นใจจากมิตรประเทศที่เป็นภาคีสหประชาชาติ ในอันที่จะให้ความสนับสนุนการเข้าปฏิบัติการยุทธในเกาหลีเหนือ

ความมุ่งหมายที่อาจมีการยึดครองเกาหลีเหนือเป็นเพียงเพื่อผลทางการทหารเท่านั้น นั่นคือ ทำลายกองทัพเกาหลีเหนือ แต่มิได้เป็นการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางการเมืองของเกาหลีเหนือแต่ประการใด

ก่อนการยกพลขึ้นบกนั้น ปรากฏว่าทหารเกาหลีใต้และสหประชาชาติได้ถอยร่นมาถึงตะวันตกเฉียงใต้ของแหลมเกาหลี ได้มีการรวมกำลังและจัดกำลังใหม่ที่เตกู พร้อมทั้งวางแนวตั้งรับอย่างแข็งแรงตามแนวแม่น้ำแน็กดองและต่อต้านการรุกของฝ่ายคอมมิวนิสต์จนหยุดลงได้ ณ ที่นั้นเป็นเวลากว่าหนึ่งเดือน ใน ๑๕ กันยายน ๑๙๕๐ กำลังทหารสหประชาชาติประกอบด้วยกองทัพน้อยที่ ๑๐ ของสหรัฐเป็นกำลังสำคัญได้ทำการยกพลขึ้นบกแบบสะเทินน้ำสะเทินบกที่อินชอน ลึกเข้าไปหลังแนวข้าศึกมาก สิบวันต่อมาก็ยึดเซอูลกลับคืนมาได้ จากนั้นก็ทำการไล่ติดตามกองทหารฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่ถอยร่นแทบจะไม่ทำการต่อต้านเลยต่อไป ความสำเร็จในการยกพลขึ้นบกที่อินชอนทำให้เห็นกันว่า ไม่ควรหยุดอยู่แค่เส้นขนานที่ ๓๘ เพราะข้าศึกอาจรวมตัวใหม่ รับยุทโธปกรณ์ใหม่และกลับดำเนินการโจมตีข้ามเส้นขนานที่ ๓๘ เข้ามาใหม่ ประเทศภาคีสหประชาชาติจำนวนมากพอถูกสหรัฐชักจูงจนเห็นชอบในการรุกข้ามเส้นขนานที่๓๘ และถือเอาผลสำเร็จทางการทหารเป็นการนำไปสู่การรวมเกาหลีเข้าด้วยกัน

ในปลายเดือน กันยายน จนถึงต้นเดือน ตุลาคม ๑๙๕๐ ขณะที่สหรัฐกำลังดำเนินการในสหประชาชาติเพื่อให้สมัชชาใหญ่ลงมติยึดครองและวางนโยบายระยะยาวต่อเกาหลี กองกำลังสหประชาชาติก็ปฏิบัติการล่วงหน้าไปเองในการรุกคืบหน้าขึ้นไปทางเหนือ โดยถือตามมติสภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติตั้งแต่ ๒๗ มิถุนายน ๑๙๕๐ ที่ยอมให้ผลักดันผู้รุกรานให้ถอยไปได้

ใน ๒๗ กันยายน ๑๙๕๐ คณะเสนาธิการผสมของสหรัฐได้สั่งการไปแล้วยัง พล.อ. แม็คอาเธอร์ ให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ทางการทหารที่ต้องการให้ปฏิบัติ นั่นคือ.– "ทำลายล้างเหล่าทัพเกาหลีเหนือ และเพื่อความมุ่งหมายดังกล่าว อนุมัติให้ปฏิบัติการเหนือเส้นขนานที่ ๓๘ ได้ ทั้งนี้ในเมื่อขณะปฏิบัติการเช่นนั้นไม่มีกำลังทหารขนาดใหญ่ของโซเวียตหรือจีนคอมมิวนิสต์เข้ามาในเกาหลีเหนือ ไม่มีการประกาศแสดงเจตจำนงที่จะเข้ามา และโซเวียตหรือจีนคอมมิวนิสต์ก็มิได้คุกคาม ที่จะตอบโต้ การปฏิบัติการ ทางทหาร ของฝ่าย สหประชาชาติในเกาหลีเหนือ" **ผู้บัญชาการทหารภาคตะวันออกไกลถูกสั่งห้ามมิให้ปฏิบัติการใด ๆ ตามพรมแดนแมนจูเรียหรือสหภาพโซเวียตรัสเซีย และ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย**

ห้ามมิให้ใช้กำลังทหารภาคพื้นดินที่มิใช่ชาวเกาหลีเข้าปฏิบัติการในมณฑลที่อยู่ติดพรมแดนสหภาพโซเวียต หรือในพื้นที่ตามพรมแดนแมนจูเรีย

อย่างไรก็ดี ในขณะที่กองทัพสหประชาชาติกำลังจะพุ่งข้ามเส้นขนานที่ ๓๘ บรรดาผู้นำจีนคอมมิวนิสต์ก็ประกาศคุกคามอย่างแข็งกร้าวโดยเปิดเผยว่าจีนจะเข้าแทรกแซงทางทหารในเกาหลี ถึงกระนั้นก็ตาม ใน ๑ ตุลาคม ๑๙๕๐ ทหารเกาหลีหน่วยแรกก็ได้ทำการข้ามเส้นขนานที่ ๓๘ ขึ้นไป กองทัพสหประชาชาติส่วนใหญ่ตามขึ้นไปหลังจากนั้นประมาณหนึ่งสัปดาห์ เนื่องจากประสบปัญหาด้านส่งกำลังบำรุง ใน ๗ ตุลาคม ๑๙๕๐ สหประชาชาติได้มีมติที่ทำให้**ความมุ่งหมายทางการเมืองของการสงครามทำท่าจะเปลี่ยนไปจากเดิม คือเพื่อให้มีการรวมเกาหลีเข้าด้วยกันนอกเหนือไปจากการสุดสิ้น การรุกรานด้วยกำลังทหาร** และเพื่อสถาปนาสันติภาพระหว่างชาติ และความมั่นคงปลอดภัยในพื้นที่

เนื่องจากมิได้มีการแถลงให้แน่ชัดลงไปว่า การรวมเกาหลีเข้าด้วยกันมิใช่เป็นวัตถุประสงค์ที่สหประชาชาติและสหรัฐเข้าทำการรบในเกาหลี โดยเหตุนี้ใน ๙ ตุลาคม ๑๙๕๐ พล.อ. แม็คอาเธอร์ จึงได้กล่าวเตือนผู้บัญชาการทหารฝ่ายข้าศึกว่า นอกจากเกาหลีเหนือจะยอมแพ้ทันทีและให้ความร่วมมือ "เต็มที่กับสหประชาชาติในการสถาปนารัฐบาลเกาหลีที่เป็นประชาธิปไตยและมีอิสรภาพแล้ว สหประชาชาติก็จะดำเนินการทางทหารทันทีเท่าที่จำเป็นในอันที่จะบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษา" อันที่จริงแล้วสมัชชาใหญ่สหประชาชาติไม่มีอำนาจทางกฎหมายจะกระทำได้ และหน่วยกำลังรบรวม (UNIFIED COMMAND) ก็ไม่มีอำนาจที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามคำพิพากษาของสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ

เกาหลีเหนือเองมิได้แสดงให้เห็นว่าเกรงกลัวต่อการคุกคามของ พล.อ. แม็คอาเธอร์ กำลังทหารสหประชาชาติได้ผลักดันขึ้นสู่ด้านเหนือ ใน ๒๙ ตุลาคม ๑๙๕๐ เข้ายึดปองยางเมืองหลวงเกาหลีเหนือไว้ได้ และใน ๒๐ พฤศจิกายน ๑๙๕๐ กองพลที่ ๗ สหรัฐ ก็รุกคืบหน้าไปยังแม่น้ำยาลูชายแดนแมนจูเรีย เผชิญกับการคุกคามที่จะตอบโต้ของจีนคอมมิวนิสต์ เมื่อเห็นว่ากองกำลังสหประชาชาติไม่ยอมพ่ังคำเตือน **อาสาสมัครจีน จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ คน** ก็ได้ทำการข้ามแม่น้ำยาลูเข้ามา เมื่อ ๒๖ พฤศจิกายน ๑๙๕๐ และเข้าทำการตีโต้ตอบ เป็น

ผลให้ต้องทำการอพยพทหารสหประชาชาติ ๒๐๐,๐๐๐ คน และพลเรือนเกาหลี ๙๑,๐๐๐ คน ที่ยังนาม เมื่อ ๒๔ ธันวาคม ๑๙๕๐ ทหารจีนได้รุกข้ามเส้นขนานที่ ๓๘ เข้ามาในเกาหลีใต้ ๗๐ ไมล์ และในต้น มกราคม ๑๙๕๑ ฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็ยึดเซอูลไว้ได้ใหม่อีกครั้งหนึ่ง

การเข้าแทรกแซงของทหารจีนคอมมิวนิสต์ บังคับให้ต้องเปลี่ยนนโยบายที่สำคัญ ๆ ไป เนื่องจากการสงครามอาจขยายตัวไปเป็นสงครามขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกไกลได้ จึงได้ดำเนินการ **ห้ามมิให้ถือเอาการปลดปล่อยเกาหลีเหนือ และการรวมเกาหลีเข้าด้วยกันเป็นความมุ่งหมายหลัก ในกลางธันวาคม ๑๙๕๐ สหประชาชาติได้มีมติให้ระงับการหยุดยิงในเกาหลี และถือเส้นขนานที่ ๓๘ เป็นสำคัญ** ทุกชาติที่เข้าร่วมรบในเกาหลีได้ออกเสียงเห็นชอบโดยพร้อมเพรียงกัน ในขณะเดียวกันได้มีการเกรงกันว่า จะเกิดสงครามในยุโรปซ้อนขึ้นด้วย จึงได้มีคำสั่งใหม่ส่งไปยังผู้บัญชาการทหารภาคตะวันออกไกล พล.อ. แม็คอาเธอร์ได้รับแจ้งว่า ความรับผิดชอบหลักของเขาคือการป้องกันญี่ปุ่น และเขาจะต้องป้องกันหน่วยบัญชาการของเขาเพื่อความมุ่งหมายดังกล่าว พล.อ. แม็คอาเธอร์ ได้รับคำสั่งให้ **เปลี่ยนวัตถุประสงค์จากความพยายามที่จะรวมเกาหลีเข้าด้วยกันเป็นการทำให้ฝ่ายรุกรานได้รับความเสียหายมากที่สุดเท่าที่จะทำได้** หรืออีกนัยหนึ่ง สหรัฐได้ตกลงใจที่จะทำให้การรุกรานของข้าศึกมีราคาแพงอย่างยิ่ง จนอาจบังคับให้ข้าศึกต้องหยุดการสงครามลงเสียเอง

พล.อ. แม็คอาเธอร์ ไม่เห็นด้วยกับนโยบายใหม่นี้ เขาเห็นว่าควรถอนตัวออกจากเกาหลีโดยสิ้นเชิงหรือใช้ทุกวิถีทางที่มีอยู่ในครอบครองปฏิบัติการให้ได้ชัยชนะโดยเด็ดขาด ใน ๙ มกราคม ๑๙๕๑ ในเมื่อข่าวจากเกาหลียังคงเป็นไปในทางเลวร้ายอย่างมาก กำลังทหารสหประชาชาติ กำลังต้านทาน และผลักดัน การโจมตีของ ฝ่ายคอมมิวนิสต์ อยู่อย่าง ทรหด ที่วอนจู สี่สิบห้าไมล์ใต้เส้นขนานที่ ๓๘ คณะเสนาธิการผสมของสหรัฐได้แจ้งให้ พล.อ. แม็คอาเธอร์ ทราบว่า ถึงแม้การโจมตีของจีนคอมมิวนิสต์จะทำให้สถานการณ์ในเกาหลีเปลี่ยนไป แต่ "การพิจารณาถึงด้านอื่น ๆ...ทำให้เราต้องดำรงรักษานโยบายปัจจุบันของเราในเกาหลีไว้" สำหรับความเห็นในแง่ร้ายที่สุดของ พล.อ. แม็คอาเธอร์ ในข้อที่ว่า กำลังทหารสหประชาชาติควร

ถอนตัวออกจากเกาหลี นอกจากจะไม่ยอมรับข้อเสนอของเขาที่จะให้ขยายการปฏิบัติต่อจีนคอมมิวนิสต์ให้กว้างขวางออกไป คณะเสนาธิการผสมยังได้ตอบว่า กำลังทหารสหประชาชาติจะยังคงอยู่ในเกาหลีต่อไปจนกว่าจะถูกขับออกด้วยกำลังที่เหนือกว่า ข้อเสนอของผู้บัญชาการทหารภาคตะวันออกไกล ซึ่งอาจทำให้การสงครามขยายออกไป คณะเสนาธิการผสมไม่ยอมรับ ประธานาธิบดีทรูแมนได้มีบันทึกพิเศษไปถึง พล.อ. แม็คอาเธอร์ ชี้ให้เห็นว่า การต่อต้านที่ประสบผลสำเร็จจะทำให้โลกเสรีมีเวลาพอที่จะจัดการป้องกันต่อต้านคอมมิวนิสต์ และโดยการทำให้เสรีประเทศเห็นว่าไม่จำเป็นที่ประเทศเหล่านั้นจะต้องคอยเอาใจผู้รุกราน จึงเป็นการกระตุ้นเตือนให้ประเทศที่อยู่ในเงาอำนาจของฝ่ายคอมมิวนิสต์ร่วมกันต่อต้านป้องกัน ประธานาธิบดีทรูแมนเน้นว่า นโยบายของสหรัฐจะต้องเป็นนโยบายที่สามารถจะรวบรวมเสียงข้างมากของสหประชาชาติไว้ได้ และสามารถจะได้รับการสนับสนุนจากทุกประเทศที่สหรัฐต้องการความช่วยเหลือในกรณีที่โซเวียตดำเนินการเคลื่อนไหวต่อต้านสหรัฐ ฉะนั้น สหรัฐจะต้องหลีกเลี่ยงการขยายพื้นที่การสู้รบออกไปอีก อย่างน้อยจนกว่าสหรัฐจะสร้างสมกำลังแห่งชาติของตนขึ้นมาได้แล้ว **ขั้นตอนที่ในตัวเองมีเหตุผลพอเพียงที่จะปฏิบัติ และอาจให้ความช่วยเหลือการรบในเกาหลี จะไม่ให้ประโยชน์อันใด ถ้าเป็นขั้นตอนที่นำญี่ปุ่นหรือยุโรปตะวันตกเข้ามาพัวพันด้วยในการรบขนาดใหญ่**

พอย่างเข้า ๒๑ กุมภาพันธ์ ๑๙๕๑ ข่าวจากเกาหลีดีขึ้นมาก สมัชชาใหญ่สหประชาชาติเมื่อได้ทราบข่าวว่า กองกำลังสหประชาชาติได้ทำการต้านทานอย่างเหนียวแน่น และกลับเป็นฝ่ายสามารถทำการรุกไปได้อย่างจำกัด ได้มีมติตามที่สหรัฐอเมริกาเสนอประณามจีนคอมมิวนิสต์ว่าเป็นผู้รุกราน สมัชชาใหญ่เรียกร้องให้มีการพิจารณามาตรการเพิ่มเติมที่จะใช้โดยสหประชาชาติเพื่อเผชิญกับการรุกราน อย่างไรก็ดี ขณะเดียวกันก็ได้ถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะยืนยันว่า **นโยบายสหประชาชาติยังคงได้แก่ การหาทางหยุดการรบในเกาหลี และบรรลุวัตถุประสงค์ของสหประชาชาติในเกาหลี โดยสันติวิธี**

จะเห็นได้ว่า ทั้งสหรัฐอเมริกา และสหประชาชาติได้ถอยหลังกลับไปไกลมาก สู่ความมุ่งหมายเดิมในเกาหลี มติใน ๗ ตุลาคม ๑๙๕๐ มิใช่ไม่ยอมรับ หากแต่เพิกเฉยเสียในเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป

สถานการณ์ทางทหารของนโยบายสำหรับเกาหลีที่เปลี่ยนไป เห็นได้ชัดจาก "ยุทธการผู้สังหาร" (Operation Killer) ซึ่ง พล.อ. แมททิว บี. ริดจเวย์ ให้ชื่อโดยถูกต้องว่าเป็น **ยุทธศาสตร์ของการล้างผลาญ** พล.อ. ริดจเวย์ ได้เป็นผู้บัญชาการกองทัพที่ ๘ สืบแทน พล.อ. วอลตัน วอล์คเก้อร์ ซึ่งถึงแก่กรรมในเดือนธันวาคม ๑๙๕๐ และได้ทำให้กองทัพที่ประสบความพ่ายแพ้เสียขวัญอยู่แล้ว กลับมีขวัญดีกระปรี้กระเปร่าขึ้น เขาได้เริ่มบดขยี้กำลังทหารฝ่ายคอมมิวนิสต์ พล.อ. ริดจเวย์เห็นว่าไม่มีทางจะผลักดันฝ่ายแดงให้ถอยร่นไปจนสุดเขตเกาหลีเหนือ หรือชนะสงครามโดยเด็ดขาดได้ ภายใต้ภาวะสงครามจำกัดที่สถาปนาขึ้นตามนโยบายสหรัฐอเมริกา ฉะนั้น จึงมีเจตนาที่จะเปรียบกำลังพลฝ่ายข้าศึกกับกำลังยิงและความคล่องแคล่วที่เหนือกว่าของสหประชาชาติ และดังนั้นจึงเป็นความพยายามที่จะทำความเสียหายให้แก่ข้าศึกให้มากที่สุดจนบังคับให้ข้าศึกต้องยอมตกลงทำสัญญาสงบศึก การยึดพื้นที่ได้มากขึ้นจึงเป็นเพียงผลตามมาจากการหมดสิ้นไปของกำลังพลฝ่ายข้าศึก ข้อร้ายของนโยบายนี้ก็คือ พล.อ. แม็คอาเธอร์ ไม่เข้าใจหรือไม่เห็นพ้องด้วย การไม่พยายามรับนโยบายดังกล่าว นำไปสู่การถูกเรียกตัวกลับในที่สุด

ยุทธการผู้สังหาร ประสบความสำเร็จอย่างสูง มิใช่เฉพาะในเรื่องการทำให้ข้าศึกต้องเสียเลือดเนื้อเท่านั้น แต่ยังทำให้สามารถยึดพื้นที่ได้มากขึ้น เมื่อย่างเข้ากลางเดือน กุมภาพันธ์ ๑๙๕๑ ทางกรุงวอชิงตันก็มีเหตุผลพอที่จะเชื่อถือได้ว่า ไม่ช้าก็คงสามารถเจรจาทำความตกลงหยุดยิงกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้ภายใต้เงื่อนไขที่เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายสหประชาชาติ เมื่อถึงกลางมีนาคม ๑๙๕๑ กองทัพที่ ๘ สหรัฐได้คืบหน้าใกล้เส้นขนานที่ ๓๘ มากยิ่งขึ้น กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ เห็นว่า ไม่ควรแถลง วัตถุประสงค์ ทางการ เมือง เกี่ยวกับ เกาหลี จนกว่าจะสถาปนาขีดความสามารถทางการทหารขึ้นได้สำเร็จ แต่คณะเสนาธิการผสมมีความเห็นว่าจำเป็นต้องตกลงใจทางการเมืองก่อนที่จะพิจารณาเลือกหนทางปฏิบัติทางการทหารที่เหมาะสม

ใน มีนาคม ๑๙๕๑ สถานการณ์ทางทหารเองบังคับให้ต้องทำการตกลงใจในเกาหลีนั้น ถึงแม้ พล.อ. ริดจเวย์ จะประสบความสำเร็จ และแถลงว่าสหประชาชาติจะได้รับชัยชนะอย่างใหญ่หลวง ถ้าการสงครามสิ้นสุดลงที่เส้นขนานที่ ๓๘ แต่ พล.อ. แม็คอาเธอร์ ก็ยังแสดง

ความไม่พอใจอย่างยิ่งกับยุทธศาสตร์แห่งการล้างผลาญ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์มีความเห็นว่าอย่างมากที่สุดที่ฝ่ายสหประชาชาติจะหวังได้ก็คือ การยันกันอยู่ทางการทหารที่ต้องเสียเลือดเนื้อไม่มีที่สิ้นสุด ทั้งในสหประชาชาติและในเมืองหลวงของชาติตะวันตก ต่างก็มีความเห็นรุนแรงว่าควรหยุดการรุกใหญ่โดยทั่วไปลง ณ บริเวณใดบริเวณหนึ่งของเส้นขนานที่ ๓๘ และเปิดการเจรจา ใน ๒๐ มีนาคม ๑๙๕๑ สหรัฐเห็นพ้องด้วยกับประเทศพันธมิตร ในเรื่องที่กองกำลังสหประชาชาติจะยอมให้ข้ามเส้นขนานไปได้เพื่อประโยชน์ทางยุทธวิธีเท่านั้น จะไม่มีการรุกใหญ่เข้าไปในเกาหลีเหนือโดยมิได้หารือกันก่อนในระหว่างประเทศที่เข้าร่วมในสงคราม และก่อนที่จะได้มีการขอร้องอย่างแรงไปยังจีนคอมมิวนิสต์อีกครั้งหนึ่งที่จะให้เปิดการเจรจา

การตกลงใจ ของประธานาธิบดี สหรัฐและคณะ ที่ปรึกษาที่จะประกาศเจตจำนงที่จะเจรจาสันติภาพในมูลฐานสถานภาพเดิมก่อนสงคราม (status qua ante bellum) ได้กระทำใน ๒๐ มีนาคม ๑๙๕๑ แต่ท่านประธานาธิบดีก็มิได้แจ้งให้ผู้บัญชาการทหารภาคตะวันออกไกลทราบ พล.อ. แมคอาเธ่อร์ ได้ออกคำเรียกร้องของตนเองไปยังฝ่ายคอมมิวนิสต์ให้หยุดยิง คุกคามที่จะขยายการสงครามออกไป นอกจากฝ่ายนั้นจะยอมวางอาวุธและยอมให้มีการรวมเกาหลีเข้าด้วยกัน

ความพยายามของ ผู้บัญชาการเขตยุทธบริเวณ ที่จะมีอำนาจเหนือ ในการวางนโยบายหลัก ย่อมแสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งถึงการไม่เห็นด้วยกับฝ่ายบริหารซึ่งการไม่เห็นด้วยดังกล่าวเป็นผลทำให้ภายในเวลาไม่นานนัก พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ ต้องถูกเรียกตัวกลับไปจากภาคตะวันออกไกล อย่างไรก็ดี การยื่นคำขาดของ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ หรือการปลดเขาให้พ้นไปจากการบังคับบัญชา หาได้ทำให้สถานการณ์ด้านการกลับข้ามเส้นขนานที่ ๓๘ เข้าไปใหม่เปลี่ยนไปแต่ประการใดไม่ และมิได้ทำให้สหประชาชาติต้องแถลงนโยบายของสหประชาชาติใหม่ ใน ๒๗ มีนาคม ๑๙๕๑ ภายหลังที่ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ ได้ประกาศว่าเขาได้สั่งการให้ทหารสหประชาชาติข้ามเส้นขนานที่ ๓๘ ได้ ถ้าและเมื่อความปลอดภัยทำให้เห็นว่าจะต้องปฏิบัติเช่นนั้นในทางยุทธวิธี พล.อ. ยอร์ช ซี. มาร์แชลล์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ได้ยืนยันโดยเปิดเผยว่า ผู้บัญชาการทหารภาคตะวันออกไกล มีสิทธิที่จะข้ามเส้นขนานไปได้

ตามความมุ่งหมายที่แถลง แต่ในขณะเดียวกัน พล.อ. มาร์แชลล์ก็ได้เน้นให้ทราบว่า การอนุญาตนี้มิได้หมายความว่า พล.อ. แม็คอาเธอร์ จะมีอำนาจนำกำลังเข้าไปกวาดล้างจนถึงพรมแดนแมนจูเรีย "การรุกใหญ่ใด ๆ เป็นเรื่องของการตกลงใจทางการเมือง" ครั้งนี้นับเป็นครั้งแรกที่มีการแถลงให้กระจ่างแจ้งเป็นทางการว่า กำลังทหารสหประชาชาติจะรุกเข้าไปได้ไกลเพียงใดโดยไม่ต้องรับคำสั่งจากสหประชาชาติ

ใน ๓ เมษายน ๑๙๕๑ ทหารสหประชาชาติได้ผลักดันทหารจีนกลับข้ามเส้นขนานที่ ๓๘ เข้าไปในเกาหลีเหนือ การรุกต้องหยุดชะงักลงในเมื่อต้องเผชิญกับกำลังทหารจีน ๖๐๐,๐๐๐ คน เมื่อ ๒๒–๒๓ เมษายน ๑๙๕๑

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารของรัฐบาลสหรัฐกับผู้บัญชาการทหารภาคตะวันออกไกลเสื่อมสลายลงยิ่งขึ้น จน พล.อ. ดักลาส แม็คอาเธอร์ ถูกเรียกตัวกลับใน ๑๑ เมษายน ๑๙๕๑ และได้มีการชักฟอกในรัฐสภาระหว่าง ๓ พฤษภาคม – ๒๗ มิถุนายน ๑๙๕๑ สรุปสาระสำคัญบางประการได้ดังต่อไปนี้.–

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ คือ นายดีน แอชิสัน รวมทั้ง พล.อ. มาร์แชลล์ และ พล.อ. แบรดเล่ย์ ได้แถลงหลายครั้งด้วยกันในระหว่างการพิจารณาว่า สหประชาชาติได้กลับไปสู่วัตถุประสงค์เดิมของการต่อต้านการรุกรานของคอมมิวนิสต์ และสหประชาชาติจะแสวงการรวม และการมีเสรีภาพของเกาหลีโดยวิธีการทางการเมืองมากกว่าการใช้กำลัง ใน ๑ มิถุนายน ๑๙๕๑ เลขาธิการสหประชาชาติ นายทริกเว ลี ได้ประกาศว่า การหยุดยิงโดยประมาณตามแนวเส้นขนานที่ ๓๘ นับว่าได้ผลสมบูรณ์ตามความมุ่งหมาย มูลฐานของสหประชาชาติ นั่นคือ การผลักดัน การต่อต้านการรุกรานต่อสาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งเป็นการเปิดทางไปสู่การเจรจาและทำให้สงบศึกลงได้ในสองปีต่อมา

ดังที่ได้ชี้ให้เห็นแล้วว่า ปัญหาการจำกัดการสู้รบในเกาหลีนั้นผูกพันแน่นแฟ้นกับปัญหาทั้งมวลของวัตถุประสงค์ในการทำสงคราม ได้มีการไม่เข้าใจและความไม่แน่นอนในการตกลงใจเกิดขึ้นมาก แต่ที่เข้าใจกันแน่นอนคือ การรบจะต้องจำกัดในขอบเขต **เกาหลีไม่ใช่ที่ ๆ จะเข้ามาเกี่ยวข้องในสงครามเบ็ดเสร็จ** และดังที่ พล.อ. โอมาร์ เอ็น. แบรดเล่ย์

แถลง **"การแสวงหาชัยชนะโดยเด็ดขาดในเกาหลี จะทำให้เป็นการนำกำลังอำนาจของสหรัฐอเมริกา มาใช้ในพื้นที่ ๆ มิใช่จุดยุทธศาสตร์วิกฤติ.....ยุทธศาสตร์เช่นนี้จะทำให้สหรัฐอเมริกาเข้าไปเกี่ยวข้อง ผิดสงคราม, ผิดสถานที่, ผิดเวลา และผิดข้าศึก"**

สงครามในเกาหลีนั้นจำกัดทั้ง ทรัพยากร และลักษณะการสงคราม เป็นการจำกัดตนเองทั้งฝ่ายสหประชาชาติและฝ่ายคอมมิวนิสต์ การจำกัดนั้นจำกัดทั้งทางภูมิศาสตร์, อาวุธ, กำลังพล และความพยายามของชาติ ทางฝ่ายสหประชาชาติถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำการจำกัดพรมแดน สำหรับฝ่ายคอมมิวนิสต์นั้น พล.อ. แม็คอาเธอร์ กล่าวหาว่า ไม่ได้จำกัด เนื่องจากสร้างฐานทัพไว้ในแมนจูเรีย แล้วส่งกำลังช่วยเหลือเกาหลีเหนือตลอดเวลา โดยฝ่ายสหประชาชาติจำกัดไม่เข้าไปทำการตีโต้ตอบ อันที่จริงแล้วฝ่ายสหประชาชาติเองก็มีกำลังที่ฝ่ายเกาหลีเหนือจำกัดไม่โต้ตอบเช่นกัน อยู่ในญี่ปุ่น และโอกินาวา และแม้แต่ในเกาหลีใต้เอง ฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็ทำการรบภายใต้ข้อจำกัด

บรรดาเรือรบของสหประชาชาติ รวมทั้งกองเรือขนาดใหญ่ที่สุด แล่นขึ้นลงตลอดผืงทะเลข้าศึก ทำการระดมยิงที่รวมพล ที่ตั้งยิงบีนใหญ่ และเป้าหมายอื่น ๆ เรือบรรทุกเครื่องบินก็ได้ปล่อยเครื่องบินขึ้นทำการโจมตีทางอากาศ และได้มีการยกพลขึ้นบกในการยุทธสะเทินน้ำสะเทินบก การปฏิบัติการเหล่านี้ล้วนปลอดจากการโจมตีโดยเรือรบและเครื่องบินข้าศึก ฝ่ายข้าศึกนั้นเชื่อว่าสามารถจะจัดให้มีกองทัพเรือขึ้นได้ โดยเฉพาะเรือดำน้ำโดยรับจากโซเวียตซึ่งส่งกำลังให้เกาหลีเหนือ จีนคอมมิวนิสต์ก็สามารถจะจัดเครื่องบินและยุทโธปกรณ์อื่น ๆ ให้ได้ ยุทโธปกรณ์เหล่านี้สามารถจะนำมาใช้ได้ในน่านน้ำรอบเกาหลี และระหว่างเกาหลีกับฐานทัพสหรัฐในญี่ปุ่น กองทัพเรือสหประชาชาติต้องประสบความยุ่งยากอย่างมากในการกวาดล้างทุ่นระเบิด ทำในโซเวียตที่ล้าสมัย ซึ่งทิ้งลงไว้เกลื่อนอ่าววอนซาน เห็นว่าจะต้องประสบความยุ่งยากกว่านั้นอีกหลายเท่า ถ้าหากฝ่ายคอมมิวนิสต์จะใช้กำลังทัพเรือเป็นจำนวนมากกว่าที่มีอยู่ หรืออย่างน้อยหว่านทุ่นระเบิดโซเวียตแบบทันสมัยซึ่งทราบว่ายากยิ่งที่จะตรวจพบและกวาดเก็บ

สหประชาชาติเป็นเจ้าอากาศในเกาหลี แต่อันที่จริงแล้วฝ่ายข้าศึกไม่เคยท้าทายอย่างจริงจังเลย เว้นแต่ในพื้นที่ใกล้พรมแดนแมนจูเรีย นอกจากในระยะแรก ๆ ของการสงครามแล้วเกือบไม่เห็นเครื่องบินฝ่ายข้าศึกบินเหนือแทบทั้งสิ้นของเกาหลีเลย ข้าศึกแทบไม่ได้ใช้กำลังทางอากาศต่อกำลังภาคพื้นดิน คลังส่งกำลังท่าเรือ ทางรถไฟ สะพาน หรือเรือต่าง ๆ ของฝ่ายสหประชาชาติเลย ท่าเรือของฝ่ายสหประชาชาติปฏิบัติการในเวลากลางคืนโดยตามไฟสว่างไสว รถไฟและขบวนรถยนต์บรรทุกของสหประชาชาติก็เคลื่อนไปได้ โดยไม่ได้รับการขัดขวางด้วยการทิ้งระเบิดหรือยิงกราดโดยข้าศึกเลย ฝ่ายคอมมิวนิสต์จะพยายามทำสงครามจำกัดหรือไม่ก็ตาม เราจะเห็นได้ชัดว่า ฝ่ายคอมมิวนิสต์เองก็เกรงสงครามขนาดใหญ่เช่นกัน

ฝ่ายสหประชาชาติจำกัดการใช้อาวุธน้อยกว่าฝ่ายข้าศึก อาวุธยุทโธปกรณ์แทบทั้งสิ้นของกองทหารสหประชาชาติเป็นอาวุธยุทโธปกรณ์สำหรับสงครามสมัยใหม่ นับแต่บี๋นไร้แรงสะท้อนถอยหลัง และลูกระเบิดนาปาล์มไปจนถึงบี๋นใหญ่ กระสุนวิถีโค้งขนาดแปดนิ้ว เครื่องบินทิ้งระเบิดแบบ บี – ๒๙ ตลอดจนเรือรบขนาดใหญ่ มีที่**ยกเว้นอยู่เพียงอย่างเดียว คือ อาวุธนิวเคลียร์** เหตุผลสำคัญที่ไม่ยอมใช้อาวุธนิวเคลียร์ เพราะเชื่อว่าการใช้อาวุธที่มีอำนาจร้ายแรงที่สุดนี้ จะทำให้การสงคราม ขยายตัวออก เป็นการสงคราม ขนาดใหญ่ อย่างแน่นอน โซเวียตได้ทำการทดลองสิ่งประดิษฐ์นิวเคลียร์สิ่งแรกของตนได้สำเร็จในเดือน กันยายน ๑๙๔๙ และถึงแม้จะยังมีขีดความสามารถทางนิวเคลียร์ไม่เท่าเทียมกับสหรัฐก็ตาม แต่ก็มีลูกระเบิดปรมาณูอยู่ในครอบครองบ้างแล้ว นอกจากนั้น รัฐบาลสหรัฐอเมริกายังเชื่อว่า การใช้อาวุธนิวเคลียร์จะส่งผลไปในทางเลวร้ายอย่างมากต่อความสัมพันธ์ที่สหรัฐมีอยู่กับโลกที่เหลือ ทั้งนี้เพราะในขณะที่ยังไม่มีกำลังอำนาจทางอาวุธนิวเคลียร์ ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้ทำการโฆษณาชวนเชื่ออย่างได้ผลไปทั่วโลก ให้เห็นถึงความ น่าสพึงกลัวของ สงครามนิวเคลียร์ ในประการสุดท้าย ขณะนั้นสหรัฐได้พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ขึ้นในลักษณะที่ยากจะนำมาใช้ในการรบเช่นที่ในสงครามเกาหลีได้ ลูกระเบิดปรมาณูถือว่าเป็นอาวุธยุทธศาสตร์และสร้างมาในลักษณะเช่นนั้น สหรัฐยังอยู่ห่างไกลอีกหลายปีกว่าจะสร้างอาวุธปรมาณูทางยุทธวิธีได้สำเร็จ มีเป้าหมายทางยุทธวิธีที่สำคัญหลายแห่งเหมือนกันในเกาหลี ที่ผู้นำทางทหารบางท่านเร่งเร้าให้ใช้ลูกระเบิดปรมาณู

ทำลาย ท่านเหล่านี้ให้ความเห็นว่า สหรัฐได้ใช้เครื่องบินทิ้งระเบิดแบบ บี – ๒๙ เป็นจำนวนมากบรรทุกวัตถุระเบิดแรงสูง ซึ่งถ้าใช้ลูกระเบิดปรมาณู เพียงลูกเดียวจะทดแทนเครื่องบินทิ้งระเบิดขนาดหนัก ที่บรรทุกลูกระเบิดธรรมดาได้ถึงยี่สิบห้าเครื่อง ทำให้ประหยัดกว่ามาก ข้อเสนอดังกล่าวไม่ได้รับการเห็นชอบ ไม่มีความต้องการที่จะใช้อาวุธนิวเคลียร์กับเป้าหมายทางยุทธวิธี

ในการจำกัดอาณาเขตของการสงคราม ฝ่ายบริหารของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้แบ่งอาณาเขตออกเป็นห้อง ๆ ดังจะเห็นได้จากคำสั่งชี้แจงที่ส่งโดยลำดับไปให้ พล.อ. แม็คอาเธอร์ ในชั้นแรกการปฏิบัติการจำกัดให้อยู่เพียงในเกาหลีใต้ในลำดับต่อไป ให้ใช้กำลังทางอากาศและทางเรือในเกาหลีเหนือ และทะเลที่สู่เข้าเกาหลีเหนือทั้งหมดได้ ในระยะเวลาต่อมา ยุทธการภาคพื้นดิน ในขั้นแรกย่อมให้ปฏิบัติการเพื่อป้องกันพื้นที่โดยรอบปูซาน ต่อมาขยายไปทั้งหมดของเกาหลีใต้ และเมื่อผลของการสงครามดีขึ้น ฝ่ายสหประชาชาติอยู่ในฐานะได้เปรียบ ได้ขยายไปเป็นเกาหลีเหนือทั้งหมด อย่างไรก็ดี ได้กำหนดเงื่อนไขไว้ว่าให้เฉพาะทหารเกาหลีใต้เท่านั้น ปฏิบัติการ ณ มณฑลชายแดนต่าง ๆ ได้ มีห้องพื้นที่ ขนาดเล็กที่เปิดและปิดตามสถานการณ์ ตัวอย่าง เช่น ศูนย์การส่งกำลังที่ราสชินในตะวันออกเฉียงเหนือของเกาหลีใกล้พรมแดนไซบีเรีย พื้นที่ขนาดยาวห้าไมล์ตามพรมแดนแมนจูเรีย และสะพานต่าง ๆ ข้ามแม่น้ำยาลู รวมทั้งกลุ่มโรงงานไฟฟ้าพลังน้ำของเกาหลีเหนือในพื้นที่ยาลู เป็นต้น เป้าหมายต่าง ๆ ดังกล่าว เป็นเป้าหมายที่ยอมให้ทิ้งระเบิดและไม่ยอมให้ทิ้งระเบิดสลับกันไปของกองทัพอากาศสหรัฐประจำภาคตะวันออกไกล เราจะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ทหารของการสงครามนั้นได้ถูกครอบคลุมด้วยแนวความคิดทางการเมืองว่าด้วย อาณาเขตแห่งชาติและสุดแต่การพิจารณาจำกัดการสู้รบในเกาหลีเฉพาะพื้นที่เป็นแห่ง ๆ ไป

ในการกำหนดวัตถุประสงค์และข้อจำกัดในการสู้รบนั้น จำเป็นต้องมีการปรึกษาหารือกันระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารและพลเรือน **ในการสงครามจำกัด เช่น ในเกาหลี จำเป็นต้องให้ฝ่ายพลเรือนมีอำนาจเหนือกว่า** สำหรับคณะเสนาธิการผสมและผู้เกี่ยวข้อง

นั้นเข้ากันได้ดีกับฝ่ายพลเรือนผู้วางนโยบายตลอดสงคราม แต่ผู้บัญชาการทหารภาคตะวันออกไกล คือ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ กับผู้นำฝ่ายพลเรือนและแม้แต่กับคณะเสนาธิการผสมนั้นไม่สู้จะเข้ากันได้ดีนัก

การตกลงใจข้ามเส้นขนานที่ ๓๘ เป็นการแสดงให้เห็นวิธีปฏิบัติในการทำนโยบาย พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ ได้ปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐบาลสหรัฐโดยตลอด ซึ่งต่อมากองบัญชาการสหประชาชาติเห็นชอบด้วย ในการบรรลุถึงข้อตกลงดังกล่าว ฝ่ายทำนโยบายของสหรัฐเห็นได้ว่ายึดหลักการให้ฝ่ายพลเรือนมีอำนาจเหนือฝ่ายทหาร ทั้งนี้ เพราะประธานาธิบดีสหรัฐได้ตัดสินตกลงใจ โดยได้รับความเห็นชอบจากที่ปรึกษาฝ่ายพลเรือน โดยเฉพาะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้บริหารในกรุง วอชิงตันกับ ผู้บัญชาการทหาร ภาคตะวันออกไกล เริ่มไม่สู้จะ ราบรื่น มาตั้งแต่ ปลาย เดือน ตุลาคม ๑๙๕๐ ใน ๒๔ ตุลาคม ๑๙๕๐ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ ได้มีคำสั่งให้ทหารอเมริกันและทหารอื่นที่มิใช่ชาวเกาหลีเข้าปฏิบัติการโดยรุกพุ่งเป็นหัวหอกเข้าสู่แม่น้ำยาลู ทั้ง ๆ ที่คำสั่งชี้แจงเมื่อ ๒๗ กันยายน ๑๙๕๐ ได้สั่งการไว้แล้วว่า "เพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย ห้ามมิให้ใช้กำลังทหารที่มิใช่ชาวเกาหลีเข้าปฏิบัติการในมณฑลต่าง ๆ ที่อยู่ติด พรมแดน สหภาพ โซเวียต หรือใน พื้นที่ ตามพรมแดน แมนจูเรีย" พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ ให้เหตุผลในการปฏิบัติว่า การที่ยกเลิกข้อจำกัดในการใช้กำลังทหารสหประชาชาติในเกาหลีเหนือเป็นไปตามความจำเป็นทางทหาร ทั้งนี้ เพราะทหารเกาหลีใต้ไม่เข้มแข็งพอ และไม่สามารถรับสถานการณ์ได้ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ เห็นว่าไม่มีข้อขัดแย้งใด ๆ ระหว่างคำสั่งของเขาที่มีไปถึงผู้บัญชาการสนาม และคำสั่งชี้แจงที่ส่งมาให้เขาจากกรุงวอชิงตัน เขาได้ชี้ให้เห็นว่า ในสาสน์ที่ส่งมาจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เมื่อ ๓๐ กันยายน ๑๙๕๐ ได้ให้ "อิสระแก่เขาทั้งทางยุทธวิธี และทางยุทธศาสตร์" ในการปฏิบัติการเหนือเส้นขนานที่ ๓๘ คณะเสนาธิการผสมยอมรับคำชี้แจงดังกล่าว และมิได้สั่งการแก้ไขแต่ประการใด

การรุกของ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ ค่อนข้างจะโชคร้ายทางการเมือง ถึงแม้จะเห็นได้ชัดว่า การใช้ทหารที่มิใช่ชาวเกาหลีในมณฑลใกล้ชายแดน จะมิใช่เป็นสาเหตุที่ทำให้จีนคอมมิวนิสต์เข้าแทรกแซงขนาดใหญ่ ภายในไม่กี่วันหลังจากกำลังทหารสหประชาชาติรุกไปถึงพรมแดนก็ตาม จีนคอมมิวนิสต์ได้ประกาศว่า ทหารที่มิใช่เกาหลีใด ๆ หากเคลื่อนขึ้นมาเหนือเส้นขนานจะถูกโจมตี ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ทหารจีนคอมมิวนิสต์ข้ามเข้าสู่เกาหลีเหนือไม่เกิน ๑๖ ตุลาคม ๑๙๕๐ สี่วันก่อนที่กองทัพสหประชาชาติจะเข้าสู่ปองยาง และนานมากก่อนจะบรรลุถึงชายแดน อย่างไรก็ดี การใช้ทหารอเมริกนและทหารชาติอื่นที่มิใช่เกาหลี เหนือเส้นขนานที่ ๓๘ และใกล้พรมแดนแมนจูเรีย ทำให้จีนคอมมิวนิสต์ถือเป็นข้ออ้างที่สมเหตุสมผลในการเข้าแทรกแซงเพื่อป้องกันชายแดนของตน ข้ออ้างดังกล่าวทำให้ชาวเอเชียที่มิได้เข้าร่วมในสงครามอีกหลายล้านคน รวมทั้งประชาชนเป็นจำนวนมากของชาติในยุโรปตะวันตก ที่เป็นพันธมิตรกับสหรัฐเห็นคล้อยตาม ยิ่งไปกว่านั้น ข้อเท็จจริงที่ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ ตกลงใจดำเนินการไปเอง โดยมิได้หารือ ก่อนกับ เจ้าหน้าที่ พลเรือน และรัฐบาล อเมริกันก็ยอมให้ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ ปฏิบัติการไปตามข้อตกลงใจของตน โดยมิได้ปรึกษาหารือก่อนกับรัฐบาลของชาติที่เข้าร่วมรบในสงครามเกาหลี ได้ก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจเป็นอันมากจากรัฐบาลของชาติเหล่านั้น

การเข้าแทรกแซงด้วยทหารเป็นจำนวนมากของจีนคอมมิวนิสต์ได้ทำให้สัมพันธภาพระหว่าง พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ กับเจ้าหน้าที่ในกรุงวอชิงตันเปลี่ยนไปอย่างเด็ดขาด ในย่านเวลาตั้งแต่สัปดาห์แรกของเดือน พฤศจิกายน ๑๙๕๐ จนถึงถูกเรียกตัวกลับใน ๑๑ เมษายน ๑๙๕๐ มีหลายเรื่องที่ทำให้เห็นได้ชัด ถึงการไม่เห็นด้วยของแม็คอาเธ่อร์ กับวัตถุประสงค์ ของฝ่ายบริหาร พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ มีความเห็นว่า พิจารณาสถานการณ์โลกโดยทั่วไปแล้ว น่าจะได้ทำสงครามทั่วโลกกับลัทธิคอมมิวนิสต์ และดังนั้นสงครามในภาคตะวันออกไกลจึงไม่ควรจำกัด

ในปลายเดือน พฤศจิกายน ๑๙๕๐ จีนคอมมิวนิสต์ได้เปิดการรุกใหญ่ และผลักดันกองกำลังทหารสหประชาชาติ ถอยร่นลงมาจาก เกาหลีเหนือ ในการพ่ายแพ้ครั้งนี้ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ ได้โทษข้อยับยั้งที่ผิดธรรมดาต่าง ๆ ที่กำหนดให้เขาปฏิบัติ เป็นผลทำให้เขาต้องประสบความพ่ายแพ้

ในปลายเดือน ธันวาคม ๑๙๕๐ หลังจากที่กองกำลังสหประชาชาติถูกผลักดันมาอยู่ใต้เส้นขนานที่ ๓๘ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ ได้เพิ่มความกดดันฝ่ายบริหารยิ่งขึ้น ในการขอให้ขยายงานสงครามออกไปอีก เขามีความเห็นว่า ถ้ายังวางข้อจำกัดการปฏิบัติของเขาต่อไปอีกก็จะต้องแพ้สงคราม และสหประชาชาติจะต้องอพยพออกจากเกาหลีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ กล้ากล่าวยืนยันเช่นนั้น ทั้ง ๆ ที่ พล.อ. คอลลินส์ เสนาธิการทหารบกได้มาตรวจเยี่ยมดูสถานการณ์ด้วยตนเองในต้นเดือนเดียวกัน และ พล.อ. วอลตัน วิ๊อคเก้อร์ แม่ทัพกองทัพที่แปดได้แจ้งให้ทราบว่า กำลังของตนสามารถยึดเกาหลีใต้ไว้ได้ ซึ่งเป็นความเห็นที่ผู้บัญชาการทหารภาคตะวันออกไกลเองก็ได้ให้ความเห็นชอบด้วยในขณะนั้น เมื่อฝ่ายบริหารของ รัฐบาล สหรัฐอเมริกา ปฏิเสธที่จะเปลี่ยนแปลง นโยบาย ในต้น มกราคม ๑๙๕๑ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ได้ร้องเรียนว่า ขวัญทหารของเขาเสื่อมโทรมลง และความไม่ปลอดภัยของกำลังทหารของเขาทวีมากขึ้น พล.อ. คอลลินส์ พร้อมด้วย พล.อ.อ. ฮ้อยต์ แวนเดนเบอร์ก เสนาธิการกองทัพอากาศสหรัฐได้เดินทางไปญี่ปุ่นและเกาหลี เพื่อพิจารณาด้วยตนเอง บุคคลทั้งสองได้พบว่า พล.อ. ริดจเวย์ แม่ทัพกองทัพที่ ๘ คนใหม่ได้ทำให้ทหารมีขวัญดีขึ้น และทหารสหประชาชาติกลับสู้ใหม่ นับแต่นั้นเป็นต้นมาอิทธิพลของ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ ที่มีต่อฝ่ายบริหารก็จางหายไปอย่างรวดเร็ว

ในระหว่างฤดูหนาวและฤดูใบไม้ผลิของปี ค.ศ. ๑๙๕๐–๑๙๕๑ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ได้ให้สัมภาษณ์นักหนังสือพิมพ์มีชื่อหลายครั้ง และเปิดเผยให้ทราบถึงความไม่พอใจของเขาที่มีต่อนโยบายกว้าง ๆ ของฝ่ายบริหาร เขาได้วิจารณ์ประเทศพันธมิตรในลักษณะไม่ยกย่อง กล่าวหาว่า ฝ่ายวางแผนของสหรัฐนั้นติดเชื้อไวรัสแห่งการปลอบเอาใจมาจากอังกฤษ และที่รุนแรงที่สุดได้แก่ การที่ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ ทำลายการริเริ่มแสวงหาสันติภาพของฝ่ายบริหารในปลาย มีนาคม ๑๙๕๑ โดยการยื่นคำขาดของตนเสียเองไปยังฝ่ายคอมมิวนิสต์ ใน ๕ เมษายน ๑๙๕๑ นายโยเซป ดับบลิว. มาร์ติน, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้ลุกขึ้นอ่านจดหมาย

ฉบับหนึ่งจาก พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ ในจดหมายฉบับนั้น พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ ได้กล่าวหาว่า "ที่นี่เราทำการรบแบบสงครามในยุโรปด้วยอาวุธ ขณะเดียวกันนักการทูตที่นั่นสู้กันด้วยคำพูด ... เราต้องชนะ ... ไม่มีสิ่งใดจะมาทดแทนชัยชนะได้" นอกจากนั้น พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ ยังกล่าวสนับสนุนฐานะของนายมาร์ติน ซึ่งเป็นผู้วิจารณ์ฝ่ายบริหารชั้นนำผู้หนึ่ง คณะเสนาธิการผสมเห็นชอบด้วยที่จะต้องให้ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ พ้นจากตำแหน่งทันที รายงานข่าวจากสนามแสดงว่า ท่านนายพลขาดความมั่นใจในผู้ใต้บังคับบัญชาและตนตนเอง หกวันต่อมาใน ๑๑ เมษายน ๑๙๕๑ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ ก็ถูกเรียกตัวกลับ และได้ตั้งให้ พล.อ. ริดจเวย์ เป็นผู้บัญชาการทหารสหประชาชาติแทนสืบต่อไป

ในการซักฟอกของรัฐสภาระหว่าง ๓ พฤษภาคม – ๒๗ มิถุนายน ๑๙๕๑ เห็นว่า พล.อ. ดักลาส แม็คอาเธ่อร์ ไม่มีความผิดฐานขัดคำสั่ง เป็นแต่ขาดความเอาใจใส่ต่อคำสั่งท่านประธานาธิบดีที่ให้ส่งแถลงนโยบายต่าง ๆ ที่ พล.อ. แม็คอาเธ่อร์ จะออกไปเอง มาผ่านรับการเห็นชอบจากกระทรวงกลาโหมเสียก่อน

ได้เริ่มเจรจาหยุดยิง และสงบศึกตามแนวเส้นขนานที่ ๓๘ ใน ๑๐ กรกฎาคม ๑๙๕๑ แต่ก็ต้องประสบกับความล้มเหลวหลายครั้งหลายหน จนกระทั่งถึง ๒๗ กรกฎาคม ๑๙๕๓ จึงได้ลงนามทำสัญญาสงบศึก การสู้รบสุดสิ้นลง ๑๒ ชั่วโมง หลังจากนั้น.

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร โทร.๒๗๙๕๐๓๔-๖
นายพจน์ ภู่อารีย์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ.๒๕๒๐

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนทำให้
หนังสือฉบับนี้แล้วเสร็จลุล่วงไปด้วยดี

เจ้าภาพ